

tugsautilagissaitdlo,

imáitut:

Jûpimik agdlagkat,

tugsautil,

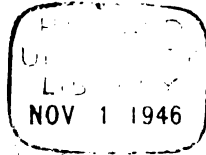
ússatit,

akugdliissup okausê,

eríniugagssiat angnerssât.

1273.97.4

✓



tastamantitorkap agdlagartai uko, tugsiautit ilagissaitdlo, **S. Klein-schmidt**-iugaluap kavdlunânigdlo kalâtdlinigdlo ikiortekartardlune agdlag-simarkârssusiánit nughtigai, nûngme nakitigai ássilivdlugit palasinik misig-ssuissut nakiterkerkuvait.

nakiterkigsitdlugit iliorkagkanik kúkunersiuekatigäka palasekatika J. Kjer-ilo Chr. Rasmussen-ilo, autdlarkautânit nughterekataussunga

H. F. Jørgensen,
palasigssat ajokersortât
kalâtdlit okausinik,
nûngme palasiugaluak.

Jûpimik agdlagkat.

kapitale 1.

Jûpip agssuarnáissusianik. Sâtane Gûtimut savssartok.
perdluit Jûpimut nagdliutilersut.

¹ angutekarpok ilâne Usip nunâne Jûpimik atilingmik; angut ^{1 Mór. 22,21.} táuna agssuarnáipok perkusersuitdlunilo; Gûte mianerâ ajortordlo alardlugo. ² táunnalo arfinek mardlungnik ernertârdlune pingasunik panigsârpok. ³ nerssutautailo tássa savat arfinek mardlungnik tûsintigdlit, katigagtûtdlo pingasunik tûsintigdlit, ugsigitdlo mardlúkûtártut tatdlimanik untritigdlit, siutitûtdlo kimugtigingnerit tatdlimanik untritigdlit, kivfailo amerdlakaut; angut táuna pavá-^{29,8-11.} ngarnitsanit tamanit pingârnerugame. ⁴ ernerilo nungutdlutik uvdlugssamíkut kagssimiuârtitsissarput igdlumingne, arpârtitsivdlutigdlo katángutitik arnat táuko pingasut kaerkussarait nerekatigerkuvdlutik imekatigerkuvdlutigdlo. ⁵ uvdlutdlo kagssimiuârflussut nássarângata Jûpe arpârtitsissaraok ivdlernarsardlugit uvdlâkut makiârdlune ikivkagagssanigdlo pigdlívdune táukua tamarmik amerdlássusiat nâpertordlugo; isumakarame Jûpe: ímaka erníka ajortuliarsimanersut, Gûte pivdluarkupilugsimanerdlugo ũmatimíkut. nungutdlugit Jûpe taimailiortarpok.

⁶ pivordle uvdlut ilâne Gûtip ernere Nâlagkamut savssariar-^{Dân. 3,25. 28.} tormata, tauva Sâtanisaok ilagalugit aggerpok. ⁷ Nâlagkap tauva Sâtane aperâ: sumit tikiúpit? Sâtanivdlo Nâlagak akivâ okardlune: nuna sakissardlugo angalavfigigavko. ⁸ Nâlagkap âma ^{1 Pít. 5,8.} Sâtane sâpâ: kivfara Jûpe misigssúngiliuk? táussumatut ítoká-
ngingmat nuname; angut tamássa agssuarnaitsox perkusersuitsok, Gûte mñaneralugo ajortordlo alardlugo pissartok. ⁹ Sâtanivdle Nâlagak akivâ okardlune: Jûpip asulinak Gûte mianerinerpâ? ¹⁰ tamagingnit ungalôrsimángínerpiuk táuna igdlualo pigissailo tamaisa? agssaisa suliait pivdluarkuvatit, nerssutautailo siama-
sigput nuname. ¹¹ kisiâne agssatit isagtíkaluásagitit pigissai tamaisa agtordlugit; sâgdlutit pivdluarkupilugkumángínerpâtít?

¹²Nâlagkap tauva Sâtane okarfigâ: tâssa pigissai tamaisa isu-mangnik pîkit, tâuna nangminex kisiat isagtokinago. tauva Sâtane anivok Nâlagkap sânit.

¹³pivordle uvdlut ilâne ernero panllo neringmata vînisordlutigdlo katângumik angutip angajugdliussup igdluane, ¹⁴tauva arpârtok Jûpimut tikiúpok okardlune: ugsigit agssatdlagteringmata, siutitûtdlo mangiarmata saniâne, ¹⁵tauva Sspamiut pitorautdlutik tiguvait kivfat tokutdlugit panap kfnânik; uvangalo kiserdluinarma ânagpunga nalunaerfigisínauvdlutit. ¹⁶tâuna sule okalugtitdlugo avdla tikiúpok okardlune: Gûtip ingnera kilangmit tugpok savatdlo kivfatdlo ikivkardlugit nungutdlugitdlo; uvangalo kiserdluinarma ânagpunga nalunaerfigisínauvdlutit. ¹⁷tâuna sule okalugtitdlugo avdla tikiúpok okardlune: Kaltfarit katerssat pingasut katerssortipait katigagtût perssûtdlugit tiguvdlugitdlo kivfatdlo tokutdlugit panap kfnânik; uvangalo kiserdluinarma ânagpunga nalunaerfigisínauvdlutit. ¹⁸tâuna sule okalugtitdlugo avdla tikiúpok okardlune: ernititdlo panisitdlo neringmata vînisordlutigdlo katângumik angutip angajugdliussup igdluane, ¹⁹tauva-una anoreressuak pitorarpok puilassuitsup ungatânit, igdlup tekerkue sisamat sakagdlugit úpititdlugulo táukunúnga inûsugtunut, tokutitdlugit; uvangalo kiserdluinarma ânagpunga nalunaerfigisínauvdlutit. ²⁰tauva Jûpe nikuípok kagdlerâsâune aligdlugo niarkilo kivssardlugo, nunamutdlo tugtitdlune patdlorpok ²¹okardlune: tamakarnanga arnama timâta iluanit anigama tamakarnanga kintugs. 73, ²³⁻²⁶ngumut tâssunga utîsaunga; Nâlagkap túniúkamigit Nâlagkap tiguvai, Nâlagkap arka kujanarsile. ²²tamána tamât Jûpip ajortuliantigíngilâ, isumaitsutut iliúngilak Gûtimut.

kapitalit 2.

Jûpe timimigut perdlugtitaussok, nuliata ajuatdlagtikâ.
ikíngutaisa pingasut tikerârfigigât.

¹pivordle uvdlut ilâne Gûtip ernere Nâlagkamut savssariartormata, tauva Sâtanisaok ilagalugit Nâlagkamut savssariartorpok. ²Nâlagkap tauva Sâtane aperâ: sumit tikiúpit? Sâtanivdlo Nâlagak akivâ okardlune: nuna saxissardlugo angalavfigigavko. ³Nâlagkap âma Sâtane sâpâ: kivfara Jûpe misigssúngiliuk? táussumatut ítokángxingmat nuname; angut tamâssa agssuarnaitsox perxusersuitsox, Gûte mianeralugo ajortordlo alardlugo pissartok,

sulilo agssuarnáissutse aulajangiúpá; ivdlitdle pilerisárparma asu-
-linak nunguterkuvdlugo. ⁴Sátanivdle Nálagak akivâ okardlune:
amex amermik taortekararaok; mássame pigissane tamaisa inûp
túniútarpai inûjumavdlune. ⁵kisiáne agssatit isagtikalúásagitit
saornilo uvingnalo agtordlugit; sâgdlutit pivdluarkupilugkumângi-
-nerpâtit? ⁶Nálagak tauva Sâtane okarfigâ: tássa isumangnik
piuk, kisiáne inûneragut pinago.

⁷tauva Sâtane anivok Nálagak sânit Jûpe perdlugtitdlugo I.úk. 13,
ajússanik ajortunik isigaisa alunit kavsseranutdlo agdlât. ⁸tauva 11. 16.
marraminek tiguvá ingminut kiliortûtigalugo, tássalo arssane ig-
-siavdlune. ⁹nuliatalo okarfigâ: sule agssuarnáissutsit aulajangiú-
-niarpiuk? Gûte pivdluarkuínauk tokuvdlutitdlo. ¹⁰akivâle: ar-
-natut silaitsutut okalugputit; ajúngitsox Gûtimit pigavtigo ajortox
ilagsísánginerparput? tamána tamât Jûpip ajortuliautigingilâ kar-
-dluminik.

¹¹Jûpivdle ikíngutaisa pingasut tusaramíko perdluk tamána
tamât táussumúnga nagdliútox, tauva aggerput nungutdlutik na-
-jugkamingnit: Eilivfarse Týmanimio Biltâtdlo Suarrimio Súvfarilo 1 Mór. 25,2.
Námamio; isumakatigfleramik nagdligiartorumavdlugo tugpatdler- — 36,10 t.
-sarumavdlugulo. ¹²asianitdle issitik árdlortíkamik ilisaríngilât;
nipitik tauva anípait kiavdlutik, nungutdlutigdlo kagdlersautitik
aligpait, ivssutdlo sekungnerinik niarkumingnut siaruáiput kilaup
tungánut; ¹³ivssumilo igsiakatigât uvdlut arfinex mardluk únú-
-ssatdlo arfinex mardluk okalugfiginagulo okautsimik ataatsimig-
-dlûnit, ániaut sualungâxissox takugamíko.

kapitalit 3.

Jûpip kápialássutâ.

¹kingornagut Jûpip karne angmarpâ uvdlok inúngorfine per-
-dlorkuvdlugo. ²pilerpordlo Jûpe okardlune: ³támarsimagile uv- Jer. 20,14 tt.
-dlok erniuvfiga, únuak ivna okarmata: angutínguak inûvok. ⁴uv-
-dlok tamána târtuinaugile; Gûtíp aperkutiginavêrdliuk pavánga,
káumartuvdlo káumarsarnavêrdliuk. ⁵târtup kingumut piniardliuk 1 Mór. 1,2.
tokuvdlo târtitâta; nuiap isortup uligdliuk, uvdlup târsissarnerisa
ánilársardlíssuk. ⁶únuak tamána taggarigsup pigiliuk; ukiup uv-
-dlue tipaitsokatigísángilai, káumatitdlo nautsorssornekarfánut ilá-
-ngutísángilax. ⁷ata, únuak tamána ernissoxajuitsúgile kímag-
-tarnernigdlo tusarfunane. ⁸uvdlormik perdlorkussissartut per-

-dlorkúsagât, táukua upalungaerêrsimassut kûkôriarssuak pileri-
 -sāsavdlugo. ⁹ únulernerata uvdloriai tâkilit; káumarnigssak utar-
 -kisínardliuk, mássa nagdliúsángitsok; kaulersup kimeriai takuna-
 -vérdligit. ¹⁰ tássa ilumiuginekarfingma matue parnáingingmagit,
 erdlokínartordlo issivnit issertúngingmago. ¹¹ sôk tokúngínerpunga
 arnama timâta ilua kimagkavko, ilumiuginekarfivnit anivdlungalo
 anerningerdlungalo? ¹² sôk sardliarinexarnerpunga? sôk iviánginit
 milungnerpunga? ¹³ ínangavdlunga uníngarkajartunga mânia, sinig-
 -dlunga tauva kasuersârkajartunga ¹⁴ kúngit nunamilo sujuligtai-
 -ssut ilagalugit, táuko piunêrúnernik ingmingnut igdluliortut; ¹⁵ ná-
 -lagarssuitdlúnft ilagalugit táuko kûltimik piligssuit, igdlutik sîl-
 -vimik ímerdlugit pissartut; ¹⁶ alugsugkatutdlúnft issertugkatut
 itdlunga pekángerkajartunga, anerdlānguatut kaumassumik takú-
 -ngisáinartut. ¹⁷ tássane úmitsangnavêraraut iluaitut; tássane
 kasuersârtarput nukingerútut; ¹⁸ kilerssugaugaluit pekátigígdutik
 isumálúsaerput tássane, unigtailississuvdlo nipâ tusásaerpât; ¹⁹ mi-
 -kissutdlo angisútdlo tássane taimaekátigígpút, kivfardlo nálagâta
 pigiungnaerpâ. ²⁰ sôk erdlokissok kaumassumik tunissarnerpâ?
 sôk inûernmik tunissarnerpai tarnimikut aliasugtut, ²¹ tokugssa-
 -mingnik neriugtut, mássa nagdliúsángitsumik, nauk pekússuarnit
 issertugkanit angnermik ujarniaraluarât; ²² kîmasugdlutigdlo tipait-
 -sorkajartut, nuánârkajartut ilivigssamingnik pigssarsigunik; ²³ a-
 -ngutdlúnft ingerdlavingminik issertorfiginekartok sôk inûtitauva,
 Gûtíp avkutigssaerutitâ? ²⁴ mássa sule íssakángitsunga anersâru-
 -lungníka nagdliútarput, nimárnigssara imertut kúgdľune. ²⁵ ersi-
 -nartut ersigissama tikingmánga, sujôragissákalo uvavnut nag-
 -dliungmata. ²⁶ iluarsivigssaerutdlungalo erkigsivigssaerutdlungalo
 kasuenserfigssaerúpunga, tássalo ílimatsangnartok nagdliúpok.

kapitalit 4.

Eilivfarse okalugtok.

¹ Eilivfarse Tímanimio tauva pilerpok okardľune: ² ímaka
 arajússiumârnersutit, okalugfiginiardlutit ússeráine? kiale okautsine
 nunusínaunerpai? ³ ata, amerđlasút ajokersorpatit, agssaitdlo nu-
 -kekángitsut píssagtítarpatit. ⁴ nágkiútut okautsivit níkuítítarpatit,
 sérkútdlo akugđlártut nakússagtítarpatit. ⁵ mánale ivđlit tiking-
 -matit níkatđlorputit, patđlingmatit ánilárputit. ⁶ Gútimik mia-
 -neringnigssutsit isumavđlútigíngiliuk? ingerđlavivit agssuarnái-

--susiat neriúttigíngiliuk? ⁷ata erkarsarniásassutit: kanga píngit-
 -sumik piunêrútokarpa? perkusersuitsumigdlūnit kanga p̄fagau-
 -ssokarpa? ⁸sôrdlume ilait takussaraluarika, piúngitsuliornerit Hús. 10,13.
 [nauts̄fagssatut] agssatdlagterfigigamikik erdlokinartugssanigdlo sia-
 -ruarterigamik tamákuńga katerssugakartartut. ⁹Gútip aner-
 -sárneranit piunêrútarput; anerneranit níngautânit nungútarput.
¹⁰Íuvip uianissárnera Íuverssûp nipâ Íuvitsiaitdlo kigutait nâme;
¹¹Íuverssuak perdlerpok aligtugagssaerúkame, Íuvivdlo utorkaup
 piarai siámarput.

¹²okausek ángiortúkut uvavnut tutsiúpok, erssialárnera siu-
 -tivnut tugpok; ¹³únuákut takordlûgkat isumaliúttigigavkit, inuit
 siningârtitdlugit, ¹⁴ersilerdlungalo ùlilerpunga saunika tamaisa
 sajulersitdlugit; ¹⁵anernerínaup sarssungmanga timima merkue
 tikorput. ¹⁶uningmat, táutua ilisaríngilara, erssitdlune issima
 naláníngmat; tusarparalo nipaitsumik okartok: ¹⁷inuk Gútime 33,16 t.
25,4.
 iluarsínaunerpa? angut mingúisínaunerpa píngortitsissimine? ¹⁸ata,
 kivfane tatigisínáungilai, íngilinilo kúkussartútípai; ¹⁹ímaka ang-
 -nermik igdlune marraussune inekartut, ivssup sekungnerinik au-
 -lajangerfigdlit, okúnguit nerissátut sekumítartut? ²⁰uvdlauneranit
 únuk tikísínardlugo aserortersimassarput; maluginekarnatik nu-
 -ngutdluínararaut. ²¹pingârutât ilángutdlune autdlartaríngínerpa?
 tokussarput ilisimatúnatik.

kapitalit 5.

¹tordloraluásassutit, akissoxarumârnersok; kina ivdlernartut
 ilât sākumaviuk? ²mássa sianítsox narrutsangnerup tokúsavâ,
 ilisimaitsoordlo ilungersornerup inuarterisavâ. ³sianítsox taku-
 -galuariga mángortârsimassok, tauvalo inigissâ tássángáinax per-
 -dlorkuvara. ⁴kitornai ánangnigssamit ungasísáput, aserortigáu-
 -sáput isâv̄fingme ánagtitsissigssakarnatigdlo. ⁵táussuma kater-
 -ssugai kâgtup nerisavai, kakitdlarnakutit akornánit tigúsavai,
 pisüssutailo kilalersut nungúnasuásavait. ⁶mássa piúngitsulior-
 -nerit ivssumit píngortaríngitdlat, erdlokinartutdlo nunamit nau- 4,8.
 -ssaríngitdlat; ⁷kisiáne inuit inúngortarput erdlokísavdlutik, sôrdlo
 tingmíssat erniussartut kutsigsumut tingmísavdlutik. ⁸uvanga
 taimáitox Gúte sujunersiorakajâra, angneruvsârtok okausigssavnik
 nivtaivfigalugo; ⁹táuna malungnangártuliortartok sujunersigssáu-

-ngitsunik tupingnartuliordlunilo kisigssáungitsunik; ¹⁰ táuna siag-
 -dlersitsissartok nunap kánut, imermik autdlartitsissardlune nar-
 -ssat kánut, ¹¹ nikanartut kakititdlugit aliasugtutdlo akitsisit-
 -dlugit ánaudtldugitdlo. ¹² perkusersût pilerssárutait táussuma u-
 Is. 8,¹⁰. -niortitarpai isumaliütigissak agssainut nāmagsinek ajornarsisit-
 1 Kor. 3,¹⁹. -dlugo; ¹³ ilisimatût pissarissarpai perkusersûneráne issertuit-
 -dlarkigsut sujúnarsûtât pilerivatdlártunut uniorkutitdlugo; ¹⁴ uv-
 -dlütitdlugo aportásassut târtumilusók, uvdlup kerkane savtísassut
 únuamisut; ¹⁵ ajorssartordlo ánáutarâ panamit, ivkualo karninit
 nakuarssûvdlo agssainit; ¹⁶ tauvalo nikanartut neriugtalísassut,
 iluaitsulissutdle okarnavérsásassut. ¹⁷ ata, pivdluarpok inuk
 Epr. 12,⁵⁻¹¹. Gûtíp pitdlagâ; taimáitumik ajugakángitsup perorsainere asiginá-
 -sángilatit. ¹⁸ mássa ánersitsissaraok mátusfissardlunilo; ikilfssa-
 -raok, agssailo nakorsaissarput. ¹⁹ angnikitdliornartunit arfinilingnit
 ánáusavátit, arfinek mardlússune perdlûp agtúsángilâtit. ²⁰ kâng-
 -nartume tokumit utertikumârpâtit, sorssungnermilo panamit a-
 -ngungnigtumit. ²¹ okak iperáutatut ítarângat issertugáusautit,
 perdlugssardlo ersigísángilat nagdliúkângat. ²² perdlungnartok
 kângnartordlo igdlautigísavatit, nunavdlo nerssutai ersigísángilatit;
 Hús. 2,²⁰. ²³ narssap ujarai angerfigekatigísagagkit narssavdlo nerssutai er-
 -kigsivigalugit. ²⁴ tovkit misigísavat erkigsiviusok; inigissat ta-
 -kusartásavat ajortumêrnatitdlo. ²⁵ kinguágssatit misigísavatit a-
 -merdlasûngortut, timingnit píngortut nunap ivigaisut ilersut.
²⁶ utorkarssûvdlutit ilivermut písautit, sôrdlo karrfagagssat erkúne-
 -kartartut taimaivfigssamíkut. ²⁷ tássa tamána kigdlišiniaravtigo
 píssusia taimáipok; tusarniardlugo misigivdluarniariuk.

kapitalit 6.

Jüpe okalugtok.

¹ Jüpe tauva pilerpok okardlune: ² kanortok narrutsagssusera
 ûgtorkigsârnekare, ínardlúseralo ússersaivfingnut ilinekarile ataut-
 -síkut; ³ mássa ímap siorainit okimáineruvok, taimáitumik okaut-
 -síka ajuatdlagtorpatdlagput. ⁴ ajugakángitsup karssue iluvnîput,
 tokunartuatdlo anernerma imerpâ; Gûtíp ánilárnartûtai sangmiv-
 -dlunga siagput. ⁵ siutitók nujuartok nivdliassarpa ivigtugagssa-
 -karune? ugsik mórtoartarpa nerissagssakarune? ⁶ imînarung-
 -nitok nerissarnerpât tarajulernago? mániup itsinga ókángitsok
 mamarpa? ⁷ tarnima agtorumángisainik nâgdliungnartortorpunga.

⁸ kanortok kînutigissara nagdliúkile, neriugissavnigdlo Gûtíp tunilinga; ⁹ Gûtíp iluariliugtok sekumisitdlunga, agssane isagtit-siardlugit inûssuseralo kipivdlugo; ¹⁰ tauva tugpatdliutigssakâsa-galuartunga sule, ániautigalo nipaitdliuitsok tipaitsûtigerkajariga; ¹¹ nukîka kanok ingmata neriugtuâsanerpunga? naggatigssaralo kanok ísangmat ilalârtuâ-sanerpunga? ¹² nukîka ujaraunerpat? uviniga kangnúsaunerpa? ¹³ ikiûtigssaerutíngínerpunga iluvkut? ánâssutigssaugaluak uvavnit ajagtugáungínerpa? ¹⁴ kugsalassok ikíngutâta isumagssúsavâ, a-jugakángitsox mianeriungnaekinavâ. ¹⁵ katángutîka neriugtitsiner-dlugput kûnguatut ilivdlutik, pêrúput sôrdlo kugssinerit kûngitut ilissartut; ¹⁶ táuko sermimit isortítartut, apúmik pulassokartut; ¹⁷ inikitdlissarângamik parkeraraux, kiagtilerângat inikuínangortar-put. ¹⁸ ingerdlakatigít avkutimingnit sangúput, sokángitsumut majuarput nungorardlutigdlo. ¹⁹ Tímamiut ingerdlakatigít taku-niáiput, Ssipamit aggersut neriugput. ²⁰ pakatsíput isumavdlua-ramik, tássunga apûkamik kángusugput. ²¹ taimátaox ilivse mânia sûngilase, ánilârnartok takugavsiuk ersilerpuse. ²² ima okarne-rama: tunisinga; pisûssutivse ilait pajugutigisigik pivdlunga; ²³ kíngarssortimalo agssainit ánâusinga, angutausersup agssainit utertitdlunga? ²⁴ ajokersorsinga, tauva nipangísaunga; súkut tá-martunga ilisimatíniarsinga. ²⁵ ata, pikunatdlarângata okautsit perkusersuitsut; ilivsiile iluarsagagssarsiornivse suna iluarsásavât? ²⁶ okautsit iluarsagagssarsiorniarpiisigik? neriugissaerútup okausê anoritut ítut pivisigik? ²⁷ mássame iliarssuk [nigamik] nalugsivi-giniarparse, ikínguterse nákarfigssiorparse. ²⁸ mánale iluariguvsiuk kiviarsinga, issiginiarsinga sagdlunersunga. ²⁹ kingumut pileritse-ait, iluaitsulissokarnavêrile; kingumut pileritse, iluarssusera sule tássauvok. ³⁰ iluaitsunik okarmiugissakarnerpunga? inardlûtaussut kilâma sianigíngínerpai?

Mat. 10,32 t.

akugd.12,11.

kapitalit 7.

¹ inuk sorssugtugssatut kivfartortugssáungínerpa nuname? uv-dlue kivfartortup uvdluisut íngínerpat? ² sôrdlo kivfax alángiv-figssamut kajungersox, sôrdlulo kivfartortox akigssarsiagssaminik utarkissox, ³ taimaitdlunga kâumatit atúngitsut atugagssarsiarâka, únússatdlo erdlokinartut uvavnut pigssiáuput. ⁴ ínarângama oka-

-raraunga: kakugo makísanerpunga? únuak kakugo nāsava? tau-
 -valo kaulerera tikitdlugo agssatdlagtarnemit avákatdlatdlá-
 -raunga. ⁵kuperdlutdlo ivssualutdlo uvingma kagdlerai; amera
 mamítarângame kingumut angmararaok. ⁶uvdlúka ánorâgssaliortup
 ikârtiterutânit kângiutilertornerúput, nâput neriugissagssaerúnar-
 -tumik. ⁷erkainiarit inûnera anersârnerínartut ingmat, issima
 ajúngitsox kingumut takúsângingmássuk. ⁸issigissima issaisa ta-
 -korkísângilânga; issivit sâgpânga pekarungnáisaunga. ⁹sördlo
 nuia nungútartox áungardlunilo, taimátaox unerivfingmut samung-
 -nartox tássânga kakisângilax. ¹⁰igdluminut kingumut utísângilax,
 tugs. 103,16. inigigaluatalo ilisariungnáisavâ. ¹¹taimáitumik kanera okalugtaili-
 -sângilara, anernerma angnikitdlionerane okalúsaunga, tarnima
 aliatsangnerane kápialásaunga. ¹²imarssûneramalûnft imarmior-
 -ssûneramalûnft pârssissulersorpinga? ¹³isumassarângama: sinig-
 -figa tugpatdlerfigísavara, inângavingma kápialássutiga okilisisavâ,
¹⁴tauva singnagtugkanik ánilârsararârma takordlúgkanigdlo ersi-
 -sârdlunga, ¹⁵tarniga kimitíkumatdlersitdlugo, tokugssax piума-
 -nerulersitdlugo mákunânga saunivnit. ¹⁶aserulerpunga, nâgssáu-
 -ngitsumik inúsângilanga. iperânga, uvdlúka piúngitsûngmata.
¹⁷inuk kanok ingmat pingâsaviuk isumaginiardlugulo? ¹⁸suvdlugo
 uvdlât tamaisa takusâsaviuk, sekungnernerit tamaisa misiligtar-
 -dlugo? ¹⁹kanok sivisutigissumik alarnavêrsâsavinga, ingmaralâ-
 -nguardlûnft taimaitikumananga? ²⁰ajortuliaraluaruma kanok pí-
 -sagavkit, inuit misigssortât úmâ? sôk ilingnut akingmigfliúpinga
 35,6. ingminik okimaigilersitdlunga? ²¹sôk pinerdlungníka pîarumângi-
 -ligit ajortuliavnik isumákêrfigiumananga? kilamik ivssumut ina-
 -rumârama; ujarkigsâraluarungma pekarungnáisaunga.

kapitalit 8.

Biltât okalugtôx.

¹Biltât Suarrimio tauva pilerpok okardlune: ²kanok sivisu-
 -tigissumik taima okalúsavit? kanerpitdlo okausê kanok sivisu-
 -tigissumik anorerssuartut ísâpat? ³Gûtip erkartûssisigssax mu-
 -mísanerpâ? ajugaxángitsup inardluissut mumísanerpâ? ⁴ernitit
 1,18 t. táussumúnga ajortuliarsimagpata pinerdlungneratigut igísímásavai.
⁵ivdlitdle Gûte ujarkigsârugko ajugaxángitsumut sáimauterkuv-
 -dlutit, ⁶minguitdlutitdlo perkusersuíkuvit, tauva ekêrumârpok
 ilingnut, inigissatdlo iluartulivfussok perdloxângisísavâ; ⁷pisitdlo

sujugdlft ikigtúngûgaluarmata, pigssatit kingugdlft amerdlingásáput.

⁸ata, sujunersioraluásagitit erkardlerft sujugdlft, sujuaissaisa kigdliisiniagait erkarsautiginiásagitit; ⁹uvagúme igpagssarnisaugavta nalussorssûvdlutalo, uvdluvut tarráinaungmata nuname. ¹⁰ivkua ajokersorumánginerpâtít okarfigalutitdlo, ûmatimingnit anikumángi-nerpait okautsit [imáitut]: ¹¹ivigssuit tagdliisínáupat marugdlo-kángitsume? kûgártup ivigai nauvduarsínáupat imermik pine-¹²karnatik? ¹²aitsât nauvduásavdlutik nutsungnekarnatigdlo pa-nernikúngoraraút ivingnit tamanit sujugdliuvdlutik. ¹³taimáiput Gûtimik puíortartut tamarmik avkutigissait, ivdlernaitsuvdlo ne-riugissâ nungúsavok. ¹⁴táussuma isumavdlûtigissâ kipisimásavok, tatigissâ nigssavarssûp nigaliaisut ipok. ¹⁵igdlune angnertorku-tiginiarpâ, aulajáisángilardle; najorkutariniarpâ, atásángilardle. ¹⁶sekínerfigititdlune ivsekarpok, nautsívikutdlo nauvfingmigut naor-¹⁷dlânguanik avalekutitártarpok; ¹⁷sordlaisa kerrut iverpait; narka ujaraussox takulerpâ. ¹⁸inânit [Gûtip] nungutitdlarpago, inâta mi-serratigiumârpâ [okardlune]: takúngilavkit. ¹⁹tamássa ingerdlaviata nuánersua; tauvalo avdla ivssumit nauleraraok. ²⁰takuvat, Gû-tip narrugíngilai ilumôrtut, iluaitсутdlo agssait nakússagtingilai; ²¹sule karnit ilúngartíkumârpâ igdlarnermik, kardlutitdlo tipait-sungárnermik. ²²ûmigssortitit pakatsíssúmik atitínekásáput, i-luaitсутdlo tovkat pekarungnáisavok.

Juán. 15,4.

tugs. 92,7. 8.

7,10.

akugdli.8,12t.

kapitalit 9.

Jûpe okalugtok.

¹Jûpe tauva pilerpok okardlune: ²mássame, taima itox na-lúngexâra; kanorme ilivdlune inuk iluásava Gûtime? ³sakitsáu-kumagpane [okautsinut] tûsintilingnut atautsimigdlûnft akisínáun-gilâ. ⁴ûmámigut ilisimatûvok nukimigutdlo píssarssûvdlune; kiname táussumúnga mángertípa perdlokarnanilo? ⁵kákat nûgti-tarpai, mássa misigíngikâne; níngangnermine mumítarpai. ⁶nuna sajugtípâ inâ kimagtitdlugo, sukarssue ivsuligititdlugit; ⁷sekiner-mut okarângat nuissaringilax; uvdloríssat mátútarpai nakissu-serdlugit. ⁸kilak isuitípâ kisime, ímap kagfai tungmissarai; ⁹asalússat piliarai siagtutdlo kilugtússatdlo initdlo ilordlft kuja-tânítut. ¹⁰malungnangártuliortarpok sujunersigssáungitsunik tu-¹¹pingnartuliordlunilo kisigssáungitsunik. ¹¹ata, sarssúpânga, ta-kúngíkigalo; ingerdlassox sianigíngilara. ¹²ata, arsaivok, kia

5,9.

uteriartísavâ? kia okarfigísavâ: suvit? ¹³Gûtip níngangnine uter-
 -tínaviángilâ; sorkusaitsup ikiortai táussuma atânut patdlúsáput.
¹⁴kanorme tauva ilivdlunga akísagiga táussumúnga okausigssar-
 -siorkigsârdlunga? ¹⁵píssutigá iluaraluarpat, taimáitok akísángi-
 -lara, kisiáne erkartüssissiga kínuvigerkajakâra sáimauterkuvdlunga.
¹⁶tordlortunga akigaluarpanga, taimáitok isumakângerakajakaunga
 nipiga siúmíggigâ. ¹⁷mássa anorerssuákut aserorterpânga, ikíkalo
 asulinak amerdlisípai. ¹⁸anersârtorkúngilânga, kasitdlernartumígdle
 kârsitdlartípânga. ¹⁹nakûssup píssaunera atoromagáine [okásavok]:
 takúsagigse; erkartüssissigssak atoromagáine [okásavok]: kia er-
 Mat. 12,37. -kartûterkúsangmanga? ²⁰iluartûtíkuma kanerma iluaitisûtísavânga;
 agssuarnáikaluaruma mumíngassûtísavânga. ²¹agssuarnáipunga, pí-
 -ssusera naluvára, inûssusera sugssaríngilára. ²²atausiussook ta-
 -mássa; tamána pívdlugó okarpunga: ilumórtutdlo iluaitisutdlo nu-
 -ngútarpai táussuma. ²³iperautak tássángáinak tokutsigângat,
 píngitsut ússernekarnerat igdlautigissará. ²⁴nuna túniússauvok
 iluaitisup agssainut, erkartüssissuisa kíngait matôrpai; píngíngtok
 Is. 45,7. táunáungípat, kíname tauva píngíngtûva?
²⁵uvdlúka arpagtumit okílanerúput; kíimássutut ilíput ajú-
 -ngitsumígdlo takussakarnatik. ²⁶áungalertorput umiartûtítut sú-
 -kanertut ilivdlutik, nagtoraligtut nerissagssaminut tíngmissutut.
²⁷isumassarângama: kápialássutigá píuúsavára, táutordlugssusera
 taimaitísavára tugpatdlerdlungalo, ²⁸tauva ániautigissáka tamaisa
 sujôragílerarâka, nalúngínama píngitsûtísángíkingma. ²⁹iluaitisû-
 -gama suvdlunga tauva atúngitsumik ilungersornerpunga? ³⁰apú-
 -mik imílerdlunga uvfaraluaruma, agssákalo arssat kajuánik assag-
 -kaluaruvkit, ³¹tauva marujulingmut mangorkajakârma ánorá-
 -ssavnut maujungnarsisítlunga. ³²mássame inuínaokatíngínávko
 akínek saperpara, erkartûtíkíartokatíngínáungílagut. ³³kanok í-
 -níngsânik okartugssakángílak akúnívtíne, mardlússugut atautsip
 agssangmínik patísagaluarimatígut. ³⁴unatáune uvavnit pírdliuk,
 ersisârutátalo ánilârsarnavêrdlinga; ³⁵tauva okalússungá ersígí-
 -nago; mássa iluvkut taimáingílanga.

kapitalit 10.

¹inúnera tarníma arajúpâ; kápialássutigá uvavnut íngerdláí-
 -nartísavára; tarníma aliatsangnerane okalúsaunga ²Gûtimut okar-

-dlunga: iluaitstexinanga; nalujungnaersínga suna pivdlugo sákit-
 -sáukingma. ³ iluarissat tássauva angutauserdlutit, agssavit sanát
 asigínardlugo iluaitstudlo sujúnarsútát káumarsardlugo? ⁴ uviniu-
 -ssunik issekarpit, inugtutdlúnit issigingnigtarpit? ⁵ uvdlutit inûp ¹ Sâm. 16,7.
 pfsut ingmata, ukiutitdlúnit angutip uvdluisut ingmata, ⁶ ajortu-
 -liáka aperkutigísavigit ajortuliauseralo uyardlugo? ⁷ tássalo nauk
 nalúngíkingma iluaitstungitsunga, naugdlo agssangnit ánagtitsissug-
 -ssakángitsox. ⁸ agssavit sanavānga piliaralungalo tamarma kau-
 -jatdlagdlunga; taimáitox nungutitdlarniarparma. ⁹ erkainiaraluá-
 -sassutit, inarrartut ilivdlunga piliarigangma, kingumutdlo ivssú-
 -ngortíkumārangma. ¹⁰ ímugtut isivdlunga kuerángínerpinga ig-
 -ssortitdlungalo ímugtut kinertítutut? ¹¹ amermik uviníngmigdlo ^{tugs. 139,}
 atitíparma, saunernigdlo ujalunigdlo nuerssarparma. ¹² inúlersit- ^{18 tt.}
 -dlungalo isumagssorparma, takusartarangmalo anernera pârát.
¹³ mánale ūmatingne issertorsimagit, misigávkit taimailiulerssársi-
 -massutit. ¹⁴ ajortuliaraluaruma misigssorkajakârma ajortuliv-
 -nigdlo píngitsútísananga. ¹⁵ iluaitsutut ilioruma erkanāsassunga,
 iluartutudlo ilioruma niakora árdlortísángíkiga; pakatsíssúmik nā-
 -magsivunga nāgdliugssuseralo issigalugo. ¹⁶ makileraluartordlo
 [niakora], tauva ltuvisut ilivdlutit piniarkajakârma, uterdlutit tu-
 -pingnartumik perkajakârma. ¹⁷ uvavnut ilisimangnigtugssat nu-
 -tānik ilassarpatit, narrutsangnititdlo uvavnut amerdlisarpait;
 katerssat uvavnut sivnerseráput. ¹⁸ sôrme arnama tímáta iluanit
 anisípinga? takunekángisáinardlunga anerningersimángímgama;
¹⁹ píngúngisáinartut ássigíngímigavkit, ilumiuginexarfíngmíngnit ili-
 -vermut ānekarsimassut. ²⁰ uvdlúka sivikekaut ilá? soraerdlune
 taimaitíkilinga sivíkítsúnguamik tugpatdlerkuvdlunga, ²¹ autdlángí-
 -katdlartitdlunga uternavérfigssavnut, nunamut tártumut tokup
 tártitānut, ²² nunamut tokup tártitáta taggaríngnerssátut társior- ^{tugs. 6,6.}
 -nartigissumut, nalingínak ilissarfiussumut, taggarígsutut ítumik ^{— 30,10.}
 kaumanerssalingmut.

kapitalit 11.

Súvfare okalugtok.

¹ Súvfare Námamio tauva pilerpok okardlune: ² okauserpag-
 -ssuit tamáko akinexásángínerdlutik? okatdlorigsup píssutá iluá-
 -sava? ³ usorssitsárnitit inuit okausigssaerússutigísanerpatit? mi-
 -tagdlísavit pakatsisarnekarpatitdlo? ⁴ okaravit: ajokersútiga ilu-

10,2. 7. -môrpok, issivit sãne minguípunga. ⁵ kanortordle Gûte okalug-
-kile kardlune ilingnut angmardlugit ⁶ nalunaerfigalutitdlo ilisi-
-mássutip ptnik issertugkanik, tapertarfigsunik ilisarssísutaungmat;
tauva nalujungnáissassutit ajortuliavit ilainik Gûtip puiūkãtit. ⁷ Gûtip
ujartariai nanisínauvigít? ajugakángitsup kigdliisoriã tikitdlugo
navssãrsínauvit? ⁸ kilaup kutsigssusia tamãssa; kanok iliúsavit?
unerivfingmit itinerussok tamãssa; suna ilisimaviuk? ⁹ úgtúsagãine
nunarssuarmit tangneruvok, imarssuarmit inituneruvok. ¹⁰ pitorar-
-pat mátússivdlune katisimatitsivdlunilo, kia uteriartísavã? ¹¹ táu-
-ssumame inûnerdlugtut nalúngilai, piúngitsuliornerit issigai, sia-
-niginekarnanilo. ¹² mássa angut káinaussok ùmãmiugissakángilak,
siutitùp nujuartup piarã [ássigalugo] inuk erniussarpok. ¹³ ùma-
-tit sãgtikugko agssatitdlo siãrdlugit tagpavssumúnga, ¹⁴ piúngit-
-suliornerit agssangninersut alingãrtikugkit tovkit iluaitsulissamik
unigtuerutdlugo, ¹⁵ tauva kînat árdlorterkajakãt kángusútigssa-
10,16. -karnatit aulajaitdlutitdlo ersísanatitdlo. ¹⁶ tauva erdlokinartok
puiorkajakãt, erkaigaluardlugo imertut kãngiútutut isivdlugo; ¹⁷ inû-
-nigssatdlo tauva nuerkajakaok uvdlup kerkanit kaumaneruvdlune,
10,21 t. ¹⁸ târsiornaraluartok uvdlãtut itdlune; ¹⁸ isumavdluarkajakautitdlo ne-
5,16 t. -riugissagssakarmat, sulivdlutit ínarumãravít isumãlungnatit; ¹⁹ nat-
-dlaruvit ánilãsarnekãsangitsutit, amerdlasútdlo manigúvfigísagãtit.
²⁰ iluaitsutdle issait tukumajungnáisãput, kimãvfigssaraluatdlo nu-
-ngúsavok; neriugissãt tãssa anerningernigssak.

kapitalit 12.

Jûpe okalugtok.

¹ Jûpe tauva pilerpok okardlune: ² ilumúme, ilivse tãssa inu-
-vigssuit, tokuguvse ilisimãssut tokusimãsavok. ³ uvangãtaok ù-
-matekarpunga ilivsisut, ilivsinít nikanarnerúngilanga; kiame ta-
-mãko nalunerpai? ⁴ ikíngutima igdlautigãnga, uvanga Gûtimut
tordlulassunga akinekarumãrdlungalo; igdlautigissauvok iluartok
agssuarnaitsox. ⁵ isigkaminik kuaerkajãgnartok perdlókángitsut
nanerússatut sugssarinexángitsutut isumakartítarpãt. ⁶ perdlug-
-titsissut tovke inûvdluarfiúput, Gûtimik níngagsãrissut erkig-
Hãp. 1,11. -sivekarput, táuko Gûtímingnik nagsartartut agssangmiugalugo.
⁷ ùmã, nerssutautit aperssúsagítit, táukua ajokersúsavãtit, ting-
-míssatdlúnft kilaup atãnítut, tauva ilingnut okautigísavãt; ⁸ nu-
-nalúnft okalugfigúk, táussuma ajokersúsavãtit, aulisagkatdlo íma-

-mîtit ilingnut okalugtuarísavât. ⁹ kia tamáko tamaisa misigi-
 -ssutigingínerpai Nâlagkap agssaisa taimailigait? ¹⁰ táussuma ag-
 -ssainîput ûmassut tamarmik tarnait uvinigdlitdlo inûssut ta-
 -marmik anernerat. ¹¹ siutivta okautsit misiligtaríngínerpait? ki-
 -lâvtalo nerissagssat naimassaríngínerpait? ¹² utorkarssuarnîpok
 ilisimássut, inûnertûnilo ípok sujunekarne; ¹³ táussuma ilagai ili-
 -simássut píssaunerdllo; táussuma pigai sujúnersût sujunekarnerdllo.
¹⁴ ata, nákartitsigângat karmainek ajornatdlâraok; inungmik mátú-
 -ssigângat matuíssugssakaráingilak. ¹⁵ ata, imex unigtíkângago
 tigssoraraok, kûgtítarângagulo nuna mumítarpâ. ¹⁶ píssaunerdllo
 ánáussutdlo ilagai; támartordlo támartitsissordlo táussuma pigai.
¹⁷ sujuligtaissut paggatigissatut ingerdlatípai, erkartüssissutdlo piv-
 -dlerortípai. ¹⁸ kúngit inerterkutait atorungnaersípai, kiterutdlo
 kilerúpâ kerkinut. ¹⁹ palasit paggatigissatut ingerdlatípai, nakû-
 -ssutdlo ordlutípai. ²⁰ ilumórtut okarne; ajulersípai, utorkaitdlo
 silatüssusiat pîfarpâ. ²¹ asiginagáussutigssak kuerarpâ nálagau-
 -nernet, píssarsuitdlo kiterutait kasuterpai. ²² itisûmîtit târ-
 -tumit erssersípai, tokuvdlo târtitâ kaumassumut pisípa. ²³ inuia-
 -katigt amerdliartortípai kingumutdlo nungutitdlugit; inuiakatigt
 siámartípai kingumutdlo utersardlugit. ²⁴ nunap inuisa sujuler- ^{tugs. 76,18.}
 -ssortait sapíssusêrúpai támartitdlugitdlo sokángitsume avkute- ^{— 107,40.}
 -kángitsume; ²⁵ târtume savtísassut káumarkutekarnatik; támar-
 -típai putumassutut.

kapitalit 13.

¹ ârit, tamáko tamaisa issima takuvait, siutimalo tusâvait
 pâsisimavdlugitdlo. ² ilisimassase uvangátaok ilisimaváka, ilivsinít
 nikanarnerúngilanga. ³ kisiáne ajugakángitsok okalokatigiumaga- ^{11,5.}
 -luarpara, Gûte erkartûtekatigiumavdlugo kajumekaunga. ⁴ ilivsile
 sagdlunernik katiterivuse, tamavse katsorsaisûvuse sugssáungitsut.
⁵ ilumutdle nipangerdluinaraluaruvse, ilisimatûtínexarkajaxause. ⁶ tu-
 -sarniarsinga píngitsûssunga navsuerniarama, kardlumalo sakit-
 -sautât nalunaerssorsiuik. ⁷ Gûte igdlersorumavisiuk iluaitsuliv-
 -dluse, sagdlokítautínik okalútigalugo? ⁸ táunáussusia sokutigi-
 -niarpisiuk? Gûte erkartüssivingme sernigiumavisiuk? ⁹ iluanâ-
 -rumârnersuse táussuma misiligpase; sagdlokítarumârnerigse sórdlo
 inuk sagdlokítararât? ¹⁰ sukangnersumik pitdlarumârpâse, [erkar-

-tüssagssap] táunáussusia sokutiguvsiuk issertortúkut. ¹¹ inor-narssusiata ánilártísángínerpáse, mianernarssusialo ilivsnut tug-kumángínerdlune? ¹² okautsit erkainiagagssiase ássersútauput ar-ssáinaussut, ajugauniutisilo ajugauniutáuput marraussut. ¹³ ni-pangerfigisinga okalorkuvdlunga; súsassok súvdlúnft nalaugpanga. ¹⁴ kanok iligaluarpatdlúnft, uviniliússusera kingmiarísavara inússu-seralo itúmavnut ilivdlugo. ¹⁵ ata, tokúkaluarpanga, mássa ne-riugissagssaxángitsunga, taimáitok avkutigissáka táussuma sáne nalunaiásaváka iluartússut. ¹⁶ tamánátaok ánássutigísavara, iv-
 Mat. 7,22 t. -dlernaitsumik táussuma sánut pissokásángingmat. ¹⁷ okautsika tusarkigsárniarsigik navsuerutika siúmifiginiardlugit. ¹⁸ ata ukorsé, erkartússissutigissagssax pissarêrsarpara; píssutiga iluartússok na-lúngilara. ¹⁹ kiatok saxitsáuniardlinga; kilamik nipangísassunga anerningerdlunga. ²⁰ mardluk kistsa uvavnut atornavíkit, tauva
 9,34. kīnangnit issertúsángilanga: ²¹ agssatit uvavnit alisimagilit, ersisá-rúpitdlo ánilársarnavêrdlinga. ²² savssarkussít, tauva akiumâr-punga; uvangalúnft okalugdlunga, ivdlitdlo akínga. ²³ ajortuliáka ajortuliautsíkalo kavsiúpat? pinerdlungnivnik ajortuliautsivnigdlo nalujungnaersínga. ²⁴ sók kīnat issertorpiuk kíngarssortigisora-lungalo? ²⁵ pilutax terkalatitax ersisárniarpiuk, karrfarniko pa-nertok malerssorniardlugo? ²⁶ mássa kasitdlernartumik agdlag-
 tug^s. 25,7. -putit pivdlunga, inúsungnivne ajortuliáka uvavnut kingornússari-típatit. ²⁷ isigkáka kiggitsivingmut písípatit, avkutigissákalo ta-maisa misigssorpatit; isigkama mángue autdlarnavêrfilersorpatit; ²⁸ uvnit kuperdlortutut nungulersunga, ánorátut okúnguit nerissátut.

kapitalit 14.

¹ inuk arnamit erniussox inúnikitsúvdlunilo erkigsinaitsumik nāmagsitdlâraox; ² assorutitut naussaraox katagdlunilo; tarrartut nigoraraox atásananilo. ³ taimáitumut agdlát issitit magpersi-
 7,17 t. -mangmata, erkartússivingmut písíniarparma áiparititdlutit. ⁴ ka-nortok ilivdlune minguitsokarile mingugtúmit pissumik; kisiáne atautsimigdlúnft pexángilak. ⁵ uvdlugssai uniorkúnavêrsitaunersut, káumataisa amerdlássusigssát ilingninersok, kigdligfigssakartíne-
 7,19. -ragko kángísángisánik; ⁶ taimáikaluarpat, alaratdlauk kasuerser-kuvdlugo, kivfartortutut uvdlugssaminik iluaringnigtutut ilitser-dlugo. ⁷ mássa orpik neriútigssakarpok, kipissaugaluarune sule

kingulexalersínaugame, naordlautigssai soráingingmata; ⁸sordlá nunap iluane pisokángoraluarpat, mángua ivssume tokugaluarpát, ⁹imermik naimassaxalerune sivkerumârpok mulekalerdlunilo íkú-
-ssugkatut. ¹⁰angutdle tokugune kimérúsímassaraok; inuk aner-
-ningerune sumísavame tauva? ¹¹sórdlo tasek imaersartok, sôr-
-dlulo kúnguak tigssordlune parkersartok, ¹²taimaitdlune inuk ínarune kingumut makísángilak, kilak nungutserdlugo itísángilak siningnerminít itersarnekásanane. ¹³kanortok unerivfingme tor-
-koringa issertordlungalo níngangerít soraerserdlugo; kanortok nagdleríssagssakartínga, tauvalo erkaíginga. ¹⁴inuk tokugune kingumut ūmásava? tauva uvdlut sorssugfigssáka tamaisa nâv-
-dlugít nautsorssúsagaluartunga kingulekalerfigssara nagdliutser-
-dlugo; ¹⁵tauva kaerkussísassutít, uvangalo akísagívkít, agssavit ^{10,s.}
piliát tauva kajungerilísagít; ¹⁶tauvame avdlorartarníka kisékumâ-
-ragkít ajortuliausera misigssornago. ¹⁷pínerdlungníka atautsimut ^{Mat. 10,30.}
pórsimavdlutík nakísusersímáput, katíterívutítlo ajortuliáka kag-
-dlerdlugít. ¹⁸mássame kákát nákaívdlutík nungútarput, ívnatdlo ínímingnít nugternekartarput; ¹⁹ímerssúp ujarkat nungutdlartarpai, sarfarnerísalo ívssup sekungnere sarfáutarpait; taimaisívdlugo ínúp neriugíssá támartítarpat. ²⁰artorssartípat nangingnavérsítldlugo, tauvalo erssíkungnaeraraok; píssusia avdlángortípat autdlartít-
-dlugulo. ²¹kitornane atarkíssaunersut naluvai, níkanarnersut-
-dlūnít síanígíngilai; ²²íngmínínak uvíníngmígut ániautígaok, íng-
-mínínak tarnímígut aliasútígaok.

kapitalit 15.

Eilivfarse okalugtok.

¹Eilivfarse Tímanímío tauva pílerpok okardlune: ²angut íli-
-símátok akísava ílísímanerník anorítut ítunik, ílune anordlerpa-
-lugtumík ímerdlugo? ³sakítsainírame okautsíník píungítsunik okalungnérníglo íluakutáungítsunik. ⁴mássame, Gútimík míane-
-ríníngnítuerutíkalugtuarpát Gútvídló sáne erkarsarníarnerít míg-
-dlísítldlugít. ⁵mássá kanerpít nalunaerpai ajortulíatít, nauk per-
-kusersút ílerkuat atordlugo okausekartutít. ⁶uvangáungítsup nangmínex kanerpít íluáítsútísavátít, kardlutít akísáput agssortor-
-dlutít. ⁷ínungnít sújgdliuvdlutít ínúngorpít? kákánguí sújor-
-natígut erníuvít? ⁸Gútime atautsímítut tusarnárpígít? ílísímá-
-ssut ívíuk? ⁹suna ílísímásat nalúsaneravtígo, suna pásíssat ^{9,22.}
^{úss. 8,24 t.}

uvagútaok píngíneravtigo? ¹⁰ kêrsútdlo utorkarssuitdlo ilagávut, angúpit inūmersorkinge. ¹¹ tugpatdlersautit Gútimit pissut sug-dlugaigit, okautsit piuaitsumik ilingnut okauserissat? ¹² ūmápit súsavdlutit tigussarilernerpâtit, issititdlo suvdlutik uisorersartor-ssūpat? ¹³ mássa anernerit Gútimut akerartortípat, okautsit ta-
^{4,17} tt. máko kaningnit aníkagkit. ¹⁴ inuk kanok íkame minguitsūsa-
 -va, arnamit erniussox iluartūsanerdlune? ¹⁵ ata, ivdlernartor-
 -tane tatigisínáungilai, kilaitdlo minguitsūngitdlat issaisa sáne; ¹⁶ ímaka angnermik inuk maujungnartox atortugssaujungnaersok, iluaitsulinerik imertox imertut isivdlugit? ¹⁷ nalunaerfigísa-
 -vavkit, tusarniánga; takussáka ilingnut okalugtuarísaváka, ¹⁸ ilisi-
 -matút nalunaiagait, sujuaissamingnit tusagait ángigíngisait; ¹⁹ má-
 -ssa nuna sujuaissainut túniússaussok kisimftitdlugit, takornartap ingerdlavigíngíkai. ²⁰ iluaitsox úligtaraok inūnine tamát návdlogo, ukiugssaisalo amerdlássusigssát issertugauvok angutausersumut. ²¹ ersinartunik tusartáinararaok; erkigsinásagaluartúkut perdlugtit-
 -sissup tikitsarpá. ²² isumakángilax tártok anigúsavdlugo; panamut kinigauvok. ²³ angalassaraok nekigssamik takuniaigaluar-
 -dlune; uvdlox tártok nalúngilá ingminut pissarêrsok. ²⁴ angni-
 -kitdliornartup kugsalanartuvdlo ánilársarpát, kúngisut sorssugsi-
 -nāngortutut ilivdlutik artorssartípat. ²⁵ tássa agssane isagtíkamigit Gúte akerartordlugo, ajugakángitsox angneruniarfigalugo; ²⁶ makitavdlune arpákamiuk erkornavêrkutime tunue agtūmatit-
^{Hsk. 28,6-10.} -dlugit. ²⁷ mássa kíne pualanermik matuvâ, orssox kiterminut kagdliiutdlugo; ²⁸ kisiáne ungalúgkat piunêrútugssat najugarai, igdlut inokángitsugssat, nákarnikugssaulerêrsut. ²⁹ pisôrssuángú-
 -sángilax, pigissailo aulajangísangitdlat, pekangárutailo nuname siaruásangitdlat. ³⁰ tártok anigúsángilá, naordlautai ikuatdlangner-
² Tas. 2,8. -ssûp tokuníngortísavai, áungásavordlo karnata anerneranit. ³¹ piú-
 -ngitsut isumavdlútiginavêrdligit támartitaussup, piúngitsut taor-
 -tisiarísagamigit. ³² pivfigssá nagdliutinago uvdloe násimásáput, avalekutailo pilutartásangitdlat; ³³ vīnigssane sérnartut nákartísavai vīnekutitut, kávekutine katagartísavai úliakutitut. ³⁴ ivdlernaitsut katisimavfiat inuilatsísangmat, ingneruvdlo nungúkumârmagit pajugtítut tovke. ³⁵ erdlóxissúmik ilumileramik piúngitsumik er-
^{Is. 59,4.} -níput, timáta iluata sagdloxitautigssax pissarêrsarpá.

kapitalit 16.

Jûpe okalugtok.

¹Jûpe tauva pilerpok okardlune: ²taimáitut tusarajokāka; tamavse tugpatdlersaissûvuse erdloxisitsissut. ³okautsit anoritut itut soráisángínerdlutik? sunalûnt narrutsautigigagko akivinga? ⁴uvangátaok ilivsisut okalugsínaugaluarpunga, tarnivse tarniga sivneraluarpássuk; uvangátaok ilivsinut okausigssanik katerssuisí-náusagaluarpunga pivdluse ilekimisârdlunga; ⁵kanivnik píssagti-sínáusagaluarpavse kardluma tugpatdlersainerinik aliasugtailiv- 15,11. -dluse. ⁶okalugkaluaruma ániarissara nipaitdlísángilak, písaera-luarumalûnt ximásángilânga. ⁷ilumut táussuma kasutípânga; ilakutika tamaisa piunérúpatit. ⁸tigutdlarparma únerdlûtigine-kautigssavnik; uvinérússutsima nikuivfigânga pasigdlerdlungalo. ⁹níngangnera nutsuivok úmigssordlungalo, korsarkortarfigânga; kí-ngarsortima issikutitdlarpânga. ¹⁰aitsarput uvavnut, narrunar-sardlunga erssârpânga; katíngarmik exitilerput akerartorniar-dlunga. ¹¹Gûtip iluaitsulissumut tigutípânga igísimavdlunga iluaitut agssainut. ¹²inûvdluaraluartunga táussuma aserorpânga, pukutsuvkut tiguvdlunga sekumisípânga; ôkátautitut ingminut ná-partípânga. ¹³pisigsartuisa iluvânga; tartúka kuvdlorpai kajag- 16,17. -ssússinane; sungara nunamut kuivâ. ¹⁴ikilerpânga ikerpagssuit akingmerkatitdlugit; píssarssuartut uvavnut arpagpok. ¹⁵pûgssiak merssorpara timima pûgssâ, nagssugalo natdlartípara ivssup se-kungnerinut. ¹⁶kínara kianermit putdlagpok, kimeríssákalo tokup târtitâta nanertorpai; ¹⁷nauk iluaitsuliamik agssavnítokángitsok, naugdlo tugsituga perkuserdlúngitsok. ¹⁸nuna-â, auga matôr-navériuk, nivdlianíkalo inigssaisuáinarldlit. ¹⁹mânalûnt ilisimang-nigtiga tamâssa kilangmîpok, uvavnik nalunaiiaissugssak kutsing-nermîpok. ²⁰ikíngutika mitagdlersigâka; Gûtimut issika kuvdli- 18,19. -líput; ²¹ineteríssutigiliuk inuk Gûtip agssortûtekatâ, inûp ki- Rúm. 8,9 t. -tornâ ikíngúminut agssortuissok. ²²mâssa ukiut kisigssaussut 1 Juán. 2,1. kângiutilerput; avkutikut uterfigísángisavkut ingerdlalerpunga.

kapitalit 17.

¹anertíkarpunga, uvdlúka kamigput, ilivek pigssarâra. ²sag-dloxítainernik iluvnítokángíkaluarpat, agssuarfigsarnarilo issima

tastamantitokas.

54

Rúm. 8,34. alartaisersimángíkaluarpatigik, ³ivdlit tauva akiliússina, sivner-
-dlunga igdlerúnga ilingne; kiame agssavkut ekikumásangmanga?
⁴mássa ūmatait silatúnigssaraluánik issertūpatit, tamána pivdlugo
akitsisíkusángilatit. ⁵íkingutitik ujajaissunut kigdílútigait, kí-
-tornaisalo issait tukumajungnáisáput. ⁶inungnut ússatigssángor-
-típánga, kínamigut kitseragaussutut ilerpunga. ⁷issíka tártíput
narrutsangnermit, avatíkalo tamarmik tarráinartut íput. ⁸tamána
tupigusútigísavát perkusersuitsut, píngitsut ekérsarumárdlutik iv-
-dlernaitsut pivdlugit. ⁹mássale iluartup ingerdlavine inger-
-dlavigiúásavá, agssangmigut minguitsox píssagterkigkumárdlune.
¹⁰ilivsile tamavse maunga sáгатdlaritse kaivdlusilo, taimáitox
ilisimatúmik navssárfígísángilavse. ¹¹uvdlúka kángiúput, pilerssá-
-rutíka ūmatima píggissaralue kigtorarput. ¹²únuax uvdlúnerarpát,
kaumassox tártumit ungasíngilarôk. ¹³utarkiniaraluaruma taimái-
-tox unerivfik igdlugssarára, tártume kágssara isuípara. ¹⁴ase-
-rorfik taivara atátavnik, kuperdlutdlo taiváka anánavnik najav-
-nigdlo. ¹⁵naungme tauva neriugissara? neriugissara kia taku-
-jumárnerpá? ¹⁶unerivfiup isávfnut samungnásavox, ilagalugo iv-
-ssup sekungnerine uníngavekalernarpat.

1 Kor. 15,19.

kapitalit 18.

Biltát okalugtok.

¹Biltát Suarrimio tauva pilerpok okardlune: ²kakugo okaut-
-sise nāsavisigik? sujunekardluse pigitse, tauva okalugkumárpugut.
³sôx nerssutitut isumakartípisigut narrunaralutalo? ⁴ningagdlutit
tarningnik aligtuissutit, ivdlit píssutigalutit nuna kimagáusanerpa,
kaersordlo inimit nūsanérdlune? ⁵mássame iluaitsup káumar-
-kutá kamísavox, ingneratalo ikumarna kaumasángilak. ⁶kau-
-massox tártungúsavox tovkane, naneruálo kamísavox kuláne.
⁷sapítsutut avdlorartaraluarame tungmissakitdlísavox, pilerssáru-
-tátalo ordlutísavá. ⁸mássa kagssutinut pisitaulerpok isigkaminik,
nigartalik angalavfigá. ⁹kingmiata kilorartút atiumárpá, nigap
sukagfigísavá. ¹⁰noxínekautigssá nuname issertugauvok, napitiv-
-figssá tungmissagssánipok. ¹¹ánilárnartut tamagingnit ersisá-
-savát tamagingnut malerssordlugo isigai agtungajagtardlugit.
¹²kángnek tássa sapíngisá, perdlugssax píssarérsox sanilerá.
¹³timáta pisatai nerísavai, mássame pisatai nerísavai tokup anga-
-jugdliliáta. ¹⁴tovkaniit isumavdlútigissánit anisísavát ingerdlatit-

15,20 tt.

-dlugulo ánilárnartut kúngiánut. ¹⁵ tovkane inítártokásavok sugí-
 -ngisânik, inigissâ ikuatdlagsáumik siaruarterfiginexásavok. ¹⁶ a- ^{1 Mór. 19,4.}
 -tânit sordlai tokúsáput, kulânitdlo katerssugagssartai kivdlorne-
 -kásáput. ¹⁷ erkainexásáisavok nuname, atekartísángilátdlo igdlut ^{tugs. 9,6. 7.}
 akornáne. ¹⁸ kaumassumit tártumut ajagtorumârpát inuit naju-
 -gānit kimâtitdlugo. ¹⁹ ernekarnanilo ernutakásángilak inugtariga-
 -luamine sugissaerutdlunilo najugarigaluamine. ²⁰ uvdlugssâ ki-
 -ngugdlit uitsatigisavât, sujugdlttdlo tataitsagkumârdlutik. ²¹ ilu-
 -mut tamássa iluaitisuliortup inigissâ, taimáipok Gútimik ilisar-
 -ssíngitsup najugâ.

kapitalit 19.

Júpe okalugtok.

¹Júpe tauva pilerpok okardlune: ²kanok siviutigissumik
 tarniga aliasugtíkumavisiuk okautsinigdlo aserorterdlunga? ³ku-
 -leriardluse tamássa mitagpavsinga, kángusúngilasilo okartailior-
 -taravsinga. ⁴ilumut isumavkut támarsimagaluaruma, támarníka
 nangminex pigísaváka. ⁵ilivsile ilumut angneruniarfigiumaguv-
 -singa, tauva nalujungnaersíniarsinga suna kángusútigisagiga. ⁶mi-
 -siginiaritse ata, Gútip mumingassúngortingmanga napiarniutimi-
 -nigdlo avatangersimavdlunga. ⁷ata, iluaitisuliornerit nivdliássu-
 -tigāka, tusarnekásanangale; tordlulagaluartunga píssutiga iluar-
 -tútínexángilak. ⁸avkutigssara ungalórpâ ituínex ajugkavnik, tung-
 -missagssákalo tártumik matórpai. ⁹nálangnarssutsivnik mátar-
 -pānga niakorússuardlo pērdlugo niarkuvnit. ¹⁰tamagingnit inguv-
 -terpānga nungulersitdlunga, neriútigalo orpigsut isivdlugo nut-
 -sugpâ. ¹¹nínganguine katsungaisípâ uvavnut kíngarssortigisora-
 -lungalo. ¹²katerssarssue kátíngarmik aggerput, uvavnut avku- ^{13,24.}
 -tigssartik nalingmagterpát tangmârdlutigdlo tuperma avatágut.
¹³katángutika uvavnit alisípai, ilisarissíkalo takornartarivduínaler-
 -pāka. ¹⁴kanigissama kimagpānga, ilisarekatigissamalo puior-
 -pānga. ¹⁵igdlokratima kivfamalo arnat takornartausorānga; av-
 -dlanertauvunga issaisa sāne. ¹⁶kivfara tordloraluaravko akíngi-
 -lānga; manigútdlunga kínuvigisagiga. ¹⁷anernera maujungnarsivok
 nuliavnut, kinussunga arnama timānit píngortut amflārānga. ¹⁸mer-
 -dlertut agdlát narrugānga; níkuítarāngama okatdlisigissarpānga.
¹⁹atautsimékatigissartagkama tamarmik maujugānga, asassaralua-
 -malo sâgfigānga kíngaralunga. ²⁰sauníka amivnut uvivinutdlo
 nipíput; ívkíka ánarkakatigāka. ²¹nākiginiarsinga, nākiginiarsinga,

ikíngutíka ukorsê; Gûtip agssaisa agtorsimangmánga. ²² suvdluse kinugaisinga Gûte íssuardlugo, uviniga kârsitdlautigínek ajuler-dlugo? ²³ kanortok okautsíka agdlangnekarilit; kanortok ag-dlagagssiamut titarnekarilit; ²⁴ kigartáumik saviussumik akerdlu-
 2 Tim. 1, -lerdlugitdlo kaersumut kiperornekarilit pèrnavérsugssat. ²⁵ uter-
 10-12. -titsissiga ilisimavara úmassok, kingugdligssákut sekungnerit kâne kekarumártok. ²⁶ ámimalo kingornagut, mána sekumisigpássuk,
 1 Kor. 15, uvinigalo pèrússivdlugo Gûte takujumârpara. ²⁷ uvanga takuju-
 35-44. -mârpara pigísavdlugo, issima issigísavât avdlap pigíngisaisa. tar-túka kiperíput iluvne. ²⁸ okaruvsíle: ata kinugíngârumârvtigo: okautigíssavdlo nagguvia navssârinekarpat uvavne, ²⁹ tauva pana sujôraginiarsiuk, kamangnerup pissarmago ajortuliak panamik pi-ssagssak; tássa ilisimarkuvdluse erkartússivigssakartumik.

kapitalit 20.

Súvfare okalugtok.

¹ Súvfare Námamio tauva pilerpok okardlune: ² tamáko piv-dlugit erkarsautima akíssutigssakartípānga, arrangnerma ilumiu-gissama pingmanga. ³ narkigssuinernik pakatsíssutigssavnik tu-sásassunga, nauk anernerup akíssutigssakartíkānga sujunekar-nivnit pissumik. ⁴ ilisimángínerpiuk isuanit taimaigínartok, nu-
 18,6 tt. -name inokalerkârneranit: ⁵ iluaitsut kímagtarnera sivikitdlaraisut,
 tugs. 37,38 t. ivdlernaitsup tipaitsûtâ uisorernerínak atassardlune? ⁶ akítsiga-luarune kilangmut apigítldlune, niarkuminik nuiat agtoraluaru-nigit, ⁷ taimáitok ánamisut nungúsavok nangíngnavérdlune, táu-ssumínga takungnigtaraluartut okásassut: nauk táuna? ⁸ sing-
 1s. 29,7. -nagtugkatut áungásavok nanissáusananilo; únuákut takordlúgkatut támaissáusavok. ⁹ issip takugaluaramiuk kingugdlermísángilak, i-nigigaluatalo issigísángilâ kingorna. ¹⁰ kitornaisa sáimarsásavait ajorssartut, agssaisalo kingumut túniúsavait písússutai. ¹¹ saorne ulivkârput inúsungneranik, tamána ivssup sekungnerinut ínakati-giumârpâ. ¹² ajorssutse kanermigut tungusungnigigaluaruniuk, orkamilo atánut issertoraluaruniuk, ¹³ erdligalugo iperarumanago, kanerme iluane unigtíkumavdlugo, ¹⁴ taimáitok nerissai erdlavne avdlángúsáput, pulateriârssûp issaruaussagdlup tokunartorilísavai iluane. ¹⁵ pekutit foraramigit kingumut meriarísavai; Gûtip ani-síkumârpai iluanit. ¹⁶ pulateriârssuit issaruaussagdlit tokunartuat milúsavâ; pulateriârssûp kamangnertûp okâta tokúkumârpâ. ¹⁷ kû-

-nguit takúsángilai, kûit tungusungnitsûmik ímungmigdlo kûgtut. Jûitdl. 3,2a.
¹⁸ sulissutigissane kingumut túniúsavai atúsanagitdlo; pekutit mig-
 -ssiliúsavait taortaisa, nuánásángilardlo. ¹⁹ mássa ajorssartut ku-
 -nutítarpai kimagdlugitdlo; igdlut igdlularíngisane ingminut ti- Is. 5,8 t.
 -guvai. ²⁰ ilumigut uningnek naluvok; taimáitumik pigissanguâne
 ánakatigísángilai. ²¹ nerissagssânik amiákokángilak, tamána piv-
 -dlugo perdlokángíssusia ituásángilak. ²² arsingâraluartitdlune ang-
 -nikitdliúsavok, erdlókissut tamarmik agssaisa písavât. ²³ iluminut tugs. 11,6.
 ulivkârutigssakalerumârpok; [Gûtip] autdlartitsivigiumârpâ níngang-
 -nerminik katsungaitsumik siagdlerfigititdlugulo kârsitdlautigssânik.
²⁴ sâkut saviussut kimarratigiumârpai; písigsip kangnúsaussup pu- Hsk. 38,22.
 -túsavâ. ²⁵ pana amusimassok katigaisigut anitdlagpok, pana ing-
 -nerûlassok sungâgut ingerdlavok; ánilârnartut naláupât. ²⁶ târtok
 tamarme torkortauvok pekûtinut issertugainut; ingnerup supôrne- Is. 30,38.
 -kángitsup nungúsavâ, tovkane amiákuussut perdlugsiúsâput. ²⁷ ki-
 -laup ulêrumârpâ ajortuliâ, nunavdlo nikuivfigísavâ. ²⁸ igdluminit
 pigssarsiai autdlarúnekásâput, tarordlutik nungúsâput níngangne-
 -rata uvdluane. ²⁹ tamâssa inûp iluaitsup pissagssâ Gûtimit, ki-
 -ngornússagssak táussumúnga pigssamârtitak angneruvsârtumit.

kapitalit 21.

Jûpe okalugtok.

¹ Jûpe tauva pilerpok okardlune: ² okautsíka tusarkigsâr-
 -niarsigik, tamánalo tugpatdlersautiginâra ilivsinít. ³ kamaginiar-
 -singa uvangâtaok okalorkuvdlunga; okalorêrumalo kingorna mi-
 -tagdlersínauvutit. ⁴ uvangame kâpialássutiga inungmut aniner-
 -para? suvdlungalo tauva erinitsásángínerpunga? ⁵ sâgkatdlar-
 -singa, tupigusugdlusilo agssasilo kanivsinut ilivdlugit. ⁶ er-
 -kassarângavko ánilâtdlâraunga, uvinigalo tamarme ûlileraraok.
⁷ sôk iluaitsut inûgínartarpat utorkángordlutigdlo písôrssuángor-
 -tardlutigdlo? ⁸ kinguâgssatik aulajangersakatigissarpait sâming-
 -nítitdlugit; timimingnit píngortut issigiuartarpait. ⁹ igdlue er- tugs. 37.
 -siornaitsumik erkigsiviúput, Gûtivdlo patitsisâta tugfigíngilai.
¹⁰ ugsiutait ilumiulersarput píngortitdlugulo; ugsiutait inûsugtut er-
 -nissarput erninerdlungnatik. ¹¹ kitornânguatik anisítarpait sa-
 -vautitut isivdlugit; mêrartait tipaitsugtúngûssarput. ¹² nipi-
 -tik anítarpait kilautit kúkilagtaríssatdlo ingiatdlordlugit, kar-
 -dlortautitdlo nipait nuánârutigait. ¹³ uvdlutik nássarpait ajoratik,

uisorînak unerivfingmut samungnardlutik. ¹⁴ naugdle Gûtimut o-
 -kartartut: kimagtigut, avkutigerkussatit ilîkarusúngilavut; ¹⁵aju-
 -gakángitsox kanox ingmat kivfartorfigísanerparput, súkudlo ilua-
 -nâsanerpugut tugsiarfigiguvtigo? ¹⁶atale, ajúngitsûssusertik ti-
 -gumiaríngilât; iluaitsut pilerssârutait uvavnit ungasigkilit. ¹⁷kav-
 18,5. -seriardlune iluaitsut naneruânik kamigtokarpa, perdluk táuku-
 -núnga nagdliutdlune, aliatsangnartunik avguartitsissarângat ní-
 -ngangnermine? ¹⁸karrfarnikutut ítarpat anorip terkalatitaisut,
 18,19. karrit kalipakuisut anorerssûp nagsatarissaisut? ¹⁹[okaravsiló]:
 iluaitsulîâ Gûtip torkortarâ kitornainut: táuna nangminek akiler-
 -dliuk, tauva misigísavox; ²⁰aserornekarnine nangminek issigiliuk
 ajugakángitsup kamautânit imerdlune. ²¹inokutine kinguner-
 -gut sugssarísaneramigit, káumatime amerdlássusiat kipissaugpat?
²²kiame Gûte ajokersúsavâ ilisimanigssânik, táuna kutsigsunik er-
 -kartûssissartox? ²³una tokuvok nukine aulángisitdlugit, isumâ-
 -lungnane perdløkarnanilo; ²⁴imuiavfê ímungmik ulivkârtut, saor-
 -nisalo parkat ivsiligssûssok. ²⁵ivnale tokuvok tarnimigut alia-
 9,22. -sugdune ajúngitsordlo ússersimanago. ²⁶pekatigfgdlutik ivssup
 sekungnerinut ínarput, kuperdludlo matôrpat. ²⁷ata, erkarsau-
 -tise nalúngiláka isumasilo uvavnut iluaitsulîûtigissase; ²⁸okaru-
 -magavse: nálagaunerup igdlua nauk? tupek iluaitsut inigissât
 nauk? ²⁹angalatût kigdliúngilisigik, nalunaerssugaitdlo ilisimâ-
 -ngilisigik: ³⁰inuk ajortox kajagssûnekartarmat uvdlorme perdlug-
 27,8-28. -figssame, uvdlorme arragfingme torkornekardlune? ³¹kia tauva
 nivtaivfigísavâ ingerdlavigissânik, kanordlo ilioraluarmat kia aki-
 -lîsavâ? ³²ilivermut torkornekaramé kâminut kagssugax erkaiv-
 -dluarnekautigâ. ³³kôrkup ivssumerne iluarai; inuit tamaisa ki-
 -ngunermitugut kalitarai; sujulerissailo kisigssáungitdlat. ³⁴ata, atú-
 tugs. 73. -ngingârtumik tugpatdlersarniaravsinga; mássalo akíssutise kuku-
 -simáinarput.

kapitalit 22.

Eilivfarse okalugtox.

¹Eilivfarse Tîmanimio tauva pilerpox okardlune: ²angut
 Gûtimut iluakutaunerpa? kisiâne ingminut iluakutauvok ilisima-
 -ssutut iliortox. ³ajugakángitsumut kujanásanerdlune iluartûgavit,
 sumik pissakarnásanerdlunilûnt avkutigissatit agssuarnaisikagkit?

⁴ersigalutit erkartûtekatigísanerpatit erkartüssivingmut savssa-
 -riartokatigalutit? ⁵ímaka ajorssutsit angekinersok, ajortulia-
 -titdlo kigdligissaunatik? ⁶ímáinersok: katángutitit sagdlunavé-
 -rúmik tigusivfigissaritit píssutigssakarnatit, avdlamik pigssaká- 2Mór.22,26 t.
 -ngitsut atissatuainik mátarldlugit; ⁷kilalersok ímíngíkit kágtordlo
 nerissagssamik erdligûtdlugo. ⁸píssaunekartup nuna pigísagá, pi-
 -ngártut nunakarfigísagát. ⁹uvigdlarnerit angilugtortíkitit iliar-
 -ssuitdlo talfardlugit. ¹⁰tamánalo pivdlugo kilorartûtít ilugátit,
 ersinartutdlo tássángáinak ánilártíkátit; ¹¹tártuvdlúnft ilugátit
 issigissaerutdlutit, imerssúvdlo ulúkátit. ¹²Gûte kutsigsumi-
 -ngila kilangme? uvdloríssatdlo kutdlít kimerdlúsagítit, kanok
 kutsigsigissut. ¹³tauva okarputit: suna Gûtip ilisimavâ? kau-
 -suitsup ungatánftdlune erkartüssísanerpa? ¹⁴nuiat issertorsi-
 -mavfigai issigissakarnanilo; kilaup kaujalúnera sakissarfigá. ¹⁵si- 1 Mór. 6.
 -lamiutorkat avkutát nalunaerssorniarnepiuk, piúngitsuliortut tug-
 -dlagát? ¹⁶táukua tigutdlarnekartut pivfigissaugaluax nagdliuti-
 -nago, túngavigissát kûgtorssûp súpúkâ; ¹⁷táukua Gûtimut okar-
 -tut: kimagtigut; ajugakángitsup kanox písanermatik; ¹⁸mássalo 21,14 t.
 igdlue ulivkârsimagai ajúngitsunik. kisiáne iluaitut pilerssárutait
 uvavnit ungasigkilit. ¹⁹iluartut takujumârpát tamána tipaitsug-
 -dlutigdlo; píngitsup mitautigísavai [okardlune]: ²⁰akerartortivut
 pfaugánginersut? píngárutâtdlo ingnerup nungúkâ. ²¹taimái-
 -tumik isumavduarfiginiariuk tagpínga, tauva erkigsiumârpútít; Róm. 5,1.
 tássángalo ajúngitsok ilingnut nagdliúsavox. ²²inatsit karnanit
 pissok ilagsiniariuk, okausílo ūmatingne torúkúkit. ²³ajugakángit-
 -sumut sâgkuvit ineriartortínekásautit, iluaitisuliorneritdlo tupingnit
 alisíkugkit; ²⁴tauva erdlingnartox igisínauk ivssup sekungnerinut,
 Ouvferivdlo kúltia kúnguit ujarainut; ²⁵ajugakángitsok erdlingnar-
 -tútigiumâragko sílvisut pekûsiarssuartut pigalugo. ²⁶tauvame Fil. 3,8.
 ajugakángitsok nuánariumârpát kínat Gûtimut árdlortísínauvdlugo;
²⁷tugsiarfigigugkulo tusásavátit, únersûtítitdlo námagsiumârpátit.
²⁸sulerssârângavit ilingnut taimaisísavox, kaumassuvdlo avkutigi-
 -ssatit káumarsásavai. ²⁹nakigdlisigpatit okásautit: kutsigísá-
 -ssunga; mássa árdlorsínáungitsok táussuma ánautarpâ. ³⁰pi-
 -ngitsûngíkaluartox agdlát ánagtíkumârpâ; agssavit minguíssusia- 42,7 t.
 -tigut ánagtitáusavox.

kapitalit 23.

Jûpe okalugtok.

¹Jûpe tauva pilerpok okardlune: ²sule aliatsagdlunga ká-
-pialavunga; agssait uvavnut túngassut anersârulungnivnut naner-
-tuissorssûput. ³kanortok ilisimagâine kanok ilivdlunga nanísa-
-giga, igsiavfissârssua kanok ilivdlunga patdlísagiga; ⁴erkartûssi-
13,18. -ssutigssak táussumúnga sarkangiúkumavdlugo kaneralo ímeru-
-mavdlugo nalujungnaerutigssanik; ⁵tusarumagaluardlugo kanok
akísanerânga, ilisimajumavdlugulo kanok uvavnut okarumârnersok.
⁶píssaunerssue atordlugo sakítsáukumârnerânga? nágga, kisiâne
nalunaerssorsínardlinga. ⁷tauva perkusersuitsup erkartûtekatigi-
-sagâ, tauvalo erkartûssissivnit píngitsûtitauidluínarkajakaunga.
⁸atale, sujumut ingerdlagaluarângama tássanítaringilax; kingumut-
-dlúnt pigângama misigissaringilara; ⁹sâmiup tungâne sussarângat
takussaringilara; talerpiup tungâne issertorângat issigissaringilara.
1 Pit. 1,8 t. ¹⁰táussumale avkutigissara nalúngilâ; misiligdlinga, kúltisut ma-
-lungnarsísaunga. ¹¹tungmissarnere kimángilait isigkama; avku-
-tigissâ atuarpara sakingnanga; ¹²kardluisa inatsisait ingalángilâka;
karnata okausé torkorpâka ilerkoriumassâka mingnerutitdlugit.
¹³táunale avdlángujuípok; kia uteriartisavâ? tarnime kajumigi-
-ssânik iliortarpok. ¹⁴mâssa uvavnut atorkussak nâmagsísavâ,
taimailiulerssârutailo amerdlaxaut. ¹⁵tamána pivdlugo ánilâruti-
13,20 t. -gâra; isumaliútigissarângavko sujôragilitdlârâra. ¹⁶Gâtíp ūmatiga
kugsalassúngortípâ, ajugakángitsup ánilârsarpânga. ¹⁷mâssa târtok
nipangíssutigíngilara, nauk taggarigsup matôrânga.

kapitalit 24.

¹sók kanok ilivfigssat ajugakángitsumit issertorsimásángi-
-nerpat, uvdue ilisarssissaisa takunex ajormatigik? ²[ivkua] nu-
-nautit kigdligissait núgtítarpait; savarpait tigussarpait mangiar-
-titdlugitdlo. ³iliarssuit siutitûtait autdlarútarpat, uvigdlarne-
-ritdlo ugsiutait sagdlunavérutitut tigussarpait. ⁴pftsut avssaer-
-kussarpait, nunap nâgdliugtue pekatigígdlutik issertúsassut. ⁵ata,
siutitût nujuartut puilassuitsumítut íssuardlugit anissarput sulíag-
-ssamingnut ptagagssamingnik kinerdlerdlutik; narssak kûgaitsox
nekigssakarfigât kitornamingnut. ⁶nunautine ivigtugagssamingnik

katerssuíput; nautsvik vīnekutilik iluaitsumik pigissak pītsakor-
 -siorfigât. ⁷ tamakaratik únuíput atissagssakánginamik kipigssa-
 -karnatigdlo puerkortume. ⁸ kákat sialugssuarnenit masagtarput,
 orkiorfigssakánginamigdlo kaersok nanertorpát. ⁹ iliarssuk iviá-
 -nginit pērsítarât, ajorssartuvdlo pé sagdlunavérutitut tigussarpait. ^{2 kúng. 4,1.}
¹⁰ tamakángitsut angalatítarpait atissagssakartinagit, karřagagssau-
 -taitdlo kágtut erssugtarpait. ¹¹ karmautaisa akornáne úlialingnik
 ivsingiáiput; tunguiaivfik tungmarpát kilalerdlutigdlo. ¹² ungalúg-
 -kamit inuit nimárpalugput, tokutatdlo tarnait nivdliáput; tai- ^{35,9-12.}
 -máitordle Gútip pingilai isumaitsüssusiata nalgissánik. ¹³ kau-
 -massumik úmigssuissut táuko ilagait; avkutigissai naluvait unig-
 -kumanatigdlo ingerdlavigissaine. ¹⁴ kaulerángat inorersok makí-
 -taraok pītsordlo ajorssartordlo tokutdlugit; únuákutdlo tigdlig-
 -tutut ilissaraok. ¹⁵ arnaunekartup issaisa társissok nautsorssó-
 -rarât; okararaok: issiginekásángilanga; tauvalo kīne ságuvâ.
¹⁶ [una] tártume igdlunik angmarterissaraok; uvdlútitdlugo ing-
 -mingnik mátútarput; kaumassok naluvát. ¹⁷ tássa kaulersok táu-
 -kunúnga tamanut tokup tártitátut ingmat, tokup tártitáta áni-
 -lárnartue takornaringinamik. ¹⁸ una okitsutut aulassaraok ímap
 kágut; perdlorkussauvok nuname pigissarsiát; nautsvít vīneku-
 -tigdlit tungát ságtaringilâ. ¹⁹ panernartup kiagtuvdlo nungú-
 -tarpâ aput ímíngortok, unerivíup nungútarpai ajortuliartut. ²⁰ ar-
 -name timâta puíorpâ; kuperdlut iluarai; erkainekásaerpok; iluait- ^{11,20.}
 -sulissok orpigsut napivok; ²¹ táussuma ernisuitsok kitornartâ-
 -ngitsok ínardlersarâ uvigdlarneritdlo ajúngitsuliorfiginagit. ²² ki-
 -siáne nakuarssuit nusugpai píssaunermigut; makísavok inúnig-
 -ssaminik kulartok. ²³ [Gútip] erkigsivigssakartípâ isumavdlúti-
 -ssánik, issaisale misigssorpait avkutigissait. ²⁴ sivikitsúnguamik
 pingáramik tauva pekángitdlat; natdlartitáuput sórdlo tamarmik
 katerssornekartartut karrit núisut kivdlugauvdlutik. ²⁵ taimái- ^{21,ss.}
 -ngila? kia sagdluorsínaunerpânga okautsíkaló sūngitsútitdlugit?

kapitalit 25.

Biltát okalugtok.

¹ Biltát Suarrimio tauva pilerpok okardlune: ² nálagáussut
 sujóranartordlo ilagai táussuma: erkigsivigssiorpok kutsigfingmine.
³ katerssai sorssugtugssat kisigssaunerpat? kimutdlo nuissaríngi-
 -nerpa kaumassua? ⁴ kanok ilivdlune inuk iluarsínauva Gútime,

tugs. 51,7. arnamit erniussox kanox ilivdlune minguitsûsava? ⁵káumatdlünft takúsagit, kaumángilax, uvdlorissatdlo minguitsungitdlat issaisa sâne; ⁶ímaka angnermik inuk kuperdluinaussox, inûp kitornâ kugdlugíssatut ítok?

kapitalit 26.

Jûpe okalugtok.

¹Jûpe tauva pilerpok okardlune: ²nukigdlângassox súkut ikioragko talermigut píssaunekángitsox ánáupiuk? ³ilisimatûngitsox súkut sujúnorsoragko sianingártutut malungnarsivit? ⁴kina o-
^{12,2 t.} -kautsinik nalunaerfigekatigigagko kia anersârnera iligkut aniva?
⁵timaiagkat ûligput ermit atâne, tássanilo inekartut. ⁶unerivfik
tugs. 139,12. tamarme sarkumivox táussuma tákuane, aserorsimavfigdlo ulig-
-ssakángilax. ⁷avangná isuípâ ilisarssáungitsup kânut; nuna so-
-kángitsumut nârkatípâ. ⁸ermit katingatípai nuiautimine; atâ-
-tigut nua uligsuissox aligtaríngilax. ⁹igsiavfingme kilágdlop
sangmissortâ aulajangersarpâ uligdlugulo nuiautiminik uligsui-
-ssumik. ¹⁰kigdlíngfik kaujaluisípâ ermit kulátigut kaumassuvdlo
tártuvdlo kigdlíngekatigíssát tikitdlugo. ¹¹kilaup sukarssue sajug-
-dlutigdlo ánilârput agpísalüssineranit. ¹²píssaunerminik imax
^{1s. 51,16.} uloriasârpâ, sujunexarnerminigdlo nungusarpâ sorkusáissusia. ¹³a-
-nerneragut kilak pínerpok; agssaisa píngortípât pulateriârssuk
ingerdlassox. ¹⁴takuvat, tamássa ingerdlavísa isordlé, mássalo
okautsimik erssialáginartumik tusarigput; kiame tauva pásísavai
píssaunerssuata kagdlerne?

kapitalit 27.

¹kâmûmivdlunilo Jûpip okautsine anípai okardlune: ²ilumut ûmangmat Gûte ínardluíssutigssavnik alisitsissox, ajugakángitsox tarnivnik aliatsagtitsissox, ³anersârtarníka uvavntitdlugit Gûtivdlo anernerititâ kíngavntitdlugo ⁴kardlúka iluaitsumik okalúsángitdlat, okaralo sagdlokítainartumik nivdlísángilax. ⁵uvavnut ajornakile píssuterse iluarnerásavdlugo; anerningerserdlunga agssuarnáissu-
-sera uvavnit sakigtísángilara. ⁶iluarssusera aulangiúpara ipe-
-rarnavérdlugo; ûmatiga uvduma ilánik agssuaríssakángilax. ⁷kí-
-ngarssortiga iluaitsutut ísavox, uvavnut akerartortox iluaitsu-

-liortutut ilivdlune. ⁸ suname ivdlernaitsup neriugísavâ, uvnit Lúk. 12,20.
 piumatúvatdlárnerminit pissakatsiaraluarune, Gútip tarningerpane?
⁹ nivdlianera Gútip tusarumárnerpâ, angnikitdliornartok táussu-
 -múnga pitorarpat? ¹⁰ ajugakángitsox nuánarisínaunerpâ, nalingí-
 -nákut Gúte tordlorfigisínaunerdlugo? ¹¹ ajokersúsavavse Gútip
 agssainik, ajugakángitsup ilerkuva ángigísángilara. ¹² ata, tamavse
 tamáko takussarpase, suvdluse tauva atúngitsorsiorpise? ¹³ imái-
 -pok inûp iluaitsup pigssarsiâ Gútimit, angutausersut kingornú-
 -ssagssât ajugakángitsumit pissagssât: ¹⁴ amerdlasûnik kitorna-
 -karpat, panap písavai, kârsitdlautigssakásángitdlatdlo timânit pí-
 -ngortut. ¹⁵ kinguai tokúkut ilissáusáput, uvigdlarnertailo kiasá-
 -ngitdlat. ¹⁶ sílvinik katerssuigune ivssutut isivdlugit, atissagssa-
 -nigdlo upalungaerkusiorune marrartut isivdlugit, ¹⁷ tauva upalu-
 -ngaerkusiarisímásavai; kisiáne iluartup atiumárpai, sílviutailo pí-
 -ngitsut avguásavait. ¹⁸ igdlune igdluliarâ okúnguautut ilivdlune,
 sórdlulúnt savanik pârssisox igdluvigkiortartok. ¹⁹ písórssuax
 inarpok katerssugaunanile; úsínardlune tauva pexángilax. ²⁰ áni-
 -lárnartut angúsavât imerssuartut ilivdlutik, únuákut anorásuap
 tigdlisavâ; ²¹ agsarnerssûp kangátáusavâ autdlarutdlugulo tingit-
 -dlugulo inânit. ²² [Gútip] igitsivigiumárpâ kajagssûssinanilo; ki-
 -mângárumárpok agssainit. ²³ agssatik erssártásavait pivdlugo
 aválártordlugulo inânit kimátitdlugo.

Jer. 16,4.

akugdl. 2,26.

Jer. 8,2.
Hsk. 29,6.

kapitalit 28.

¹ sílvigssanik navssárfekartaraluarpok, kúltigssatdlo iniligis-
 -rissarpait augtitdlugitdlo. ² savigmik pissakartarput ivssumit,
 ujarakatdlo augtitdlugit kangnússagsissarpait. ³ tårtok soraersítarpât,
 kigdligissait tikitdlugit tamaisa misiligtarpait, taggarigsup tokuvdlo
 tårtitáta ujarainut agdlát. ⁴ kûk pútútarángat takornagkamit,
 puiugkat samánga puitdlardlutik, tauva inûp imaersararai nalingí-
 -narmut kúgtitdlugit. ⁵ nunamit nerissagssat naussarpait kânit,
 samúnale avdlángortarpok ingnertut. ⁶ aligox atdlarniussax ine-
 -karpok ujaraine, kúltimernitdlo pigai. ⁷ avkutât nagtoragdlup
 naluvâ; kigssaviarssûp issaisa núngisáinarpât. ⁸ úmassut pingár-
 -niartortaisa tutinek ajorpât, líuvip avkutigingisáinarpâ. ⁹ kaersut
 mángernerit pássútarpaít kákat mumisiterdlugit mánguisigut.
¹⁰ kaersune kúngnik angmaissarpait, erdlingnartugssatdlo tamalát

takussarpait issaisa. ¹¹kûgaitssiarssuit kusernavérsítarpait isser-
 -tugaugaluitdlo kaumassumut pisitdlugit. ¹²ilisimássutdle su-
 úss. 8. -míme tauva navssârissagssauva, sujunekarnerdlo sume inekarpa?
¹³nalgissâ inûp naluvâ, inûssut nunâne nanissagssáungingmat.
¹⁴itinerssuak okarpok: uvavnîngilak; imardlo okarpok: uvavnîlûnt
 nâme. ¹⁵kûltimik pitsaunermik pisiarinék ajornakaok, silvimig-
 -dlûnt ûgtuisináungitdlat akigissânik. ¹⁶Ouvferip kûltianik akiler-
 -nekarsináungilak, aligordlûnt tungujuartok erdlingnarnek aligor-
 -dlûnt atdlarniussak akigisináungilai. ¹⁷kûltilûnt ujarkatdlûnt
 pínernerit naligíngilai; pekutit kûltiussut taortigisináungilai. ¹⁸imap
 sordlai ujarkatdlo erdlingnartut erkaissariakángitdlat, ilisimássut
 sapángarigsunit pigiuminarnerungmat. ¹⁹Aitiûpiap aligue iseriag-
 -tûssat naligíngilai; kûlte akuitsox akigisináungilâ. ²⁰sumíme
 Ják. 1,6. tauva ilisimássut pissarpa, sujunekarnerdlo sume inekarpa? ²¹û-
 -massut tamarmik issainit issertugauvok, tingmíssanutdlo kilaup
 tugs. 88, atânitunut ángigissauvok. ²²aserorsimavfik tokulo okarput: siu-
 11-13. -tívtínik tusâmagaluarparput. ²³Gûtip ilisimavâ avkutâ, inâlo
 nalúngilâ. ²⁴táussumame nunap isue kiviartarpai, kilaup tamarme
 atâ issigâ. ²⁵anore oximáissusekartíkamiuk ermitdlo ûgtûtekati-
 -gtgsardlugit ûgtûmik, ²⁶sialuit ilerkugssakartíkamigit ingnâtdla-
 -gíssatdlo kagdlersartut ingerdlavigssiordlugit, ²⁷taimane takuvâ
 tugs. 111,10. inungmut: ata, Nâlagak mianeralugo tássa ilisimássut, ajortordlo
 alardlugo tássa sujunekarnek.

kapitalit 29.

¹kâmûmivdlunilo Jûpip okautsine anípai okardlune: ²kanor-
 -tok káumatine sujugdlernisut ilinaunga, taimanisut Gûtip pâri-
 -gatdlarmanga; ³naneruatâ kaumagatdlarmat niarkuma kulâne,
 târtok avkutigigavko kaumassua káumarkutigalugo; ⁴taimanisut
 tugs. 25,14. inerisimanivne, Gûtip ilagíngnerata tupera kulangeratdlarmago;
⁵ajugakángitsup najoratdlarmanga, inûsugtortamalo avatangermá-
 -nga; ⁶tungmissarníka ímulingmut tugtaratdlarmata, kaersutdlo
 ûliamik kûgtitsingmata sanivne; ⁷ungalûgkap isâvfiánitú ánivigi-
 -ssaratdlaravkit igsiavfigalo igdlut akordlungneránut ilivdlugo;
⁸nukagpiatsiait takussarângamínga issertortartut, utorkait níkuit-
 -dlutik kekartuartut; ⁹nâлагаussut okalúsaersut agssatik kaner-

-mingnut ilivdlugit; ¹⁰ sujulerssuissut nipangersut, okait kilainut nipítutdlusók. ¹¹ uvavnik tusartut nungutdlutik pivdluarnerarta-ramínga, uvavnigdlo takungnigtut nungutdlutik usorissaramínga. ¹² mássa nâgdliugtut tordlulassut áragtítaríka iliarssuitdlo ikior-tigssakángitsut; ¹³ perdlúp aserugagssaraluisa pivdluarkússutait uvavnut nagdliútartut, uvigdlarneritdlo ūmatait nuánártítaríka. ¹⁴ nâpertuivdluarnigssak atissarigíga, tamatumalo atissarigánga, er-kartússiníkalo kagdlerautigalugitdlo kaorutigigíka. ¹⁵ tagpítsumut issitut ítunga tusiagtumutdlo isigkatut itdlunga. ¹⁶ pítsumut atáta-gigánga, sakitsautigissatdlo nalussáka misilerkigsártaríka. ¹⁷ i-luaitisuliortut kigutaiartaríka aligtorniagainik kígúmiugissainik ar-sárdlugit. ¹⁸ tauva isumakartunga: inínguara inigalugo anerni-ngerumârpunga uvdlugssáka siorkatut amerdlatigititdlugit. ¹⁹ sor-dlaga imermut sarkumissok, kanerneritdlo avalekutivne únui-ssartut; ²⁰ nâlangnarssusera nutângortartok uvavne, pisigsigalo kerátariartorsínartok agssavne. ²¹ tusarnârtarānga utarkivdlutigdlo ^{1 Mór. 49,24.} sujúnersûtivnutdlo nipangerdlutik. ²² okarāngama kingunivkut na-ngitsissoxarángilax, kisiáne okautsíka táukunúnga kutúlassutut ^{5 Mór. 32,2.} ítarput. ²³ utarkissarānga sórdlo siagdlíassox utarkissarát; ait-sangassarput [nunatut] sialungnik kingorkutsissunik erinitsag-tutut. ²⁴ kungujugfigissarāngavkit igtújuersaríngitdlat; kinama kí-mássusia morssugtítaríngilát. ²⁵ sokatigiumatdlerāngavkit sag-dliuvdlunga igsiassaraunga; inekararaunga kúngisut katerssamínik sorssugtugssanik najortekartutut, aliasugtunik tugpatdleraisutut.

kapitalit 30.

¹ mánale igdlautigānga uvavnit inúsungnerussut, sujuaissait kíngarkúnarigíka savautima pârssissaisa kingmfnut áparítisavdlugit. ² mássame agssaisa nukinge sugssarísaneravkit, utorkāngornigssa-raluat asiungmat. ³ ajorssarnermit kāngnermitdlo sanigordlutik nuname panertume agssaissartut, kangale piunérútume aserortume; ⁴ pilússarsiortartut orpigkat saniáne, orpigarnat sordlainik nexig-ssarsiortartut; ⁵ inuit akornánit kimátitaussut, tigdligtutut niv-dliavfiginexartartut; ⁶ kórkune ersiornartune inigdlit, ivssup iter-ssaine ivnatdlo kangátaine; ⁷ orpigkat akornánit nipártartut, nau-ssut únartut inānut katerssortartut; ⁸ silaitsut inorujuitdlo kí-nguait, nunamit pérkussat, ⁹ táukua mána erinarssútigānga oka- 17,6.

- tugs. 35, -lûseralungalo. ¹⁰ maujugānga alisimaniardlungalo; sāvne kiser-
^{11-16.} -tarput nununatik. ¹¹ anueramik kunutípānga, supigsautdlo ka-
 -tagtipât issigititdlunga. ¹² talerpiup tungâgut inûsugtorujuit ni-
 -kuiput; isigkâka nâgdlerpait, uvavnut avkutigssatik nalingmag-
 -terpait perdlugtíkumavdlunga. ¹³ tungmissagssara magdlorpât;
 inardlûtigssavnut atordluarput ikiortekarnatik. ¹⁴ angmaníkut ne-
 -rutusûkutdlusôk isâput; piunêrússivdlutik kerdlerâput. ¹⁵ âni-
 -lârnartut uvavnut sangúput; anoritut ilivdlutik nâlangnarssusera
 malerssorpât ânangnigssara nuiatut kângiutitdlugo. ¹⁶ taimáitumik
 tugs. 22,16. tarniga kuivok iluvnut; uvdlut nâgdliungnartut pilerpānga. ¹⁷ ú-
 -nuame saunivkut kapôrtarpānga, uvavnik kivkaissut uningnex
 ajorput. ¹⁸ pissauvatdlártup pingmanga, kagdlersara avdlángor-
 -tarpok; tavsigpānga atissama nuilânigdlusôk. ¹⁹ marugdlungmut
 igipānga; ivssup sekungnerinut arssanutdlo ássersûtariakarpunga.
 Mat. 15, ²⁰ tordlorfigigaluaravkit akíngilarma; unigtuartunga nalunaerssorsí-
^{23-26.} -narparma. ²¹ avdlángorputit uvavnut nâkigtaitisúngordlutit; ag-
 -ssavit pissáussusiat atordlugo úmigssorparma. ²² kivigdlungalo
 anorikut ingerdlatiparma; ânâssutigssaralua augtipat. ²³ nalú-
 -nginama tokumut pisíkumâringma, inûssut tamarmik katisimav-
 -figssânut. ²⁴ kisiâne piunêrutitauvdlune [ikiuissugssax] isagtor-
 kap. 31. -kajânángila? perdlugsiordlune nivdliarkajânángila? ²⁵ inûserdlior-
 -tok kiakatigíngínerpara, tarnimalo ajorssartok nagdligíngínerpâ?
 Jer. 14,19-21. ²⁶ tássa ajúngitsox ilimagigavko, ajortok nagdlíúpok; kaumassox
 neriugigavko, taggarigsox nagdlíúpok. ²⁷ erdlavíka kalagtutut per-
 -palugput nipangerumanatigdlo; uvdlut nâgdliungnartut nâpípānga.
²⁸ palersimavdlunga angalavunga, nauk sekernup úngikānga; kati-
 -simassune nikuitdlunga nivdliavunga. ²⁹ kingmit nujuartat katá-
 -ngutigilerpānga; katigagtússat ikíngutisiarānga. ³⁰ amera kerner-
 -túngorpok, saunikalo úputdlusôk kiagssuarmit. ³¹ kúkilagtariau-
 tugs. 30,12. -tiga aliasungnermut atugagssángorpok, kardlortautigalo kiassut
 nipānut.

kapitalit 31.

- Mat. 5,28. ¹ issíka angerfigekatigāka; suvdlunga nivarsiax nalunaerssú-
 -sagiga? ² sunale-una Gútip pavānga pissagssarítitâ, ajugakángitsup
 kutsigsumit kingornússagssarítitâ? ³ imáingila: iluaitisuliortok per-
 -dlugsiúsassox, piúngitsuliorniartut ajagtugáusassut? ⁴ avkutigi-
 34,21. -ssâka táussuma issigíngínerpai avdlortarnikalo tamaisa kisingí-

-nerdlugit? ⁵ angalasimaguma ilumungitsorsiorlunga, isigká-
 -kalünft tuaviorsimagpata sagdloxitainartumut, ⁶ ússerdlinga ú-
 -ssersaivfingnut iluartunut ilivdlunga, agssuarnáissusera Gútimit
 misigerkuvdlugo; ⁷ avdlortarnika saxigsimagpatalünft avkúmit, ūma-
 -timalo issíka maligsimagaluarpagit, agssavnutdlünft sumik iluá-
 -ngitsumik nipitokaraluarpat, ⁸ tauva siaruartigkama kingunere
 avdlap neriligit, kinguágssákalo nutsungnexarilit mángumingnut
 agdlát. ⁹ ūmatiga támartísimagaluarpat arnamut, alapernaerssui-
 -simagaluarumalo tugdlima matuata kigdlingane, ¹⁰ tauva nuliara
 karrinik aserorterigile avdlamut kivfauvdlune, avdlatdlo inautdlí-
 -ssuk; ¹¹ kángunartuliáusangmat tamána ajortuliauvdlunilo erkar-
 -tüssissut isumagissagssát; ¹² ingnerúsangmat tamána aserorsi-
 -mavfingmut agdlát nungutitsísassox, pigssarsiavnigdlo tamanik
 nutsuísassox mánguínut agdlát. ¹³ kivfama angutivdlünft arnav-
 -dlünft inardluíssutigssá asigínarsimaguvko, uvavnut sakitsautig-
 -ssakarângata, ¹⁴ kanorme tauva iliúsagaluarnersunga Gúte ni-
 -kuigpat, kanordlo akísagaluarneriga takusaigpat? ¹⁵ arnama ti-
 -mâta iluane uvavnik píngortitsissup táunátaox píngortíngínerpá
 ássigtgsumik pissarérardluta ilumiuginekarfivtíne? ¹⁶ nikanartut
 erdligúsimagaluaruvkitdlünft kigsautigissainik uvigdlarneritdlo i-
 -ssait tukumajungnaersitdlugit, ¹⁷ okúmigagssaralünft nerisimaguvko
 kisermautdlugo iliarssungmut ilángartínago, — ¹⁸ mássale inúsung-
 -nivnit táukua agdliartorfígissarânga atátagalungalusôx, arnama
 timâta iluanit anerkáramale [uvigdlarnerit] tasissersûtárika, — ¹⁹ a-
 -tissakángínerminit asiulersordlünft takusimaguvko, ajorssartox ki-
 -pekángitsox, ²⁰ ugpataisalo pivdluarkusimángigpânga savautima
 merkuinit ūangmat, ²¹ agssáka aulátisimaguvkitdlünft iliarssúp
 ajokutigssânik, isâvfingme ikiortigssakásagama, ²² tauva tuviga
 kiatsivnit nákakile, taleralo napexile saunermunit katagdlune;
²³ Gútimit perdlugssax sujôragigavko, kutsigssusialo ajútigigavko.
²⁴ kúlte isumavdlútigisimaguvko erdlingnartuliagssamut okardlu-
 -nga: tatigâvkit, ²⁵ pekûtika tipaitsûtigisimaguvkitdlünft amerdla-
 -kingmata, agssáka amerdlasórssuarnik katerssugakarmata, ²⁶ káu-
 -markússuardlünft kimerdlórsimaguvko, kaumangârângat, káumat-
 -dlünft, takorânerdlune ingerdlassarângat, ²⁷ tauvalo ūmatiga isser-
 -tortúkut misigingitsórtísimagaluarpat agssáka kanivnut kunigtit-
 -dlugit, — ²⁸ mássalo tamánataox ajortuliaorkajartox erkartüssissut
 isumagissagssát, taimailivdlunga Gúte tagpínga miserratigisimása-
 -gavko, — ²⁹ kíngarssortimalünft ajunârutâ nuánarisimaguvko, tipait-

5 Mór. 4,19.

Mat. 5,44.

-sûtigalugo perdlúp tikingmago, — ³⁰ mássale kanera ajortuliorkú-
-ngíkiga tarnâ kinugerkunago perdlorkússúmik, — ³¹ inuitdlünft tu-
-pivne ima okarsimángigpata: nekiutai kiame kârsitdlautigíngilai? —
³² mássa takornartax silame únuerkussaríngíkiga, matúka magper-
-sarika ingerdlassumut, — ³³ pinerdlungníka matôrsimaguvkitdlünft
inûp ilerkorissátut ajortuliáka iluvne issertordlugit, ³⁴ inuit uja-
-meriagtorssuit sujôragisimaneravkit erkardlima asigínainigssát
ersissutigalugo nipangerdlungalo silamutdlo aniumananga, — ³⁵ ka-
23,3-12. -nortok tusardlinga; auko agdlagkat atsiugkáka, ajugakángitsup
akilinga, agssuardlersimalünft agdlagdligit pasigdliutine; ³⁶ ilumut
tuvivnut ilerkajakâka niakorússuartutdlo kaorusiutdlugit; ³⁷ av-
-dlortarníka kisitdlugit táussumúnga navsuiásagaluaríka, sujuler-
-ssuissutut ilivdlunga patdligtúsagiga. ³⁸ nunautimalünft nivdliav-
-figigpanga, agssatdlagterutip magpigai kiakatigfdlutik, ³⁹ kingu-
-nerilünft nerisimaguvkit akilersimanagit inuilo tarnaisigut nâg-
-dliugtísimavdlugit, ⁴⁰ tauva orpitsiait kinarigsut uvavnut naokilit
kajússiagssat sivnerdlugit, naussupiluitdlo naokilit suaussiagssat
sivnerdlugit. Júpip okausê nâput.

kapitalit 32.

Eiligô okalugtok.

¹ tauva angutit táukua pingasut Jûpe akísaerpât, ingminik
1 Mór. 22,21. iluártútingmat. ² kisiáne Eiligô Baraggflip ernera Búsíkússok
Râmíkut erkardlerít ilât katsungaerssorpok; Jûpe katsungaerssû-
-tigâ, ingminik Gûtimit iluarnerutingmat; ³ íkingutaile táuko pi-
-ngasut katsungaerssûtigai akíssutigssarsíngingmata, nauk Jûpe
iluaitstítikât. ⁴ mássa Eiligô nautsorssuisimassok Jûpe okalorêr-
-serdlugo, ingminit utorkaunerungmata táuko; ⁵ malugileramigitdle
táuko angutit pingasut akíssutigssamik kanermiugissakángitsut,
tauva katsungaerssorpok. ⁶ taimáitumik Eiligô Baraggflip er-
-nera Búsíkússok pilerpok okardlune: uvanga inûsugtúvunga, iliv-
-sile utorkauvuse; tamána igtórutigigaluariga sujôravdlungalo ili-
-sarissavnik nalunaerfigisavdluse. ⁷ isumakartunga: inûnertût oka-
-lugkilit, amerdlasûnik ukiokartut ilisimássut nalunaerdlíssuk.
⁸ kisiáne anernek pingnigtúvok inungne, ajugakángitsup anersâr-
-nerata sujunekartítarpai. ⁹ angnerit ilisimatúináungitdlat, utór-
tugs. 119,100. -kaitdlo ínardluíssúmik sujunekartuináungitdlat. ¹⁰ tamána piv-
-dlugo okarpunga: tusarniarsinga; uvangátaok ilisarissáka nalu-

-náisaváka. ¹¹ ata, okautsise nautsorssoraluaravkit sujunekarniv-
-sínut siúmigsardlunga, okalûtigissak ilivsinut kigdlistserdlugo;
¹² nalunaerssorniaraluaravse sunauvfa Jûpimik narkigssuissokángi-
-lak, okaustnut akissoxángilase. ¹³ okakinavuse: ilisimássut er-
-korparput; Gûtip tunuartitdliuk, inûp pinago. ¹⁴ okautsine uvavnut
okauseríngilai, uvangalo akísángilara okautsise maligdlugit. ¹⁵ su-
-junérúput akísaerdlutigdlo, okausigssaerúput. ¹⁶ nautsorssuiga-
-luarama okalúngitdlat, unigput akísaerdlutik. ¹⁷ taimáitumik
uvangátaok akísaunga akíssutigssavnik; uvangátaok ilisarissáka
nalunáisaváka; ¹⁸ okausigssanik ulivkârama, anernerup iluvkut er-
-dlorkutingmanga. ¹⁹ ata, iluga vînisut angmarnekángitsutut ípok;
pôrutsitut ímerdlátut ilivdlune kâralugtuarpok. ²⁰ okalugdlunga
ivsánguersásaunga, kardlúka angmásaváka akivdlungalo. ²¹ kialûntt
táunáussusia sokutiginavérnâra inungmutdlo okauserigsârnavér-
-dlunga; ²² nalunakingmat, okauserigsârniaraluaruma píngortitsi-
-ssima kilamik autdlarutísanerânga. Jer. 20,9.

kapitalit 33.

¹ taimáitordlime okautsíka tusarniaraluásagitit, Jûpe-â, okau-
-sigssáka tamaisa siúmigsardlugit. ² ata ûmâ, kanera angmarpara,
okaralo okalulerpok kilávne. ³ ûmativkut perkusersuitdlunga oka-
-lúsaunga, ilisarssíssut kardluma ilumórtumik okautigisavát. ⁴ Gû-
-tip anernerata píngortípânga, ajugakángitsup anersârnerata inû-
-típânga. ⁵ sapíngíkuvit akiumârpama; uvavnut upalungaersarit
nâpitsívdlutitdlo. ⁶ ata, Gûtime iligtut ípunga; uvangátaok marrar-
-mit tigussauvunga. ⁷ ata, ersinartorisángilarma; ilungersuati-
-ngásángilavkit. ⁸ kisiáne tusátitdlunga okalugputit, okautsisit
tusáváka okaravit: ⁹ minguípunga, pinerdlúngilanga, píngitsúvunga, ^{16,17.}
ajortuliúngilanga; ¹⁰ takuvat, patsisigssarsivigânga; kíngarssortigi- ^{19,11.}
-sorânga; ¹¹ isigkâka kiggitsivingmut pisípai, avkutigissáka tamaisa ^{13,27.}
misigssorpai. ¹² ata, tamatumûna píssutigissat iluartúngilak, ag-
-ssortúsavavkit; Gûte inungmit angnerungmat. ¹³ suvdlutit táu-
-ssumúnga sakitsaivit, kanok iliornine tamaisa ilingnut nalunái-
-ngingmagit? ¹⁴ mássa Gûte atausiardlune okalugtuarpok áipag-
-ssânigdlo; nalunaerssornekaráingilardle. ¹⁵ singnagtugkatigut, ú-
-nuame takordlúgkatigut, inuit siningârângata, ínángavingmingne ^{4,12 tt.}
siniorarângata, ¹⁶ tauva inuit siutait angmartarpai inerternekarnere

nakíssuserdlugit; ¹⁷inuk pilerssârutânit ajangítikumavdlugo, maki-
 -tatsailiumavdlugo; ¹⁸tarnâ aserorfingmut erdligalugo, inüssusia kar-
 -ssumut nagsatarerkunago. ¹⁹ániautinigdlo patigtarpâ inángaviane
 saorne tamaisa sivišûmik pivdlugit; ²⁰inüssusiata nekigssak avâ-
 -katdlâukâ, nerissagssak igdliŋnaraluartok tarnâta piumāŋgikâ;
²¹uvinekarungnaersok takugssaussumik, saorne takugssaungíkaluar-
 -tut nuivdlutik; ²²tarnâ aserorfingmut patdligutilersok, inüssusialo
 tokutitsissut tikilerât. ²³tauvalo sanianŋpat ŋŋile, igdlersuissox,
 erín. a. 5,10. tûsintilingne atausiussox, inuk nalunaerfigísavdlugo sakivdluarnig-
 -ssânik, ²⁴tauva sáimáukumârpâ okardlune: utertíssuk aseror-
 Epr. 9,12. -fingmut samungnarkunago, sáimáunartitsíssúmik navssârpunga.
 . ²⁵tauva uvinigtusísavok merdleritûnermit angnermik, inûsungnine
 kingumut atulísavâ. ²⁶Gûtimut tugsiarumârpok ilagsissiminut; kîná
 Is. 58,8 t. takúsavâ tipaitsungârdlune, táussumalo inuk iluarssusianik kingu-
 -mut tunísavâ. ²⁷tauva inungnut okalugtarumârpok okardlune: a-
 -jortuliaraluarama iluartugssak mumitdlugo, táussumale píngilânga
 tugs.103,1-5. nalgíssânik; ²⁸kisiâne tarniga utertípâ aserorfingmut arkarkunago;
 inûvdlunga tássa kaumassok issigâra. ²⁹takuvat, tamákunínga ta-
 -manik Gûtip inuk pissarpâ mardloriardlunilûnt pingasoriardluni-
 -lûnt, ³⁰tarnâ aserorfingmit utersarumavdlugo, kaumassok inûnartok
 Juán. 1,4. táussumúnga kaumarkuvdlugo. ³¹siúmigsarit, Jûpe-â, tusarniar-
 -dlunga nipangerdlutidlo, uvanga okalugdlanga; ³²okausigssakar-
 -vitdlûnt akínga; okarniarit, iluartûterkugaluakigavkit; ³³okausig-
 -ssakáŋgikuvitdle tusarniânga nipangerdlutidlo; ilisimássúmik ajo-
 -kersúsavavkit.

kapitalit 34.

¹Eiligô tauva pilerkigpok okardlune: ²okautsíka tusarsigik,
 ilisimatût ukorsê, siúmigfigisinga, silatûssuse-â. ³mássa siutivta
 okautsit misiligtarpait, kilâvtalo nerissagssat naimassarpai. ⁴er-
 -kartûssutigssavtínik kinerdlerniarta ajúŋgitsûsassumik ilisarsseka-
 -tigŋniardluta. ⁵mássa Jûpe okartok: iluartúvunga, Gûtivdle
 27,2. inardluíssutigssara alisípâ; ⁶píssutiga iluaraluartok sagdlutûtut pi-
 6,4. -nekarpunga; pinerdlúŋgitsunga karssup inûnángitsumik ikilerpânga.
⁷kiname angut Jûpisut ítok mitagdlerternik imísanerpa imertut
 isivdlugit ⁸sakivdlunilo piúŋgitsuliorniartut iligalugit inuitdlo iluait-
 -sut angalakatigalugit? ⁹okarmat: inûp iluakutigíŋgikâ Gûte nuâ-
 12,4-6. -narekatigaluaruniuk. ¹⁰tamána pivdlugo tusarniarsinga, isu-

-matût ukorsê: Gûtimut ajornakaok iluaitsuliúsavdlune; ajugaká-
 -ngitsumut ajornakaok inardlugtumik iliúsavdlune. ¹¹kisiáne inuk
 akilersarpâ ilerkua erkordlugo, nungutdlugit avkutigissâ migssi- Râm. 2,6.
 -liordlugo nâpitsisítarpâ. ¹²ilumúme, Gûte iluaitsuliornaviángilax; — 3,5 t.
 ajugakángitsup erkartüssisigssak mumítaríngilâ. ¹³kia nunamut
 takusaissûtípâ, kialo inuit najugānut tamarmut perkussissûtípâ?
¹⁴ūnâminik sangmisitsivigigpatik anernine anersárninilo ingminut
 katerssordlugit, ¹⁵tauva uvinigdlit tamarmik pekatiġgdlutik aner-
 -ningerġajakaut, inugdlo kingumut ivssúngordlune. ¹⁶sujunekar-
 -tûguvit tamána tusarniaruk, okautsima nipât siúmigsaruk. ¹⁷inar-
 -dluísúmik ūmigssuissox nâlagkersúisava? iluartox píssarssuak
 iluaitsûtísaviuk? ¹⁸kúngimut okartokásava: inupilûvutit; sujuler-
 -ssuissunutdlūnt: iluaitssorssûvuse? ¹⁹imakale nâlagarssuit táukû-
 -ssusiánik sokutigingniuitsumut, piligssuarmik ajorssartumit ang-
 -nerutitsísángitsumut; mássame tamaisa agssaisa piliarait. ²⁰tá-
 -ssángáinak tokussarput, únuap kerkane inuiait ánilártarput nu-
 -ngutdlutigdlo; nakuarssuit pêrsínexararaut agssangnik pássúnexa- 27,20.
 -ratik. ²¹mássa issai inuit tamarmik avkutigissainut sangmíput;
 avdlortarnere tamaisa takuvdluarpai. ²²nâme târtok, nâme tokup
 târtitâ, piúngitsuliorniartut issertorġigssaraluat. ²³mássame inuk
 sivisûmik nalunaerssoriakartíngilâ Gûtimut erkartüssivingmut pi-
 -sisavdlugo. ²⁴píssarssuit kigdlioriakartínagit sekumisítarpai av-
 -dlianigdlo kinguárdlugit; ²⁵tássa suliait nalúngínamigit; únuákut
 mumítarpai aserortigángordlugit. ²⁶iluaitsutut isivdlugit patigtarpai
 sarkumissume; ²⁷tássa malísaermáne, avkutigissanilo tamaisa sia-
 -nigíngingmatigik; ²⁸ajorssartut nivdlianerat ingminut apûterġuv- tugs. 9,13.
 -dlugo, nâgdliugtut nivdlianerat ingminut tusagagssángorkuvdlugo.
²⁹erkigsisitsissarângat, kiname iluaitsûtitsísava? kîne issertorânga-
 -gulūnt, kia takúsavâ? inugpagssuitdlūnt inuk atausiussordlūnt
 taimailissarângagit; ³⁰inuit ivdlernaitsut nâлагаorkunagit inungnut-
 -dlo kilorartûtaorkunagit. ³¹mássame Gûtimut ima okartaria-
 -ġarpok: pitdlaut atorpara, kigdormórungnáisaunga; ³²sianigíngi-
 -savnik ivdlit ajokersúnga, iluaitsuliorsimanerama kingorna taimái-
 -sángilanga. ³³ivdlit nâlagdlutit akilísava? [okásanerame]: tamána
 ajorigugko ivdlit kinerdlerit sivnerdlunga? ilisimassaruvit okarna.
³⁴isumatût akuerísavānga, angutidlo ilisimatût uvavnik tusartut,
³⁵Jûpe okalungmat ilisarssíngitsutut, okaustflo ilisimatórpatdlá- 38,2.
 -ngingmata. ³⁶ġanortox Jûpe misilingġexarile nâmagtitdlugo, piú-

-ngitsuliortutut akissarmat; ³⁷ajortuliautse pinerdlungnernik ilang-mago akornavtíne agssane erssártardlugit okauserpagssuakardlu-
-nilo Gútimut.

kapitalit 35.

¹Eiligô tauva pilerkigpok okardlune: ²iluarsoraiuk okaravit: Gútimit iluarnerussumik píssutekarpunga? ³aperkutigigagko súkut
21,1 tt. iluakutiginerit; [okaravit]: súkut iluanárnerpunga ajortuliarnavér-
-sârama. ⁴uvanga akísavavkit ikíngutititdlo ilángutdlugit. ⁵kilak
kiviásagit takuniardlutitdlo; kutsigsup nuiai kinerniákit, ilingnit
kutsigpatdlártut. ⁶ajortuliaraluaruvit kanok písaveiuk? pinerdlung-
7,20. -nitit amerdlagaluarpata súsaveiuk? ⁷iluartûguitdlûntt sumik tuní-
22,2 t. -saveiuk, sunalûntt agssangnit písanerpâ? ⁸inuk iligtut ítok písi-
-nauvâ ajorssutsivit, iluarssutsitdlûntt inûp kitornâta sokutigisí-
-nauvâ. ⁹angtauserfiginexarângamik nivdliáput; nuname ang-
-nerit taliat tordlulássutigât. ¹⁰imale okartokángitdlat: nauk Gúte
píngortitsissiga, kujaniutínik únuácut atortitsissartok; ¹¹nunap ner-
-ssutainit ilíkarnerutitsisserput, tingmíssanit kilaup atânítunit ilisi-
24,12. -manerutitsisserput? ¹²tássa nivdliassaraut, kisiáne akísángilai
ajortut inornartíniarnerat pivdlugo. ¹³mássame [kínutit] piúngitsut
Gútip tusarnaviángilai, ajugakángitsup kiviásángilai; ¹⁴imakale ait-
-sât píszágitsok, okaruvit: takunex saperpara. erkartüssissutigssak
23,8 t. táussuma sânípok; nautsorssorsínauk. ¹⁵mânale níngagdlune ta-
-kusáingíngmat, pinerdlungneritdlo isumagerpalúngíngmagit, ¹⁶tauva
Júpip karne angmarpâ atúngitsumik okauserssuarnik okalugdlune
ilisarssíngitsutut.

kapitalit 36.

¹Eiligô tauva kâmûmivok okardlune: ²utarkitsiaratdlánga, nalunaerfigisavavkit; sule Gúte pivdlugo okausigssakarnarmat. ³u-
-ngasigsumit ilisarissarsiúsaunga; píngortitsissiga iluártútisavara. ⁴ilumut tássa okausigssáka sagdlúsángitdlat; ilisarssinermigut ilu-
-mórtup sâpátit. ⁵ata, Gúte píssarssûvok, kimigdle narrugissa-
9,4. -karnane; píssarssûvok ûmáme nukigtüssusiagut. ⁶iluaitut inû-
-títaríngilai, nâgdliugtutdle ínardluíssutigssiortarpai. ⁷iluartut alar-
-taiserarai; kúnginut ilagititdlugit igsiavfíngnut kilálingnut ingití-
sark. 3,21. -tarpai nâgssáungitsugssamik kutsigsisitdlugitdlo. ⁸kalivnerssuar-

-nik kilerssorsimagaluarângatalûnft kilorartûtinik nâgdliûtinik na-
 -pititauvdlutik, ⁹tauva nalunaerfigissarpai kanok iliornerinik piner-
 -dlungnerinigdlo, angneruniaraluararmata; ¹⁰siutaitdlo angmartarpai ^{33,15 tt.}
 inertigagssângordlugit okarfigalugitdlo piungitsunit sârkuvdlugit.
¹¹nâlagdlutik kivfartorfigiguniko uvdlugssatik nâsavait ajungitsumik,
 ukiugssatigdlo alianaitsumik; ¹²nâlangigpatale karssup nagsatarî-
 -savai, anerningisâputdlo ilisarssinatik. ¹³ûmatimîkut ivdlernaitsut
 níngangnek aserfatdlagtailivât; tordlulassaríngitdlat kilerssorângatik.
¹⁴tauva tarnait tokúsâput inûsugtitdlutik, inûssusiatdlo nungúsavok
 angúnunigssamârtune. ¹⁵nâgdliugtordle ânagtîsavâ nâgdliungnerane
 siutailo angmardlugit erdlokínerane. ¹⁶ivdlítaok pêrsîsavâtít kug- ^{10.}
 -salanartup karnanit inítûmut angnikitdlíorfekángitsumut pisitdlutit;
 nerrivingnutdlo ilissat kârsílanangâsâput. ¹⁷kisiáne iluait sut er-
 -kartûtíssutât ilugkut ulivkârutíggugko, erkartûtíssut erkartûssutdlo
 agtûmakatígîsâput. ¹⁸kamangnerup pêrsekinavâtít patíggukíssit, tau- ^{5,2.}
 -valo akíggssap sáimâunartítáussutíggssap angíssusiata kígdíormut
 sâgtekinavâtít. ¹⁹pisûssutítit sugssarîsanerpai? erdlíngnartutdlûnft
 sûtídlûnft nakûssup sapíssutai nâme. ²⁰erínítsautíggíkinago únuak
 ínuit ínímíngnit pîarnekarfiat; ²¹míanerssorit piungitsumut sârkú- ^{6,8 t.}
 -natít, tamána nâgdliungnermit píumaneruleraluaragko. ²²ata,
 Gûte kútsíggpók píssaunermine; kina táussumatut ajókêrsuíssûva?
²³kia takúsâsavâ avkutíggíssaisíggut, kíalo okarfigíssínauvâ: iluait su-
 -líorputít? ²⁴erkáiníarít píliâ angísûtíssagagko, ínuit erínêrsârutí-
 -gíssât. ²⁵ínuit tamarmík takússarpât tamána; nunamiup asianít
 íssíggíssarpâ. ²⁶ata, Gûte angingârpók, ílísarínêrdlo sâperparput;
 úkiúisa amerdlâssusê kígdíssíggssâungítídlat. ²⁷kúserníggssat ekítíkâ-
 -ngagít, tauva síalúit tugtaraut pujûtítânit, ²⁸kútsíggsup núíaisa kor-
 -dlortítait, ínúngnut kúsíngârtartut. ²⁹kiame pásívâ núíat síaruar-
 -síamâssutât, tupíussâtaló nêrkulungnerssue? ³⁰takúvat, kaumássûne ^{tugs. 18,12.}
 síaruarpâ avatímíggut ímap mángue ulíggdlugít. ³¹mâssa táimáilí-
 -ssámíník ínúiakátíggít erkartûtárpai âmátaok neríssagssáník túníú-
 -ssíssardlune amerdlángârtúník. ³²agssane kaumássúmík ulíggpai
 ínâssutíggíssardlugulo ornígútok pívdíluo. ³³kágdílerssuata okautígâ,
 nerssutít agdlât nalunaerpât májortok.

kapitalit 37.

¹tássame ûmâma ânílârutíggâ úlíggdlunílo ínîne kímagdlugo.
²ata, tusarsíuik nípâta nípítússusia, okaluggpaluk karnanit aníssok. ^{tugs. 29.}

³ kilaup tamarme atâgut ingerdlarxuvâ, kaumassûne nunap isuinut atatsisitdlugo; ⁴ kingornagut kagdlek serkulugtorssuângortok; kag-
 -dlersitsissok nipine inornartok anitdlugo; tamákulo kingumut u-
 -nigtítaringilai nipine tusartítarângamiuk. ⁵ Gûte tupingnartumik
 kagdlersitsissaraok nipine anitdlugo malungnangârtuliordlunilo ili-
 -saríngisavtínik. ⁶ kanft inákângagit: núniaritse, siagdlersorssuá-
 -ngordlugo, píssaunerme pínik siagdlersorssuângordlugo, ⁷ tauva
 inuit tamarmik agssait nakíssuserarai, inuit píngortitane tamaisa
 ilisimalerkuvdlugit; ⁸ nerssutitdlo nujuartut tauva pulassarfíngming-
 -nut pulassaraut inimingne uníngavdlutik. ⁹ ininit ilordlernit tikiú-
^{9,9.} -tarput anorâsuat, anorinitdlo saggaissunit ísse píssarpok. ¹⁰ Gûtip
 anersârneranit sikunigtarpok imartugaluartok nivnítúgordlune.
¹¹ âma imermik okimaitdlisítarpei nuiat; putsut kaumassûtime pé
 siaruartarpei. ¹² nagdliútartut avdlángortarnere táussuma sangutí-
 -tarpei isumaliutdlarkigssutsimigut, táukunúnga inássutigissane ta-
 -maisá suliarerkuvdlugit nuname inuit najugâne; ¹³ pitdlautáusa-
 -ssumigdlúnt nunautime iluakutigssánigdlúnt isumagssuinermitdlú-
 -nt nagdliuterkussarângamigut. ¹⁴ tamána siúmífigúk, Jûpe-â;
 unigdlutit Gûtip tupingnartulíai nalunaerssúkit. ¹⁵ ilisimavit ka-
 -kugo Gûtip taimailerkúsagai, kakugulo nuiatime kaumassua aki-
 -sugtísagâ? ¹⁶ nuiat okimaekatigitáussusé pásivigit, ilisarssiner-
 -migut tamarmiussup tupingnartulíai? ¹⁷ atissatitdlúnt kanok iliv-
 -dlutik kíssagtítartut, nuna nigermit katsortítarângago? ¹⁸ kutsigsup
 nuiainik isuititsekatigaiuk, táukunúnga tarrarssútitut kuissatut tiggú-
 -tigissunik? ¹⁹ nalujungnaersítigut táussumúnga okausigssavtínik,
 tugdlerígsarneq nalugavtigik tármiunermit. ²⁰ okalugtungá táussu-
 -múnga okautigiumârnerpânga? okartokásanerpálúnt êrkuvdlune?
²¹ tássa kaumassok issigínek ajornakaok, tamána kutsigsup nuiaine
 káumarigsoq; anorip ingerdlavigai sukuluiardlugitdlo. ²² avánga
^{Is. 14,13.} kúlte tikiútaraoq; nalexángíssut mianernartok Gûtip pigâ. ²³ aju-
 -gakángitsoq isumasisnáungilarput, nukimigut angingártok táuna;
 mássale erkartússut nâpertuivduangârnerdlo ínardlísangilai. ²⁴ ta-
 -mána pivdlugo inuit mianerísavât; ũmatimíkut ilisimatút taku-
 -níangilai.

kapitalit 38.

Gûte okalugtok.

2 Mór. 19,

¹ Nâlagkap tauva Jûpe akivâ anorerssuarmit okardlune: ² ki-
^{16-19.} -na-una sujúnersúmik târtúngortitsissok ilisarssíngitsutut okalug-

-dlunc? ³angutauniardlutit pigínångorsarit; aperssúsavavkit, ivdlit ajokersúnga. ⁴sumîpit nuna túngavileravko? okarniarit sila-tûguvit. ⁵kia úgtûsiorâ ilisimanerputit; kialûnt sorkârúmik siâr-figigâ? ⁶atdlipakutai sumut íkúsímápat, ujaragdlûnt tekerkugssâ kia ilivâ, ⁷taimane kausiutit kîmagtakatigîngmata, Gûtivdlo ernere tamarmik tipaitsungârmata? ⁸kia imax ungalulersorpâ matunik, taimane supivdlune arname timânit aningmat; ⁹taimane nuiamik ánorârtíkavko tarrajugtumutdlo ímutdlugo; ¹⁰kigdligfigerkussara táussumúnga avgoravko sânerutsersordlugo matulersordlugulo ¹¹o-kardlungalo: únga kigdísautit kângísanagulo; uvane nungúsáput magdlisit kagfiumissârtut? ¹²inûlersitdlutit uvdláx inâssutigaiuk kaulersordlo inigssânik ajokersordlugo, ¹³nuna tigorkuvdlugo nûi-sigut, iluaitsulíortutdlo tássânga ivsugiuterkuvdlugit? ¹⁴tauva-una avdlángortok nakitsivigssiatut, [pê] atissatut ersserdlutik; ¹⁵iluait-sulíortut kâumarkutimingnik arsârnekartut, talerdlo silugsimassok ^{24,16 t.} napivdlune. ¹⁶ímap puilassue tikípigit itinerssûp ujartariai a-ngalavfigisimavdlugit? ¹⁷tokup isâvfê ilingnut matuerpat, tokup târtitânut isâvfíussut takuvigit? ¹⁸nunap inítússusê nâvdlugit na-lunaerssorpigit? okarniarit, tamaisa ilisimagugkit. ¹⁹súkut kaumassok inekarpa, târtordlo sume najugakarpa? ²⁰inânut âsagaluaragko, igdluanutdlo avkusinek misigssúsagaluaragko. ²¹ilisimavutime, taimanile erniugavit, uvdlutitdlo amerdlakingmata. ²²kanigssamausivik tikípiuk, natarkornatdlo sume pekûsiarinekartut ^{sark. 16,21; Jer. 50,25.} takuvigit, ²³táuko torkugkáka angnikitdlíorfigssamut, uvdlugssamut paggigfingmut sorssugfingmut? ²⁴súkut kaumassok avigsârtitertarpa, agsarnerdlo súkut nunap kânut siâmartarpa? ²⁵siagdler sok súpússissok kia angmaivfigâ kordlorfigssainik, ingnâtdlagíssatdlo kagdler sut kia avkutigssiorpai, ²⁶siagdlerkuvdlugo nunamut inokângitsumut, puilassuitsumut inuilaussumut, ²⁷piunêrútok aserortok kârsitdlartitdlugo igfít dlo naorkautait naulersitdlugit? ²⁸sialuit angutekarpat, kanerneritdlûnt kuserniussângue kia erniarai? ²⁹sikússutigssax kia timâta iluanit aniva, kilangmitdlo kakornagtartok kia erniarâ, ³⁰imek issertortitdlugo ujarkatut ilersitdlugo itiner-ssûvdlo kâ igssortitdlugo? ³¹kilugtússat kilerutait ivdlit kiler-ssorpigit, siagtutdlûnt pitûtait kilerússaersínauvigit? ³²uvdloríssat níkitartut nuísínauvigit taimaivfigssaisigut, asalússatdlûnit tassersúsínauvigit kitornait ilángutdlugit? ³³kilaup iler kue ilisimavigit, nunamutdlûnt ilitsersûtáussusia ivdlit taimailiviuk? ³⁴nipit nuiamut pavungnartísínauviuk imerssuarmut uluterkuvdlutit?

³⁵ ingnâtdlagíssat autdlatísinauvgit, ingerdlásassut okarfígalutitdlo:
 tugs. 51,8. tássaauvgut? ³⁶ kia ilordlerpák ilisimássúmik ilakartípá, takug-
 -ssaussartutdlūnít kia sujunekarnermik ilalersorpai? ³⁷ kia kutsig-
 -sup nuiai kisípai ilisimatúvdlune, kialo kilaup kátai imaersarpai,
³⁸ ivssup sekungnere kúlerângata augtitatut, ivssumernitdlo nípute-
 -katigígdlutik?

kapitalit 39.

¹ ltuvek utorkak aligtugagssânik piniúsinauviuk ltuvisiait kâg-
 -torssuit nâmagssitdlugit, ² pulassarfingmingne púngassarângata, or-
 -pigalingme najugkamingne patdlungassarângata kamavdlutik? ³ tu-
 tugs. 145, ¹⁶ t. -luvkap pissagssâ kia pissarêrsarpâ, piarai Gútimut kardlulassa-
 -rângata, nerissagssaerutdlutik tingmeralassarângata? ⁴ savaussat
 ivnarmiut ernivigssait ilisimavigit, kulavaitdlūnít ernisugfigssait pá-
 -raigít? ⁵ káumatit kisípigit nârtuvfigssait, ernivigssaitdlo ilisima-
 -vigit? ⁶ akússitdlutik piarxatik erniarissarpait ániautigissatik anit-
 -dlugit. ⁷ piarait puatdlardlutik agdlissarput naussulingme; aut-
 -dlararaut angajorkâmingnut uternatik. ⁸ siutitók nujuartok kia
 autdlatípá nâlagaitsúngordlugo, patdligssáungitsox kia pitússaerpâ?
 5 Mór. 29,23. ⁹ narssak kúgaitsox táussumúnga igdlugssaritíkiga, nuna tarajortók
 inigerkuvdlugo. ¹⁰ igdlorpagssualingmiut perpaluat igdlautigâ, u-
 -ngórsissup nivdlianera tusángilâ; ¹¹ kákane navssâne mangiarfigai
 4 Mór. 23,22. ūmaussunik nalingínarnik uyardlersardlune. ¹² ugsigpârssuak i-
 -lingnut kivfartorumásanersok nerssutautivit nerriviata saniane
 únuísavdlune? ¹³ anulerdlugo agssatdlagterúmut pitugtorsinau-
 -viuk, narssatdlūnít agssatdlagtigkat manigsarumârnerpai malig-
 -dlutit? ¹⁴ nukiligssúngmat tatigísinauviuk suligssamautingnigdlo
 sulioritdlugo? ¹⁵ ugperalugo siaruartigkavit kingunere táussumúnga
 angerdlautísinauvgit iserterivingnut katerssorkuvdlugit? ¹⁶ ka-
 -tigagtússap sulune nuánarigamigit, ungassorsûp núligssai merkuilo
 pigínerpai? ¹⁷ mánine nunamut kimagtaramigit siorkanut kíssag-
 -títardlugit, ¹⁸ puíordlunilo isigkat tutivdlugit aserorsinaugait, nunap
 nerssutaisa tugdlarsinaugait. ¹⁹ piarkane nâkigíngingâramigit, sórdlo
 pigíngíkine; maungáinak erdlokigame soxutigíngilâ. ²⁰ mássa Gú-
 -tip ilisimássúmik puíortípá sujunekarnigssamigdlo avguarfiginago.
²¹ tauvale kúmut kajúmissârângame kimugtuarssugdlo kimugstersualo
 igdlautigissarai. ²² kimugtuarssuk sapíssusianik tuniviuk kunga-
 -sia kardlulanerssuanik ássuartitdlugo? ²³ pigdlertatut pigsigsar-

-tísínauviuk? sordlungmigarnera alutornaxalunilo ánilárnakaok. ²⁴nuna nivagpá nukine nuánárutigalugit; autdlarpok sákugdlit pá-riartordlugit. ²⁵ersissut igdlautigai ánilásananilo panalo uteriá-ssutigísanago. ²⁶kuláne pisigse sujanátdlagtartok, kalugiussardlo nauligtautdlo ingnerúlassartut, ²⁷sajugdlunilo úmitsagdlunilo ivssox túkáupá, unigkumajungnaerdlunilo suvduartáussuak nivdlermat. ²⁸nungutdlugit suvduartáussuak pilerángat iártoraraok, sorssung-nigssak asianit naimagamiuk nálagarssuit perpaluat nivdiassutdlo [tusardlugit]. ²⁹sujunekarssutsit taimáissutigalugo kigssaviarssuk kutdlarsartarpa sulune kujámut siárdlugit? ³⁰nagtoraligdlúnt per-kussat maligdlugo kutsigsorsiorarpa kutsigsumilo ivavfiliordlune? ³¹ivnane inextartarpok ivnat íngine kákatdlo alákaríaine unínga-ssardlune; ³²tássánga nerissagssaminik kinerdlerarpok, issaisa ungasigsox alákartarpát. ³³piarai augtortarput, sumilo tokutau-ssokarángat tássanítarpo.

³⁴Nálagkavdlo Jûpe sápa okardlune: ³⁵ajugakángitsumut sa-kitsaiumanerpa issoringnigtá, Gútíp agssuardlersá akiumásaner-dlune? ³⁶Jûpivdle Nálagak akivá okardlune: ³⁷takuvárma nika-narpatdlártunga; kanorme akísagavkit? agssáka kanivnut iliváka. ³⁸atausiardlunga okalugkaluarama akísángilanga; mardloriaraluara-malúnt kingorna taimáisángilanga.

kapitalit 40. 41.

¹Nálagkap tauva Jûpe akivá anorerssuarmit okardlune: ²a-ngutauniardlutit pigínángorsarit, aperssúsavavkit, ivdlit ajokersúnga.

³erkartüssutiga sūngitsūngortísaviuk, iluaitstísavinga iluartūju-mavdlutit? ⁴Gūtisut talekarpit, táussumalo nipátut ítumik kag-dlersitsigínauvit? ⁵inornáumik nálangnámigdlo ássuarniaraluása- tugs. 104,1. ⁶ningangnerit kúgtok siámartíssuk; inornarniartut tamaisa issigalugitdlo naxigdlisíkit, ⁷inornarniartut tamaisa issigalugitdlo kunutíkit; iluaitsut sekumi-síkit inigissáne; ⁸pekatigtígsitdlugit ivssup sekungnerinut matúkit; kfnait issertortumut morssugtíkit; ⁹tauvátaok nersorumárpavkit, talerpigpit ánáusínaungmatit.

¹⁰takúsagít nerssússuak saningne píngortitara, ugsigtut ivig- Is. 11,7. ¹¹takúsagítit nukinge kitermiugissai pigínáussusialo akajáta ujaluisa pigissát. ¹²piumatdlerángame pamiua siterisut

ítarpok; kûtsisa nokarutai nuiûtorssûput. ¹³navgualê suvdluligtut kangnúsaussutut íput, saorne savigsut sagflugkatut íput. ¹⁴Gûtip úss. 8,22. ingerdlavísa pilerkautigât; píngortitsissâta tunivâ panagssânik. ¹⁵mássa kákat naussunik nautisíput pigssânik, narssavdlo ner-ssutai tamarmik tássane ikagtarput. ¹⁶orpft alángivfigdliit atâne patdlungassarpok ivigssuarnut marugdlungmutdlo issertordlune. ¹⁷orpft alángivfigdliit tarramingnik uligpât, kûngûp sêrsuisa iluvât. ¹⁸takuvat kûgssuak karssússissok, kimânasuángilak; kûgssuartok kanerminut supitdlaraluartitdlugo terdlînâraok. ¹⁹issigititdlugo pi-ssarissarnerpât napititdlugulo kingailo putuvdlugit?

Is. 27,1; ²⁰kûkôriarssuak okúmersamik amusínauviuk, kivsagtautdlûntt tugs. 74,14. okânut nâgtísínauviuk? ²¹ivigssuarmik kingarmiulersínauviuk, ag-dlerualûntt karsorsamik putusínauviuk? ²²kínuvigingârumârner-pâtit manigûtututdlûntt okalugfigísanerdlutit? ²³angerfigekatigiu-mârnerpâtit kivfarsiarítuínarkuvdlune? ²⁴tingmiánguatut isivdlugo íkatigisínauviuk kilerssorsínauvdlugulûntt arnánguartangnut king-migssamârdlugo? ²⁵aulisakatigft nerdlfagssiûtigiumârnerpât niu-vertartunutdlo avgordlugo? ²⁶amia karssunik nuisanêrusínauviuk, niakualûntt nauligautinik? ²⁷isagkaluakiuk, pâgagko erkaiumâr-putit kingugdlermîsanatitdlo. ²⁸takuvat, [pângnigtâta] neriugissâ uniorkúpok; takuínardlugo pulamigkumângínerpa? [kap. 41.] ¹sa-3,s. -perútaitsokángilak táussumínga pilerisaisínauussumik; kiname tauva kînama sâne atagínâusava? ²kia sujornagut sumik pivânga akili-gagssavnik? kilaup tamarme atânítut uvanga pigâka. ³nipa-ngiúkumángilâka avatai nakûssusiatalo okautigissariâ pilersugau-neralo takorânersok. ⁴kia ulêrsínauvâ atissânik, kfsiniússuilo tapertarft kia akugdlorkúsínauvai? ⁵kfnâta aitsartartue kia ang-marsínauvai? kigutai siagtut ersinaxaut. ⁶kivdlingnavêrkutit ka-jangnaitсорssuit inornautigai, nakíssúmik pfuitsumik magpiuitsú-ngortitat. ⁷agtûmakatigíngârmata anorip iserfigisínâungilai; ⁸nu-ngutdlutik tugdlimingnut atáput katíngavdlutik avigsâsanatigdlo. ⁹tangajornere kaumassutut akisugtarput, issailo sôrdlo kaulersup kimeriai. ¹⁰karnanit ingnerûlanerit ingerdlassarput, igdlórnerit aumâinaussut anitdlagtarput. ¹¹sordluinit pujorssuak anissarpok igamitdlusôk supôrfigissamit kalatsivingmitdlûntt. ¹²anersârnerata aumat ikuatdlagtísavai, karnanit ikualanerit anissarput. ¹³kunga-siane nakûssut uníngavexarpok, sujornanilo násângássut pigsigsa-kátârpok. ¹⁴nekâta ná kangassugssaralue nipíngassorssûput kâne mángerdlutik aulajaitdlutigdlo. ¹⁵ûmatâ ujarkatut mángertigaok,

aserorterutip atdlekutâtut mángertigaok. ¹⁶nikukángat nakússut sujôrassaraut, ánilárnermit sujunêrútaraut. ¹⁷pana atanaviángilak táussumúnga sorssûtigigáine, kalugiussardlúnít karssordlúnít sâg-tuaussardlúnít náme. ¹⁸saviussut karrfarnikutut isumakartípai, kangnúsaussutdlo kissugtut ausimassutut. ¹⁹pisigsip autdlartitâta kimâtísángilâ; igdlusautit táussumúnga igfit kivdlornikuisut íput. ²⁰unatáussuak ivigtut kivdlornikutut isumakartípa; nauligtaut ivsu-ligtox igdlautigâ. ²¹atâníput aserkukut íngigigsut; kînarigsut marugdlungmut siaruarpai. ²²itisók igatut kalatípa imartussox kat-sutut ilersitdlugo; ²³avkutigissâ ingnerûlavok kingornagut itiner-ssuak kêrssârtúngordlugo. ²⁴ivssup kâne táussumúnga ássersû-ssagssakángilak, píngortitauvok ersinex ajortúngordlugo. ²⁵kutsig-sut tamaisa asigai; úmassut píngârniartortaisa tamarmik kúngigât.

kapitalit 42.

naggatât.

¹Jûpip tauva Nâlagak akivâ okardlune: ²misigâvkit tamaisa sapíngíkitit, isumaliornermigdlo ilingnut ajornartitaussokángitsox. ³kina-una sujúnersûmik áungartitsissox ilisarssíngitsúvdlune? tai- ^{38,2.}
-máitumik sujúnersíngisáka okautigilerualarpáka, uvavnut inornartut ilisaríngisáka. ⁴tusarna, uvanga okalugdlanga; aperssúsavavkit, ^{38,3.}
ivdlit ajokersúnga. ⁵siutip tusartagaisigut tusaraluaravkit, mãna
issivnik takuvavkit. ⁶tamána pivdlugo ingmivnik narrusútigaunga;
perkígsimivunga ivssume arssanilo igsiavdlunga.

⁷pivordlo Nâlagkap okautsit tamáko Jûpimut okausererêra-
-migít, tauva Eilivfarsimut Tîmanimiumut okarpok: níngangnera
katsungáipok ilingnut ikíngutingnutdlo mardlungnut, kivfavit Jû-
-pisut pinase iluartumik okalúngínavse pivdlunga. ⁸tauva tigusi-
-gítse ugsingnik arfinex mardlungnik savarssuarnigdlo arfinex mar-
-dlungnik, kivfaralo Jûpe ornigdugo tamáko ikivkagagssatut pig-
-dliarisigik pivdluse, kivfamalo Jûpip tugsuutdlise; ilagsiumâravko
siláissutsivse nalinganik iliorfigiumanase; mássa kivfavit Jûpisut
pinase iluartumik okalúngilase pivdlunga. ⁹tauva Eilivfarse Tî-
-manimio Biltâtdlo Suarrimio Sûvfarilo Námamio taimailioriartorput,
sôrdlo Nâlagkap okalugfigigátik; Nâlagkavdlo Jûpe ilagsivâ. ¹⁰Nâ-
-lagkavdlo Jûpe autdlarússatut íkungnaersípâ, ikíngutine tugsuung-
-magit, tunivâlo pigissaralue tamaisa mardloriardlugit. ¹¹katángu-
-taisalo angutit tamarmik katángutaisalo arnat tamarmik sujorna-

-gutdlo ilisarssissaisa tamarmik tikerárpát igdluane nerekatigalugo, nagdligátdlo tugpatdldersardlugulo perdluit Nálagkap táussumúnga nagdliutitai tamaisa pivdlugit; nungutdlutigdlo tunivát aningaussamik úgtorfkkamik tugdlerúmigdlo kúltiussamik. ¹²Nálagkavdlo Júpe pivdluarkuvâ kingugdlikut sujugdlermit angnermik, tássa pigilerpai savat arkanek sisamanik túsintigdlit katigagtútdlo arfinilingnik túsintigdlit ugsigítldlo mardlúkútártut túsintigdlit siutitútdlo kimug-tigingnerit túsintigdlit. ¹³ãma arfinek mardlungnik ernexalerdllune pingasunik panekalerpok. ¹⁴panine sujugdlek Jimfmamik atserpâ, áipâlo Kîsiamik, pingajuatdlo Kêran-ápungmik. ¹⁵arnanik Jû-pip panísut pínersigissoxángilax nuname tamarssuarne; angutátalo kingornússagssakartípai katángutainut angutinut ilángutdlugit. ¹⁶Júpilo tamatuma kingornagut inúvok ukiut untritigdlit sisamanigdlo kuligdlit kitornanilo ernútanilo angumeralugit kinguâgssame sisamagssainut agdlát. ¹⁷Júpilo tokuvok utorkauvdlune inúnerminigdlo nāmagsisimavdlune.

tugsiautit.

tugsi aut 1.

iluartutdlo iluaitutdlo ingmíkut píssusínik.

- ¹pivdluarpok inuk iluaitut sujúnersútānik malingníngitsox, úss. 21,24. ajortuliartutdlo avkutigissāne uníngitsox, mítatigdlíssutdlo igsiavfiāne igsiassaríngitsox; ²kisiāne Nálagkap inatsisainut kajumigtok inatsisai erkarsautigalugit uvdlúkutdlo únuákutdlo. ³táussuma Jer. 17,8. orpik ássigísavâ kúlingme íkutax, ineritítaxartok taimaivfigssamigut, pilutailo tokúsángitsut, piliailo tamarmik pivdluartartut. ⁴iluaitutdle taimáingitdlat, kisiāne karrit kalipakuisut ítarput anorip terkartitaisut. ⁵tamána pivdlugo iluaitut atásángitdlat erkartússivingme, ajortuliartutdlūnt atásángitdlat iluartut ilagfngneráne. 2 Tim. 2,19. ⁶mássa iluartut avkutigissát Nálagkap ilisarâ, iluaitutdle avkutigissát nungúsavok.

tugsiautit 2.

Gútíp ernerata nálagauvfiánik kíngarssortainigdlo.

¹sók akimángitsut úmitsagpalugtorssūpat, inuiakatigít atúsá- ap. sul. 4,
 -ngitsumik isumaliordlutik? ²nuname kúngiussut pikigput, nála- 25-27.
 -gauneritdlo pekatiigd lutik atautsimíkíartorput Nálagak akerartor-
 -dlugo tanitálo [okardlutik]: ³parnaerusiússait kigtorartigik kile-
 -rusiússait uvavtínit igitdlugit. ⁴kilangmiup igdlautigai, Nálagkap ls. 8,9 t.
 mitautigai. ⁵tauvalo okalugfigiumárpai níngangnermine katsu-
 -ngaerssornerminilo ánilársardlugit [okardlune]: ⁶uvangale kúngi- sark. 14,1.
 -ngortitara tanípara Sfunime kákavne ivdlernartume. ⁷ilerkorer-
 -kussak okautigísavara, Nálagkap okarfigingmanga: ernerávkit, uv- Epr. 1,5.
 -dlume ernertárávkit. ⁸piumavfigínga, tauva akimángitsut ilingnut
 kingornússaritíkumárpáka nunap isue ilingnut pigerkuvdlugit. ⁹ti-
 -gumiamik saviussumik sekumisísavatit, marriortup púgutaliaisut sark. 2,27.
 sekungnerínangortísavatit. ¹⁰taimáitumik silagtorniaritse, kúngit
 ukorsé, inertertíníaritse, nuname erkartússissut ukorsé. ¹¹Nálagak
 kivfartorfigisiuk mianeralugo, kímasugitse úligdluse. ¹²ernek ku- Juán. 3,36.
 -nigsiuk níngalerkunago nungutitaorkunasilo ingerdlatitdluse; ní-
 -ngangnera ikuatdlarkajálermat. pivdluarput tamarmik táussumínga
 tatigingnigtut.

tugsiautit 3.

angnikitdliortup tugsiautá.

¹Dávip erinaligssiá, ernerminit Avsalúmit kimágame. ²Ná-
 -lagak, ata, amerdlangármata kíngarssortíka, uvavnut níkuítut amer-
 -dlakalutik; ³amerdlasút tarniga pivdlugo okartarput: Gútimit pí-
 -sassumik ánássutigssakángilak. (nipangerfik.) ⁴mássale ivdlit,
 Nálagak, erkornavérkutigávkit avativkut nálangnautigalutitdlo niar-
 -kuvnigdlo árdlortitsissigalutit. ⁵Nálagak nípvnik tordlorfigára,
 táussumalo akivánga kákaminit ivdlernartumit. (nipangerfik.) ⁶ína-
 -rama sinigkama makípunga, Nálagkap najúmingmanga. ⁷inuit 4,8.
 túsintiligpagssuit ersigíngiláka, sorssugkumavdlunga avatangíssut. 18,30.
⁸nikuigit, Nálagak, ánáunga, Gútiga; ivdlíme kíngarssortíka tamaisa
 erssártarpatit iluaitsut kigutait navdlordlugit. ⁹Nálagkap pigá
 ánássutigssak; ínugtatait pivdluarkúkit. (nipangerfik.)

tugsiautit 4.

tugpatdlersup tugsiautá.

¹agpítartumut. kúkilagtugagssax. Dávip erinaligssiá. ²tor-
-dlulassarângama tusánga, Gútiga iluarssusekarfiga; angnikitdlor-
-tunga inigtorangma, sámáunga tugsiautigalo tusardlugo. ³angutit
kitornait ukorsè, kanok sivistigissumik nálagnarssusera mitauti-
-ginekásava? kanok sivistigissumik atúngitsut asáavisigik sag-
62,10. -dlujumaniardlusilo? (nipangerfik.) ⁴misiginiaritse, Nálagak unga-
-gissine ingmíkut pissartarai; Nálagak tusássarpok tordlorfigissa-
Evf. 4,26. -rángavko. ⁵níngagtítlduse ajortulínginiaritse; ūmativsigut erkar-
-sarniaritse ínángavivsine nipangerdlusilo. (nipangerfik.) ⁶tuní-
51,19. -ssutit iluartut pigdliarisigik, Nálagardlo tatigisiuk. ⁷amerdlasút
okartarput: kiame ajúngitsunik misigitísangmatigut? Nálagak, kí-
4 Mór. 6,26. -navit kaumássusianik kulangertigut. ⁸ūmatiga tipaitsugtípat ivkua
karrinik vīnigssatdlo tunguánik pekangártut tipaitsútānit angnermik.
3,6. ⁹erkigsivdlunga inararaunga, erkigsivdlungalo sinigtaraunga, ivdlit,
Nálagak, kisimítldlutit terdlingnartumik inekartíkangma.

tugsiautit 5.

Gútip nâpertimeivduarnigssānut isumavduartup tugsiautá.

¹agpítartumut. sanimórtarissanik kardlortagagssax. Dávip
erinaligssiá. ²Nálagak, okautsíka siúmigfigíkit, erkarsarulung-
-níkalo nalunaerssúkit; ³siúnerarna nivdlianivnut, kúngiga Gútigalo,
ilingnut tugsiamama. ⁴Nálagak, piárdlutit nipiga tusarniasagit,
piárdlunga sâgpavkit alapernaerssivdlungalo; ⁵Gútiúngínavit iluait-
-sut ilerkuinik iluarignigtox; ajortox ilingne najugagssarsísangilax.
⁶usorssitsâpilugtut issivit sâne atasínáungitdlat, piúngitsuliorniartut
tamaisa ūmigssorpatit. ⁷sagdlutūt nungutítarpatit, auiaigajugtut
perkuserdlugtutdlo Nálagak maujugai. ⁸uvangale isumagssuinerit
Lúk. 18, angingártok píssutigalugo igdlungnut isísaunga, nálagfiutit ivdlernar-
10, 18. -tok sâgdlugo patdlorumârpunga mianeralutit. ⁹Nálagak, tasíssersū-
-nga iluarssutsigkut kíngarssortíka píssutigalugit; avkutigerkussat
sujunivkut iluarsaruk. ¹⁰mássa ilumórtumik kanermiugissakángitdlat,
Róm. 3,18. ilumíkut ínardlúsiligssūput; tordluat iliviuvok angmassok, orka-
-mingnik pitsaussússártarput. ¹¹Gúte-â, pitdlagagssautíkit, piler-
-ssârutigissatik ordlússutigilisigik; ajagtúkit pinerdlungnerpagssue
pivdlugit, ilingnut uterfngmata. ¹²tauva tipaitsúsáput tamarmik

ilingnik tatigingnigtut, nágssáungitsumik kīmagtásáput sernigssoragkit; ilingne nuánásáput atingnik asangnigtut. ¹³ivdlíme, Nálagak, ^{103,4.} iluartut pivdluarkussarpatit, sáimáunermik kaujaluisarpatit erkor-navérkúmigdusók.

tugsiautit 6.

ajortiminik misigissup tugsiautá.

¹agpítartumut. katitunermik kúkilagtugagssak. Dávip erin-aligssiá. ²Nálagak, pitdlaxinanga níngagtitdlutit, sukangner- ^{Jer. 10,24.} figekinangalo úmitsagtitdlutit. ³Nálagak, sáimáunga, nukingerú-kama; Nálagak, katsorsánga, sauníka ánilármata. ⁴tarnigalo ánilángákaok; ivdlitdle, Nálagak-á, kanok sivistigerkuviuk? ⁵uterna, Nálagak-á, tarnigalo ángagtitdlugo; ánáunga isumagssuísutsit piv-dlugo. ⁶mássa tokussune erkainekángilatit, kiame kutsavigísang- ^{88,11-14.} matit unerivfingme? ⁷anersárungnivnit nukigdlárpunga, únuak tamát íngavfiga matsagtertarpara, sinigfiga kuvdlivnik kausersit-dlugo. ⁸issíka kasutdlarput aliatsangnermit, utorkáuníput ang-nikitdliortitsisserpagssuáka pivdlugit. ⁹nigoritse uvavnit, piú- ^{Mat. 7,28.} ngitsuliorniartuse tamavse-á, kiassarnima nipát Nálagak tusar-mago. ¹⁰xínutiga Nálagak tusarpá; tugsiautiga Nálagak ilagsivá. ¹¹pakatsivdlutigdlo ánilángásáput kíngarssortíka tamarmik, tunú-ssivdlutigdlo tássángáinak pakatsísáput.

tugsiautit 7.

kápialagaluardlune tatigingnigtok.

¹Dávip erinersárutigssiá, Nálagakmut erinersárutigissá Kússip Bínjamíkússup okausé pivdlugit. ²Nálagak Gútiga, ivdlit tati-gávkit; ánáunga malerssortivnit tamanit aniguisitdlungalo; ³ílu- ^{10,9.} visut ilivdlune tarniga aligtoxinavá sugssaujungnaersitdlungalo, aniguisitsissokángingmat. ⁴Nálagak Gútiga, taimailiorsimagaluaruma, iluaituliormermik agssavnítokaraluarpat, ⁵erkigsivekatigissara ajortumik pisimaguvko, — mássalo patsisigssakarnane uvavnik angnikit- ¹Sám 24,20. dliortitsissok aniguisíkiga, — ⁶tauva kíngarssuissup tarniga malerssordliuk, anguvdlugulo inússusera nunamut tugdláukiliuk nálang-narssuseralo ivssumut natdlartitdlugo. (nipangerfik.) ⁷Nálagak, nikuigit níngagtitdlutit, pikigit angnikitdliortitsissima arrangnerat agssortordlugo; ekérit pivdlunga, erkartússivekásassumik perkussi-

-gavit. ⁸ inuiakatigttdlo ilagtt avatangerdlisit, tauvalo kutsigsumut uterna kulangerdlugit. ⁹ Nâlagkap inuiakatigt erkartūsavai; Nâ-
^{9,6-11.} -lagak, erkartūnga iluarssusera migssiliordlugo agssuarnáissuseralo uvavnitok migssiliordlugo. ¹⁰ iluait sut ajorssusiat soraersikiugtok.
^{Jer. 17,10.} iluartordlo aulajangersikiuk; ivdlit ūmatinik tartunigdlo misiltssutit, Gûtiussutit nâpertuivduartok. ¹¹ erkornavêrkutiga Gûtimîpok, ū-
 -matimîkut perkusersuitsut táussuma ánáutarai. ¹² Gûte erkartū-
 -ssissûvok nâpertuivduartok Gûtiuudlunilo uvdlut tamaisa ūmit-
 -sagtartok. ¹³ sâgkumángitsokarângat panane ipigsararâ, pisigse
^{Júp. 15,36.} nokarpâ ordlerdlunilo; ¹⁴ sâkut tokússutaussut táussumúnga sang-
 -misîpai, karssune ikumassúngortîpai. ¹⁵ takuvat, piúngitsulior-
 -nernik ernisugtok; erdlokinartugssanik nârtugame sagdlunernik
 ernivok. ¹⁶ iterssak agssagkamiuk itisúngordlugo, nákaúkialiaminut
 nákasavok. ¹⁷ erdlokinartuliai niakuanut utisáput, iluait suliornerilo
 kavsseranut túsáput. ¹⁸ Nâlagak kutsavigísavara iluarssusia pí-
 -ssutigalugo, Nâlagkap kutsingneruvsârtup arka erinalerssûtigísavara.

tugsiautit 8.

Gûte nâlangnarsísassok tamane.

¹ agpítartumut. agssagssoríssamik. Dâvip erinaligssiâ. ² Nâ-
^{tugs. 19.} -lagak nâlagarissarput-â, ata, angingârmat arkit nuname tamarssuar-
 -me, nalekángíssutsingnik kilácut siaruaisutit. ³ merdler túnguit
^{Mat. 21,16.} milugtutdlo karninit ajugáussutigssak túngavilerpat akerartortitit
 píssutigalugit, kíngarssuissok akiniaigajugtordlo unigtikumavdlugit.
⁴ kilak pigissat kimerdlôrángavko, agssavit inuvaisa sulíât, kâu-
^{Epr. 2,6 tt.} -matdlo uvdloríssatdlo taimailissatit, [tauva isumassaraunga]: ⁵ inuk
 súngmat erkaissarpiuk, inûp kitornâ súngmat takusartarpiuk? ⁶ ing-
^{1 Mór. 1,26.} -ma Gûtiússusekartíngilat; nâlangnáumik atarkináumigdlo niakoru-
 -serpat. ⁷ nâlagautípat agssavit piliainut, sût tamaisa isigaisa
^{1 Kor. 15,27.} atânut písípatit: ⁸ savat ugsigitdlo tamaisa, âmátaok narssap ner-
 -ssutai, ⁹ tingmíssat kilaup atânitut aulisagkatdlo ímamîtut, sût
 ímarssûp avkutekarfísigut ingerdlassartut. ¹⁰ Nâlagak nâlagari-
 -ssarput-â, ata, angingârmat arkit nuname tamarssuar-me.

tugsiautit 9.

kujaniut.

¹ agpítartumut. migssiliugak: tokungmat ernera. Dâvip eri-
 -naligssiâ. ² Nâlagak kutsavigísavara ūmativkut ilúngardlunga,

tupingnartuliatit tamaisa okalugtuarísaváka. ³tipaitsugdlungalo nuá-
 -násaunga ilingne, arkit erinalerssûtigísavara, kutsingneruvsártutit-â.
⁴tássa kíngarssortíka tunuarmata, nâgkiutdlutigdlo nungungmata
 kínavit sâne. ⁵ivdlíme nâmagsivat ínardluissutigssara erkartûtí-
 -ssutiga; igsiavfingmut kilálingmut ingíputit erkartüssissûvdlutit ^{7,9 t.}
 nâpertuivduartok. ⁶akimángitsut agpísalûpatit, iluait sut nungu-
 -típatit; arke pfarpatit nâgssáungitsumik pflagáutuínartitdlugit.
⁷kíngarssuissup piunêrússinere nâput nangingnavêrdlutik, unga-
 -lûgkat inikuínángortípatit; erkainekarungnaerput inue táuko. ⁸Nâ-
 -lagardle igsiavfingminísavok nâgssáungitsumik, igsiavfine kilálik
 píssarêrpâ erkartüssisavdlune. ⁹táussuma inuit najugât erkartû-
 -ssissutigiumârpâ nâpertuivduardlune inuiakatigft nâlagkersor- ^{Is. 11,3 t.}
 -dlugit ínardiornaitsumik. ¹⁰Nâlagak tássa nikanartut sernigi-
 -ssauvfíat, sernigissauvfík angnikitdliornartúkut. ¹¹aternik ilisar-
 -ssissut ilingnut isumavduásáput, kimangnaviángínagkit ilingnik
 uyardlersut, Nâlagak-â. ¹²Nâlagak erinalerssorfígisiuk Stunime
 inekartok, kanok-iliornere inuiakatigfingne okautigísigik. ¹³mássa ^{sark. 19,2.}
 aungmik aperkutigingnigtúvdlune erkaivai, ilalártut nivdlianere
 puiúngilai. ¹⁴Nâlagak, sáimáunga; takúsagit, kanok nâgdliugtíkânga
 úmigssortima; tokup isâvfínit kakitíkingma; ¹⁵imáitok pivdlugo:
 únersiutiginekarnigssat tamât okalugtuarísínáusagavko Sfunip pa-
 -niata isâvfíne, ánáussineritdlo kímasûtigísínáusagavko. ¹⁶akimá- ^{7,16.}
 -ngitsut iterssaliamingnut nákarput, isigait napitíput kagssutinut
 issertortúkut ilissainut. ¹⁷Nâlagak misingnarsivok, ínardluissutig-
 -ssak nâmagsivâ; iluaitsox napiagauvok agssangme piliainik. (akú-
 -nilersorfík; nipangerfík.) ¹⁸iluait sut tunuariásáput unerivfingmut,
 akimángitsut Gútímit puiortut tamarmik. ¹⁹mássa ajorssartok ^{Mat. 5,3.}
 puiugauvduínásángilak, nâgdliugtut neriûtigíssamingnik angilugtor-
 -tuínásángitdlat. ²⁰nikuigit, Nâlagak, inuit píssauvatdlâlerkunagit;
 akimángitsut erkartûnekardlit sângne. ²¹ersissutigssânik píkit,
 Nâlagak-â; akimángitsut misigilit inuínaugamik. (nipangerfík.)

tugsiautit 10.

iluait sut angutausernerinit ángterkússut.

¹Nâlagak, sôk ungasigsume kekarpit angnikitdliornartúkut ^{Jer. 14,8. 9.}
 issigíngitsûssârdlutit? ²iluait sut inornartíniarmata, nâgdliugtut kug-
 -saláput, tigunekararaut ivkua isumapiluliornerisigut. ³mássa
 iluait sup usorssitsautigíssarâ tarnime pilerigíssâ, píumatúvdló Nâ-

testamentokan.

- lagak kutsavigipilugdlugulo asigínarará. ⁴ iluaitsox makitanermine [okararaok]: aperkutigísángilâ; Gûtekángitsumik isumakáináraok. ⁵ ingerdlavigissamigut nungutdlugit aulajangeraraok, erkartüssinitit issigissânit kutsigput; agssortortine tamaisa suvdluagagssáinautípai. ⁶ ūmámigut okararaok: ordlorkajarnaviángilanga, kinguârfigsokartit-
- Rûm. 3,14. -dlugo perdlókángisínásaunga. ⁷ perdlorkussinerit perkuserdlung-
 Jûp. 20,12-14. -neritdlo sagdlokítaineritdlo karnata ulivkârutigai, erdlokinartug-
 -ssat piúngitsuliornertdlo okâta atânîput. ⁸ igdlorpángualingme
 igsiassarpok kokagssniardlune, issertortume píngitsox tokútarâ; issaisa perdlugtut takigssorpait. ⁹ issertortume kokagssniararaok, sôrdlo ltuvek orpigalingme najugkamine iliortartok; kokagssniar-
 -pok nâgdliugtok pissariumavdlugo; nâgdliugtok pissará kagssu-
 -timinik amuvdlugo. ¹⁰ patingmane akugdlârpok; perdlugtut or-
 -dlúput nukiligssuisigut. ¹¹ ūmámigut okararaok: Gûtip tamána
 Hsk. 9,9. 10. puiorpâ, kîne issertoramiuk takunaviángilâ.
¹² nikuígit, Nâlagax, agssatit silugtíkit, Gûte-â; ilalârtut puior-
 -navêrigit. ¹³ sôk iluaitsup Gûte asigínásavâ ūmámigut okardlune
 aperkutigísángíkit? ¹⁴ takorêpat, erdlokinartut aliatsangnartutdlo
 issiguaragkit agssangnut ilumavdlugit; ilingnut perkuvok per-
 Is. 49,16. -dlugtok, ivdlit iliarssûp ikiortigâtit. ¹⁵ iluaitsup talia napi-
 -giuk, ajortuvdlo iluáissusia aperkutigigiuk nanissagssaerutserdlutit.
¹⁶ Nâlagax kúngiútuinarpok nâgssáungitsumik; akimángitsut pfa-
 -gâusâput nunânit. ¹⁷ ilalârtut kigsautigissait tusarpatit, Nâlagax,
 ūmatait nakimaitdlisipait, siúnerarfigissarpatit, ¹⁸ iliarssuitdlo ni-
 -kanartutdlo ínardluíssutigssiorumavdlugit, inuk nunamit pissok
 angutausernavêrkuvdlugo.

tugsiautit 11.

Gûtimut isumavdluartup tugsiautâ.

- ¹ agpítartumut. Dâvip [erinaligssiâ]. Nâlagax tatigâra; suvdluse tauva tarnivnut ima okarpise: kâkavsínut kimâgitse ting-
 -míssatut; ² takuvasime, iluaitsut pisigsitik nokarpait, karssutik
 64,4. 6. nokartainut ilivait ūmatimíkut perkusersuitsut târtume pisigsaru-
 -mavdlugit. ³ túngaviussut úpititaugpata, iluartok súsava? ⁴ Nâ-
 Hâp. 2,20. -lagax nâlagfiutiminîpok ivdlernartume, Nâlagkap igsiavfia kilâlik
 kilangmîpok; issai issigingnigput, kimeriaisa inuit kitornait misi-
 -ligpait. ⁵ Nâlagkap iluartok misiligtarpâ, iluaitsoxle perssû-
 Jûp. 20,28. -ssinernigdlo asangnigtok tarnâta ūmigai. ⁶ iluaitsox siagdlerisit-

sivigiumârpai ingnâtdlagissanik, ingnerdlo ikuatdlagsautdlo anorilo útitsissok ermusiata pigssarai. ⁷mássa Nâlagak nâpertuivdluartû-vok, nâpertuivdluarnex asavâ; kîná perkusersuitsut takúsavât.

tugsiautit 12.

ilumórtússârnartunut angutausersunutdlo sernigerkússut.

¹agpítartumut. katitunermik. Dâvip erinaligssiâ. ²Nâ-lagak, ánáussina, ungagingnigtut ikigdlekíngmata, ilumórtut kav-sínguínángormata inuit kitornaine. ³nalingínax áiparminut okalugtarpok sagdluvdlune, kardlunik pítsaussússârtunik ūmámit mardlússumit okalugtarput. ⁴Nâlagkap nungutitdligit kardlut pítsaussússârtut tamaisa, orkat okauserssuarnik okalugtartut, ⁵ima okartartut: orkavut nakússutigâvut, kardlunut igdlersortigâvut; kina nâlagagssarineravtigo? ⁶nâgdliugtut perdlugsiornere pí-ssutigalugit ajorssartutdlo anersârulungnere píssutigalugit mâna nikuísaunga, okarpok Nâlagak; suvdluagagssáinautitâ ánagfigssa- ^{10,5}-kartísavara. ⁷Nâlagkap okausé okausiúput sukuluitsut, sílvilusók suliorfingme nunamiussume misiligauvdluartok, arfinex mardlo-riardlugo akuiagak. ⁸ivdlit, Nâlagak, pâriumârpátit; erkardle-ríngnut ukunúnga sernigiumârpavtigut nâgssáungitsumik. ⁹iluaitsut tamatigut angalassaraut, inuit sugssáungitsut pingártitaule- ^{úss. 28,12}-rángata inuit kitornaine.

tugsiautit 13.

tusarkussup tugsiutâ.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ²Nâlagak, kanok sivistigissumik puirdluínásavinga? kanok sivistigissumik kînat ^{Is. 49,15}uvavnit issertúsaviuk? ³kanok sivistigissumik tarnivkut isuma-nerdlúsaunga uvdlut tamaisa ūmativkut aliasugdlunga? kanok sivistigissumik kíngarssortiga uvavnut angneruniásava? ⁴kiviarna, akínga, Nâlagak Gútiga; issíka káumarsákit, tokugssavnik siniler-kunanga; ⁵kíngarssortiga ima okarkunago: artúngilara; angni-kitdliortitsissíka nuánârkunagit, ordlorkajaraluaruma. ⁶kisiáne isumagssuissutsit isumavdlútigâra, ánáussinigssat ūmatima kîma- ^{25,2}-sútigâ. Nâlagak erínersârfígísavara, angajorkautserfigingmanga.

tugs. 53.

tugsiautit 14.

silamiut aserorsimássusiánik.

¹ agpítartumut. Dâvip [erinaligssiâ]. silaitsox ūmámigut
^{10,4.} okararaok: Gûtekángilax. aserornardlutigdlo maujungnarput iler-
 -kue, ajúngitsuliortokángitdlat. ² inuit kitornait Nâlagkap kilangmit
 ujâkarpai takujumavdlugit sianissokarnersut, Gûtimik aperkutiging-
 -nigtokarnersut. ³ tamarmik kigdormut sâgput, pekatigfgdlutik
^{Rúm. 3,10-12.} atortugssaujungnaerput; ajúngitsuliortokángitdlat atautsimigdlũft
 nâme. ⁴ misigissokásánginerdlutik piúngitsuliorniartorpagssuit
 táuko ínugtavník nekitortartut? Nâlagardle tordlorfigissaringíkât.
⁵ tauvale ersingáraraut, erkardlerft iluartut Gûtip najormagit.
⁶ nâgdliugtox pakatsisarsínarsiuk pilerssârutâgut, Nâlagax kimâv-
 -figiniarmago. ⁷ kanortox Israílíp ánássutigssâ Sfunimit nagdliú-
^{126,1 t.} -kile; ínugtane autdlarússaussut Nâlagkap utersarpagit, Jâko kí-
 -masúsassok, Israfle tipaitsúsassok.

tugsiautit 15.

kina Gûtimítuásava?

¹ Dâvip erinaligssiâ. Nâlagax, kina tupingne najugagssar-
^{Evf. 2,19.} -sísava? kina kâkangne ivdlernartume inekásava? ² agssuarnait-
 -dlune sakissok iluartumik iliordlune ilumórtumigdlo okalugdlune
 ūmámigut; ³ orkamigut mamardlingitsox, inokâminik ajunârtitsí-
 -ngitsox, tugdliminik mitautigingningitsox; ⁴ inungnik narrunartunik
 asigínariakartitsissok, Nâlagkamigdle mianeringnigtut atarkivdlugit;
 ingminut perdlungnásassumik ugpernarsaigaluarame okautsiminik
^{2 Mór. 22,25.} avdlángortitsíngitsox; ⁵ aningaussautine atugkiutdlugit akiliúmik
 akimortitsiniángitsox pajugúmigdlo tigusiumángitsox píngitsup ajo-
 -kutigssânik. taimailiortok nâgssâungitsumik aulajaingnásavok.

tugsiautit 16.

ivdlernartut pigssarsiánik makínigssânigdlo.

¹ Dâvip erdlingnartuliâ. Gûte-â, sernigínga, ivdlit tatigi-
 -gavkit. ² Nâlagkamut okarpunga: ivdlit nâlagarâvkit, ilingne
^{73,25 t.} kisiáne pivdluarpunga; ³ ivdlernartut nunamítut ilagalugit, usor-
 -nartutdlo, táuko kistsa kajungerigavkit. ⁴ ajuatdlangásáput av-
 -dlamik malingnaunasuartut; tuníssutait kueragagssat auínaussut

kuerásángiláka, arkilo kardlumiugísángiláka. ⁵Nálagak tássa pig-
 -ssara ùgtugarsiara ermusigalo; ímiarsiara ivdlit pârât. ⁶alia- 4 Mòr. 18,20.
 -naitsume avgùtigssarsivunga, mássame kingornússagssara ka-
 -jungernakaok. ⁷Nálagak nersúsavara, sujúnersormanga, únuákut
 agdlât tartuma erkaisitarpānga. ⁸Nálagak tákuvntítuínarpara,
 talerpingma sanianfngmat ordlorkajásángilanga. ⁹tamána pivdlugo ap. sul. 2,
25-31.
 ūmatiga tipaitsugpok, nálangnarssuseralo kmasugdlune; uviniga-
 -lūnt isumálungnaitsumik inekásavok. ¹⁰mássame tarniga une-
 -rivfngmituarkúsángilat, aserorfik ungagissingnut takorkúsángilat. Juán. 8,51.
¹¹inúnartumut avkutaussumik nalujungnaersíparma; tipaitsútít kâr-
 -sitdlarnartut kīnavit sánīput, alianaitsut talerpigpit nágssáungit-
 -sumik pigai.

tugsiautit 17.

erkartūsserkússut. iluartut pivdluarnigssānik nágssáungitsumik.

¹Dāvip tugsiautā. Nálagak, iluarnigssak tusarniariuk, siú-
 -nerarna nivdlianivnut, tugsiautiga siúmigfīgūk, kardlut perkuser-
 -dlugtut pigíngisát. ²erkartūtíssutiga kīnavit sānit erkartūs-
 -ssutiginekarile, issivit ínardliornaitsox issigilíssuk. ³ūmatiga
 misiligpat, únuákut takusarparma, ingnīkut misiligparma navssār-
 -natitdlo; kanerma isumaga sanerkutíngilā. ⁴inuit kanok iliorā-
 -ngata, kardluvit okausé nāpertordlugit sorkusaitsup ingerdlavigi-
 -ssainut misigssoraraunga. ⁵tungmissarnika avkusiningnit nigor-
 -tailkit, avdlortarnivkut kuaerkunanga. ⁶tordlulavfīgāvkit, a-
 -kiumārangma, Gūte-ā; siutitit uvavnut sāgtíkit, okautsika tusar-
 -niarigit. ⁷isumagssuissarnitit tupingnartúngortíkit, tatigingnig-
 -tunik ánáussissartutit talerpingnut akerartortunit. ⁸pārivdluānga
 issip tagpiutātut, issip inússānguatut, suluvit atānut issertúnga, 5 Mòr. 32,
10. 11. 15.
⁹iluaitsut uvavnik perdlugtitsissut pivdlugit, tarnivkut kíngarssor-
 -tigissáka uvavnik avatangtissut pivdlugit. ¹⁰ūmatitik orssuínau-
 -ssut matuvait, kanermingnik okalugput makitasúvdlutik. ¹¹sú-
 -kutdlūnt ingerdlassarāngavta ilussarpátigut, misigssuiniarput pu-
 -lamitíkumavdluta. ¹²íluvek aligtugagssalerissok ássigā, íluvitsiak
 issertorfingmine patdlungassok. ¹³nikuigit, Nálagak, ingiarnia-
 -ruk, akugdlártíkiuk; tarniga iluaitsumit ánáuniaruk panangnik.
¹⁴inungnit ánāunga agssangnik, Nálagak-ā. silap matuma inuinit;
 táukua pigssatik pivait inútítídlutik, iluilo pekútingnik ímeragkit, Lúk. 16,25.

kitornait kârsitdlarput, sivnerutitatigdlo mârartamingnut torkorpait.
 15 uvangale kînat takujumârpara iluarnigssâkut, kârsitdlarumâr-
 -punga, âssigalutit iteruma.

2 Sâm. 22.

tugsiautit 18.

kujaniut.

¹ agpîtartumut. Nâlagkap kivfâta Dâvip [erîniugagssiâ]; tâu-
 -ssuma erîniugagssiap matuma okausê Nâlagkamut okauserigai
 taimane Nâlagkap ânaungmane kîngarssortime tamarmik agssainit
 Sâvdlivdlo agssainit. ² okarpok: asangârpavkit, Nâlagak píssag-
 144,1. 2. -tîssutiga, ³ Nâlagak kaersora patdligtâilissautiga ânagtîssîssa,
 Gûtiga aulanavêfiga tatigîssara, erkornavêrkutiga nagssugalo ânâ-
 -ssutiga sernigîssauvfigalo. ⁴ Nâlagak únersiutigîssagssak tordlor-
 -figigavko kîngarssortivnit ânagpunga. ⁵ tokup kilorartûtaisa
 nîmersîmagânga, pipîlugssûp kûisa ânîlârsarânga; ⁶ unerivfiup kilo-
 -rartûtaisa îlusîmagânga, tokup napiarniutaisa sângerânga. ⁷ angni-
 kitdliortitdlunga Nâlagkamut tordlorama, Gûtivnut nivdliagama,
 Jún. 2,8. tauva nîpîga tusarpâ nâlagfiutimînit, nivdlianîkalo sâne anîtâka siu-
 -tainut apûput. ⁸ nuna aulavdlunilo sajugpok, kâkat tûngavê igdle-
 -rarput aulavdlutigdlo, katsungaerssormat. ⁹ pujok kîngainit majör-
 5 Môr. 4,24. -pok, karnanitdlo ingnek nungutîssivok; aumat ikualassut tâussu-
 -mânga anîaput. ¹⁰ kilak âmut pekîpâ arkardlunilo, tarrajugtok
 Hsk. 1,26. îsigaisa atânîpok. ¹¹ kêrupiup kâne kîmugserdluue tingmivok, anorîp
 suluisîgut kulangîvok. ¹² târtok ingmînut ulîliupâ avatîmigut tu-
 -piussaliutdlugo: târtok îmilîk, nuiat kulertt. ¹³ îngianartumît
 sânitumît avalagput nuiâi natarkornanîk aumanîgdlo ingnerînau-
 1 Sâm. 7,10. -ssunîk îlagdlît. ¹⁴ Nâlagardlo kilangme kagdîlersîssivok, kutsîng-
 -neruvsârtup nîpine anîpâ natarkornanîk aumanîgdlo ingnerînau-
 -ssunîk îlalîk. ¹⁵ karssune autdlartîpai [akerartortîne] siâmar-
 -dlugît, ingnâtdlagîarpagssuarnîk ânîlârsarpai. ¹⁶ tauva îmerssûp
 kugssînerî takugssaulerput, înuîtdlo najugâta tûngavê ulêrput
 agpîsalûssîningnit, Nâlagak-â, kîngavît anernerata sordlungmîgar-
 -palungneranît. ¹⁷ kutsîgsumît îsagtordlunîe tîguvânga, îmerssuar-
 -nit kaxîpânga. ¹⁸ ânâupânga kîngarssortivnit nakûssumît ûmîg-
 -ssortivnitdlo uvavnut píssauvatdlârtunît. ¹⁹ tâuko uvavnut pîto-
 -râuput perdlugîga erkordlugo, kîsiâne Nâlagak angnertorkutîgâra.
 20 înitûmut anîsîpânga, ânâupânga kajumîgîgîmînga. ²¹ Nâlagkap
 angajorkautserfîgânga îluarssusera nâpertordlugo, agssangma mî-

-nguissusiat migssiliordlugo akilerpânga; ²²Nâlagkap avkutigerku-
 -ssai uniornavêrsâravkit iluaitsutudlo iliornanga Gûtivnut, ²³er-
 -kartūssisigerkussai tamaisa takuvntikavkit ilerkorerkussailo uvav-
 -nit nigortinagit. ²⁴táussumúnga agssuarnáipunga, ajortuliorka- 1kúng. 15, 4t.
 -jarnivnutdlo mianerssorpunga; ²⁵taimáitumik Nâlagkap akiler-
 -pânga iluarssusera nâpertordlugo, agssangma mingúissusiat issime
 sánitok migssiliordlugo. ²⁶ungagingnigtumut ungagingnigtutut ili-
 -ssarputit, agssuarnaitsumut agssuarnaitsumut ilissarputit; ²⁷mi-
 -nguitsumut minguitsutut ilissarputit, mumingassumutdle kigdlor- 3Mór. 26, 23 t.
 -mórtutut ilissarputit. ²⁸ivdlíme inuiat nâgdliugtut ánáutarpatit,
 issit angneruniartut naxigdlisitdlugit. ²⁹ivdlíme naneruara kau-
 -matípat; târsiorfigssaraluara Nâlagkap Gûtima káumarsarpâ. ³⁰iv-
 -dlíme áiparalutit sorssugtorpagssuit arpásínauvâka; Gûtiga ila- Rám. 8, 31.
 -galugo ungalorssuak kulautdlugo pigsigsínauvara. ³¹Gûtíp avku-
 -tigissâ agssuarnáipok, Nâlagkap okausia sukuluípok; tatigingnig- 12, 7.
 -taisa tamarmik erkornavêrkutigât. ³²kiname Gûtíuva Nâlagak
 píngigpat? kinalo kaersûva Gûterput píngigpat? ³³Gûtíp táu-
 -ssuma píssaunermik kiteruserânga avkutigissákalo agssuarnait- Hâp. 3, 19.
 -súngordlugit; ³⁴isigkâka kulavait písut itíkai kutsigsivigssavnutdlo
 kekartitdlunga; ³⁵agssâka sorssungnermut sungiusarai pisigse kang-
 -núsaussox tatdlivnik sukatersínângortitdlugo; ³⁶erkornavêrkutau-
 -tingnigdlo ánássutigititangnik tunigingma, talerpigpitdlo najúmi-
 -gânga; makitanavêrsarangmalo akitsiartortíparma. ³⁷initûmik av-
 -dlorarfigssakartíparma, singerníkalo pigdlorkajángitdlat. ³⁸kí-
 -ngarssortíka malerssorpâka anguvdlugitdlo, uternangalo kisiáne
 núngutaeravkit; ³⁹sekumisípâka nikuínavêrsitdlugit, isigkama atânut
 ordlorarput. ⁴⁰píssaunermik kiteruserparma sorssungnigssamut,
 akerartortíka akugdlártípatit uvavnut atdlíngortitdlugit. ⁴¹kíngar-
 -ssortíka uvavnit kimátípatit, tauvalo úmigssortíka piunêrutípâka.
⁴²nivdliagaluarмата ánáussissugssakángilak, Nâlagkamut tordlula-
 -galuarмата ákingilai. ⁴³aserorterpâka pujoralauertut anorip ter-
 -kalatitaisut isivdlugit, igdlut akornisa marugdluatut ilivdlugit
 píparpâka. ⁴⁴inuiat saxitsainerinît aniguisíparma, akimángitsunut Jer. 23, 6.
 niakugssaritíparma; inuiat ilisaringisama kivfartorfigísagânga. ⁴⁵tu-
 -sâmáinardlutik nálásagânga, inuit takornartat manigükajugtússâr-
 -figísagânga. ⁴⁶inuit takornartat tumángúsáput, patdligtailissa-
 -mingnit aniumârupt sajugdlutik. ⁴⁷Nâlagak úmavox, kaersora Migg. 7, 17.
 kujanarsile; Gûtiga ánagfiga angisûtitaugile. ⁴⁸Gûtíp táussuma
 akiniúmik tunigânga, inuiakatigttdlo kunutíkai uvavnut atdlíngor-

-titdlugit; ⁴⁹ kíngarssortivnit ánaúkânga, mássalo akerartortivnit kutsingnerulersitdlunga; angúmit perssüssissartumit áragtíkingma. ⁵⁰ tamána pivdlugo akimángitsune únersiutigísavavkit, Nâlagak, ar-
 Rôm. 15,⁹. -kitdlo erinalerssûtigísavara. ⁵¹ ánássut angisûtípâ kúngíngortita-
 -minut, isumagssuivdlunilo pissartarpâ tanitane, Dâve kinguâg-
 -ssailo, nâgssáungitsumik.

tugsiautit 19.

píngortitatdlo sarkúmersitatdlo nalunaiackatigísut.

¹ agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ² kilait okalugtuarât
 Rôm. 1,²⁰. Gútip nâlangnarssusia, agssaisa suliait isuísimassup nalunaerpai.
³ uvdlup okalugtûpâ uvdlokatigsse, únuap univkáupâ únuakatisse;
⁴ nâme okalugtut, nâme okautsit, nipânik tusarfúngitsut. ⁵ nuna
 Rôm. 10,¹⁸. tamâkerpât siártitaisa, inuit najugât isusivât okalungnerisa; se-
 -kinek tupigssiorpâ táukunane. ⁶ táunalo nuissarpok sôrdlo uvig-
 -ssak sinigtarfngminit anissok, artorssajuitsutut tipaitsugpok inger-
 -dlavigsse ingerdlavigísavdlugo. ⁷ kilaup isuanit nuissarângame
 kaujatdlagtarpok isuata áipânut, kíssânit issertorsimassokángilak.
⁸ Nâlagkap inatsisai amigarnekángitdlat, tarninik tumânguer-
 2 Tim. 3,¹⁶. -saissarput; Nâlagkap nalunaiautai ilumôrput, ilisimangângitsunik
 ilisimatûngortitsissarput. ⁹ Nâlagkap perkússutai perkusersuiput,
 ûmat tipaitsugtítarpât; Nâlagkap inássutai sukuluiput, issinut
 kâumarsautáuput. ¹⁰ Nâlagkap mianernautai minguíput ítuínâsav-
 -dlutigdlo; Nâlagkap erkartússutai ilumôrput, pekatigígdlutik i-
 -luarput. ¹¹ kúltimit erdlingnarnerúput, kúltimit akuiagkamit angi-
 -sûmit; tungusungnitsûmit tungusungnínerúput, tungusungnitsûmit
 nutâmit. ¹² kivfavítaok inertigáussutigai; maleruarâine kingunig-
 -ssak angísavok. ¹³ támartarnine kia sianiginerpai? issertorto-
 -karaluarnersunga píngitsûtínga. ¹⁴ âmátaok kivat sorkusáinernut
 sernigûk, uvavnut nâlagauniarkunagit; tauva agssuarnáikumârpunga
 pinerdlungnernut angisûnut píngitsûtitaavdlunga. ¹⁵ iluarissaugilit
 kanerma okausê ûmatimalo erkarsarnere kínavit sâne, Nâlagak
 kaersora utertitsissiga.

tugsiautit 20.

kúnge pivdluardle.

¹ agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ² Nâlagkap tusar-
 -dlisit uvdlúkut angnikitdliornartúkut, Jákup Gútiata arkata pine-

-karnavêrsitdlisit. ³ikiortigssangnik autdlartitsigile ivdlernartūmit, Stunimit nakússagtitudlisit. ⁴tuníssutitit nekigssat erkaigiligít, tuníssutititdlo ikivkagagssat pualasútitudligít. (nipangerfik.) ⁵tu-
-nilisít ūmápit kigsautigíssainik, pilerssárutititdlo tamaisa nāmag- ^{21,3.}
-siligit. ⁶kīmagtásaugut ánáussinerít pivdlugo, katingatigíssardlo
kutdlásavarput Gūtivta arka tunáralugo. kínutigíssatít tamaisa
Nálagkap nāmagsiligít. ⁷māna nalujungnaerpunga Nálagkap
tanítane ánáutará; tusarumárpā kilangmit ivdlernartumít pigíssa-
-mínit píssarssuártut ánáussivdlune talerpingmínik. ⁸ukua ka- ^{1 Sám. 17,46.}
-mússuít pivait, ivkualo kímugtuarssuít pivait, uvagutdle Nálagkap
Gūtivta arka erkainiarparput. ⁹ivko akugdlárdlutik ordlúput,
uvagutdle níkuipugut kekartuardlutalo. ¹⁰Nálagak, ánáussina; kú-
-ngíp tusardlisígut tordlulassarāngavta.

tugsiautit 21.

kúngíp ajugáussutigíssānik.

¹agpítartumut. Dāvíp erinaligíssiā. ²Nálagak, píssáu-
-ssuít kúngíp tipaítsútigá; atalo, kīmasungārame ánáussinerít
pivdlugo. ³ūmatāta kigsautigíssainik tunivat, kardluisalo kínuti-
-gíssainik erdigūtíngilat. (nipangerfik.) ⁴mássa ingiárpát piv-
-dluarkússutinik ajúngítsunik; kúltiussumík niakoruserpát. ⁵inū-
-nigíssamik kínuvígíngmatít tunivat, inūnertunermík nágíssāungít- ^{2Sám. 7,12 tt.}
-sumík ítuínartumík. ⁶nālangnarsingárpok ánáukagko, nalekángí-
-ssúmík atarkináumígíldlo kagdlérpát. ⁷mássa pivdluautigíssautípát ^{1Mór. 12,2. 3.}
nágíssāungítsumík, tipaítsugtípát kínavít sāne tipaítsútaussumík.
⁸kúngíp Nálagak tatígíngmago aulajáikumárdlunilo kútsingneruv-
-sártup ísumagíssuínérágut. ⁹kíngarssortítít tamaisa agíssavít
nāpísavait, talerpigpít nāpísavai ūmígíssortítít. ¹⁰útsívíngmut íng-
-nerínaussumut ássígítíkumárpátít kínavít ersserfígísságut; níngāng-
-nermíne Nálagkap fúmárpai, íngnerup nungúkumárpai. ¹¹kíngu-
-nere pífarumárpátít nunamít, kínguágíssailo ínuit kítorínait; ^{12 a- Is. 14,21-23.}
-jortumík pilerssármata ílíngnut, ísumapílulíoraluardlutik sáper-
-dlutígíldle. ¹³tássa kímatíkagkít nokarterívdlutít kífnaisígut or-
-dlerdlugít. ¹⁴píssarssúvdlutít kútsígíssina, Nálagak-ā, artorssa-
-juíssuít erínarsárutígalugulo nípilerssútígíssavarput.

tugsiautit 22.

Masiarsip ániartitaunigssânik nâlagauvfigssânigdlo.

- Is. 53. ¹ agpítartumut. migssiliugax: kulavak kaulersúkut [maler-
-ssugax]. Dâvip erinaligssiâ. ² Gûtiga, Gûtiga, sôk kimag-
Mat. 27, 46. -pinga, ánanigssara ungasigdlugo nimárníkalo? ³ Gûtiga, uv-
-dlúkut tordlulassunga akíngilarma, únuácutdlúntt pissunga ni-
-pangerfigssarsíngilanga. ⁴ ivdlitdlo ivdlernartúvutit, Israflícut ner-
-sútaine inekartutit. ⁵ sujuaissavut ilingnut isumavduartut, isu-
-mavduarfigingmatit ánáupatit. ⁶ ilingnut nivdliagamik ánagput,
ilingnut isumavduaramik pakatsisarnekángitdlat. ⁷ uvangale inū-
-ngilanga, kugdlugiauvunga, inuit asigssugât, inuiait narrugissât.
Mat. 27, ⁸ uvavnik takungnigtut tamarmik mitautigānga aitsardlutigdlo ile-
30. 40. 48. -kimisârdlutigdlo [okardlutik]: ⁹ Nâlagkamut isumagerkugit; táu-
-ssuma ánagtitdliuk, kajumigigamiuk ánautdliuk. ¹⁰ mássalo ivdlit
arnama timâta iluanit anisíkingma isumavduartitdlungalo arnama
iviangne; ¹¹ ilingnut perkussauvunga taimanile ilumiuginekaratdla-
-rama, arnama timâta iluaníkatdlarama Gûtigávkít. ¹² ungasekinak
uvavnit, angnikitdiornásassok kanekingmat, ikiuissugssaxánging-
-mat. ¹³ ugsigpagssuit iluvānga, Bâsanip nukiligssuisa avatanger-
Mat. 27, -pānga; ¹⁴ aitsarfigānga lfuvisut aligtugagssarsiortutut uánissâr-
22-24. -tutut ilivdlutik. ¹⁵ imertut kuissauvunga, sáuníkalo tamarmik
avigsârterput; ūmatiga kutsússiatut augsimassutut ípok iluvne.
¹⁶ nukika panerput marraminertut, okaralo kilávnut nipípok; ivssup
sekungnerinut tokup pfnut natdlartiparma. ¹⁷ mássa kingmit ilu-
Juán. 19, 18. -vānga, ajortut katerssortut avatangerpānga; agssavkutdlo isig-
-kavkutdlo pivānga lfuvisut ilivdlutik. ¹⁸ sauníka tamaisa kisisí-
-nauvāka, ivkule issigingnârput kuiagalunga. ¹⁹ ánorássáka ing-
Mat. 27, 35. -mingnut avguarpait, atissaralo ímerautigât. ²⁰ ivdlitdle, Nâlagax,
ungasekinak; ikiorasuānga, píssagtíssutiga ūmâ. ²¹ tarniga panamit
ánagtíkiuk, kisingorútortara kingmit píssauneránit. ²² ánāunga
lfuVIP karnanit, tusānga ugsigpârssuit nagssuinut perkunanga.
Epr. 2, 11 t. ²³ arkit okalugtuarísavara katángutivnut, ilagít akornáne úner-
-siutigísavavkit. ²⁴ Nâlagkamik mianeringnigtuse-â, únersiutigi-
24, 4-6. -siuk; Jákup kinguai tamavse-â, mianeringársiuk; úgdlutigisiugdlo,
Israflíp kinguai tamavse-â. ²⁵ nâgdliugtup nâgdliugssusia asigíná-
-ngingmago ajagtornagulo kīnaminigdlo issertūnago; kisiáne niv-
-dliavfigingmane tusarpâ. ²⁶ ivdlit únersiutigísavavkit ilagígsorpag-
-ssuarne, únersútíka nāmagsísavāka mianeringnigtáisa tákuáne.

²⁷ ilalártut nerísáput kársitdlardlutigdlo, Nálagak únersiutigísavát **Mat. 5,6.**
 aperkutigingnigtaisa; ūmatise ūmátuínásáput. ²⁸ erkainiardlutigdlo
 Nálagakmut ságkumárput nunap isordlê tamarmik, kīnavit sānut
 patdlúsáput akimángitsut erkardlerigsortait tamarmik. ²⁹ Nálagakap
 nálagaufík pigingmago akimángitsune nálagkersuivdlune. ³⁰ neriv-
 -dlutigdlo patdlúsáput nuname pingártut tamarmik, kfnāta sānut
 sêrkumiásáput ivssup sekungnerinut arkartut tamarmik, tarnimi- **Fil. 2,10.**
 -nigdlo inūtitsingitsox. ³¹ kinguārinekartut kivfartorfígísavát, ki-
 -ngugdligssat Nálagakmik okalugtūnekarumárput. ³² inuiangnut
 inúngortugssanut okautigiartorumárpait nāpertuivdluarnere, nāmāg-
 -sisitsingmat.

tugsiautit 23.

pārssissumik ajúngitsumik.

¹ Dāvip erinaligssiā. Nálagak pārssissigāra, sumik ajor-
 -ssāngilanga. ² ivigalingne naggorigsune akupisítarpānga, imermut **Hsk. 34.**
 kasuersārflussumut tasissersūtarpānga. ³ tarniga tumānguersarpā,
 avkutaussúkut iluartúkut tasiorpānga arke píssutigalugo. ⁴ kōr-
 -kúkut tokup tårtitāgut ingerdlagaluartitdlungalūnit perdlungmik
 sujōragissakāngilanga, ivdlit najorangma; savanut ilitsersūtivit ajāu- **Migg. 7,14.**
 -píssavitdlo tugpatdlersípānga. ⁵ nerrivik uvavnut pissarērsarpāt
 kingarssortima tákuāne; niakora ūliamik tanípat, ermusiga ima-
 -kangārpok. ⁶ mássame ajúngitsut isumagssuineritdlo malísavānga
 uvdlut inūvfigissagssáka tamaisa nāvdlugit, Nálagakavdlo igdluane **27,4.**
 inekartuarsínásaunga.

tugsiautit 24.

kúnga nálagnáumik pigingnigtok iserkuvdlugo.

¹ Dāvip erinaligssiā. Nálagakap nuna pigā tamatumanī-
 -tutdlo, inuit najugāt tássanilo inekartut. ² mássa imarssuarnut
 túngatípā, kúgssuit kānut aulajangersarpā. ³ kina majuarsínauva **tugs. 15.**
 Nálagakap kákānut? kinalo najugāne ivdlernartume kekarsínauva?
⁴ agssangmigut píngitsūsok ūmāmigut minguitsox, tarnimigut sag-
 -dlunernut kajumíngitsox, perkuserdlugtumigdlo ugpernarsāngit-
 -sox. ⁵ táuna pivdluarkússúmik písavok Nálagakamit, iluarnermigdlo
 Gútimit ānagtitsissiminit. ⁶ tássa-uko erkardlerít táussumínga a- **Rúm. 9,6-8.**
 -perkutigingnigtut, kīnangnik ujadlersut Jākúkússut. (nipangerfik.)

⁷ kāvise kagfartísigik, isāvfit ukorsé, portusivdlusilo, isertarfit

Sagg. 9.,⁹ ítuínartut ukorsê, kúnge nálangnáumik pigingnigtox iserkuvdlugo. ⁸kina-una táuna kúnge nálangnáumik pigingnigtox? Nálagak tá-ssa-una píssaussok artorssajuitsox, Nálagak sorssungnerme ar-torssajuitsox. ⁹kâvise kagfartísigik, isâvfit ukorsê, portusivdlu-silo, isertarfit ítuínartut ukorsê, kúnge nálangnáumik pigingnigtox iserkuvdlugo. ¹⁰kina-una táuna kúnge nálangnáumik pigingnigtox? Nálagak katerssárssuit Gútiat tássa-una, táunauvok kúnge ná-langnáumik pigingnigtox. (nipangerfik.)

tugsiautit 25.

Gútimut kajungersup ánagterkússutá.

¹Dâvip [erinaligssiá]. Nálagak, ilingnut tarniga kajunger-pok; ²Gútiga, ilingnut isumavdluarpunga; pakatsinavérnaunga, kíngarssortima nuánarinavêrdlínga. ³mássame ilingnik utarkissut Róm. 10,¹¹. pakatsissokásángitdlat, patsisigssakarnatik ilumüngitsulissut pakatsísáput. ⁴avkutigissangnik únersünga, Nálagak-â, ingerdlavigi-ssangnik ajokersünga. ⁵tasíssersünga ilumórssutsit atordlugo ajokersordlungalo; ivdlíme Gútigalutit ánagtitsissigâvkit, ivdlit uvdlut tamaisa utarkissarpavkit. ⁶Nálagak, nagdligtuíssutsit isumagssuí-ssutsitdlo erkainiarigit, isuanit taimaigínarmata. ⁷erkainavêrigit inúsugtitdlunga ajortuliauserissáka pinerdlungníkalo, kisiáne erkai-ginga isumagssuíssutsit migssiliordlugo, avâgingnigssutsit píssu-tigalugo, Nálagak-â. ⁸Nálagak avâgingnigtúvok perkusersuitdlu-nilo, tamána pivdlugo ajortuliartut ajokersortarpai avkutigssânik. ⁹ilalártut tasíssersútarpai ínardluíssut atuardlugo, ajokersordlu-gitdlo ilalártut avkutigissaminik. ¹⁰Nálagkap avkutigissai tamar-mik isumagssuinerínauvdlutigdlo ilumórnerínáuput angerusianik 5 Mór. 32,⁴. nalunaiautainigdlo aulajangiússissunut. ¹¹Nálagak-â, arkit píssuti-galugo isumákêrfiginga ajortuliavnik, mássa angekissumik. ¹²kina Nálagakmik mianeringnigtúva? táuna ajokersorumârpá avkutigssânik kinigagssânik. ¹³tarnâ inûvdluarnartume uníngavekásavok, kinguâg-ssaisalo nuna pigísavát. ¹⁴Nálagkap ilagfngnera mianeringnigtaisa úss. 3,³². akúnermiugát, angerusialo, tamatumínga nalujungnaersísangmatik. ¹⁵issima Nálagak alartaiserpát, táussuma isigkáka kilorartúmit pêrsísangmagit. ¹⁶sâgfiginga sáimautdlungalo, kísingorúkama nâg-dliugdlungalo. ¹⁷úmatima angnikitdliornere ingagtíput; kugsat-dlautigissavnit aniguisíkinga. ¹⁸nâgdliugssusera erdlóxissuseralo issigísagítit isumákêrfigalungalo ajortuliautsivnik tamanik. ¹⁹ta-

-kúsagitit kíngarssortima amerdlássusé, mássalo iluaituliordlutik úmigssorānga. ²⁰tarniga sernigúk ánautdlungalo; pakatsinavér-naunga tatigigavkit. ²¹agssuarnaitdlungalo perkusersuitdlungalo sernigissaulanga, ivdlit utarkigavkit. ²²Gúte-â, Israfle utertí-ssuk angnikitdliornerinit tamanit.

tugsiautit 26.

píngitsúvdlune kinuginekartup ánafterkússutá.

¹Dâvip [erinaligssiâ]. erkartússiisutigínga, Nâlagak-â, ag-ssuarnaitdlunga sakigama; Nâlagkamut isumavdluarama ordlorka-jásángilanga. ²misilínga, Nâlagak-â, ússerdlungalo; tartúka ūmatigalo sukuluiarigit. ³mássa isumagssuissutsit tákuvnīpok, ilu-^{7,10.}mórssutsitdlo pigalugo sakivunga. ⁴sagdlugajugtut saniáne igsi-ssaringilanga, issertuigajugtutdlo ilagisángiláka. ⁵ajortut katisi-^{1,1.}mavfiat úmigâra, iluaitutdlo saniáne igsiásángilanga. ⁶agssáka assagpáka píngitsútitdlunga, tunissiviutitdlo avatangersimauásavara, Nâlagak-â, ⁷nipe kujássut tusardliúkumavdlugo tupingnartuliatitdlo tamaisa okalugtuariumavdlugit. ⁸Nâlagak, igdluvit inâ asavara, najugardlo nâlangnarssutsivit inekarfia. ⁹tarniga pèrnávèruk ajortuliatunut ilángutdlugo, inūssuseralo pèkinago auiaigajugtunut ilángutdlugo; ¹⁰táukua agssait ilerkupilulitaussut, agssatik taler-pigdlit pajugutinik ímersítarait. ¹¹uvangale sakiuásaunga ag-^{5 Mór. 27,26.}ssuarnaitdlunga; utertínga sáimautdlungalo. ¹²isigkama torkigsok tungmissarât, katisimavfingne Nâlagak nersúsavara.

tugsiautit 27.

Gúte tugpatdliutigalugo kajungeralugulo tugsiaortok.

¹Dâvip [erinaligssiâ]. Nâlagak káumarkutigâra ánássutiga-^{Migg. 7,8.}lugulo, kina ersigísagiga? Nâlagak inûnerma pinekarnavèrkutigâ, kina kunugísagiga? ²inuit ajortut ornigkunínga uviniga neriumavdlugo, angnikitdliortitsissíka kíngarssortíka táuko nâgkiutdlutik ordlúsáput. ³katerssat tungivnut tangnâraluarpata, ūmatiga sujô-rásángilak; uvavnut sorssulerssártokaraluarpat, taimáitok isumavdluásaunga. ⁴atausek Nâlagkamit kínutigâra, tamána piimakâra: ^{84,2-4.}Nâlagkap igdluane inekarumavdlunga uvdlut inúvfigissagssáka tamaisa nâvdlugit, Nâlagkap alianáissusia kimerdlôrsínaujumavdlugo nâlagfiutálo takoránársínaujumavdlugo. ⁵táussumame tupiussaminut torkorpânga uvdlorme ajortume, issertorpânga tuperme ilâne isser-

-tortume; kaersumut kaxitípanga. ⁶tássalo niakora kutsingne-
-rulerpok kíngarssortivnit avatangtssivnit, táussumalo tovkane
tuníssutinik pigdlísaunga kardlortartokartitdlugo; Nálagakmut erí-
-nersárdlungalo nipilerssúsaunga. ⁷Nálagak, nipiga tusaruk
tordlorângama, sámautdlungalo tusaringa. ⁸ūmatima ilingnut
5 Mór. 4.,²⁹. nangípâ [okautsit]: kípara ujarsiuk; kínat ujarniarpara, Nálagak-â.
⁹kínangnik issertútekinanga, kivfat ajagtornavêruk níngagtitdlutit;
ikiortigâvkit, ajagtornangalo kimangnavêringa, Gútiga ángtitsissiga.
¹⁰mássa atátamalo anánamalo kimagpānga, Nálagakvdle ilasia-
-rānga. ¹¹Nálagak, avkutigerkussangnik únersūnga tasíssersút-
-dlungalo avkusínikut iluartúkut kíngarssortika píssutigalugit.
¹²angnikitdliortitsissima píumássusiánut pítsailinga, uvavnut ni-
-kuíngmata nalunaiaissut sagdlussut, perssūsinernik erkarsaru-
-lugtut. ¹³ilumutdle ugpertuángíkuma Nálagakap ajúngitsútâ taku-
119.,². -jumáriga inússut nunāne, [tauva sújungnaerkajakaunga]. ¹⁴Ná-
-lagak utarkisínauk; tugpatdlerit, ūmatitdlo píssagtitdliuk; Nálagak
utarkisínauk.

tugsiautit 28.

tusarkussup tugsitâ.

¹Dâvip [erinaligssiâ]. ilingnut tordlulavunga, Nálagak
kaersora, nipangerfigekinanga; nipangerfigigungma, ánívekángitsú-
143.,⁷. -mut samungnartut ássigekinaváka. ²kínutima nipât tusaruk
ilingnut nivdliassarângama, agssáka kutdlartarāngavkit ivdlernartú-
-tívit kíngordlianut. ³nusunġnavêringa iluaitusunut píúngitsulior-
-niartunutdlo ilāngutdlunga, táuko ikíngutimingnut inugsiarnersumik
Jer. 9.,⁸. okalugtartut, ajortumigdle ūmamiugissakardlutik. ⁴tuníkit sussar-
-nere nâpertordlugit kanok-iliornersalo ajorssusiat nâpertordlugo,
agssaisa suliait migssiliordlugit tuníkit; akilíkit ilerkuisa nalig-
-ssānik. ⁵mássa Nálagakap piliai agssaisalo suliait misigssúngi-
-lait; ūkautíkumârpai karmásanagitdlo. ⁶Nálagak kujanarsile,
1 Juán. 5.,
14. 15. kínutima nipât tusarmago. ⁷Nálagak píssagtíssutigalugulo er-
-kornavêrkutigāra, ūmatima isumavdluarfigingmago ikiornekarpu-
-nga; taimáitumik ūmatiga nuánârpok, kutsavigisavaralo eríner-
-sárutivnik. ⁸Nálagak táukua píssagtíssutigāt, tanitāta pinexar-
-navêrkutigā ánássutigalugulo. ⁹ínugtātít ánáukit kíngornússa-
-titdlo pívdluarkuvdlugit; párikít ikiordlugitdlo nāgssáungitsumik
taimaitdlutit.

tugsiautit 29.

kagdlerit arfinek mardluk.

¹Dâvip erinaligssiâ. Nâlagkamut âtsigitse, Gûtîp ernere ^{103,20 t.} ukorsê, Nâlagkamut âtsigitse nâlangnâumik pissaunermigdlo. ²Nâlagkamut âtsigitse arkata nâlangnautigssânik, Nâlagak patdlorfigisiuk ivdlernartunik ássuarsimavdluse. ³Nâlagkap nipâta ermit kulangerpai, Gûte nâlangnâumik pigingnigtox kagdlersitsivok, Nâlagak kagdlersitsivok imerssuarne angisûne. ⁴Nâlagkap nipâ nakûvdlune pissarpok, Nâlagkap nipâ alutornardlune pissarpok. ⁵Nâlagkap nipâta sîterit navdlorpai, Nâlagkap navdlorpai Lîpanûnilo Sêriûnilo ^{5 Mör. 3,s.} ugsigpârssuit piaraisut ilisitdlugit. ⁷Nâlagkap nipâ tuggaivok ingnerup ikualanerinik. ⁸Nâlagkap nipâta puilassuitsok sajugtîpâ, Nâlagkap sajugtîpâ Kâtasip puilassuitsua. ⁹Nâlagkap nipâta kulavait ernisîpai, orpigssuartûtldo multarpai; nâlagfiutânile tarmik okartarput: nâlangnarsile. ¹⁰Nâlagak igsiavok ulerssûp kulâne, igsiâsavordlo Nâlagak kûngiuvdlune nâgssâungitsumik. ¹¹Nâlagkap inugtane tunîsavai pissaunermik, Nâlagkap inugtane pivduarkûsavai erkigsisitdlugit.

tugsiautit 30.

ânagtitaussup kujaniutâ.

¹erinaligssiak, igdlup atorkârnigssânut Dâvip eriniugagssiâ. ²angisûtîsavavkit, Nâlagak, ivdlit kakîkangma, kîngarssortivnutldo nuânârutigitîngîngangma. ³Nâlagak Gûtîga, tordlulavfigigavkit katsorsarparma. ⁴Nâlagak, tarnîga unerivfîngmit kakitîpat, inûtîparma ânîvexângitsumut samungnartunut ilângúnanga. ⁵Nâlagak erinalerssorfîgisiuk, ungagingnigtai ukorsê, kujavdlusilo ivdlernarssusia erkaivdlugo. ⁶mâssa ingmaralânguak níngagkângame inûnek nâvdlugo sâimaussaraok; únúkut kîanigssak únîar-torângat, uvdlâkut kîmagtarnarsissaraok. ⁷perdlókângisitdlunga okaraluartunga: nâgssâungitsumik aulajaigînásaunga. ⁸Nâlagak, sâimâunigkut kâkara pissaunavêrfîliarîgit; kînat issertoragko ânîlângârpunga. ⁹ivdlit, Nâlagak, tordlorfîgâvkit, Nâlagak kînuvigâra: ¹⁰auga sumik pissaxarnâsava, aserorfîngmut samungnaruma? ivssup sekungnerisa únersiutigiumârnerpâtî? ilumôrssutsit nalunaeru- ^{6,6.} -mârnerpât? ¹¹tusarna, Nâlagak-â, sâimautdlungalo; Nâlagak,

Juán. 16, 20-22. ikiortigilavkit. ¹² aliasugssusera uvavnut taorserpat kâvigtarnig-
-ssavnik, pûgssiak atissara pêrdlugo tipaitsungnermik kiteruser-
-parma; ¹³ tássa nálangnarssutsima erinalerssorfigísangmatit nipa-
-ngisanane. Nâlagax Gûtiga, nâgssâungitsumik kutsavigísavavkit.

tugsiautit 31.

erdlokingârtup neriugtup tugsiautâ.

¹ agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ² ivdlit, Nâlagax, ta-
-tigâvkit, pakatsinaviángitdluinartínga; ánáunga nâpertimeivdluar-
-ssutsit atordlugo. ³ siutitit uvavnut sâgtíkit, ánáunasuánga;
uvavnut kaersûgit aulajaitsox, igdlo patdligtailissax ánafigssara.
⁴ ivdlíme kaersoralutitdlo patdligtailissautigâvkit, arkitdlo pissuti-
^{23,8.} galugo tasissersûkumârparma ingerdlatítardlungalo. ⁵ anisíku-
-mârparma kagssutinit issertortúkut uvavnut ilissainit, ivdlit pine-
Lúk. 23,46. -karnavêrkutigigavkit. ⁶ anernera agssangnut perkuvára; utertí-
-parma, Nâlagax Gûtiussutit ilumôrtok. ⁷ ûmigâka sagdlunerit
sugssâungíssusiánik aulajangiússissut, uvanga Nâlagax tatigâra.
⁸ kîmasugdlungalo tipaitsoxaunga isumagssuússutsit pivdlugo, nâg-
-dliugssusera takugagko tarniga ilagssimavdlugo angnikitdliorne-
-rane. ⁹ mássalo kíngarssuissup agssainut písingilarma, isigkâka
initûmut túngatípatit. ¹⁰ sáimáunga, Nâlagax-â, angnikitdliorama;
^{6,8.} issíka kasutdlarput aliatsangnermit, tarnigalo timigalo ilángutdlutik.
¹¹ mássa inûnera nâjartulerpara aliasugdlunga, ukiúkalo anersâru-
-lugdlunga; nukíka nungúput ajortuliáka pivdlugit, saunikalo ka-
-sutdlarput. ¹² angnikitdliortitsisserpagssuáka mitangnarsíssutigi-
-ngârpâka sanilivne agdlât ánilárnarsivdlungalo ilisarekatigíssavnut;
igdlut akornáne uvavnik takungnigtut kimarratigíssarânga. ¹³ puíu-
-gâuvunga tokussutut ûmâmiuginexarungnaersutut, pûgútatut ase-
-rortutut ípunga. ¹⁴ tusâvákame amerdlasût mamardlínera, ersí-
-nartut kaujaluíput; pivdlunga isumaliokatigísgitdlutik erkarsarput
tarningerumavdlunga. ¹⁵ uvangale ilingnut isumavdluarpunga, Nâ-
-lagax-â; okarpunga; ivdlit Gûtigâvkit. ¹⁶ kanok ilivfigssâka ag-
-ssavit písavait; kíngarssortima agssainit aniguisínga kinugíssiv-
-nitdlo. ¹⁷ kînangnik kivat kâumarsaruk ánautdlungalo isumag-
-ssuússutsit atordlugo. ¹⁸ Nâlagax, pakatsinavêrsínga, ilingnut tor-
-dlulagama; iluaitsut pakatsilit, unerivfingmut pivdlutik nipa-
-ngerdlit. ¹⁹ kardlut sagdlussut okausigssaerúkilit, inuk iluartok
agssortordlugo okalugtartut igtûjuitdlutik angneruniardlutigdlo a-

-siginaivdlutigdlo. ²⁰ ata, angingârmâmat avâgingnigssutsit, ilingnik mianeringnigtunut torkortat, ilingnik tatigingnigtunut ilerkorissat inuit kitornaisa tákuáne. ²¹ kînavit sernigssuivfiáne issertorpatit ^{27,5.} inuit ajunârtitsilerssârnerânit, tupiussamut torkorpatit oxalorujug-tunut pinavêrsitdlugit. ²² Nâlagak kujanarsile, tupingnartumik isumagssormanga ungalûgkame igpiliugalingme. ²³ kugsalatitdlunga okaraluartunga: issivit sânit pêrsitauvunga; taimâitox kînutima nipât tusarpat, ilingnut nivdliagama. ²⁴ Nâlagak asasiuk, unga-gingnigtai tamavse-â. ilumôrtut Nâlagkap sernigai, angneruniar-tutdle sivnilingmik akilersarpai. ²⁵ tugpatdleritse, ûmatisilo pí-ssagtitdligit, Nâlagkamut neriugtuse tamavse-â. ^{27,14.}

tugsiautit 32.

ajortiminik isumákêrfiginekartup pivdluarssusianik.

¹ Dâvip [erinaligssiâ]. ajokersût. pivdluarpok pinerdlungner-minik isumákêrfiginekartox, ajortuliautsiminik matôrfiginekartox. ^{Râm. 4,6-8.}
² pivdluarpok inuk Nâlagkap ajortuliakartingisâ, anernermigut sag-dloxitaiuitsox. ³ ângiússiniaratdlarama saunîka nukingerúput nimârnivnit uvdlox nâvdlogo, ⁴ uvdlúkutdlo únuákutdlo agssavit nanertungârmânga ivsera avdlângortitdlugo, sôrdlo aussame panernarsitdlarângat. (nipangerfik.) ⁵ ajortuliautsivnik navsuerfigigavkit ajortuliara issertornago, okarama: Nâlagak navsuerfigilara pinerdlungnivnik, tauva isumákêrfigârma ajortuliavnik ajortuliautsima ^{2 Sâm. 12,18.} pianik. (nipangerfik.) ⁶ tamâna pivdlogo ungagingnigtut tamarmik tugsiarfigisavâtit nanissagssautitdlutit; ilumúme, imerssuiit súpú-ssigaluarunik táuko patdlisângilait. ⁷ ivdlit sernigissauvfigâvkit, sernigisavarma angnikitdliornartumut perkunanga; ânagtup kîmagtarnerinik ilujumârpmâ. (nipangerfik.) ⁸ ajokersúsavavkit âvkúmigdlo ingerdlavigissagssangnik únersûtdlutit sujúnersordlu- ^{Is. 30,21.} titdlo issivnik. ⁹ kimugtuarssuiit siutitôrssuitdlo ássigekinasigik táuko sujunekângitsut; supigsautdlo kingmiardlo táukua ássûtigait nâlagsarnekautigalugit, ilingnut uterikângamik. ¹⁰ iluaitsup igpi-gissai amerdlaxaut, Nâlagkamutdle isumavdluartox isumagssuinerit ilúsavât. ¹¹ Nâlagkame tipaitsugitse kîmasugdlusilo, iluar-tuse-â, kîmagtardlusilo, tamavse ûmativsigut perkusersuitsuse. ^{Fil. 4,4.}

tugsiautit 33.

ajugakángitsok únersiutigissagssak.

- 32,¹¹. ¹Nálagkame kīmagtaritse, iluartuse-â; perkusersuitsut úner-siutigingnigtugssáuput. ²Nálagak kutsavigisiuk kúkilagtariale-
-dluse, nipilerssorfígisiuk kulínik nokartilingmik kúkilagutililer-
-dluse. ³erinersârfígisiuk eríniugkamik nutámik, tusarnersumik
4 Mór. 23,¹⁹. kúkilagtoritse tipaitsungârdluse. ⁴mássa Nálagkap okausia per-
-kusersuipok, kanok-iliornero tamarmik sagdlusuíssutáuput. ⁵nâ-
-pertuivduarnerdlo inardluíssutdlo asavai, Nálagkap isumagssui-
-nerisa nuna tamákerpât. ⁶Nálagkap okausiagut kilait píngor-
Juán. 1,¹⁻⁸. -titáuput, perpagssuilo tamarmik karnata anerneragut. ⁷imar-
-ssuak katerssorpâ kalerfígisitatut, maligssuit kimatuliarai. ⁸Nâ-
-lagak mianerilíssuk silamiut tamarmik, mianeringârdlíssuk inuit
najúgâne nunagdliit tamarmik. ⁹mássa okarmat taimailivok, per-
-kussingmat tássauvok. ¹⁰akimángitsut pilerssârutât Nálagkap
uniortípâ, inuiakatigít erkarsautait atúngisípai. ¹¹Nálagkap piler-
-ssârutâ nágssáungitsumik atásavok, ūmatâta erkarsautai atásáput
kinguârfígsokartitdlugo. ¹²pivduarput inuiait Nálagkamik Gû-
-tigdlit, inuiait táussuma kingornússariumavdlugit kinigai. ¹³Nâ-
14,². 8. -lagak kilangmit issigingnigpok inuit kitornait tamaisa issigalugit;
¹⁴najúgkamit inekarfíngminit alákarpai nunamiut tamaisa. ¹⁵ūma-
94,⁹. -tait pekatigítgitdlugit piliarai, suliait tamaisa nalunaerssorpai.
¹⁶kúnge ánáunekaráingilak sákutórpagssuarnik, píssarssuak ani-
-guisínekaráingilak nukinik angisúnik. ¹⁷kimugtuarssuk ánássu-
147,¹⁰ t. -tíginiásavdlugo sagdlókítautauvok, nukigssuane ánáussíssutigisí-
-náungilai. ¹⁸ata, Nálagkap issai sangmíput mianeringnigtainut,
isumagssuinigssânik neriugtunut, ¹⁹tarnait ánáukumavdlugit to-
-kumit, inútikumavdlugit kângnartume. ²⁰tarnivta Nálagak
nautsorsorpât; táuna ikiortigârput erkornavêrkutigalugulo. ²¹táu-
-name ūmativta tipaitsútigât, mássalo arka ivdlernartok isumav-
-dlútigârput. ²²Nálagak, isumagssuíssutsivit kulangerdlisigut,
sórdlo neriugfigigivtigít.

tugsiautit 34.

kujaniut.

- ¹Dâvip [erinaligssiâ]. Apimflangmut silaerútússârame, aut-
-dlardlunilo táussuma autdlarkungmane. ²Nálagak nersúsavara

uvdlut nungutdlugit, kanerma únersiutigituínásavá. ³tarnima Nálagax usorssitsautigísavá, ilalártut tamána tusásavát tipaitsugdlutigdlo. ⁴Nálagax nálangnartisiuk ilagalunga, arkalo angisútítigo pekátigfdluta. ⁵Nálagax ujaravko akivánga ánaudlungalo sujóragissavnit tamauit. ⁶kiviaramáko pingnigtúmalerput, kfnaitdlo pakatsisarnekásángitdlat. ⁷nágdliugtok táuna tor dlulangmat, Nálagkap tusarpá ánaudlugulo angniktdliornerinit tamanit. ⁸mianeringnigtai Nálagkap íngiliata tangmárfigissarpai avataisigut kaujatdlagdlugit ánaudlugitdlo. ⁹misiginiardlugulo takuniarsiuk Nálagkap avágingnigssusia; pivdluarpok táussumínga tatígingnigtok. ¹⁰Nálagax mianerisiuk, ivdlernartortai ukorsé, ajorssáságingmata táussumínga mianeringnigtut. ¹¹íuvitsiait ujariatsissardlutigdlo kágtarput, Nálagkamigdle ujadlersut sumik ajúngitsumik ajorssásángitdlat. ¹²kaigitse, kitornáguáka, tusarnársinga; Nálagkap mianernautánik ajokersúsavavse. ¹³kia inúnigssak kajumigá uvdlugssanik piomagaluardlune ajúngitsox takujumavdlugo? ¹⁴orkat páruk ajortumérkunago, kardlutitdlo perkuserdlugtunik okalorkunagit. ¹⁵ajortok alardlugo ajúngitsuliorit, erkigsinigssak ujaruk norkáissutigalugulo. ¹⁶Nálagkap issai sangmíput iluartunut, siutailo nivdlianerinit. ¹⁷Nálagkap kfná sangmivok ajortuliortunut nuname erkainekarungnaersíkumavdlugit. ¹⁸ivko nivdliassarángata Nálagax tusásarpok ánaudlugitdlo angniktdliornerinit tamanit. ¹⁹Nálagkap kanigpai aserortersimassumik úmatigdlit ánaudlugitdlo sekumítunik anernigdlit. ²⁰iluartup perdlugsiornere amerdlaxaut, Nálagkavdle tamákuvánga tamanit ánautarpá. ²¹saorne tamaisa párai, atautsimigdlúnft napissokarángitdlat. ²²iluitsox perdlúp tokúsavá, iluartuvdlo úmigssortai pitdlagagssautínekásáput. ²³kivfame tarnait Nálagkap utertísavai, pitdlagagssautínekásángitdlatdlo táussumínga tatígingnigtut, ilátdlúnft náme.

Jer. 9,24.

2 kúng. 6,17.

1 Pit.3,10-12.

Is. 57,16.

tugsiautit 35.

kíngarssortiminit ámagterkussup tugsiautá.

¹Dávip [erinaligssiá]. Nálagax, sakitsákit uvavnik sakitsai- ^{83,17 tt.}
-ssut, sorssúkit uvavnut sorssugtut. ²erkornavérkut avsserdlo ti- ^{139,19-22.}
-gúkit nikuitdlutitdlo ikiúsavdlunga. ³kalugiussak ordlersíkiuk
malerssortíkalo avssiardlugit; tarnivnut okarna: uvanga-una ámag-
-titsissit. ⁴inússutsivnik kinugingnigtut pakatsivdlutigdlo mitang-
-narsilit, tunuariardlutigdlo kángusugkilit perdlútigssavnik isuma-

-liortut. ⁵ karrit kalipakuisut ikilit anorip terkalatitaisut, Nâlag-
 -kavdlo ñngiliata ajagtordligit. ⁶ avkutigissât târsivdlunilo kua-
 Jer. 23,12. -sarsile, Nâlagkavdlo ñngiliata malerssordligit. ⁷ mâssa patsisig-
 -ssakarnatik kagssutitik issertortûkut uvavnut ilivait iterssalior-
 -dlutik, patsisigssakarnatik tarniga nâkarfigssaliorpât. ⁸ piunê-
 -rûnigssap nalautdligit ilimasûngisitdlugit, kagssutinik issertor-
 -tûkut ilissamingnik pissaugilit; tugfigilisigik piunêrutdlutik. ⁹ u-
 -vangale tarnima Nâlagak kîmasûtigîsavâ, ânâussinera tipaitsûti-
 -gîsavâ. ¹⁰ saunîka tamarnik okâsâput: Nâlagak, kina iligtut îpa?
 nâgdliugtox ânâutarit artorssarfîgîssânit, nâgdliugtox ajorssartox
 ânautdlugo arsaissigîssânit. ¹¹ nalunaiassut iluaitisuligajugtut
 nikuîput, sianigîngîsavnik piunavfigânga; ¹² ajortumik akilerpânga
 ajûngitsup taortigssânik tarniga ilaerûtutut ilersitdlugo. ¹³ uva-
 -ngale pûgssiamik atississunga nâparmata, tarniga nâgdliugtîkîga
 îsîngîniardlunga, tugsîutigalo sâvnut utertox. ¹⁴ ikîngutivtut ka-
 -tângutivtut isumakartitdlugit angalassunga, anânamînik aliatsau-
 -tingîngîgtutut ilivdlunga nîkatdlungassunga kîmajungnaerdlungalo.
¹⁵ tusiagtaleramale tipaitsugput katerssordlutigdlo, okalupilugtut
 tungivnut katerssorput ilisimângîsitdlunga; okatdlisigânga nîpa-
 -ngerumanatigdlo; ¹⁶ ivdlernaitisut ûtigânguak pivdlugo mitagdlê-
 -sartut ilagalugit korsarkortarfîgânga. ¹⁷ Nâlagak, kanox sivi-
 -sutigîssumîk issîngîgnâsavî? tarniga ânagtîkiuk piunêrûssînerînit,
 22,21-28. kîsîngorûtortara îlûvîtsîainîit. ¹⁸ kutsavîgîsavavkîit îlagtîgsorpag-
 -ssuarne, ûnersîutigîsavavkîit inuiangne amerdlasûne. ¹⁹ pîssutig-
 -ssakarnatik uvavnik kîngarssuissut tipaitsûngîkîlit pivdlunga, pat-
 -sisîgssakarnatik uvavnik ûmigssuissut issîngmîgsautîgînavêrdlînga.
²⁰ mâssa erkîgsîssutâungîssumîk okalugtarpûit, perkuserdlungnênik
 okausîgssarsîortarpûit nuname malungnarnîângîtsut pivdlugîit. ²¹ ka-
 -nîtigdlo aîtsartîngârpait uvavnut, okardlutîk: êk, êk, issîgîssa-
 -kalekaugut. ²² issîngîngîgputîit, Nâlagak, nîpangekînak; Nâlagak,
 ungasekînak uvavnit. ²³ pîlerîsârîit ekêrdlutîtdlo înardluîssutîgîssara
 7,7. pivdlugo erkartûtîssutîgalo pivdlugo, Gûtîga nâlagara. ²⁴ erkartû-
 -ssîssutîgînga nâpêrtuîvdluarssutsîit mîgssîliordlugo, Nâlagak Gû-
 -tîga, tipaitsorkunagîit pivdlunga; ²⁵ ûmatîmîkut okarkunagîit: êk,
 tâssa piunassarput; îma okarnavêrdlîit: êkârpûit. ²⁶ perdlûtîvnik
 4. tipaitsûtîgîngîgtut pekâtîgîgdlutîk pakatsîlîit kângusugdlutîgdlo,
 pakatsîssûmîk mîtangnarsîssûmîgdlo atîtînekardlîit uvavnut angne-
 40,17. -runîartut. ²⁷ kîmagtardlutîgdlo tipaitsugdlîit îluartûtîtaunîgîssavnik

kajumigingnigtut, okartuinardlit: Nâlagax nâlangnartitaugile kiv-
-fame erkigsinigssânik kajumigingnigtok. ²⁸orkamalo okautigisavâ
nâpertuivduarssutsit únersiutigalutitdlo uvdlok tamât.

tugsiautit 36.

iluaitsup kigdormórssusianik Gûtivdlo isumagssuineranik nâpertuivduarneranigdlo
ugpertunut misingnartítagainik.

¹agpítartumut. Nâlagkap kivfâta Dâvip [erinaligssiâ]. ²pi- 14,1.
-nerdlûtaussartumik okausek iluaitsox pivdlugo pigâra ūmâma ilua- Rûm. 3,18.
-gut: Gûtíp mianernautânik issigissakângilax. ³mâssa perkuser-
-dlugtumik ingminik neriorssoraraok issigigaluardlune ajortuliag-
-ssane nâpíkumavdlugo, ūmigssuimavdlune. ⁴karnata okausê
piúngitsûvdlutigdlo sagdloxitautáput; ilisimassutut iliordlune ajú- Hâp. 2,4.
-ngitsuliúsagaluaramé taimaitípâ. ⁵piúngitsut erkarsautigai ínânga-
-vingmine, avkúmut ajúngingitsumut savssarpok; ajortok ajoríngilâ.

⁶Nâlagax, isumagssuissutsit kilangmut atavok, ilumórssut- 108,6.
-sitdlo kutsigsup nuianut. ⁷nâpertuivduarssutsit Gûtíp kâkar-
-ssuisut ípok, erkartûssinititdlo itinerssuartut angisûtut; inuitdlo
nerssutitdlo ánautarpatit, Nâlagax-â. ⁸ata, erdlingnangârmat isu-
-magssuissutsit, Gûte-â, tássalo inuit kitornait suluvit atânut ki- 57,2.
-mâniartartut. ⁹igdluvit orssuliutai kârsitdlautigissarait, ímítar-
-patitdlo nuánersûtivit kûánit. ¹⁰mâssa ilingnîpok puilassok inû-
-nartok, kaumassûtít kâumarkutigalugo kaumassok issigârput.
¹¹isumagssuissutsit atautartíkiuk ilingnik ilisarssissunut, nâpertuiv-
-duarssutsitdlo ūmatimíkut perkusersuitsunut. ¹²makitasût isi-
-gaisa tugdlángkilínga, iluaitсутdlo agssaisa kimâtínavêrdlínga.

¹³ikane ordlussaraut piúngitsuliorniartut, úpítitáput níkuísí- Jer. 50,31. 32.
-naunatigdlo.

tugsiautit 37.

iluaitсут pivdluartarnerat mamiatsautigerkunago.

¹Dâvip[erinaligssiâ]. katsungaerssokínak ajortuliortut piv- 73,3. 18. 17.
-dlugit, ilungersûtigexinagitdlo iluaitсуliortut. ²mâssa ivigkatut úss. 24,19. 20.
kivdlugaulertoraraot, naussutdlo tungujortuisut tokuleraraot. ³Nâ-
-lagax isumavduarfigûk ajúngitsuliordlutitdlo; nuna nunagalugo
ilumórldlutit inûtigssarsiorit. ⁴âma Nâlagax nuánarûk, tauva tu-
-niumarpâtít ūmâpít piumassainik. ⁵avkutigissagssat Nâlagkamut

isumagerkuguk isumavdluarfigalugulo, táussuma piúmárpá; ⁶ iluar-
 -nigssatdlo nuerkujumárpá kaumassutut, inardluíssutigssatdlo uv-
 -dlup kerkatut. ⁷ Nálagak utarkiuk nipangerdlutit neriugfigalu-
 -gulo; katsungaerssûtiginavêriuk ingerdlavingmigut pivdluartok,
 angut isumapiluliordlune pissartok. ⁸ níngásaerit kamangnavér-
 -sârdlutitdlo; katsungaerssokinak, ajortuliúínakinavutit. ⁹ mássa
 ajortuliortut ptagáúsáput, Nálagakmigdle utarkissut nuna kingor-
 -nússarísavât. ¹⁰ iluaitsox kilamik pekarungnáisavok, inâ nalu-
 -naerssoraluarugko pekarungnáisavok; ¹¹ kisiáne ilalártut nuna ki-
 -ngornússarísavât, erkigsinangártordlo nuánarísavât. ¹² iluaitsox
 iluartumut isumapiluliorpok korsarkortarfigalugulo; ¹³ Nálagakvdle
^{2,4,7,16} t. igdlautigâ, uvdlugssâ nagdliutilersok issigigamiuk. ¹⁴ iluaitsox pa-
 -natik amuvait, pisigsitigdlo nokarpait nâgdliugtut ajorssartutdlo
 ordlutikumavdlugit, tokúkumavdlugit perkusersuitsumik saxissut.
^{35,8} ¹⁵ panait nangminex ūmatainut písáput, pisigsflo navdlúsáput.
^{úss. 15,16} t. ¹⁶ mikissox iluartup pigissâ ajúngíneruvok iluaitsoxpagssuit pigi-
 -ssarpagssuinit. ¹⁷ mássa iluaitsox taliat napísavok, iluartutdle
 Nálagakap najúmivai. ¹⁸ agssuarnaitsut uvdloe Nálagakap ilisimavai,
 kingornússagssâtdlo nâgssâungitsumik ítuásavok. ¹⁹ pakatsísángit-
 -dlat nagdliútúkut ajortúkut kârsitdlásavdlutigdlo kângnartúkut;
²⁰ iluaitsox asiúsangmata, Nálagakap kíngarssortai ivigarigsup nu-
 -nagigsûtaisut ilivdlutik; nungúput, pujúngordlutik nungúput. ²¹ i-
 -luaitsox átartoraraok akilisananilo, iluartordle nâkingnigtardlunilo
^{Mat. 25,} tunississaraok; ²² [Nálagakap] pivdluarkussaisa nuna kingornússari-
^{34. 41.} -sangmássuk, perdlorkussaile ptagauvdlutik. ²³ Nálagakamit sang-
 -jaitdlisitaussarput angutip ingerdlanere, tauvalo avkutigissâ ilua-
 -rissarpá; ²⁴ ordlugaluarune ordlusimáinásángilak, Nálagakap ag-
 -ssangmigut tigumiarmene. ²⁵ inûsugkaluarama utorkángorpunga,
 sulile iluartok takúngilara kimagaussox, kinguailúnt nerissag-
^{5 Mór. 15,6.} -ssamik ujariatsissut. ²⁶ uvdlok tamât nâkingnigtardlunilo atug-
 -ktssarpox, kinguailo pivdluautigssaussarput. ²⁷ ajortok alardlugo
 ajúngitsuliorit, tauva nâgssâungitsumik inekarumâruptit. ²⁸ mássa
 Nálagakap inardluíssut asavâ unagissinilo kimásanagit; nâgssâ-
 -ngitsumik párinekartarput, iluaitsoxutdle kinguait pfarnekartarput.
²⁹ iluartut nuna kingornússarísavât, nâgssâungitsumigdlo nunagi-
 -savât. ³⁰ iluartup karna ilisimássúmik okalugtarpok, okátalo
 inardluíssut okauserâ. ³¹ Gútime inatsisai ūmâmiugai, tungmi-
 -ssarnere kuaerkajángitdlat. ³² iluaitsox iluartok alapernaerssorará
 tokúniardlugulo; ³³ Nálagakvdle kimásángilâ táussuma agssainut

pitdlagagssautisanagulo erkartūnexásagpat. ³⁴Nálagax utarkisínauk avkutigerkussálo atuarkigsárdlugo, tauva kutsigsisí kumârpâtít nuna ilingnut kingornússarerxuvdlugo; iluait sut p̄arnexartitdlugit issi-giumârpâtít. ³⁵iluaitsox takugaluariga angutausersox, orpigsut ūmaussutut nauvfingmine aulángitsutut initusiartortox; ³⁶kisiáne áungarpox, tássalo pekarungnaerpox; aperkutigigaluaravko nanine-kángilax. ³⁷agssuarnaitsox misigssúsagít perkusersuitsordlo issi-giniardlugo, táuna kingugdligssákut erkigsísangmat. ³⁸pinerdlug-tutdle ataútsikut piunérúsáput; iluait sut kingugdligssákut p̄ar-nekarumârpút. ³⁹iluartutdle ánangnigssát Nálagkamit pivox, angnikitdliornartúkut pinekarnavérutigissánit. ⁴⁰Nálagkavdlo ikiú-savai aniguisitdlugitdlo, inungnit iluait sunit aniguisísavai ánaut-dlugitdlo, tatigingmáne. Júp. 5,3-5.

tugsiautit 38.

ajortiminik misigissup tugsiatá.

¹Dâvip erinaligssiâ. erkainiutigssax. ²Nálagax, pitdla-kinanga níngalersitdlutit, sukangerfigekinangalo ūmitsagtitdlutit; ³karssuvit erkormánga, agssavitdlo tugfigingmánga. ⁴uviniga súi-kaussuerúpox ūmitsangerit píssutigalugo, sauníka perkigsuerúput ajortulíusera píssutigalugo; ⁵ajortulíama níakora karssungmássuk nangmagkatut okimait sutut okimáipatlárdlutik uvavnut. ⁶ikíka tipigput marnilíordlutigdlo sianíssusera píssutigalugo. ⁷pekingav-dlunga angalavunga níkatdlungangárdlunga kímajungnaerdlungalo uvdlok návdlugo. ⁸mássa kítera tamarme ūnerínartut ípox, uviníga súkaussuerúpox; ⁹nukingerutdlungalo sekumisítaungárpunga kernualavdlungalo ūmatíma nímarneranit. ¹⁰Nálagax, kigsautigi-ssáka tamarmik ilingnut sarkumíput, anersámíssarníkalo ilingnut issertugáungitdlat. ¹¹ūmatíga tígdlingárpox, nukíma kímagpānga; issímálūnít káumarkutáussusiat pígiungnaerpara. ¹²asassíka íkíngutíkalo unígput perdlugssusera sarkangerdlugo, kanígíssákalo alísímavdlutik kekarpút. ¹³ínūssutsívínigdlo kíngingnigtut ná-píarníarpānga, perdlútígíssavník píniartut ínárdlútígíssámik okalugput; uvdlok návdlugo perkuserdlungnigíssánik erkarsarpút. ¹⁴uvangale sórdlo tusíartox, tusáne x ajortox; sórdlulo okájúitsok, kanerminík angmainék ajortox. ¹⁵angut tusáne x ajortox ássígára, akíssúmík kanermíugíssaxángítsok. ¹⁶ívdlít neríugfígígvkít, Nálagax-â, ívdlít akíumáravít, Nálagax Gútíga. ¹⁷okarpungame: Júp. 19, 18-19.

tipaitsûtigexinavānga; isigkāka kuaerkajarmata, uvavnut angneru-
-niakināput. ¹⁸ ordlorkajâgînarama, âniautigalo issigîtulnaravko;
¹⁹ ajortuliara ângfautigigavko ajortuliauseralo isumâlûtigalugo. ²⁰ kî-
-ngarssortikale inūput pîssauvdlutigdlo; patsisigssakarnatik uvavnik
35,12. ûmigssuissut amerdlakaut. ²¹ tākualo ajortumik [uvavnut] aki-
-lîssut ajūngitsup taortigssânik, tākua akerartorpānga, ajūngitsok
norkāissutigigavko. ²² kimaxinanga, Nālagak Gûtiga, ungasekinak
uvavnit; ²³ ikiorasuānga, Nālagak ânagtîssissiga.

tugsiautit 39.

tokuvfigssak mamiansangnavêrkutigiterkuvdlugo ânagterkuvdlunilo.

- 1 nal. 25,1. s. ¹ agpîtartumut; Jîtûtûmut. Dâvip erinaligssiâ. ² okar-
-tunga: ingerdlautsivnut misigssûsaunga orkavnik ajortuliarnavêr-
-sârdlunga; kanivnut misigssûsaunga matusimauarkuvdlugo iluait-
-sok issima sânikatdlartitdlugo. ³ okâsaerpunga nivdliuitsūngor-
-dlungalo, nipangerpunga ajūngitsok alisimavdlugo; âniautigale
ingagtîpok. ⁴ ūmatiga kîssagpok iluvne, erkarsarulugtitdlunga
ingnex ikuatdlagpok, orkavnik okalulerpunga. ⁵ Nālagak, nalu-
90,12. -jungnaersînga naggatigssavnik uvdlugssamalo kanok amerdlatigi-
-nigssânik; ilisimalernaunga kanok inûsaerkajartigissunga. ⁶ ta-
-kuvat, agssagtut siligtigissumik uvdlugssakartîparma, uvdlutdlo
Jûp. 7,6. 7. inûvfigissāka sūngitsutut îput issivit sâne; ilūngarmik anersârne-
-rînantut îput inuit tamarmik aulajaitsûssârtut. (nipangerfik.)
⁷ tarrâinantut angalassarput inuit, atūngitsuînait perpalûtigait; ka-
-terssugkatik kalertgîpait naluvdlutigdlo kia angerdlâukumârai.
⁸ suname tauva utarkîsavara, Nālagak? ivdlit neriugfigâvkit.
⁹ ânâunga pinerdlungnivnit tamanit, silaitsunut mitautigitînavêringa.
¹⁰ okâsâisaunga, kanera angmâsangilara, ivdlit taimailioravit. ¹¹ per-
-dlugssaritat uvavnit pêrsîkiuk; agssavit patîssissarnerinit nu-
-ngutitaulerpunga. ¹² inuk inerterdlugo pitdlarângagko ajortulîak
pîssutigalugo, tauva okūnguatut ilivdlutit sakîminartue aserorter-
-tarpatit; anersârnerînantut îput inuit tamarmik. (nipangerfik.)
Epr. 11,18. ¹³ tugsiutiga tusaruk, Nālagak, nivdlianivnutdlo siūmigsarit; kuv-
-dlilivnut nipangexinak, ilingne tikeraugama nunasissûvdlungalo,
sôrdlo sujuaissāka tamarmik îtut. ¹⁴ alānga, tugpatdlerkuvdlunga
pekarungnaeriartūngîkatdlartitdlunga.

tugsiautit 40.

tássa aggerpunga.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ²Nâlagak utarki-gavko sâgfigânga, nivdlianíkalo tusarpai. ³kakípângalo iterssar-ssuarmit perpalugfiussumit, marugdlungmit kinertumit; isigkákalo kaersumut túngatípai tungmissarníka sangujaitdlisitdlugit. ⁴ka-nermiugissakartípângalo eríniugkamik nutámik, Gûtivtínut ner-sûtaussumik; amerdlasût issigingnâsáput Nâlagak mianeralugulo isumavduarfígalugulo. ⁵pivdluarpok Nâlagkamut isumavduartok, angneruniartunut sagdlugajugtunutdlo sângitsox. ⁶Nâlagak Gûtiga, amerdlisingârpatit tupingnartuliatit erkarsautititdlo uvav-tínut, ilingnut ássersûssagssakángilak. nalunaerdlugit okautigí-sagaluaríka, kisiáne kisiéne ajornakaut. ⁷tuníssutit toku-
tagssat tuníssutitdlo nexigssat kajumigingilatit, siutíkale angmar-
patit; tuníssutit ikivkagagssat tuníssutitdlo ajortaeruterkússutit
piumassaríngilatit. ⁸tauva okarpunga: tássa aggerpunga, mag-
persagkane pivdlunga agdlagsimassokarpok; ⁹Gûtiga, perkussat
námagsísavdlugo kajumekaunga, inatsisititdlo ūmâmiugâka. ¹⁰iluar-
nek okautigâra ilagígsorpagssuarne; takuvat, kardlúka okalugtai-
língiláka; Nâlagak, ivdlit tamána nalúngilat. ¹¹iluarssutsit isser-
túngilara ūmatima iluane, sagdlusuíssutsit ánâussineritdlo okau-
tigâka; isumagssuissutsit ilumôrssutsitdlo ángigingiláka ilagígsor-
pagssuarne. ¹²ivdlitdle, Nâlagak-â, nagdligtúissutsit uvavnut
atortailinavêriuk; isumagssuissutsivit ilumôrssutsivitdlo sernigtúí-
nardlínga. ¹³mâssa perdluit kisigssáungitsut iluvânga, ajortu-
liama anguvânga issiginek ajulersitdlunga; nutsavnit amerdlane-
rúput, ūmatimalo kimagpânga. ¹⁴Nâlagak, iluarigiuk ánâusav-
dlunga; Nâlagak-â, tuaviorna ikiúsavdlunga. ¹⁵inússutsivnik
ptainiartut pekatingígdutik pakatsilit kángusugdlutigdlo, tunuariar-
dlutigdlo mitangnarsilit perdlútigssavnik kajumigingnigtut. ¹⁶pa-
katsinermit tataitsagkilit, táuko uvavnut okartartut: êk, êk.
¹⁷ilingnik uyardlersut tamarmik tipaitsugdlutigdlo nuánârdlit ilingne,
ánâussiningnik asangnigtut okartuínardlit: Nâlagak nâlangnartitau-
gile. ¹⁸uvangale nâgdliugtunga ajorssartunga, Nâlagkap isuma-
giumârpânga. ivdlit ikiortigalutitdlo ánâussissigâvkit; Gûtiga,
piumârnertokinak.

1 Sám. 15, 22.

Epr. 10, 4-9.

38, 11.

tugs. 70.

35, 4.

35, 25-27.

tugsiautit 41.

nâgdliugtox ilumûngitsulivfigissak.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ²pivdluarpok nika-
-nartunut ilisimassutut iliortox; Nâlagkap ánáukumârpâ, uvdlok
ajortox nagdliugpat. ³Nâlagkap sernigiumârpâ inûtitudlugulo, piv-
-dluásavok nuname; kíngarssortaisalo piúmássusiánut pitsailiu-
-mârpâ. ⁴Nâlagkap nakússagtikumârpâ náparsimavfiane ínanga-
-titdlugo, nalavfia tamât avdlángortípat náparsimanerane. ⁵o-
-kartunga: Nâlagak, sáimáunga, tarniga katsorsaruk, ilingnut ajor-
-tuliarama. ⁶kíngarssortíka ajortumik okalugput pivdlunga [o-
-kardlutik]: kakugume tauva tokúsava, arkalo puiugagssángordlune?
⁷ilât takuniaivdlune iserângame sagdluvdlune okalugtaraok, ūmatâ
pinerdlungnigssanik katerssuissaraok; silamut anivdlune okalug-
-taraok. ⁸ûmigssortíka tamarmik isuvssûtekatigítput pivdlunga,
ajunârutigssavnik erkarsarfigānga; ⁹[okarput]: inupilûp ilerkuata
nipivfigâ; ordlusimalerame kingumut nikuínavêrpok. ¹⁰erkigsive-
-katigissama agdlât isumavdluarfigissama nerdligkama kingmig-
-sarpānga. ¹¹ivdlitdle, Nâlagak-â, sáimáunga nikuititudlungalo,
tauva akilerumârpâka. ¹²matumānga ilisimásaunga iluarigingma:
kíngarssortima nuánârutigilíngigpanga. ¹³uvangame najúmiumâr-
-parma agssuarnaisitdlunga, kinavitdlo sântítkumârpâ nâgssáu-
-ngitsumik.

Juán. 13,16.

1 Tas. 5,23.

¹⁴Nâlagak Israilip Gûtia kujanarsile nâgssáungitdluínartumik;
āman, āman.

tugsiautit 42.

Gûtimut kilanârtok.

¹agpítartumut. Kôrap kinguaise ajokersûtât. ²sôrdlo
tugtorssuak nivdliassartok kûlinguit kilanâralugit, taima tarniga
nivdliavok ilingnut, Gûte-â. ³tarniga kilalerpok Gûtimut, Gûtimut
^{63,2.}ûmassumut; kakugume tauva apūsaunga Gûtip kfnâta sânut sar-
-kúmerdlunga? ⁴kuvdlíka nexigssarāka uvdlúkutdlo únuákutdlo,
uvdlok tamât uvavnut okartarmata: nauk Gûtit? ⁵mána erkailer-
142,3. -para tarnigalo kuivdlugo iluvne: tátûtut ingerdlakatigissaravkit

Gûtip igdluanut ornigúkiartokatigalugit nagdliússissorpagssuit kī-
-magtartut kujassut ilagalugit. ⁶suvdlutit nikatdlorpit, tarniga,
pikigtorssûvdlutitdlo iluvne? Gûte neriugfigûk, sulime kutsavi-
-giumârpara kīnaminik áragtingmanga. ⁷Gûtiga, tarniga ni-
-katdlorpok iluvne; tamána pivdlugo erkarsautivkut sâgpavkit ² Sãm. 17,
Jôrtanivdlo Hermûvdlo nunānit, kákamit mingnermit. ⁸maligssûp ^{22. 24.}
maligssuakáne suaorpâ kordlortorssuautivit nipât ássilivdlugo;
karártûtivit maligssuautivitdlo tamarmik karssútarpānga. ⁹uv-
-dlúkut Nālagkap isumagssuissutse inákâ, únuáku dlo táussumúnga
eriniugak atoriga, tugiut Gûtimut inûtitsissivnut. ¹⁰okartunga
Gûtimut kaersuvnut: sôk puiorpinga? sôk kīmajungnaerdlunga
angalásaunga kíngarssuissup kunutitsinerane? ¹¹saunivkut toku-
-sarnekartutut ilisitdlunga angnikitdliortitsissima mitautigānga
uvdlox tamât uvavnut okartardlutik: nauk Gûtit? ¹²suvdlutit ni-
-katdlorpit, tarniga, suvdlutitdlo pikigtorssûvit iluvne? Gûte ne- ^{6.}
-riugfigûk, sulime kutsavigiumârpara kīnara áragtingmago, Gûti-
-gigavkulo.

tugsiautit 43.

ánagterkússut.

¹erkartüssissutigínga, Gûte-â, sakitsautigalo sakitsautigûk i-
-nuiangnut isumagssuuitsunut; ánaunga inungnit perkuserdlugtunit
ajortuliortunit. ²ivdlime táunauvutit Gûtiga pinexarnavêrkutiga, sôk
ajagtorpinga? sôk kīmajungnaerdlunga angalásaunga kíngarssuissup ^{42,10.}
kunutitsinerane? ³kaumássutsit ilumôrssutsitdlo autdlartíkigit,
táukua tasíssersūsavānga ingerdlatitdlungalo kákangnut ivdlernar-
-tumut inekarfingnutdlo; ⁴tauvalo apūsassunga Gûtip tunissiviu-
-tānut, Gûtimut tipaitsûtigissavnut kīmasûtigissavnut; kutsavigí-
-sagivkitdlo kúkilagtariarssordlunga, Gûte-â Gûtigissara. ⁵suv-
-dlutit nikatdlorpit, tarniga, suvdlutitdlo pikigtorssûvit iluvne? ^{42,12.}
Gûte neriugfigûk; sulime kutsavigiumârpara kīnara áragtingmago,
Gûtigigavkulo.

tugsiautit 44.

sujugdlermik ikiuinerit nangerkuvdlugit.

¹agpítartumut. Kôrap kinguaisa piat. ajokersût. ²Gû-
-te-â, siutivtínik tusarpugut, sujuaissavta okalugtûpátigut kanok ⁵Môr.6,20 tt.

iliortutit táukua uvdluine, uvdlune sujugdlerne. ³ agssangnik aki-
 -mángitsut kimátipatit, táukule íkússordlugit; inuiakatigt per-
 -dlugsiortípatit, táukule avalekutitártitdlugit. ⁴ mássa panamingnik
 nuna pigilingilát, taliatalo ánáungilai; kisiáne agssavit talerpigdlit
 tatdlivtdlo kīnavitdlo kaumássusiata pivait, nuánarigagkit. ⁵ ivdlit
 táunaussutit kúngigávkit, Gúte-á; Jákup ánangnigssânik perkussit.
⁶ iligkut kíngarssortivut nagssungmigsarumârpavut; arkit tunâra-
 -lugo akerartortivut tugdlarumârpavut. ⁷ mássa pisigsiga tatigi-
 -ngilara, panamalo ánáusínáungilânga; ⁸ kisiáne ivdlit ánáupavtigut
 kíngarssortivtínit úmigssortivutdlo pakatsisitdlugit. ⁹ Gúte úner-
 -siutigisavarput uvdlók tamát, arkitdlo kujássutigisavarput nâg-
 -ssáungitsumik. (nipangerfik.) ¹⁰ taimáitordle ajagtorpavtigut
 kángusugtitdlutalo anísaerdlutitdlo katerssavta akornáne. ¹¹ kí-
 -ngarssuissumit tunuartipavtigut, úmigssortivutdlo ujajáiput. ¹² sa-
 -vatut nerinexasassutut itipavtigut siámartitdlutalo akimángit-
 -sunut. ¹³ íngtatit akigátit susinatit, akigssarsiutigingāngilatit.
¹⁴ sanilivtínut mitangnarsisipavtigut mitautigitdluta inúkitigitit-
 -dlutalo avativtínitunut. ¹⁵ akimángitsunut ússatigitipavtigut, inuia-
 -katigt ilekimisârfigissarátigt. ¹⁶ mitagáussusera uvdlók tamát
 tákuvnipok, kínaralo kángusúmik matôrsimavok, ¹⁷ mitagdleršup
 kakajardlersuvdlo nipānit, kíngarssuissup akiniaigajugtvdlo issi-
 -gernānit. ¹⁸ tamákua tamarmik naláupátigt, nauk puiúngi-
 -kivtigít, angerutsitdlo perkuserdlugtulivfigingíkigiput. ¹⁹ ūmativut
 tunuariángitdlat, tungmissarnivutdlo avkutigerkussangnit sangú-
 -ngitdlat; ²⁰ sekumisíkavtigut kíngmit nujuartat najugāne, tokuvdlo
 tártitānik matôravtigut. ²¹ Gútivta arka puorsimagaluaruvtigo,
 agssavutdlo siársimagaluaruvtigik Gútimut takornartamut, ²² Gútip
 tauva kígdllisimásánginerâ tamána? mássa ūmatip issertugai
 táussuma nalúngilai. ²³ kisiáne ivdlit pivdlutit tokúníararátigt
 uvdlók nâvdlugo; savatut tokutagssatut itipátigt. ²⁴ ekérsarit;
 sôk sinigpit, Nâlagak-â? ekérit ajagtordluínakinata. ²⁵ sôk kínat
 issertorpiuk puordlutalo nâgdliugtugut angnikitdliortugut? ²⁶ má-
 -ssa tarnivut ivssup sekungnerinut púngatitáuput, timivtalo nuna
 nipíngavigát. ²⁷ nikuigit ikiordlutalo; utertítigt isumagssuissutsit
 píssutigalugo.

20,8.

5 Mór. 32,80.

5 Mór. 28,87.

Rúm. 8,86.

tugsiautit 45.

kúngiussumik nuliagssânigdlo.

¹ agpítartumut. migssiliugak: assorutit kaugdloringnertat. erín. a. 2,1.
 Kôrap kinguaisa piat. ajokersût; eríniugagssiak asassigíngnik.
² ūmatiga utserssorpok okautsinik tusarnersunik, kúngiussok
 pitsiutigiumatdlerpara; agdlagkasuartup agdlautâ orkama ássigâ.
³ pínernerungârputit inuit kitornainit, alianáissut kardlungnut Lúk. 4,22.
 kuissauvok; tamána pivdlugo Gútip pivdluarkuvâtít nágssáungit-
 -sumik. ⁴ panat kitingnut ivertíssuk, artorssajuitsutit ūmâ, nale-
 -kángíssutigíssat atarkinautigíssat; ⁵ atarkinardlutitdlo pivdluarna;
 kimugserit ilumôrnerdlo kanilárnerdlo iluarnerdlo píssutigalugit, sark. 19,
 talerpigpitdlo ánilárnásassunik ajokersordlisit. ⁶ karssutit kîna- 11-16.
 -rigput, inuiakatigít tutíssangnut ordlorarput; kúngip kíngarssortai
 ūmataisigut erkorpait. ⁷ Gúte-â, igsiavít kilâlik nágssáungitsumik Epr. 1,8. 9.
 ítuínarpok; kúngip tigumiâ nálagauvígne atugkat tigumiauvok
 ínardiornáissut. ⁸ iluarnek asavat iluáinerdlo ūmígalugo; tamána
 pivdlugo, Gúte-â, Gútvít ūliamik tipaitsūmik tanípâtít iligíssangnit
 angnermik. ⁹ morralo áluilo kásialo atíssavit tamarmik típi- erín. a. 4,14.
 -gígíssutigáit; igdlússârssuarnit tûgártalersugkanit nokartilerssor-
 -palugput ilíngnik tipaitsugtíssissut. ¹⁰ kúngit panínik ilakarpút erín. a. 6,8 t.
 erdlígíssatít; kúngip nulia talerpigpit saniane kekarpok Ouvferip
 kúltianik pímiuvdlune. ¹¹ tusarit, panígínekartutít ūmâ, íssígíniar-
 -dlutitdlo siutítít sâgtíkit, ínugtítitdlo atátavítitdlo igdlua puiúkit, 1 Mór. 12,1.
¹² tauva kúngip kajungerísavâ pínerssutsít; táuname nálagarát pat- Mat. 10,27.
 -dlorfigísavdlugulo. ¹³ Tôruvdlo paniata pajugutilíssardlune kínu-
 -vígíumârpâtít, inuit písrórtait taimáísáput. ¹⁴ kúngip pania á-
 -ssuardluínarsimavok kamûna, atíssâ kúltínik íssaussíugauvok. 1 Pít. 3,8 t.
¹⁵ putórtulianik ánorártorsimassok kúngímút âpât, níviarsiat táussu-
 -ma malingnígtai íkíngutai ilíngnut ísertípait. ¹⁶ tipaitsugdlutígígdlo sark. 19,7 t.
 kímasugdlutígígdlo âpait, kúngip igdlússârssuanut íserput. ¹⁷ su- Mat. 25,10.
 -juáissatít ernívít kínguásavait, nálagarssuángortíkumârpátít nuname
 tamarssuarne. ¹⁸ arkit erkaimásavara kínguârígso kartítídlugo, ta-
 -mána pivdlugo inuiakatigít únersíutígítuínásavátít nágssáungísumík.

tugsiautit 46.

ungalúgkap Gútip piata aulajáissusianik.

¹ agpítartumut. Kôrap kinguaisa piat. katíkínermik. eri-
 -niugagssiak. ² Gúte tássa kímâvígíput píssauterput, angni-

- kitdliornartúkut ikiuissartok misiligauvdluartok. ³tamána piv-
 sark. 6,14. -dlugo ersísángilagut, nuna avdlángoraluarpatdlünft, kákarssuitdlo
 Lúk. 21,26. aulaleraluarpata imarssuit kiterpiáne; ⁴maligssue igtugtorssúv-
 -dlutik kagfiumissáraluarpata, kákarssuit sajugtitdlugit inertigag-
 sark. 22,1. -ssáungíneranit. (nipangerfik.) ⁵kúgssúp kúnguartaminik tipait-
 — 21,3. -sugtísavâ ungalûgak Gútip pia, ivdlernartút kutsingneruvsártup
 inekarfisa piat. ⁶Gúte tássanípok, aulalísángilak; kaulerkárne-
 -rane Gútip ikiorpâ. ⁷akimángitsut silaerssorpallugput, nála-
 -gavvfit auláput; nuna augpok, nipine aningmago. ⁸Nálagak ka-
 Róm. 8,31. -terssárssuit Gútiat ilagárput, Jákup Gútia sernigissauvfigárput.
 (nipangerfik.) ⁹kaigitse, Nálagkap piliai takuniarsigik, piunêru-
 Hsk. 39,3-7. -titsingmat nuname; ¹⁰sorssungnerit soraersíkai nunap isua ti-
 -kitdlugo, pisigsit navdlorai, kalugiussat kivdlorai, kamússuit ing-
 -nermik ikivkarai. ¹¹taimaititsigitse misiginiardlusilo uvanga
 Gútiussunga; kutsigsísaunga akimángitsune, kutsigsísaunga nuname.
 8. ¹²Nálagak katerssárssuit Gútiat ilagárput, Jákup Gútia serni-
 -gissauvfigárput. (nipangerfik.)

tugsiautit 47.

Gúte pavungnarpok.

- ¹agpítartumut. Kórap kinguaisa piat. erinaligssiak. ²ag-
 -ssase erssártarsigik, inuiakatigt tamavse-â, Gúte tipaitsungâr-
 -figisiuk kímagtardluse; ³Nálagak kutsingneruvsártok mianer-
 Sagg. 14,9. -nangârmat kúngerssúvdlune nunamut tamarssuarmut. ⁴inuia-
 -katigt kunutípai uvavtínut atdlíngortitdlugit, inuiat ardlarft isig-
 -kavta atānut pisitdlugit. ⁵kingornússagssavtínik kinerdliúpátigt,
 asassame Jákup inornautánik. (nipangerfik.) ⁶Gúte pavungnarpok
 tipaitsungârneráne, Nálagak pavungnarpok suvdluartáussuit nipe-
 -karneráne. ⁷erinalerssoritse, Gúte erinalerssorfígisiuk; erina-
 -lerssoritse, kúngerput erinalerssorfígisiuk; ⁸Gúte kúngiungmat
 nunamut tamarssuarmut; erinalerssoritse ajokersútaussunik. ⁹Gúte
 kúngiuvok akimángitsunut, Gúte ingípok igsiavfingminut kiláling-
 -mut ivdlernartumut. ¹⁰inuiakatigt sujulerssorbit katerssorpup
 1 Mór. 12,3. Aaperâp Gútiata inugtainut, Gútip pigingmagit nuname igdlersui-
 -ssut; kutsingsingártitauvok.

tugsiautit 48.

kúngerssúp igdlokarfiarik.

¹eriniugagssiak; Kôrap kinguaisa erinaligssiât. ²Nâlagak angingârpok únersiutigine kangârdlunilo ungalûgkame Gûtivta plane, kâkâne ivdlernartume. ³takorânersûvdlune nuisavok nunap ta-
-marme tipaitsûtigissâ, Sîunip kâkâ; avangnamut isordliuvok kú-
-ngerssúp igdlokarfia. ⁴igdlússârssuine Gûte ilisimassauvok ser-
-nigissauvfiussok. ⁵imâitok ata: kúngit atautsimut pigalua-
-ramik pekatigtgdlutik áungarput. ⁶takungnigkamik tauva tupi-
-gusugput, ânîlângârdlutigdlo autdlarasuarput; ⁷ûlingnerup tigut-
-dlarmatik ernisugtutut nimâlersitdlutik; ⁸agsarnerssúp umiar-
-ssuarnik imavigsiortunik navdлуissup pingmatik. ⁹sôrdlo tusâ-
-massugut, taima takussakarpugut ungalûgkame Nâlagkap kater-
-ssârssuit Gûtiata plane, ungalûgkame Gûtivta plane; Gûtip au-
-lajaitsúngortípâ nâgssâungitsumik. (nipangerfik.) ¹⁰Gûte-â,
isumagssulssutsit erkarsautiginiarpurput nâlagfutingne. ¹¹Gûte-â,
sôrdlo arkit itok, taimâtaok nersornautit nunap isuinut atavok;
agssatit talerpigdlit nâpertuivdluarnermik ulivkârpurput. ¹²Sîunip
kâkâ tipaitsugpok, Jûtap panê kîmasugput erkartûssinitit pissu-
-tigalugit. ¹³Stune kâvîsiuk, kaujatdlagdlugo avarkûsiuk, ka-
-kivîliartai kisîsigik; ¹⁴ungalorssua nalunaerssorniarsiuik, igdlú-
-ssârssue misigssorkigsârsigik, okalugtuarisînaorkuvdlugo erkâr-
-dlerîngnut kingugdligssanut; ¹⁵Gûte táuna Gûtigítuînaravtigo nâg-
-ssâungitsumik. táussuma ingerdlatîsavâtigut tokup kulâgut.

Is. 2,2.

Is. 13,8.

Hsk. 27,26.

Hsk. 43,10 t.

Is. 33,20-22.

tugsiautit 49.

silap pîsa sugssâungîssusiânik.

¹agpîtartumut. Kôrap kinguaisa piat. erinaligssiak. ²mána
tusarsiuk, inuiakatigtî tamavse-â, siúmigsardluse, silame matumane
nunakartuse tamavse; ³inuînaitdlo atarkissatdlo, pisôrssuitdlo pît-
-sutdlo pekatigtgdluse. ⁴kanera ilisimâssûmik okalûsavok, ûma-
-timalo isumaliornersisa sujunekarne k pivât. ⁵siutîka sâgtîsavâka
âssersûtînut nalorssitsârutîka ni vtardlugit kúkilagtariarssordlunga.
⁶sôk ersîsanerpunga uvdlune ajortune, uvavnik kokagssîssut
ajorssusiata ilussarânganga? ⁷tâukua pekûssuatik tatigait, pisû-
-ssuterpagssuatik usorssitsautigalugit. ⁸mâssa inûp katângune
utertîsînáungîlâ, sâimâunartitâussutigssânik Gûte tunisînáungîlâ.

52,8 t.

- Mat. 16, 26. ⁹ akigssak tarnaisa utertínekautigssât sapernarpatdlármat taimai-
-tividluínásavâ, ¹⁰ soraiuitsunik inûginartíniásagaluaruniuk, ase-
-rorfik táussumúnga takorkunago. ¹¹ takussarnarpúme ilisimatût
akugd. 2, tokussartut; taimátook silakángitsut sianíngitsutdlo pfagaussarput,
^{16-19.} pexûssuatigdlo avdlanut kimásavait. ¹² igdlutik ítuínartugssau-
-típait ilumíkut, inekarfisik kinguárfgsokartitdlugo taimáissasora-
-lugit; nunautit ingmingnut atsiútarpat. ¹³ kisiáne inuk atarkine-
-kartorssûgaluartok taimáimersortaringilak, nerssutinut ássersûta-
^{21.} -riakarpok nungutitaussartunut. ¹⁴ tamána ingerdlavigissartik si-
-lakángíssutigât, taimáitok okausê kingulfsa nuánarissarpait. (ni-
-pangerfik.) ¹⁵ savatut unerivíngmut ilissáuput, tokup párai; uv-
-dlaulerpat perkusersuitsut táukunúnga nâlagaulerumârpup; táutuat
unerivíup nungutdlásavâ inekarungnaersitdlugo. ¹⁶ taimáitok Gûtíp
tarniga utertíkumârpâ unerivíup píssauneranit, ilasiarigaminga.
(nipangerfik.) ¹⁷ isumanerdloxinak písungortokarpat, igdlualo
agsut pingârtorssuángorpat; ¹⁸ mássa tokugune súnguamik nagsa-
-gakásángilak, pingârtorssûssusiatalo samunga malísángilâ. ¹⁹ tar-
Lúk. 12, ^{19-21.} -nine pivdluarkugaluaruniuk inûtítldlone, nersornarsigaluaruvitdlo
inûvdluaravit, ²⁰ taimáitok [tarnâ] isísavok sujuaissaisa erkardlfnut
kaumassunik takungningnaviángitdluínásassunut. ²¹ inuk atarkine-
-kartorssûgaluarune sujunekarnanile, tauva nerssutinut ássersûta-
^{13.} -riakásavok nungutitaussartunut.

tugsiautit 50.

Gútimut nâlangnermik ilordlermik.

- ¹ Aasavfip erinaligssiâ. ajugakángitsok Gúte Nâlagak oka-
-lugpok, nunalo kaerkussivíngâ sekernup nuissarfianit tarritsarfialo
tikitdlugo. ² Stunimit takoránivfârigdluínartumit Gúte kaumangâr-
Háp. 3, 3-5. -dlone ersserpok. ³ Gúterput aggerpok nipangísananilo; ingnek
nungutitsivok sujornagut, avatâgutdlo agsut anorerssuarpok. ⁴ ki-
-lak tagpavna kaerkussivíngâ, nunalo, ínugtane erkartûssíssuti-
-giumavdlugit: ⁵ ungagissíka uvavnut katerssorsigik, tuníssutíkut
2Mór. 24, 4-8. uvavnut angersimassut. ⁶ tauvalo kilait nalunaerpât nâpeltuiv-
-dluarssusia, Gúte tássaungmat erkartûssissok. (nipangerfik.)
⁷ tusaritse, ínugtâka, okalugkumavunga; Ísraêlê-â, nalunaiaiv-
-figísavavkit; uvanga Gútiuvunga Gútigissat. ⁸ agssuaríngilavkit
Jer. 7, 22. 23. tuníssutítit tokutagssat pivdlugit, mássa tuníssutítit ikivkagagssat
tákuvniúinarput. ⁹ ugsingnik tigúsíángilanga igdlungnit, savar-

-ssuarnigdlūnft nerssutautivit inainit; ¹⁰ orpigssuartūt ūmassue tamaisa uvanga pigigavkit, nerssutitdlo kákanītut túsintiligpagssuit. ¹¹ tingmíssat kákanītut tamaisa ilisimaváka, narssame aulassut sanivnīput. ¹² kágkalaruma ilingnut okángerakajakaunga, inuit na-jugát táussumanītutdlo uvanga pigigavkit. ¹³ ugsigit nekānik nerísanersunga savarssuitdlūnft auinik imísanerdlunga? ¹⁴ kuja-niutinik Gúte pigdlfvígúk, únersútítitdlo kutsingneruvsártumut ^{5. 28.} námagsíkit; ¹⁵ tordlorfigíngalo angnikitdliorángavit, ánáukumárpav-kit tauva, ivdlitdlo nálanguartíkumárpama. ¹⁶ iluaitsumutdle Gúte okarpok: suvdlutit ilerkorerkussáka okalugtuarissarpigit angerusigalo kanermiugissardlugo? ¹⁷ mássalo inerterkut ūmigigit ^{Róm. 2, 21 tt.} okautsíkaló tunungnut igitdlugit. ¹⁸ tigdligtox takussarángagko nuánarekatigissarpat, uverssaissutdlo pekatigissarpatit. ¹⁹ karnit isumaminértípat ajortumut, orkatdlo perkuserdlungnernik katite-rivok. ²⁰ igsiavutit katángutit okatdlisigalugo, arnavit ernerá únerdlútígát. ²¹ taimailiorputit, nipangeramalo isumakarputit ilig-tut isassunga; kisiáne agssuarisavavkit issivitdlo sánut ilioraiv-dlunga. ²² tamatumínga sujunekarniaritsitok, Gútimik puortuse ukorsé; aligtuilekinavunga ánáussissugssaxángisitdlugo. ²³ kujaniu-tinik pigdltssup nálanguartípánga, avkutaussumigdlo misigssui- ^{91, 14-16.} niartok Gútip ánáussineranik takungnigtíkumárpama.

tugsiautit 51.

ajortuliaminik misigissup tugsiautá.

¹ agpítartumut. Dávip erinaligssiá, ² Bástpa isekatigigamiuk kingorna pruvftip Nātap iserfigingmane. ³ Gúte-á, sáimáunga ^{2 Sám. 12.} isumagssuússutsit nāpertordlugo, nagdligtuússutsit angexissok nā- ^{Lúk. 18, 18 t.} -pertordlugo pinerdlungníka pfarigit. ⁴ uvfardluaringa ajortuliaiar-dlunga, minguersaringa ajortuliauserutdlunga. ⁵ mássa piner-dlungníka ilisimalerpáka, ajortuliauseralo issigtuinarpara. ⁶ iling-nut ajortuliarpunga, ilingnuínax, iluaríngisangnik iliordlunga; tássa ivdlit iluártúsagavit okalugkuvit, minguitsúvdlutitdlo erkartússi- ^{Róm. 3, 4.} -vingmut piguvit. ⁷ ata, ajortuliaruiuvdlunga erniuvunga, arnaralo uvavnik ilumilerpok ajortuliausermiuvdlune. ⁸ ata, ilumórnek ilor- ^{Juán. 3, 8.} -dlerpákut pissok kajumigát, taimáitumik ajokersúnga ilisimássú-mik issertugkamik. ⁹ tsúpimik ajortaiánga minguerkuvdlunga, ^{3 Mór. 14, 6. 7.} uvfaringa apúmit kakornerulerkuvdlunga. ¹⁰ tipaitsungnermik nuá-nárnermigdlo tusartínga, saornit sekumisitatit kámasugdlit. ¹¹ kí-

- nat issertoruk ajortuliausera issigerkunago, ajortuliákalo tamaisa
 Hsk. 11, pfarigit. ¹² ūmámik minguitsumik p̄ngortitsivigínga, Gúte-á, aner-
^{19, 20.} -nermigdlo nakimanavêrsumik iluvkut nutálorfigínga. ¹³ k̄navit
 s̄anit igínavéringa, anerneritdlo ivdlernartox uvavnit tigokinago.
 Róm. 8, ^{15.} ¹⁴ ánaussinerpit tipaitsungnartuanik kingumut tunínga, anerneruvdlo
 kajumigtup najúmilinga. ¹⁵ tauva p̄nerdlugtut ajokersorumárpáka
 1 Juán. 1, ^{9.} -mit akiniagagssamit ánaunga, Gúte-á, Gútiga ánagtitsissiga, tauva
 okara k̄imagtásavok iluarssutsit pivdlugo. ¹⁷ Nálagak, kardlúka
 angmákit, tauva kanerma únersiutiginekarnigssat okautigísavá.
¹⁸ mássame tuníssutit tokutagssat kajumigíngilatit, túniúsagaluaríka;
 tuníssutit ikivkagagssat nuánaringilatit. ¹⁹ Gútumut pigdliutigissag-
 Is. 57, ^{15.} -ssak tássa anernek aserortersimassok, ūmat aserortersimassok
 sekumitordlo narrugísángilat, Gúte-á. ²⁰ S̄tune ajúngitsuliorfigúk
^{137, 5} t. s̄aimáussutsit migssiliordlugo, Jerúsaláp ungalorssua karmariuk.
 1 Pít. 2, ^{5.} ²¹ tauva kajumigiumárpátit tuníssutit iluartut, tuníssutit ikivka-
 -gagssat tuníssutitdlo ilúngarsimassut; tauva ugsingnik pigdliu-
 -márput tunissiviutingne.

tugsiautit 52.

pitdláumik iluaitsup atugagssànik.

- 1 Sám. 22, ^{9.} ¹ agpítartumut. Dávip ajokersútá; ² Dútk Eitumíkússok Sáv-
 -dlimut okariartormat okarfígalugo: Dáve Agimílaup igdluanut
 iserpok. ³ suvdlutit ajortok usorssitsautigaiuk, píssarssússutit
 úmá? Gútíp isumagssuina uvdlok tamát taimaigínarpok. ⁴ orkat
 ínardlútaúsassunik isumaliorpok savik salíssut ipigsagak ássígalugo,
 sagdlokítautigssiortutit úmá. ⁵ ajortok asanervat ajúngitsumit,
 sagdluneritdlo asanervatit okautsinit iluartunit. (nípangerfik.)
⁶ okautsit aserútaussut tamaisa asavatit, okak perkuserdlugtók úmá.
⁷ tássalo Gútíp aserorterumárpátit nangingnavêrsitdlutit, tigutdlar-
 -dlutit tupermitdlo anisitdlutit, mángungnut agdlát nutsugdlutit
 inússut nunānit. (nípangerfik.) ⁸ iluartudlo issigingnârumárpút
 ersilerdlutigdlo, táunale igdlautigiumárpát [okardlutik]: ⁹ takuvarse
 angut táuna, táussuma Gúte pinekarnavérkutiginiángiká, kisiáne
 písússuterpagssuane tatigigai, ínardlígajugssutse píssautigigá. ¹⁰ u-
 92, ¹³ tt. -vangale úliakutitut úmaussutut ípunga Gútíp igdluane, Gútíp isu-

-magssuina nâgssâungitsumik tatigtuînasavara. ¹¹nâgssâungit-
-sumik kutsavigisavavkit nâmagssisitsigavit, arkitdlo neriûtigisavara, 22,³².
ungagissivit pivdluarnarekingmâssuk.

tugsiautit 53.

silamiut aserorsimâssusiânik.

¹agpîtartumut. kardlortagagssak. Dâvip ajokersûtâ. ²si-
-laitsoq ûmâmigut okararak: Gûteângilak. aserornardlutigdlo 14,¹ tt.
maujungnarput iluaitsuliat, ajungitsuliortokângitdlat. ³inuit ki-
-tornait Gûtip kilangmit ujâkarpai takujumavdlugit sianissokar-
-nersut, Gûtimik aperkutigingnigtokarnersut. ⁴tamarmik tunungmut
sâgput, pekatingdlutik atortugssaujungnaerput; ajungitsuliortokâ-
-ngitdlat atautsimigdlûnt nâme. ⁵misigissokâsângînerdlutik
piungitsuliorniartut tâuko inugtavnîk nekitortartut? Gûtile tor-
-dlorfîgissarîngikât. ⁶tauvale ersingâraraut, nauk ersinartokângit-
-soq; akingnut tangmârtut saorne Gûtip siaruartermagit. pakat-
-sisîpatit, Gûtip asigînarmagit. ⁷kanortok Israflîp ânâssutigssâ
Stunimit nagdliûkile; inugtane autdlarûssaussut Gûtip utersarpagit,
Jâko kîmasûsassoq, Israflîe tipaitsûsassoq. ^{ús. 28,1.}

tugsiautit 54.

ânagterkûssut.

¹agpîtartumut. kûkilagtugagssak. Dâvip ajokersûtâ; ²Siv-
-fimiut Sâvdlîmut tikiungmata okardlutik: Dâve uvavtîne issertor- ^{1 Sâm. 23,19.}
-simângînerdlune? ³Gûte-â, arkit atordlugo ânâunga, artor- ^{— 26,1.}
-ssajûssutsit atordlugo erkartûssîssutigînga. ⁴Gûte-â, tugsîutiga
tusaruk, siûmîgsâkit kanerma okausê. ⁵mâssa takornartat ni-
-kuivfîgânga, angutausersutdlo inûssusera kinugât; Gûte issimik
sântîngilât. (nipangerfik.) ⁶takuvat, Gûte ikiortigâra, tarnivnik
najûmingnigtut Nâlagak ilagât. ⁷kîngarssortîka akilîsavai ajor-
-ssusiat pivdlugo; pîâkit ilumôrssutsit atordlugo. ⁸kajumig-
-dlunga pigdlfvîgîumârpavkit arkitdlo kujâssutigalugo, Nâlagak-â, ^{50,23.}
pivdluarnakîngmat, ⁹angnikitdliornivnit tamanit ânagtingmanga; tâ-
-ssalo kîngarssortîka issima takuvdluarpait.

tugsiautit 55.

katángutigissanik perkuserdlugtunik.

¹agpítartumut. kúkilagtugagssak. Dâvip ajokersûtâ. ²Gû-
 -te-â, tugsiautitiga siúmigsaruk, issertokinatitdlo kinuniarnivnit. ³na-
 -lunaerssúnga tusardlungalo, kápialanivne nimártunga kernuala-
 -ssunga ⁴kíngarssuissup nipâ pivdlugo, iluaitsup nanertuinaera piv-
 -dlugo; piúngitsuliornerit uvavnut torartingmatigik akerartordlu-
 -ngalo níngagdlutik. ⁵úmatiga kugsalavok iluvne, tokuvdlo áni-
 -lárnartuisa tugfigānga. ⁶ersilekalungalo úlilekaunga; ánilárnar-
 -tuvdlo matórpānga. ⁷okartungalo: kanortok tuínguātut sulokar-
 -naunga, tingmivdlunga inigssarserkajakaunga; ⁸ata, ungasigsumut
 kimávdlunga puilassuitsume únuerkajakaunga; (nipangerfik.) ⁹or-
 -kiorfigssavnut tuaviorkajakaunga anorimit pitorartumit anorer-
 21,10. -ssuarmit. ¹⁰toraitig, Nālagak-â, okait agssuarfigsikit, perssūssi-
 -nerit sakitsaineritdlo ungalúgkame takugavkit. ¹¹tamákua uvdlú-
 -kudlo únuákudlo ungalorssuata kâ angalavfigāt kaujatdlagdlugo,
 piúngitsuliornerit erdlloxinartutdlo iluanīput. ¹²inardlīnerit ilua-
 -nīput, sagdloxítainerit perkuserdlungneritdlo igdluisa akordlung-
 -nerānit níngitdlat. ¹³mássa uvavnik mitagdlersok táunaungilax
 kíngarssortiga, táuna ilagínásagaluariga; uvavnut angneruniartok
 táunaungilax únigssortiga, táussumānga issertúsagaluartunga; ¹⁴ki-
 2 Sám. 15,31. -siāne ivdlit táunavutit, ivdlit uvavnut naligititara, ikíngutingnā-
 -rigaluara ilisarekatigigaluara; ¹⁵nuānersumik ilagígsaraluartugut
 atautsimftdluta, inugpagssuit Gútip igdluanut ingerdlakatigissara-
 4 Mór. 16,33. -luarivut. ¹⁶tokup kaníngardligit, úmavdlutik unerivfingmut sa-
 -mungnardlit, igdluilo iluilo ajortunik imaligssúngmata. ¹⁷uvanga
 Gúte tordlorfigisavara, Nālagkavdlo ánánkumárpānga. ¹⁸únúkutdlo
 uvdlākudlo uvdluvdlo kerkane kápialásaunga kernualavdlungalo,
 tauva nipiga tusarumárpā. ¹⁹tarniga sorssungnekarnivnit utertípā
 erkigsisitdlugo, amerdlakalutik pileraluarmānga. ²⁰Gúte tusāju-
 -márpok makitanavérsardlugitdlo, táussuma itsardle igsiavfingmine
 igsiassup; (nipangerfik.) avdlángornex ajormata, Gútilo mianerí-
 -ngingmássuk. ²¹[ivssuma] agssane isagtípai erkigsivekatigissa-
 -minut, angerutse nalingínautípā. ²²karnata okausé ímugtut ítut
 Jer. 9,8. manigsorssūput, úmatátale sorssungnigssak pivā; okalungnere úlia-
 -mit perrangnerúput, taimáitok panáuput amussat. ²³nanertu-
 1 Pít. 5,7. -gáussutigissat Nālagkamut isumagerkuguk, táussuma pigssíkumár-
 -pátit; iluartok nágssáungitsumik ordlorkajartúsangilā. ²⁴ivdlitdle,

Gûte-â, ivko samunga ajagtorumârpait iterssaliarssuarmut aseror-fingmut; auiaigajugtut perkuserdlugtutdlo uvdlugssaraluatik kiter-kutísángilait; uvangale ilingnut isumavdluarpunga.

tugsiautit 56.

kinugingnigtunit áagterkússut.

¹ agpítartumut. migssiliugax: tuínguax nivdlíngitsox ungasig-dlissox. Dâvip erdlingnartuliâ, Filisterit tigungmáne Gâtime. ¹ Sám. 21, ^{10-15.}
² sáimáunga, Gûte-â, inuit fniarmánga; uvdlok tamât sorssung-niartup nivniortípánga. ³ kíngarssortima uvdlok návdlugo fniar-pánga, amerdlakingmata inornarniardlutik uvavnut sorssugtut. ⁴ sujórassarângama ilingnut isumavdluararaunga. ⁵ Gûte únersiutigísavara okausia pivdlugo, Gûte isumavdluarfigâra, sujórásángi-¹¹ t. ⁶ uvdlok tamât sussarnivkut ajuatdlagtítarpánga, uvavnut isumaliornnerisa tamarmik ajortok pivât. ⁷ sorssulerssârdlutik takigssulput tumisiordlungalo, inüssusera pi-niaramíko. ⁸ piúngitsuliornerit ánássutigísanerpat? níngagdlutit ^{Is. 28,15.} inuiakatigtít samunga ajagtúkit, Gûte-â. ⁹ uvdlut kimátitauvfíka kisípatit, kuvdlíka pútingnut torkorigít; agdlagautingnīngīnerpat? ^{Mal. 3,16.} ¹⁰ tauva kíngarssortíka tunungmut sásáput, tordlulagama. imáitok ilisimavara: Gûtip igdlersoránga. ¹¹ Gûte únersiutigísavara o-kausek pivdlugo, Nálagax únersiutigísavara okausek pivdlugo. ¹² Gûte isumavdluarfigâra, sujórásángilanga; inuit súsangmánga? ^{Epr. 13,6.} ¹³ námagsissagssarāka ilingnut únersútít, Gûte-â, kujaniutinik ilingnut akilisaunga. ¹⁴ ivdlíme tarniga aniguísípat tokumit, mássalo isig-^{116,8} t. ¹⁵ káka kuáinermit, Gûtip kínáta sáne saxiuarquvdlunga kaumassok inúnartok káumarkutigalugo.

tugsiautit 57.

navérsup tugsiautá.

¹ agpítartumut. [migssiliugax:] aserornavérigit. Dâvip er-dlingnartuliâ, Sávdlimit kimágame kárusungmut. ² sáimáunga, ¹ Sám. 22,1. ³ Gûte-â, sáimáunga, tarnima tatigingmatit; tássalo suluvit atānut — ^{24,1} tt. ⁴ kimániarpunga ínardiornartok kángiutserdlugo. ⁵ Gûtimut tordlulavunga kutsingneruvsártumut, Gûtimut ínardlútigissavnik ná-ssissumut. ⁶ kilangmit autdlartitsivdlune ánáukumârpánga, pakatsisípá uvavnik fsiniartok. (nipangerfik) isumagssuinine ilu-

-mórninilo Gútip [uvavnut] autdlartípai. ⁵tarniga líuvit akorná-
 -nípok, ingnertut ikualassut akornáne ínangavunga, inuit kitornaine
 55,22. kalugiussanik karssunigdlo kigutilingne, pananik ipigtunik oka-
 -lingne. ⁶kilaup kulánut kutsigsina, Gúte-á; nálangnarssutsivit
 nuna tamát kulangerdliuk. ⁷kagssutit avdlorarfigssavnut ilivait,
 tarniga nakangavok; nákarfigssioramínga nangminek nákarfigát.
 108,2-6. (nipangerfik.) ⁸ūmatiga nakimanavérpok, Gúte-á, ūmatiga naki-
 -manavérpok; erinersāsaunga nipilerssordlungalo. ⁹ekérit, nálang-
 -narssusera ūmá, ekéritse, kúkilagutigdlit kúkilagtarissatdlo ukorsé;
 kaulersok ingiardlugo iterniāsaunga. ¹⁰inuiakatigfngne kutsavigi-
 -savavkit, Nálagak-á, inuiangne ardlarfngne erinalerssorfígisavavkit;
¹¹isumagssuísutsit angekingmat kilangmut agdlát, ilumórssutsitdlo
 kutsigsup nuaiainut agdlát atangmat. ¹²kilaup kulánut kutsigsina,
 Gúte-á; nálangnarssutsivit nuna tamát kulangerdliuk.

tugsiautit 58.

erkartūssissunik iluaitunik.

¹agpítartumut. [migssiliugak:] aserornavérigit. Dávip er-
 -dlingnartuliá. ²okajuíkaluartuse ilumut tássa nápertuivdluar-
 -dluse okalúsavise? ínardliornaitsumik erkartūssísavise, inuit ki-
 -tornait ukorsé? ³mássalo ūmativsigut iluaituliornigssat suliarāse,
 agssavse ínardlínerinik nunamiut ūgtorfígissarpase. ⁴iluaitut ilu-
 -miuginexarnermingnit agdlát tunúngassūput, sagdlutūt inúlerkār-
 -nermingnit agdlát támartarput. ⁵tokunartokarput pulateriárssūp
 tokunartuatut ítumik; pulateriárssuk issaruaussalik tusilartok ássigát
 siutiminik miligsissox, ⁶serrassut nipānut nálángitsox, kilassartok
 kitdlatinik ilisimassok tusānago. ⁷Gúte-á, kigutait navdlúkit kar-
 -nine, líuvitsiait erdligpaiartíkit, Nálagak-á. ⁸imertut tamanut ta-
 -maunga nungúkiartortutut ilivdlutik périlit, karssutik autdlartíka-
 -luarāngatigik, narkuiarsimassutut íkilit. ⁹siuterkutut ingerdlaner-
 -mine augtutut ililit, arnap alugsugátut sexinermik takungníngit-
 -sutut. ¹⁰kakitdlarnakutdluit [kissuginexartut] igavsínut malung-
 37,25 t. -narsisínagit ūmaussutdlo ikumassutdlo anorerssuarmut terkartí-
 -kumárpai. ¹¹iluartok tipaitsúsavok akiniut takuguniuk, iluaitut
 sark. 14,20. aue nalorárfígisavai. ¹²inuitdlo okásáput: tássame iluartok ineri-
 -titanik pigssakarpok, tássame Gútekarpok nuname erkartūssi-
 -ssartumik.

tugsiautit 59.

kinugingnigtunit ánafterkússut.

¹ agpítartumut. [migssiliugax:] aserornavérigit. Dâvip er-
 -dlingnartuliá, Sâvdle autdlartitsingmat igdlua párerkuvdlugo, to- ¹ Sám. 19,11.
 -kúkumavdlugo. ² kíngarssortivnit ánaunga, Gûtiga, akerartor-
 -tivnit pinexarnavérsínga. ³ piúngitsuliorniartunit ánaunga, auiai-
 -gajugtunit aniguisínga. ⁴ takuvatíme tarnivnik kokagssfiartut,
 píssaussut uvavnut sórssulerssártut, nauk pinerdlungníka píngíkait
 ajortuliauseralo pinago, Nâlagax-â. ⁵ ajortuliak pinago arpagtor- ^{69,8.}
 -ssūput píssarérsardlutigdlo; ekérit nâpkiartordlunga takuniaivdlu-
 -titdlo. ⁶ ivdlíme, Nâlagax katerssârssuit Gútiat, Isráillip Gútia,
 iterna akimángitsut tamaisa takusardlugit, sáimáunavérigit táukor-
 -pagssuit perkuserdlugtunik pinerdlugtut. (nipangerfik.) ⁷ ún-
 -lersúkut utísáput kíngmisut miaggôrdlutik ungalúgkamilo angalav- ^{15 t.}
 -dlutik. ⁸ ata, kanermingnik okalupilugput, panat kardlumiugait
 [okardlutigdlo]: kia tusásangmatigut? ⁹ ivdlitdle, Nâlagax-â, igdlau-
 -tigísavatit, akimángitsut tamaisa mitautigísavatit. ¹⁰ píssaunerat ^{2,4.}
 pivdlugo ivdlit nautsorrssúsavavkit, Gúte sernigissauvfigigavko.
¹¹ Gútima isumagssortima páriartorpânga, Gútip kíngarssortivnik
 takungnigdluartisavânga. ¹² tokúngíkigit, ínugtama puioxinavait;
 kisiáne angalakátártíkit píssaunigkut, samunga ajákit, erkornavér-
 -xuterput-â Nâlagax-â. ¹³ kardluisa okausé karnisa ajortuliauserait, ^{36,4.}
 taimáitunik píssarinékardlit inornartíniarnermingne perdlorkússutit
 sagdluneritdlo okalugtuarissatik pivdlugit. ¹⁴ núngutaersít kamang-
 -ningne, núngutaersít pekarungnaersitdlugit; misigilerkuvdlugit Gúte
 Jákúkúne nâlagkersuingmat nunap isue tikitdlugit. (nipangerfik.)
¹⁵ únulersúkut utísáput kíngmisut miaggôrdlutik ungalúgkamilo
 angalavdlutik. ¹⁶ nerissagssarsiorldlutik angalakátárdlit, katimâgkilit
 kârsitdlángikunik. ¹⁷ uvangale píssaunerit erinersârutigísavara, uv-
 -dlâkut kímagtásaunga isumagssulssutsit pivdlugo, sernigissauvfi-
 -gigavkit angnikitdliorângamalo kímâvfigalutit. ¹⁸ ivdlit erinaler-
 -ssorfígísavavkit, píssagtíssutiga, Gúte sernigissauvfigigavko, Gúte
 isumagssortiga.

tugsiautit 60.

Dâvip nâlagauvfiánik.

¹ agpítartumut. migssiliugax: assorut kaugdloringnertax na-
 -lunaiautaussok. Dâvip erdlingnartuliá ilíniagagssax; ² Misuputâ-

- 2 Sám. 8. -miamiut Sêriamiutdlo Sûpamiussut sorssugkamigit, Jûapivdlo uter-
-dlune Eitumíkut saperssingmagit kórume tarajortûme, angutit
arkanex mardlungnik tûsintigdlit. ³ Gûte-â, ajagtoralaravtigut
siámartitdlutalo níngagdlutidlo, kingumut sâgfigitigut. ⁴ nuna sa-
-jugtíkaluaragko nutigtartitdlugulo, aserornere iluarsisíkit, aulang-
-mat. ⁵ Inugtátit artornartunik misigitípatit; vînimik nâgkiúnar-
-tumik ímípvatigut. ⁶ [mãnale] ilingnik mianeringnigtut tunivatit
katíngatigssamik kutdlásassumik sagdlusuíssut píssutigalugo, (ni-
-pangerfik.) ⁷ asanerussatit aniguísínekarkuvdlugit; talerpingnik á-
-náussina tusardlutalo. ⁸ Gûte ivdlernartûmine okalugpok, nuá-
-násaunga; Siggíme avgûtigssiarísavara Suggûtíp kórua úgtortar-
-dlugo. ⁹ Gíliat pigâra, Mánarsilo pigâra, Eivfarâtdlo niarkuma
1 Mór. 49,10. pinexarnavêrkutigâ; Jûta ilitsersûtigâra. ¹⁰ Mûape uvfarfigâra, isi-
-gangmâka Eitumimut igísavâka; tipaitsungârfígínga, Filisterit nunât
ûmâ. ¹¹ kia ingerdlátísavânga ungalûgkamut igpiliugalingmut?
kia tasíssersûsavânga Eitumimut? ¹² ivdlit písangínerputit, Gûte-â,
uvavtínik ajagtuissutit? katerssavta akornáne aniumângínerputit,
Gûte-â? ¹³ ikiornekartítigut angnikitdliornivtíne, inuit ápáussiniar-
-nere sugssáungingmata. ¹⁴ Gûte ilagalugo píssaussutut iliúsaugut;
kíngarssortívtut táussuma tugdlásavai.

tugsiautit 61.

kúnga ánagterkuvdlugo.

- ¹ agpítartumut. kúkilagtugagssak. Dâvip [erinaligssiâ].
² Gûte-â, nivdlíaníka tusarniarigit, siúnerarna tugsíutívtut. ³ nu-
-nap isuanit tordlulavfigâvkit, ûmatíga tugpatdliutigssaerungmat;
kákamut kingípatdlâríssavnut tasíssersûkinga. ⁴ ivdlíme tássa ki-
-mâvfigssara, kakivfíliak píssaunavêrfík, kíngarssuissook aggílerángat.
úss. 18,10. ⁵ nâgssáungítsumik tupíngne najugagssarsísaunga, suluvít atânú
kímâniásaunga. (nípangerfik.) ⁶ ivdlíme únersûtíka tusarpatit, Gû-
-te-â, aternik mianeringnigtunút kingornússekátígitíparma. ⁷ kú-
-ngíp uvdlue uvdlunik ílajumârpátit, ukíue kínguârtígsokartítídlugo
21,6. atásassut; ⁸ Gûtip kíntâta sâne ígsíásavok nâgssáungítsumík; ísu-
-magssuínermut ílumôrnermutdlo párerukuguk. ⁹ tauva arkit erina-
-leríssûtígíumârpára soraiuerdlunga únersûtíka nâmagsíumavdlugít
uvdlut nungutídlugít.

tugsiautit 62.

nipangerdlune Gûte utarkivdlugo iluanárnartok.

¹Jítútūkut agpítartuánut. Dâvip erinaligssiâ. ²Gûte ki- 39,1.
-siat tarnima utarkivâ nipangerdlune; ánássutigssara táussumánga 42,6.
písavok. ³táuna kisiat kaersoralugulo áragtissigalugulo serni-
-gissauvfigâra, ordlorakajásángilanga. ⁴kanok sivistigissumik
angut atausek piniásavisiuk, tamákerdluse karmatut uvertutut u-
-ngalutut nákalersutut itok tokúkumavdlugo? ⁵kutsigfianit ajagku-
-mavdlugo kisiáne isumaliokatigigput, sagdlunerit nuánarait; ka-
-nermingnik pivdluarkussíput, ilumícutdle perdlorkussíput. (nipa-
-ngerfik.) ⁶Gûte kisiat utarkiuk nipangerdlutit, tarniga, neriugissara 2. 3.
táussumánga písangmat. ⁷táuna kisiat kaersoralugulo áragtissi-
-ssigalugulo sernigissauvfigâra, ordlorakajásángilanga. ⁸ánássutig-
-ssara nálangnautigssaralo Gûtíp párai, kaersora aulajaitsox ki-
-mâvfigssara Gútimípok. ⁹táuna tatigiuarsiuk, inuíait ukorsé,
ūmatise táussuma sánut kuisigik; Gûte kimâvfigárput. (ni-
-pangerfik.) ¹⁰inuíait anersárnerínartut íput, angutit atarkissat 39,6. 12.
sagdlunerínáput; úgtútinut igdlugíngnut iligáine kutdlásáput, pe-
-katigígdutik anersárnerínartut íkamik. ¹¹iluaitsumik pigiligkat
tatigekinasigik, tigdigkat piúngitsumik isumavdlútigekinasigik; pi-
-süssutigssarsiguvse ūmativsigut sâgfigekinasigik. ¹²atausiardlune
Gûte okalugpok, mardloriardlugulúnt tusarpara imáitok: píssaunek
Gútip pigigâ. ¹³ivdlitdlo, Nálagak-â, isumagssuinek pigât, ivdlit ^{2 Kor. 5,10.}
tamaisa akilersaragkit kanok-iliornere nâpertordlugit.

tugsiautit 63.

ivdlernartūmut kajungersup tugsiautâ.

¹Dâvip erinaligssiâ, Jútap puilassuitsuaníkame. ²Gûte-â, 1 Sâm. 22,5.
ivdlit Gútigâvkit, piárdlunga ujarpavkit; tarniga kilalerpok ilingnut, 84,3.
uviniga kilanârpok ilingnut nuname panertume imigssailekissume
imekángitsume. ³taima takordlôrpavkit ivdlernartūme píssaunerit
nálangnarssutsitdlo takujumavdlugit; ⁴isumagssuinerit ajúngínerung-
-mat inúnermit. kardluma nersúsavâtít. ⁵tauva kutsavigísagivkit
inútitdlunga agssákalo kutdlardlugit arkit tunáralugo; ⁶orssulig-
-dlusók pualagunartok tarnima kârsitdlautigísagâ, kaneralo úner-
-siutigingnisassok kardlúka kímagtartitdlugit. ⁷ínangavivne er-
-kailerângavkit pigârft nássarâka erkarsautigalutit, ⁸ikiortigigavkit; 1,2.

suluvidlo atāne xīmagtarpunga. ⁹tarnima ungagātī, talerpigpit najúmivānga. ¹⁰ivkule piunêrússiumavdlutik inüssutsivnik kinu-gingnigtut nunap atdlīnut písáput. ¹¹panamut pisitáusáput, te-riangnianut pigssarititáput. ¹²kúngile tipaitsugkumârpok Gútime, Is. 45,23 tt. usorssitsárumârpūt tamarmik táuna narkigsigalugo ugpernarsai-ssartut; sagdlussartut karne milingnexásangmata.

tugsiautit 64.

sernigerkússut.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ²Gúte-â, nipiga tu-saruk kápialassarāngama, inüssusera sernigók kíngarssuissup áni-lárnarneranut. ³issertúnga ajortut ángiortúkut pilerssárnerinit, inugpagssuarnit piungitsuliorniartunit. ⁴táukua orkatik ipigsar-tarait panatut okautsiuk kasilitisunik ordlerdlutik karssumingnig-dlusók, ⁵agssuarnaitsox issertortúkut pisigsarumavdlugo; tássá-ngáinak pisigsararât ersinatigdlo. ⁶ajortuliagssak aulajangiúpát, napiarniutit issertortúkut ilissagssatik okalugtuarait okardlutigdlo: kia takúsangmagit? ⁷iluaitisuliagssamik isumaliorput [okardlutik]: isumaliorkigsârniutigissak inerparput; tamarmigdllo ilue ūmataitdlo nalunartorssūput. ⁸tauvale Gútip pisigsiminik pisigkumârpai kar-ssumik tássángáinartumik ikekautigssānik. ⁹nágkiútakátásáput orkamik pingmatik, táukunínga takungnigtut tamarmik kimānasuá-sáput. ¹⁰inuitdlo tamarmik ersísáput Gútip piliâ okautigalugo suliorneralo pāsilerdlugo. ¹¹iluartox tipaitsúsavok Nálagkame tatigalugulo; tamarmigdllo ūmatimikut perkusersuitsut usorssitsá-rumârpūt. Jer. 9,3-6. 7,14. Jer. 9,23 t.

tugsiautit 65.

Gútip kúngua imekangártok.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ; erñiugagssiak. ²ivdlit, 62,2 t. Gúte-â, nipangerdlutik utarkissut nersorpātī Stunime, ilingnut nāmagsiniarpait únersūtītik. ³tugsiutinik tusartartutit-â, ilingnut písáput uvinigdlit tamarmik. ⁴ajortuliortarnerit artornarsíput uvav-nut; ivdlit pinerdlungnivtīnik matórfiginexartísavavtigut. ⁵piv-dluarpok kinigkat patdliguterkussat, silardliutingne inekarkussat. 27,4. kârsitdlarnaugut igdluvit ajúngitsútānik, nálagfiutivit ivdlernartup pñik. ⁶ánilárnásassunik akiumârpavtigut nâpértuivdluardlutit, Gú-

-terput á nagtitsisserput, nunavdlo í mavdlo isuisa ungasigsut tamarmik isumavdluarfigissát-á; ⁷kákanik aulajangersitsissutit píssaunigkut artorssajuíssúmik kiterusersimavdlutit; ⁸imarssúp igtungnera nipangersítarit, maligssuisa igtungnerat inuiakatigttdlo silaerssorpallungnerat, ⁹isordlerne nunagdliit ersilersitdlugit nalunaerkutiliatit pivdlugit; uvdlávdlo únúvdlo nuissarfé kímagtartípatit. ¹⁰nuna takusarpat matsagterdlugulo, písórssuángortípat; Gútip kúngua imekangárpok. [inuit] karriutigssait píssarársarpatit, [nuna] taimaisivdlugo píssarársaragko. ¹¹stgsernere imertertarpatit, agssatdlagternere tugtítarpatit; sialungnik akilisítarpat, nau-lersítai pivdluarkussarpatit. ¹²ukioK avágingnigfigissat niakorusarpat; tumitit kársilanartumik kuserput. ¹³puilassuitsup ivigalé kuserput, kákánguit kímasungnernik kiteruserput. ¹⁴narssat savautinik atissartárput, kórkutdlo karrinik uligput; típaitsungárdlutik erínarsárput.

46,3 t.

Is. 30,28-26.

tugsiantit 66.

nersút.

¹agpítartumut. eríniugagssiak; erinaligssiak. Gúte típait-sungárfigisiuk, silamiut tamavse-á; ²erinalerssoritse arkata nálangnautigssánik, nálangnartísiuk nersorneKautigssánik. ³Gútimut okaritse: ata, mianernangármata suliatit, píssaunerit angeKissok pivdlugo kíngarssoritit ilingnut manigūKajugtússásáput. ⁴silamiut tamarmik patdlorfigilisít erinalerssorfígalutitdlo, arkit erinalerssútigilíssuk. (nipangerfik.) ⁵kaivdluse Gútip kanok-iliornere takuniarsigik, mianernangárpok píliamigut inuit kitornaine. ⁶imax avdlángortípá panertúngordlugo, kúgssuáKut ingerdláput písugdlutik; tássane típaitsugfigárpup. ⁷artorssajuínermine nálagauvok nágssáungitsumik, issaisa akimángitsut alapernaerssorpait; saxitserftsut angneruniarnavérlit. (nipangerfik.) ⁸Gúterput nersorsiuk, inuiakatigt ukorsé, únersiutigalugo nípise tusarssaugilit. ⁹táussuma tarnivut inútíkai isigKavutdlo kuáinavérsardlugit. ¹⁰misiligpavtigúme, Gúte-á, akuiarpavtigut, sórdlo sílve akuiarneKartartok. ¹¹Kagssutinut písipavtigut, okimaitsoK kitivtínut ilivat. ¹²inuit niarkuvta kaisigut kímugsersípatit, ingnermutdlo imermutdlo pivugut; anisípaigtutdle tumánguersarneKalersitdluta. ¹³ig-dlungnut isísaunga ikivKagagssanik tuníssutigssalissardluuga, únér-sútíkai ilingnut námagssísaváKa, ¹⁴Kardluma anítait Kanerma okau-

5 Mór. 33,29.

1 Pít. 1,7.

Is. 43,2.

-serissai, taimane angniktdliorama; ¹⁵ ikivkagagssanik pualasónik pigdlívfígísavavkit, savarssuitdlo inúsugtut tipigingneránik; ugsingnik savarssuarnigdlo utorkarnik pigdlísaunga. (nipangerfik.) ¹⁶ tu-sarnáriartoritse, Gútimik mianeringnigtuse tamavse-â, okalugtuari-savara tarniga kanok iliorfígigâ. ¹⁷ kanivnik tordlulavfígigavko, orkama nersút atulerpâ. ¹⁸ ajortuliagssak ūmativkut issigisimaga-
 Juán. 9,³¹ -luaruvko, Nâlagkap tusângerkejarpânga. ¹⁹ kisiáne Gútip tusar-pânga siúnerardlune tugsituma nipânut. ²⁰ Gúte kujanarsile, táu-ssuma tugsituga asulértíngikâ, isumagssuininilo uvavnit saxig-tíngikâ.

tugsiautit 67.

pivdluarkutíssut.

¹ agpítartumut. kúkilagtugagssak. erinaligssiak; eríniugag-
 4 Mór. 6,²⁴ t. -ssiak. ² Gútip sáimautdlisigut pivdluarkuvdlutalo, kínamínik káumarsardlisigut; (nipangerfik.) ³ ingerdlavigissat ilisarinékarkuv-dlugo nuname, ánáussineritdlo akimángitsune tamane. ⁴ inuiakati-
 -tígt kutsavigátit, Gúte-â, kutsavigátit inuiakati-
 -tígt tamarmik. ⁵ ing-
 -míkut sugtígsartut tipaitsugdlutik xímagtarput, inuiakati-
 -tígt erkar-
 -tútaragkit ínardliornaitsumik, nuname ingmíkut sugtígsartut tasí-
 -ssersútaragkit. (nipangerfik.) ⁶ inuiakati-
 -tígt kutsavigátit, Gúte-â, kutsavigátit inuiakati-
 -tígt tamarmik. ⁷ nunap naussorigsútine nau-
 -típai; Gútip Gútipva pivdluarkulisigut. ⁸ Gútip pivdluarkulisigut; nunavdlo inuisa tamarmik mianerísavát.

tugsiautit 68.

Nâlagak ivdlernartūminítok.

¹ agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ; eríniugagssiak. ² Gúte
 4 Mór. 10,³⁶ nikuí-
 -kile, kíngarssortai siámarkuvdlugit, ūmigssortai kímar-
 -kuvdlugit kí-
 -nâta sânit. ³ terkartíkumârpátit, sórdlo ingnerup pujua terk-
 -ar-
 -titaussartok; sórdlo kutsússiak ingnermit augtartok, taima iluait-
 -sut nungúsáput Gútip kí-
 -nâta sâne. ⁴ ilu-
 -artudle tipaitsúsáput, nuá-
 -nâsáput Gútip kí-
 -nâta sâne, tipaitsugdlutigdlo kmasúsáput. ⁵ Gúte
 erínersârfígísiuk, arka erinalerssútígísiuk; avkutígíssânik nalingmag-
 -teriniúsiuk táuna narssatigut kúgait-
 -sutigut kimug-
 -sersok. Nâlagak tássa arka; nuánârdlusilo pigitse kí-
 -nâta sâne. ⁶ iliarssuit atátagát, uvigdlarneritdlo sernigssortigát Gúte inimine ivdlernartume ítok.
 Is. 40,³

⁷ Gûtip kisingorûtut igdlugssakartítarpai, parnaerússat anisítar-
 -pai pivdluarnartumut; sakitserftsut kisiáne imftsok nunagisavát. Is. 61,1 t.
⁸ Gûte-â, taimane ínugtátit sujulerssordlugit anigavit, inuilaussúkut
 ingerdlagavit, (nipangerfik.) ⁹ taimane nuna sajugpok, kilaitdlo ku-
 -serput Gûtip issigernanit, Stnai agdlát [sajugpok] Gûtip, Israflip erk. 5,5.
 Gûtiata, issigernanit. ¹⁰ túniússarpagssuit sialugtut isivdlugit torarti-
 -patit, Gûte-â, kingornússatit kasutdlartut aulajaitdlisípatit. ¹¹ kater-
 -ssat pigissatit tássane nunagssarsíput; nágdliugtut avágingnigssut-
 -sigkut pigssakartípatit, Gûte-â. ¹² Nálagkap okausek tusardliúpá;
 arnat tipaitsungnartumik okariartortut katerssarpagssūput. ¹³ kater-
 -ssat kúngê kimāput kimāput, arnavdlo igdlume unigtup paggatigissat
 avguarpai. ¹⁴ nautsívít ungalugdliit akornáne natdlarângavse, [ássigi-
 -lerarâse] túngûp sulue kagdliersimassut sílvimik, núligssailo kúltip
 alángiatdlarigssusianik. ¹⁵ ajugakángitsup kúngit tássane siámarting-
 -magit, Salmúne apissússárpok. ¹⁶ Bâsanip kákâ kákauvok Gûtip erk. 9,48.
 pia; Bâsanip kákâ kákauvok kâverpagssualik. ¹⁷ kákat kâverpagssuag-
 -dliit ukorsê, suvdlyse síngápsiuk kákak Gûtip inigiumassâ? mássalo Is. 2,2.
 Nálagkap inigítuinarumavá. ¹⁸ Gûtip kamússue mardloriardlutik Dán. 7,10.
 túsintiligpagssūput, túsintilekatigt āmalo túsintilekatigt; Nálagak Evf. 4,8.
 najortigát; Stnai tássauvok ivdlerartūme. ¹⁹ kutsigsumut pavung-
 -narputit, tigussat autdlarúpatit; tuníssutinik pivutit inungne, sakit-
 -serftsune agdlát, [tássane] inekarumavdlutit, Nálagak Gûte-â.
²⁰ Nálagak kujanarsile uvdlut nungutdlugit; nangmagkersara-
 -luarângatigt, taimáitok Gûte ánagtitsissigárput. (nipangerfik.)
²¹ Gûterput Gûtiuvok ánagtitsissartok, Nálagkap nálagaussup to-
 -kumit anivfigssat pigai. ²² kisiáne Gûtip sekumisíkumârpâ kíngar-
 -ssortime niakuat, kavssek nujartók pitdlagagssautínermine inger-
 -dlauartup pia. ²³ Nálagak okarpok: Bâsanimit utersarumârpáka, Aam. 9,2-4.
 ímamit natersigssáungitsumit utersarumârpáka; ²⁴ isigkatit ánkut na-
 -lorársínaorkuvdlugit, kíngmivit okait kíngarssuissunit pigssakarkuv-
 -dlugit. ²⁵ ingerdlanitit takuvait, Gûte-â, Gûtima kúngima ivdler-
 -nartūmut ingerdlanere. ²⁶ erinersártut sujulerssuíput, kúkilagtortut
 malingnáuput niarsiatsiait kilauterssortut akornáne. ²⁷ Gûte ner-
 -sorsiuik ilagíngne; Nálagak nersorsiuik, Israflip puilassuanit pissuse. Is. 48,1.
²⁸ Binjamít tássanípok táuna nukardlersaussox, nálagkersortát, Jû-
 -tákuudlo nálagarssue katerssatik ilagalugit Sipulúkuudlo nálagarssue
 Navtalíkuudlo nálagarssue [tássaníput]. ²⁹ Gûtívit perkússutigâ pí-
 -ssaunigssat; Gûte-â, píssauvdlutit piuk uvavtíne suliarissat. ³⁰ ná-
 -lagfiutit Jerúsalamítok píssutigalugo kúngit pajugutinik aggiússi-

Hsk. 29, s. -sáput ilingnut. ³¹ suvdlortút úmassuat agpissalúkiuk, ugsigssuit agpissalúkit ugsêrkane inuiakatigfigsune katerssortut; patdlúsassut sílviminilissardlutik. inuiakatigt sorssugkusugtut siámartipai. ³² ná-lagarssuit aggerumárput Egivtinimit, Aitiüpiap agssane isagtína-suarumárpai Gútimut. ³³ nuname nálagauvfiussuse ukorsé, Gúte erinersárfigisiuk, Nálagax erinalerssorfigisiuk, (nipangerfik.) ³⁴ táu-
 5. -na kilait taimanerssuarnitsat kulāne xilaussutigut kimugsersok; ata, nipine anípā, nipine píssaunerme pia. ³⁵ píssaunek Gútimut pigitisiuk; inornarssusiata Israflikut kulangerpai, píssauneratalo kutsigsup nuiai pissarpai. ³⁶ mianernangárputit ivdlernartútingne, Gúte-ā; Israflip Gútia táunauvok inuiangnik píssagtitissok nakú-
 -ssagtitissok. Gúte kujanarsile.

tugsiautit 69.

Másiarsip ániartitaunigssánik.

- 45.1. ¹ agpítartumut. migssiliugax: assorutit kaugdloringnertat. Dávip [erinaligssiā]. ² ánáunga, Gúte-ā, imerssúp tarniga tiking-mago. ³ marugdlungmut natersigssáungitsumut kivilerpunga tung-marfigssaxángitsumut; imerssúp itinerinut pivunga, sarfarneratalo súputilerpānga. ⁴ tordlulanermit kasuvunga, iggiaerúpunga; issika tukumajungnaerput, Gútiga utarkingáravko. ⁵ patsisigssakarnatik uvavnik úmigssuissut nutsavnit amerdlanerúput; kíngarssortíka asule uvavnik piunêrutitsiniartut inugpagssúput; tigussaringisáka akili-gagssarilerpāka. ⁶ Gúte-ā, ivdlit nalúngilat sianíssusera, pitdla-gagssautitarníkalo arajutsíngilatit. ⁷ pakatsíssutigíngikilínga ilingnik utarkissut, Nálagax-ā, Nálagax katerssárssuit Gútiat-ā; kángusúti-gíngikilínga ilingnik uyardlersut, Israflip Gútia úmā. ⁸ mássa ivdlit pivdlutit mitangnerit uvavnut nanertuíput, kípara kángusúmik ma-
 88,7. 8. 10. Juán. 7, s. -tôrsimavok. ⁹ katángutima takornartarānga, arnama ernerisa av-
 — 2,17. -dianertarānga. ¹⁰ mássa igdlut ilungersútigingáravko nungutitau-
 Róm. 15, s. -lerpunga; ilingnik mitagdlersut mitagdlernere uvavnut tugput. ¹¹ kiassunga tarniga ísínginiartitdlugo, tamánalo mitangnexautigāra. ¹² púgssiak atisimagiga, tauvalo ússatigilerpānga. ¹³ isávfíngme ig-siassut okatdlisigānga, silaerúnartumigdlo imertut erinarssútigānga.
 Is. 49, s. ¹⁴ uvangale ilingnut tugsiarpunga, Nálagax-ā, sáimáussiviugile isu-magssuissutsit angekissok pivdlugo, Gúte-ā; tusānga ánaússinerpit ilumórnera pivdlugo. ¹⁵ marugdlungmit ánáunga, kiverkunanga, ánagsimalerxuvdlunga úmigssortivnit imerssúvdlo itinerinit. ¹⁶ imer-

-ssûp sarfarnerata súpúnávérðlinga, natersigssáungitsuvdlo fnávér-
 -ðlinga; iterssaliarssûp miligutíngikilinga. ¹⁷tusánga, Nálagak-â,
 isumagssuísutsit ajúngíssutaungmat; nagdligtússutsit angexissok
 migssiliordlugo sâgfigínga. ¹⁸kínangnigdlo issertúnávérúk kivant,
 angniktdlioxigama; akinasuaringa. ¹⁹tarnivnut kanigdlna utertit-
 -dlugulo; ánaðtinga kíngarsortíka píssutigalugit. ²⁰ivdlit nalú-
 -ngilat mitagáussusera, pakatsíssuseralo kángusugssuseralo; angni-
 -kitdliortitsissíka tamarmik ilingnut sarkumíput. ²¹mitagáussutsima
 ūmatiga aserormago nápaðgâlerpunga; nákingnísassumik utarkigalua-
 -rama píssokángilax, tugpatdlersaíssugssamik utarkigaluarama angi-
 -lugtorpunga. ²²súngamik nerdlerpánga sérnartumigdlo ímitðlunga **Mat. 27,**
 kilangnavérutígssavnik. ²³nerrivígtik sâmiugíssartik nigártugá- **84. 48.**
 -ssutigilíssuk akilernekautigalugulo napitívfigalugulo. ²⁴íssait tár- **Róm. 11,**
 -túngordlit íssigerkunagit, kerke sajuðtáinartíkit. ²⁵úmitsanguerit **9. 10.**
 táukunúnga kuiuk, níngangnerpitdlo katsungáinerata angulígit. **ap. sul. 1,20.**
²⁶inígíssait ungalugðlit nungúníkúngordlit, tov kilo inígínekásaerdlit. **ap. sul. 1,20.**
²⁷ivdlit patígtat malerssormássuk, íkilígvítdlo ániautigíssait oka-
 -lugtuaríngmatígik. ²⁸ajortulíait ajortulíanik ílatíkit, íluarneð ílíngne **Róm. 1,24.**
 atortox tíkínávérðlíssuk. ²⁹magpersagkanit ínūssúmik agðlagka- **sark. 20,16.**
 -nit píarnekarðlit, íluartut agðlangnekarfánut agðlangneðkángíkílit.
³⁰úvangale náððliugpunga erðloðkíngárdlungalo; ánáussínerpít pí-
 -nekarnávérstíðlinga, Gúte-â. ³¹Gútip arka únersíutigísavara erí-
 -nersárdlunga, nálangnartísavara kujaníutínik. ³²tamánalo Nálagakp
 íluarínerúsavá ugsíngmít ínersímassumít nagssulíngmít kúgígíssua- **51,18 t.**
 -língmít. ³³ílalártut íssígíngnárúmárput típaítssugðlutígðlo; ílívse
 Gútimík újardlersuse, ūmatíse ínūsáput. ³⁴ajorssartut Nálagakp
 tusartarmagít parnaerússartanílo asígínarnagit. ³⁵kílaúvðlo nunav- **tugs. 148.**
 -ðlo únersíutigísavát, ímavðlo újameríagtuísalo tamarmík; ³⁶Gútip
 Stíune ánáukumármago Jútavðlo ungalúgai karmarkígðlugít, tássane
 ínekarkuvðlugít nunalo pígerkuvðlugo. ³⁷kívfaisalo kínguágíssaisa
 kíngornússarísavát, arkanígðlo asangnígtut tássane ínekásáput. **Is. 65,9.**

tugsiautit 70.

íkiorkússut.

¹agpítartumut. Dávip [erínalígíssiâ]. erkainíutigíssak. ²Gú-
 -te-â, tuavíorna ánáusavðlunga, íkíorasuánga, Nálagak-â. ³ínūssut- **40,14-18.**
 -sívník kínuvíngnígtut pakatsílít kángusugðlutígðlo, tunuaríardlutíg-
 -ðlo mítangnarsílít perðlútígíssavnik kajúmígíngnígtut. ⁴pakatsínermít

35,²¹. tunungmut sâgkilit, táuko okartartut: êκ, êκ. ⁵ilingnik uyardlersut tamarmik tipaitsugdlutigdlo nuánârdlit ilingne, ánáussinernigdlo asangnigtut okartuínardlit: Gûte nálangnartitaugile. ⁶uvangale nâgdliugtunga ajorssartunga orningnasuánga, Gûte-â; ivdlit ikiorti-galutitdlo ánáussissigâvkit; Nâlagax, piúmárnertokinak.

tugsiautit 71.

ánagterκússut.

¹ivdlit, Nâlagax, tatigâvkit, pakatsinaviángitdluínartínga. ²á-
31,²⁻⁴. -nagtínga nâpertuivduarssutsit atordlugo aniguísitdlungalo; siutitit uvavnut sâgtíkit ánaudlungalo. ³uvavnut kaersûgit inekarfigssara, ornigtáinagagssara, perkussigavit ánáunexasassunga; ivdlíme kaer-soralutitdlo patdligtailissautigâvkit. ⁴Gûtiga, ánáunga iluaitsup agssainit, iluaitsulíortup angutausersup itumainit. ⁵ivdlíme ne-riugfigâvkit, Nâlagax nálagaussutit-â; inûsungnivnit agdlât isumav-duarfigâvkit. ⁶ilingnut ígartitauvunga taimanile ilumiuginexarat-
22,¹⁰ t. -dlarama, arnama tímâta iluanit agdlât ivdlit ingerdlavigssarsisítarparma; ivdlit únersiutigítuínásavavkit. ⁷amerdlasût tupingna-rânga, ivdlitdle tássa kimâvfiga aulajaitsoκ. ⁸kanerma ilûngar-dlune únersiutigílisit, nálangnartitdlisít uvdlok tamât. ⁹igínávê-ringa utorkauleruma, kimakinangalo nukingerúkuma. ¹⁰mássa kí-ngarssortima okalûserânga, tarnivnigdlo alapernaerssuissut isumaliokatigtgput ¹¹okardlutik: Gûtíp kimagpá, malerssordlugo tigo-xisiuk, ánagtitsissugssakángilax. ¹²Gûte-â, ungasekinak uvavnit; Gûtiga, ikiorasuánga. ¹³tarnivnut akerartortut pakatsilit nunguti-tauvdlutigdlo, kángusûmik mitangnarsissúmigdlo ulingnekardlit per-dlútigssavnik piniartut. ¹⁴uvangale neriugtuínásaunga, únersiuti-ginekarnerpagssuatit ilásaváka. ¹⁵nâpertuivduarnitit ánáussini-
40,¹⁵. titdlo kanerma okalugtuarísavai uvdlok tamât, mássalo kisitsisig-ssânik nalussunga. ¹⁶sarkúmiúsaváka Nâlagkap nálagaussup ar-torssajuitsutut ilíornere; nâpertuivduarnitit erkartúsaváka, ivdlit pisit kisísa. ¹⁷Gûte-â, inûsungnivnit agdlât ajokersorparma, má-nalo tikitdlugo tupingnartuliatit okautigâka. ¹⁸tauvátaok utorká-
1s. 46,⁴. ngordlungalo kêrsûngoruma agdlât kimangnavêringa, Gûte-â, tatdlit okautigígatdlásagavko kingugdligssanut, artorssajuissutsitdlo kingor-na inûsassinut tamanut. ¹⁹nâpertuivduarssutsit kutsingnermut atavox, Gûte-â malungnangártulíortutit; kina íhgtut ípa, Gûte-â? ²⁰angnikitdiornartunik amerdlasûnik perdlútaussunigdlo takutíking-

-ma, kingumut ūmartikumârparma, nunavdlo itinerssuinit ki- 5 Mór. 32,39.
 -ngumut kakitikumârparma. ²¹ pingârtingârumârparma kingumut-
 -dlo tugpatdlersardlunga. ²² uvangátaok kutsavigiumârpavkit kú-
 -kilagutilerssordlunga ilumôrssutsit pivdlugo, Gûtiga; kúkilagtari-
 -ssamik nipilerssorfígisavavkit, Israilip ivdlernartua ūmâ. ²³ kar-
 -dlúka kīmagtásáput nipilerssorfígissarângavkit, tarnigalo utertitat tugs. 103.
 kīmagtásavok; ²⁴ orkamátaok nâpertuivduarssutsit okautígisavâ uv-
 -dlok tamât; perdlûtígissavnik piniartut pakatsisitaavdlutigdlo ká-
 -ngusugtitaungmata.

tugsiautit 72.

nâlagauvfit tikiutdle.

¹ Sâlumûp [erinaligssiâ]. Gûte-â, erkartüssinigssat kúngimut Is. 11.
 pigitíkiuk, nâpertuivduarssutsitdlo kúngip erneranut. ² ínugtáit - 9,7.
 erkartûtldigit nâpertuivduardlune, nâgdliugtortatit erkartûtldigit
 ínardliornaitsumik. ³ kâkarssuit erkigsinermik nausokardlit inung-
 -nut, kâkânguitdlo taimaitdlutik nâpertuivduarnikut. ⁴ inuit nâg-
 -dliugtortait ínardliornavérsitldigit, ajorssartup kitornai ánaudldigit,
 angutausersordlo sekumisitdliuk. ⁵ mianerinekásautit sekinek inger-
 -dlatitdlugo káumatdlo takugssautitdugo, kinguârígso kartitdlugo.
⁶ arkardle sôrdlo sialuit pissartut ivingnik kivdluivfiginekartumut, Is. 45,8.
 sôrdlo sialuit kusernerisa nuna matsagtertarât. ⁷ táussuma uv-
 -dluine iluartut naussutut sivkerumârput, erkigsinerdlo angísa-
 -kaok, káumat pekarungnaerserdlugo. ⁸ nâlagáusavok ímamit ímap Sagg. 9,10.
 áipânut kûgssuarmitdlo nunap isuinut. ⁹ kfnâta sânut sêrkumiâ-
 -sáput inuisagtormiut, kíngarssortaisalo kassernerit alugtúsavait.
¹⁰ Tarsisivdlo sinerissatdlo kúngé tuníssutinik átsísáput, Ssfpavdlo Is. 60,6-9.
 Sfpavdlo kúngé pajugutinik aggiússísáput. ¹¹ kúngitdlo tamarmik
 táuna patdlorfigisavât, akimángitsut tamarmik kivfartorfigisavât;
¹² ajorssartok tordlulassok ánâukumârmago, nâgdliugtordlo ikior-
 -tígssakángitsok. ¹³ nikanartutdlo ajorssartutdlo nâkígiumârpai
 ajorssartutdlo tarnait ánaudldigit. ¹⁴ sagdlokítainernit ínardlíner-
 -nitdlo utertísavai tarnait, auilo erdlingnariumârpai. ¹⁵ inūsavordlo 116,16.
 [ánâussâ], tuniumârpálo Ssfpap kúltianik tugsíútuínarumârdlugulo;
 uvdlok tamât pivduarkujumârpá. ¹⁶ karrit torssusúsáput nuname,
 kâkat kârfine; inerititait sujorssulajumârput Lípanûnisut, ungalûg-
 -kamitdlo nauvdlutik [inungnik] kangekalerumârput nunap nau- Sagg. 9,17.
 -ssuisut. ¹⁷ arka ítuínásavok, sekinek takugssautitdlugo arka ki-

-ngunigssiúsavok, táussumûnalo pivdluarterkúsáput; akimángitsut tamarmik pivdluarnerásavát.

18 kujanarsile Nâlagak Gûte, Israflip Gûtia, kisime tupingnartu-
-liortartok; 19 arkalo nâlangnartok kujanarsile nâgssáungitsumik,
Is. 6,3. nâlangnarssusiatalo nuna tamákerdliuk; āman, āman.

20 Dâvip Jîsaip ernerata tugsiautai nâput.

tugsiautit 73.

Gûtip sujúnersûtânik iluaitsunilo iluartunilo nalunartumik atortitânik.

1 Aasavfip erinaligssiâ. tássame Gûte avâgingnigtûvok
Mat. 5,8. Israflimut, minguitsunik ūmatilingnut. 2 uvangale isigkavnik kuaer-
-kajakaunga, avdloriardlunga sisorkajakaunga; 3 usorssitsâpilugtut
Júp. 21,7 tt. ilungersûtigigavkit, iluaitsut issigissaravkit perdlokángitsut. 4 má-
-ssa nâgdliûtigissakángitdlat tokuvfigssamingnut agdlât nâme, ti-
-maitdlo pualakaut. 5 nunamiut erdlokíssutigissartagait atornek
ajorpait, inuit perdlugsiokatigissaringilait. 6 taimáitumik inornar-
-tîniarnerit ujamigaitdlusôk, iluaitsulinerit atissatut uligait. 7 issait
Júp. 15,27. pualanermit nuisarkarput, ūmataisa erkarsautait ingerdlavdluat-
-dlâraut. 8 asigssuissarput, inardlneritdlo okalûserissarpait ajor-
-torssuarmik; kutsigsumitdlusôk okalugtarput. 9 kanitik kilang-
-mftípait, orkatik nuname angalatítarpait. 10 taimáitumik ínugtai
tássunga sâgtarput imekangártumit imerulugdlutik; 11 okarputdlo:
10,11. kanok ilivdlune Gûtip ilisimásagâ? kutsingneruvsártup tamána
sianigineramiuk? 12 tássa-uko iluaitsut, táuko perdlokajuíput, pi-
-süssutitigdlo amerdlisítarpait. 13 tássame asulêrpunga ūmatiga
minguersarniaravko, agssákalo assagkavkit píngitsûtitdlunga; 14 má-
-ssalo uvdlok tamât nâgdliugtitaussunga, pitdlarneknarnigssara uv-
-dlât nungutdlugit tássaussartok. 15 taimatut okauserásavdlu-
-nga okaraluaruma, kitornatit erkardlerít perkuserdlugtulivfiger-
-kajakâka. 16 tamána sujunersiumavdlugo erkarsaraluaruma erdlo-
-kinarekâra; 17 kisiáne Gûtip ivdlernartûtâinut iserama, naggatigi-
Jer. 23,12. -ssâtdlo nalunaerssoravko. 18 tássame kuasartumut pisípatit; or-
-dlutípatit sugssaujungnaersitdlugit. 19 ata piunêrutitertungârmata;
pîagáuput, nungúput ánilârnartup píngmatik. 20 sôrdlo singnag-
Júp. 20,8. -tugak ítartok ekêrnarângat, taimaisivdlugo tarrât narrugiumârpait

pilerisâruvit, Nâlagak-â. ²¹ taimane ūmativkut ūmitsakigama, tar-tuvkudlo kapormanga, ²² taimane sianingitsorssûvunga ilisarissa-karnangalo; taimane nerssutitut ipunga ilingne. ²³ taimaitok ilinguîtuarpunga, agssavkut talerpigdlîkut tigúmivarma. ²⁴ sujúner-sûtingnik tasissersûsavarma, kingornalo ilasiarísavarma nâlang-narsisitdlunga. ²⁵ kina [avdla] kilangme pigâra? nunamilo kajumigissakângilanga ivdlit ilagiguvkit. ²⁶ uvinigalo ūmatigalo tumâ-ngugualuarpata agdlât, taimaitok ūmâma Gûte kaersoralugulo pig-ssarâ nâgssâungitsumik. ²⁷ imaitok ata: ilingnit ungasigdlissut nungúsâput, kimagdlutit uverssartut tamaisa pîartarpatit. ²⁸ uva-ngale Gûtîp kanigssusia pivdluautigâra; Nâlagak nâlagaussox ta-tigâra kanok-iliornitit tamaisa okalugtuarísavdlugit.

Kul. 3, s. 4.

Râm. 8, ss t.

tugsiautit 74.

ilagît nâgdliugtitanerânik.

¹ Aasavfip ajokersûtâ. Gûte-â, sôk igitdluînarpsigut? sôk níngangnerit katsungailerpa savautine pârissangne? ² ilagîgsitit 100, s. erkaigigit sujornagut pisiarissatit, kingornússatit ūgtugarsiatit uter-titatit, Sfunip kâkâ inigissat. ³ tungmissarnitit pavunga sang-misikit nâkarnikûvdluînartunut, ivdlernartûmîtit tamaisa kíngar-ssuissup ajortumêrfingmagit. ⁴ akerartortitit nivdliâput nâpî-tarfiutivit iluane; nalunaerkutitik nalunaerkutautîpait. ⁵ takug-ssauvok sôrdlo ulimâumik silugússissok orpiup avalekutainut torssunernut. ⁶ mánalo kiperornere tamaisa ulimâussuarnigdlo kâutanigdlo aserorterpait. ⁷ ivdlernartûtit ikitîpât; aterpit ine-karfa nalingînautîpât nunamut igitatut isivdlugo. ⁸ ūmatimîkut okarput: pekatiġsîtdlugit kunutísavavut; Gûtimik nâpitsiviussut nunamîtit tamaisa ikivkartîpait. ⁹ nalunaerkutivut issigingilavut, pruvfitekâsaerpok; kanordlo siviutiginigssânîk ilisimassokângilagut. úp. 2, s.

¹⁰ kanok siviutigissumik akerartortok mitagdlísava, Gûte-â? kanok siviutigissumik kíngarssuissup arkit asigînardluînâsavâ? ¹¹ sôk agssatit nusuppigît, agssatit talerpigdlît? sângnit amuv-dlugit nungutitsit. ¹² taimaitordle Gûte kúngigâra itsarssuardle, táuna ânâussivdlune pissartok nuname. ¹³ ivdlit imak avigsârtîpat píssaunigkut, ūmassorujgssuit niakue aserorterdlugit imerssuarme. Is. 51, s t. ¹⁴ ivdlit kûkôriarssûp niakue sekumisîpatit, nerissagssautîpat i-sark. 12, s. -nuiangnut inuisagtormiunut. ¹⁵ ivdlit puilassutdlo kûnguitdlo kupíssûtarpatit, ivdlit kûgssuit parkiuitsut tigssortîtarpatit. ¹⁶ iv-

-dlit uvdlok pigât, âmalo ivdlit únuak pigât; kaumassordlo se-
-xinerdlo ivdlit taimailivatit. ¹⁷ivdlit nunap kigdlinge tamaisa
aulajangersarpatit; aussardlo ukiordlo ivdlit piliarâtit. ¹⁸ta-
-mána erkaigiuk: kíngarssuissup Nâlagak mitautigigâ, inuiait si-
^{14,1.}-laitsut arkit asigínarât. ¹⁹tuínguautit kuluartartok túniúnavéruk
pileritüssusiánut, nâgdliugtortavitdlo inüssusiat puirdluínakinago.
²⁰angerusek issigúk, inít iluaitsuliorfiussut nunap târtue tamáker-
-matigik. ²¹nikatdlortok angerdlartíngikiuk pakatsisitdlugo,
nâgdliugtut ajorssartutdlo arkit únersiutigilissuk. ²²nikuigit, Gû-
-te-â, sakitsautigissat sakitsautigúk; erkaigit, silaitsup uvdlok ta-
-mât mitautigingmatit. ²³puionnavéruk kíngarssortivit nipât, ake-
-rartortivit silaerssorpалungnerat kagfariartuinartok.

tugsiautit 75.

ermutsimik Gûtip pianik.

¹agpítartumut. [migssiliugak:] aserornavérigit. Aasavfip
erinaligssiâ; eríniugagssiak. ²kutsavigâvtigit, Gûte-â, kutsa-
-vigâvtigit, arkit kanekingmat; tupingnartuliatit okalugtuarait.
³nagdlerstssak nagdliúsimatíkuvko inardliornaitsumik erkartû-
-ssiumârpunga. ⁴nuna augpok tássanilo inekartut tamarmik,
Júp. 38,4-7. uvangale sukarssue úgtûtekatigtgsípâka. (nipangerfik.) ⁵usor-
-ssitsâpilugtunut okarpunga: usorssitsâxinase; iluaitsumutdlo okar-
-punga: nagssugse kutsigsisekinasiuk. ⁶nagssugse kutsigsisípat-
-dlâxinasiuk, makitasôrssuartut okalukisaritse. ⁷sekernup nui-
-ssarfianitdlünft tarritsarfianitdlünft puilassuitsumitdlünft kâka-
-lingmit písangingmat, ⁸Gûte erkartüssissungmat, táussuma ardlât
nakigdlisitdlugo áipâ kutsigsisítarâ. ⁹ermusek Nâlagkap tigu-
Jer. 25,15 tt. -miarmago vînimik píkunartumik akulingmik ulivkârtok tássángalo
ímitsivdlune; kíngarnanut agdlât iluaitsumut nunamiussut tamarmik
imísavât alugtordlugo. ¹⁰uvangale okautigísavara nâgssâungitsumik,
Jâkup Gûtia erinalerssorfigísavara. ¹¹iluaitsumutdlo nagssue tamaisa
kivdlúsavâka, iluartut nagssue kutsigsisáput.

tugsiautit 76.

Jerúsâlâp ikiortânik.

¹agpítartumut. kúkilagtugagssak. Aasavfip erinaligssiâ; eri-
-niugagssiak. ²Gûte ilisimassauvok Jûtákúne, arka angingârpok

Israflíkúne. ³Salámipok tovka, najugâ Stunimipok. ⁴tássane Jút. 3,21.
navdlorpai pisigsimit ingnâtdlagtartut, erkornavérkutitdlo panatdlo
sorssungneritdlo. (nipangerfik.) ⁵káumarigdlutitdlo píssarssùvdlu-
-titdlo erSSIPutit kákane pñagkanik katerssuivfiussune. ⁶pagga-
-tigissáuput sapftsunik ũmatigdlit, siningmingnik sinigput; sor- Jer. 51,67.
-ssutdlarkigsut tamarmik agssatik támaivait. ⁷ivdlit, Jákup Gútia,
agpialüssigavit, kimugersutdlo kimugtuarssuitdlo siningâlerput.
⁸ivdlit tássa, ivdlit mianernangârputit; kinalo kînavit sâne atagi-
-nauva níngagkângavit? ⁹kilangmit tusardliúpat erkartüssut; nuna Nâg. 1,6.
sujôravdlune nipaitdlivok; ¹⁰Gûte nikuíngmat erkartüssisavdlune,
nuname ilalártut tamaisa ánâusavdlugit. (nipangerfik.) ¹¹mássa
inuit kamangnerata nersornartipâtít, kamangneruvdlo sivneranik
kiteruserputit. ¹²únersûtinik únersuigitse nâmagsivdlugitdlo Nâ-
-lagkamut Gûtivsinut. avatâmieue tamarmik tuníssutinik aggiú-
-ssisáput táussumúnga mianernaxissumut; ¹³táussuma sujuler-
-ssuissut sapíssusiat kipissará mianernangârdlune nunap kúngfnut.

tugsiautit 77.

tarnimigut ússernekartup tugpatdlersautiginiagâ.

¹Jítútükut agpítartuánut. Aasavñip erinaligssiâ. ²Gûte 39,1.
nivdliavfigâra tordlulavdlunga; Gûte nivdliavfigâra, táussuma siú-
-migfigilinga. ³angnikitdliortitdlunga Nâlagax ujariga, agssâka
únuame isagtitáuput kasuserdlutik; tarniga tugpatdlersarkúngilax.
⁴Gûte erkaissarângavko erkigsinek ajuleraraunga, isumaliulerâ-
-ngama anertera tugpatdliutigssaerútaraox. (nipangerfik.) ⁵issíka
sinigtailivatit, erdlokekaunga okalungnerdlo saperdlunga. ⁶uvdlut 143,6.
sujugdltt erkaivâka, ukiut itsarnisarssuit. ⁷kúkilagtortarníka er-
-kaissarâka únuákut, ũmativkut isumaliorpunga, anerteralo kig-
-dlisiuivok: ⁸Nâlagax nâgssáungitsumik ajagtuísava sáimâusser-
-kísananilo kingorna? ⁹isumagssuinaera soraerdluínarpa? okausek Is. 54,7 t.
kingugdlerpâgssanut agdlât nangingnavérpa? ¹⁰Gûte sáimâussi-
-savdlune puiorpa? nagdligtúissutse mátúsimanerdlugo níngag-
-dlune? (nipangerfik.) ¹¹isumakarpungale: igpingiatûtiga tamâssa, Jer. 10,19.
kutsingneruvsârtup talerpiata avdlángortísinauvâ. ¹²Nâlagkap ka-
-nox-iliornere erkartúsavâka, itsax tupingnartuliarissatit erkainiâ-
-savâka. ¹³suliatit tamaisa erkarsautiginiarpâka, pilarissatit isu-
-maliûtigâka. ¹⁴Gûte-â, avkutigissat ivdlernarpok; kina Gûtíuva 2 Mór. 15,
angingârtok iligtut, Gûte-â? ¹⁵ivdlit Gûtíuvutit tupingnartulior- 11-15.

-tartok, píssaunerit inuiakatigfngne nalunaerpat. ¹⁶ talerssuarmik utertípatit inugtáitit, Jákuvdlo Júserfivdlo kinguai. (nipangerfik.)
^{18,14-17.} ¹⁷ imerssúp taimane takuvátit, Gúte-á, imerssúp takuvátit sajug-
 -dlune, itinerssuitdlo úligput. ¹⁸ nuiat imerssuax kuivát, kutsigsup
 nuiai igtugput, karssutitdlo autdlartarput. ¹⁹ kagdlerpit nipá ká-
 -ssárpok, ingnátdlagíssat káumarsarpát inuit najugát, nuna úlig-
 -dlunilo sajugpok. ²⁰ ímákuť ingerdlavutit imerssuit angisút av-
 -xutigalugit, tumititdle ilisarinekángitdlat. ²¹ inugtáitit tasíssersú-
 -patit savautitut Mórsasivdlo Aarunivdlo agssaisigut.

tugsiautit 78.

Israílikut tasíssersúnekartarneránik.

¹ Aasavfip ajokersútá. ajokersúťivnut sídmigsaritse, inug-
 -táka, siutise ságtísigik kanerma okausfnut. ² kanera angmása-
 -vara ássersúťilerivdlunga, nalorssitsárutit itsarnitsat okauserísa-
 -váka, ³ tusagkavut misigíssavutdlo, sujuaíssavta uvavťinut oka-
 -lugtuaríssait; ⁴ tamáko ángigísángíkiťvut kitornainut, erkardlerfng-
 -nut kingugdligssanut, kisiáne Nálagkap únersiutigíssariakarne-
 -ra píssauneralo tupingnartulíaiło námagsíssai okalugtuaríssagivut.
⁵ nalunaiaut sarkangińpá Jákúkúne inatsísexartíťivdlune Isra-
 -líkúne, tamáko sujuaíssavťinut inássutígai, kitornatik ívkunínga
 ajokersúsagait; ⁶ erkardlerít kingugdligssat kitornaisalo inúngor-
 -tugssat tamáko ílisímásangmatígik, perorunígdlo kitornamingnut
 okalugtuaríssangmatígik; ⁷ tássa Gúte neriugfigerkuvdlugo Gúťivdlo
 piliaríssai puíorkunagit, inássutaile maleruarkuvdlugit; ⁸ sujuaíssatik
 ássigerkunagit, erkardlerít táuko sakítserťtsut nálagerťtsut, er-
 -kardlerít úmatímingnik nakímanavérsíťsingíťtsut, anerneratalo Gúte
 aulajangerfigíngíká. ⁹ Eivfaráp kinguai sákulersorsímássut pí-
 -sígíťartut uvdłorme sorssugfngme kingumut ságpť. ¹⁰ Gúťíp
 angerusia aulajangiutńgilát, inatsísailo malígdlugit ingerdlásaga-
 -luaramik píumángitdlat. ¹¹ piliaríssai puíorpait, tupingnartulíamínik
 takutíkáluarmatik. ¹² sujuaíssaisa tákuáne tupingnartulíorpok Egv-
 -ťinime, Súaníp narssáne. ¹³ ímax kupívá íkártíťdlugíťdlo, ímer-
 -ssuax kaleríťsítatut ísívdlugo nápartípá. ¹⁴ nuíamík tasíssersúpai
 uvdłúkuť, íngneruvdlo kaumaneránik únuax tamát. ¹⁵ ívnat ku-
 -pívai puílássúťssume ímíťdlugíťdlo kúgtussorssuarníťdlusók. ¹⁶ kú-
 -nguíť anísípai kaersumíť ímek kúgtíťdlugo kúgssuártut. ¹⁷ sulíle
 ajortulíarfigerkígpát kúťsingneruvśártumut nálagerťťdlutík ínuílau-

-ssume. ¹⁸ Gûtilo ússerpât ūmatimíkut nerissagssamik piunav-
 -dlutik igdligissamingnik, ¹⁹ Gûtilo okautsimingnik agssortordlugo
 okardlutik: puilassuitsume nerrivigssak Gûtip pissarêrsinaunerpâ? Mák. 8,4.
²⁰ takuvarse ivnak anaungmago imex kûlersok, kûnguitdlo supissut;
 nexigssamigtaok tunissisinaunerpa ínugtane nekínik pigssarsiv-
 -dlugit? ²¹ tamána pivdlugo Nâlagak arragpok tusaramigit; ingnek
 ikuatdlagpok Jâkúkut pivdlugit, níngangnerdlo kagfarpok Israflíkut
 pivdlugit; ²² Gûte ugperfigíngingmássuk ánáussiumártordlo isumav-
 -dluarfiginago. ²³ taimáitok kutsigsup nuiai tagpavko inápai, ki-
 -lauvdlo matue magperpai, ²⁴ mánanik siagdleritsivigalugit neri-
 -ssagssainik karrinigdlo tunivdlugit kilaup pñnik. ²⁵ nekigssak
 íngilit piat tamarmik nerissarpât; taxuagssainik autdlartitsivigai
 kârsitdlartitdlugit. ²⁶ agsarnek pilersípâ kilangme, nígek pitorar-
 -titdlugo píssaunermigut; ²⁷ nekínigdlo torartitsivigai pujoralanertut
 isivdlugit, tingmíssat sulugdliit ímap sioraisut isivdlugit; ²⁸ tang-
 -mârfiánutdlo nákartípai, inekarfísa avatainut. ²⁹ tauva neríput
 kârsitdlangârdlutik; kfsagissainik pajugpai. ³⁰ kfsagissatik taimai-
 -tingíkatdlarait, nerissatik sule kanermiugigait, ³¹ tauva Gûtip ní-
 -ngangnera kagfarpok pivdlugit, tauvalo tokoraivok pualasórtaine,
 Israflívdlo sâkunerdlártai akugdlártípai. ³² tamáko tamaisa tai-
 -mailisitdlugit ajortuliarkigput, tupingnartuliailo ugperíngilait. ³³ tai-
 -máitumik uvdlue nungutípai piúngitsorsíortitdlugit, ukiue nungu-
 -típai ánilárnartorsíortitdlugit. ³⁴ tokoralerângatik aperkutígilerarât
 uterdlutigdlo Gûtilo uyardlugo. ³⁵ tauva erkailerarât Gûte kaer-
 -sorigígtik, Gûte kutsingneruvsártok utertitsissigígtik. ³⁶ kisiáne
 ilumórtússârnarfigât kanermingnik sagdluvfigalugulo orkamingnik; ³⁷ ūmataisa
 nakimanavêrsumik átavigíngikât, angerusialo ilumórfi-
 -gíngikât. ³⁸ táunale nagdligtuivok, ajortuliainik matórfigai ase-
 -ruinanilo; kavserssuarnik níngangnine nunuvâ, kamangninilo pi-
 -lersitaríngilâ tamâkersitdlugo. ³⁹ erkaiyai uviniussut, anersârnek
 ássigígtik autdlarângame utertaríngitok. ⁴⁰ kavseriardlutingme tau-
 -va táussumúnga nálagserípat puilassuitsume aliasugtítardlugulo
 inuilaussume? ⁴¹ nangigtardlutik Gûte ússerarât Israflíp ivdler-
 -nartua narrutsagtítardlugo. ⁴² agssai erkáingilait, [kanok iliortok]
 taimane angnikitdliortitsissimíngnit utertíngmatik; ⁴³ taimane na-
 -lunaerkutiliane piliaríngmagit Egívtinime, tupingnartulianilo Súa-
 -níp narssâne; ⁴⁴ kûgártue mumíngmagit áungordlugit, kûnít ímer-
 -nek ajulersitdlugit; ⁴⁵ níviuvkanik autdlartitsivigíngmagit neri-
 -nekautigíssainik, naratsínigdlo aserornekautigíssainik; ⁴⁶ kater-

5 Mór. 8,8.
 Juán. 6,
 31-35.

90,9.

Is. 29,13.

Hsk. 20,
 5-28.

-ssugagssait túniungmagit pigdlertanut inertunut, sullissutigissaitdlo pigdlertanut piarkanut; ⁴⁷ vīnekutautait patingmagit natarkornanik, figexutdlugssuautaitdlo nilangnik; ⁴⁸ nerssutautait natarkornanut pisingmagit, ungôrtagaitdlo ingnâtdlagissanut; ⁴⁹ níngangnerme kat-sungáineranik autdlartitsivigingmagit, arrangnermik úmitsangner-migdlo angnikitdliornartumigdlo, íngilit perdlugtitsissut autdlar-titáussutainik; ⁵⁰ níngangnine avkutigssiormago tarnait tokumut erdlíginagit, inússusê tokorarnermut pisitdlugit; ⁵¹ Egivtinime a-ngajugdliiaussut tamaisa patingmagit, Kámip tupermiuisa piginaunerisa pernautait; ⁵² ínugtanile tássánga autdlartingmagit savautitut, puilassuitsúkut ingerdlatitdlugit ungúkatut; ⁵³ tasíssersútdlugitdlo ajúngisitdlugit, ersíngisitdlugitdlo kíngarssortait ímap matôrmagit; ⁵⁴ ingerdlatitdlugitdlo kígdlekartitaminut ivdlernartumut, kákamut matumúnga talerpingminik pigiligkaminut; ⁵⁵ akimángitsutdlo kimátitdlugit kínáta sáne ímerautigititdlugitdlo úgtugarsíagssatut kíngornússagssatut, Israflíp nagguvekatigígsortaitovkine inekalersitdlugit. ⁵⁶ kisiáne Gúte kutsingneruvsártok ússersarpát táussumúnga nálagsertitdlutik, nalunaiautailo maleruángilait; ⁵⁷ tunuariardlutigdle ílumúngitsuliorput sujuaissamígsut, písigse kasôrtok ássígalugo sangussôrput, ⁵⁸ narrutsagtítardlugulo kíngigtúnguautímingnik ílungersortítardlugulo inússaliámíngnik kíperugkanik. ⁵⁹ Gútip tamána tusaramiuk arragpox Israfle asígí-nangálerdlugo. ⁶⁰ ínekarfík Stlumítok kímágpâ, tupek ínungne inekarfigíssane. ⁶¹ píssáune autdlarússautípâ, takoránersúne túniutdlugo kíngarssuissup agssainut. ⁶² ínugtane panamut píspái, arragkame kíngornússane pívdlugit. ⁶³ sákunerdlártait íngnerupnungúpai, níviarsíartaitdlo katítorsíumík erinalerssorfíngíngíngítldlat. ⁶⁴ palasé panamit ordlúput, nulísalo kíángilait. ⁶⁵ tauvale Nálagak íterpox síngísimassutut, píssarssuartut vīnimit kímgangártutut; ⁶⁶ kíngarssortínílo ajagdlugit saperssísípái kángusútígíssamík nágssáungítsumík tunívdlugit. ⁶⁷ kisiáne Júserfíp tovka asígínarpâ, Eívfárákut nagguvekatígít kíngíngílai; ⁶⁸ Jútákutdle nagguvekatígít kínerpái, Stuníp kákâ asassane. ⁶⁹ ívdlernartúnílo ígdulíarâ kútsíngnertut ísvdlugo, nunatut nágssáungítssugíssamík túngavíligkámísut ísvdlugo. ⁷⁰ kívfánílo Dáve kínerpâ savautit ínainit tíguvdlugo; ⁷¹ savat mílugtítssissut kíngornánít aggersípâ, Jákúkut ínugtane párerkuvdlugit, Israflíkutdlo kíngornússane. ⁷² párílerpáilo úmámígut ílumôrdlune tasíssersútdlugitdlo agssangmígut síanisúvdlune.

Hús. 7,18.

1 Sám. 4,
11-21.

132,13 t.

tugsiautit 79.

ilagit angnikitdliorneránik.

¹Aasavfip erinaligssiá. Gûte-â, akimángitsut kingornú-
-ssangnut píput, nálagfuitit ivdlernartok mingugtípát, Jerûsalât
kerrualúngortípát. ²kivfavit timait tokungassut nerissagssautípait
tingmissanut kilaup atânîtunut, untagissivítldo nekait nunap ner-
-ssutainut. ³ae Jerûsalâp avatâne tamagingne kuivait imertut
isivdlugit, ilerfiortokángildlo. ⁴sanilivtînut mitangnarsivugut,
avativtînitut mitautigalutalo inúkutigissarpátigut. ⁵Nálagak, kanok ^{44,14.}
sivisutigissumik níngagdluínásavit ilungersornerit ingnertut ikuma-
-titdlugo? ⁶kamangerit akimángitsunut kueraruk, ilingnik nalu- ^{Jer. 10,26.}
-ssunut, nálagauvfingnutldo atigkut ilingnut tordlortaríngitsunut;
⁷mássa Jâko nerivât, inigissâlo inuerúpát. ⁸ajortulianik sujug-
-dlernik erkainiarfigekinatigut, naláunasuartigut nagdligtivdlutit,
nikanarsingâravta. ⁹ikiortigut, Gûterput áagtitsisserput-â, aterpit
nálangnarsinigssâ píssutigalugo; áanáutigut, ajortuliautsivtînidlo
matôrfígitigut arkit píssutigalugo. ¹⁰sôx akimángitsut okásápat:
nauk Gûtiat? issigititdluta akimángitsune nalunarungnaerdle, kiv- ^{5 Môr. 32,43.}
-favit aue kuissat akiniutiginekásangmata, ¹¹kilerssugkat nimâr-
-nere kînavit sânut apûkilit, tokutitagssaugaluit inûtikit tatdlivit
sapîssusia migssiliordlugo; ¹²sanilivtalo mitagdlernere ilingnut mi-
-tagdliutigissait arfínek mardloriardlugit sânut akilíkit, Nálagak-â.
¹³uvagutdle ínugtátit, savautitit pârissatit, uvagut kutsavigísavav-
-tigit nâgssáungitsumik, únersiutiginekarnigssat okautigisavarput
kinguârfigsokartitdlugo.

tugsiautit 80.

ilagingnik Nálagkap vînekutautânik.

¹agpítartumut. migssiliugak: assorutit kaugdloringnertat.
nalunaiaut; Aasavfip erinaligssiá. ²Israflip pârssissâ úmâ, siú-
-nerarna; Jûserfikúnik ingerdlatitsissutit savautitit isivdlugit, kê-
-ruptit kulâne igsiassutit, kaumangârdlutit ersserna. ³artorssa- ^{4 Môr. 2,}
-juíssutsit pílerisâriuk Eivfarâvdlo Bînjamívdlo Mánarsivdlo sâne; ^{17-22.}
ingerdlagit áanásavdluta. ⁴Gûte-â, utersartigut; kînangnik káu-
-marsaigit, áanáunekásaugut tauva. ⁵Nálagak katerssârssuit Gû-
-tiat-â, kanok sivisutigissumik katsungaerssúsavit ínugtátit tug-
-siaraluartartitdlugit? ⁶nekigssamik kuvdlilissúmik nerdlersorpatit, ^{102,10 t.}

kuvdlilinernik ímípatit úgtüssuak ulivkârdlugo. ⁷ sanilivtínut sa-
-kitsautigitípavtigut, kíngarssortivutdlo mítatigdligínarput. ⁸ ka-
-terssârssuit Gútiat-â, utersartigut; kíngangnik káumarsaigit, ánáu-
-nekásaugut tauva. ⁹ vînekut Egivtinimit amuvat, akimángitsut
Is. 5,1-7. pèrsitdlugit ivssumut íkúpat. ¹⁰ avssiakutaiarpat; mángortâramilo
nuna tamákerpâ. ¹¹ tarrâta kâkat alángisípai, avalekutaisalo Gútip
sfteriutai [matôrpait]. ¹² muline ímamut avalagtípai, naordlârtanilo
kúgssuarmut. ¹³ sôk karmâ sivssorarpiuk sarssugtunut tamanut
nutsugfigititdlugo? ¹⁴ orpigssuartúp pûluktsa nivaivfigât, narssamilo
aulassut neriniarfigât. ¹⁵ katerssârssuit Gútiat-â, uterna; kilang-
-mit kiviarna takuniaivdlutitdlo vînekutdlo tamána takusardlugo.
¹⁶ sernigúk talerpigpit íkutâ, ernex ilingnut píssagtitat. ¹⁷ ingner-
-mik ikivkagauvok kipissauvdlunilo, kínavit agpissalüssineranit nu-
110,1. -ngutitaulerput. ¹⁸ agssavit kulangerdlissuk angut talerpingmíssu-
Epr. 2. -tigissat, inûp ernera ilingnut píssagtitat. ¹⁹ tauva ilingnit ni-
-gúsángilagut; inûtitigut, tauva atigkut tordlorfigiumârpavtigít.
²⁰ Nâlagak katerssârssuit Gútiat-â, utersartigut; kíngangnik káu-
-marsaigit, ánáunekásaugut tauva.

tugsiautit 81.

Israílip Gútia ánáussissok nagdliússivigerkuvdlugo.

¹ agpítartumut. agssagssoríssamik. Aasavfíp [erinaligssiâ].
² kímagtarfigisiuk Gúte píssaunekarfigput, Jákup Gútia tipait-
-sungârfigisiuk. ³ eríniugak agpísiuk, kilauterssoritse kúkilagta-
-riarssordluse alianaitsunik kúkilagutilerssordlusilo. ⁴ suvdluar-
-táussuarnik kardlortaritse káumánigfikut, káumat inerángat nag-
-dliússivivtigut. ⁵ tamána Israflime ilerkúngmat Jákup Gútiata
perkussânik. ⁶ Júserfikúne nalunaiautigâ anigame Egivtinimut sor-
-ssugdlune, [tássane] okautsit ilisaríngisâka tusaríka. ⁷ tuvê
2 Mór. 1,14. erssugaiarpâka, agssai nuioragkamit erssugtáumit pèrput. ⁸ ang-
- 17,7. -nikitdliortitdlutit tordlorfigigangma aniguisípavkit, kagdlermut
issertordlunga akivavkit; misiligpavkit imerme sakitsaivfingme.
(nipangerfik.) ⁹ tusaritse, ínugtâka, nalunaiavfigísavavse; ilumutdle
50,7. nâlagkungma, Israfle-â, ¹⁰ Gútimik takornartamik ilingnîtokásâ-
-ngilak; Gúte avdlanertax patdlorfigísángilat. ¹¹ uvanga tássau-
-vunga Nâlagak Gútit, ilingnik majuartitsissok Egivtinimit; karnit
angmangâruk, ímerumârpara tauva. ¹² kisiáne ínugtama nipiga
Rúm. 1,24 t. nâlángilât, Israflip kajumigíngilânga. ¹³ tauva taimaitípâka ūma-

-taisa ajorssusé atortitdlugit, sujúnersûtigissatik maligpait. ¹⁴ Inug-
-tama nálagkaluarpánga, Israflikut avkutigerkussavkut ingerdlaga-
-luarpata, ¹⁵ tauva kíngarssortait kilamik kunuterkajaríka, agssáka
angnikitdliortitsissainut sangmisitdlugit; ¹⁶ Nálagkap úmigssortai
táussumúnga manigúkajugtússásassut, ivkuale taimaivfigssát nág-
-ssáungitsúsassok; ¹⁷ kajússiagssat pitsaunerssainik neriserkajaríka; ⁵ Mór. 32, 18 t.
kaersumit tungusunitsúmik kársitdlarterkajarivkit.

tugsiautit 82.

Gútiussut akornáne erkartússissok.

¹ Aasavfip erinaligssiá. Gúte kekarpok Gútip ilagtgsaine,
Gútiussut akornáne erkartússivok. ² kanok siviutigissumik er-
-kartússisavise ajortulivdluse, iluaitut táukússusé sokutigalugit?
(nipangerfik). ³ nikanartutdlo iliarssuitdlo inardluissutigssiorsigik,
nâgdliugtutdlo pítutdlo nâpertuivduardluse pissarsigik; ⁴ nikanar- ^{Is. 1, 17.}
-tutdlo ajorssartutdlo ángtísigik, iluaitut agssainit ánausigik.
⁵ misigíngitdlat sianigissakarnatigdlo, târtume angaláput; [taimái-
-tumik] nunap túngavé tamarmik auláput. ⁶ okaraluartunga: Gú- ^{Juán. 10,}
-tiuvuse, tamavsilo kutsingneruvsártup kitornaráse. ⁷ taimáitok ^{84-86.}
inugtut tokúsause, nálagarssuitdlo ilátut ordlúsause. ⁸ nikuigit,
Gúte-â, nuna erkartúkiuk, ivdlit akimángitsut tamaisa kingornú- ^{2, 8.}
-ssagssarigagkit.

tugsiautit 83.

ilagit kíngarssortainut sernigerkússut.

¹ eríniugagssiak; Aasavfip erinaligssiá. ² Gúte-â, tusâgí-
-nakinak; nipangekinak uníngáinarnatitdlo, Gúte-â. ³ takuvatíme
kíngarssortitit silaerssorpallugtorssuit, úmigssortivitdlo niarkutik
makitatíkait. ⁴ perkusersúvdlutik inugtutit atautsimíssutigait isu-
-maliokatigtgdutitdlo torkortatit pivdlugit. ⁵ okarput: kâ, pfar-
-tigik inuiaujungnaersitdlugit, Israflip arka erkainekásaersitdlugo
kingorna. ⁶ úmatimíkut atausiuvdlutik isumaliokatigtgput; anger-
-figekatigtgput agssortordlutit: ⁷ Eitumíkut tupermiue Ismaflí-
-kutdlo, Múapíkutdlo Hâgaríkutdlo, ⁸ Gípalimiutdlo Amuníkutdlo
Amalákutdlo, Filisteritdlo Tórumiutdlo; ⁹ Asóriamiutdlúnt táu-
-kunúnga ilángúput, Lútip kinguai igdlerssorpait. (nipangerfik.)
¹⁰ taimailiorfigíkit, sórdlo Mítiákut pigitit, sórdlo Sisera pigit, ^{erik. 4.}

- sôrdlulo Jâpine pigit kûnguame Kfsunime; ¹¹táuko Eintorime
 erk. 7. nungutitaussut nunamut anartut ilerdlutik. ¹²sujulerssortait Oori-
 — 8. -visutdlo Svisutdlo itíkit, Stpatutdlo Salmûnatutdlo itíkit nála-
 -garssue tamaisa, ¹³táuko okartartut: Gûtip inigissai tigúsavavut
 pigiumavdlugit. ¹⁴Gûtiga, kâvssátut itíkit, ivigtut kivdlornikutut
 ls. 17,18. itíkit anorip terkalatitaisut. ¹⁵sôrdlo ingnerup orpigssuarpait nu-
 -ngútarai, sôrdlulo ikuatdlagtup kâkat ikítarai, ¹⁶taima maler-
 -ssúkit anorerssuautingnik ánilârsardlugitdlo anorâsuautingnik.
¹⁷kfnait mitangnarsíssúmik tamâkersíkit, arkit aperkutigerkuv-
 ls. 2. -dlugo, Nâlagax-â. ¹⁸pakatsivdlutigdlo ánilârdlit kipisuitsumik,
 kángusugdlutigdlo nungutitaugilit; ¹⁹tauva misigísáput ivdliussutit,
 Nâlagax tássa arkit, kisivit kutsingneruvsártutit nunap tamarme
 kulâne.

tugsiautit 84.

Gûtip igdluata kajungernartuinik.

- ¹agpítartumut. agssagssoríssamik. Kôrap kinguaisa piat.
 erinaligssiak. ²ata, sakíminangârmata inekarfisit, Nâlagax ka-
 -terssârssuit Gûtiat-â. ³tarnima Nâlagkap silardliutai kajungera-
 42,2 t. -lugitdlo kiperivfigai, ûmámalo uvinimgalo Gûte ûmassok kîmag-
 63,2. -tarfigât. ⁴tingmiánguardlûnit igdlugssarsivox, tuluvárnep inig-
 -ssane nanivâ piarkaminik ilissivigssane: tássa tunissiviutitit, Nâ-
 -lagax katerssârssuit Gûtiat-â, kúngigalo Gûtigalo. ⁵pivdluarput
 18,2 t. igdlungne inekartut, únersiutiguarsínâsavâtit. (nipangerfik.) ⁶piv-
 -dluarput inuit ilingnik píssaunekarfigdlit, avkutiliaussumik ûmâ-
 -miugdlit. ⁷kôrok kiassarfik ingerdlavigalugo puilassokartípât,
 siagdlerkârneratalo pivdluarxússúmik uligpâ. ⁸píssagtítldlutik pí-
 -ssagtíkiartorput, Gûtimut sarkúmerserdlutik Stunime. ⁹Nâ-
 -lagax katerssârssuit Gûtiat-â, tugsiutiga tusaruk; siúmigsarna,
 Jâkup Gûtia ûmâ. (nipangerfik.) ¹⁰Gûte-â erkornavêrkuterput-â,
 issigísassutit, tanitavit kfnâ xiviásagit. ¹¹mâssa silardliutitit a-
 27,4. -tautsimik uvdlivigalugit [uvdlinernit] tûsintilingnit ajúngíneruvok;
 Gûtima igdluata avdloriussânftdlunga iluarnerutipara iluaitut tov-
 -kine uníngâmersornermit. ¹²mâssa Nâlagax Gûte sekiniuvok
 erkornavêrkutauvdlunilo, Nâlagax sáimâunermik nálangnáumigdlo
 tunississarpok; sumik ajúngitsumik erdligúsángilai agssuarnaitsumik
 sakissut. ¹³Nâlagax katerssârssuit Gûtiat-â, pivdluarpok inuk
 ilingnut isumavdluartok.

tugsiautit 85.

nunap alianáissutigssânik.

¹ agpítartumut. Kôrap kinguaisa piat. erinaligssiak. ² Nâ-lagak, nunautigissat sáimáupat, Jākup autdlarússartai utersar-patit. ³ Inugtavit ajortuliait pfarpatit, ajortuliausiat tamât matôrpat. (nipangerfik.) ⁴ arrangnerit tamât pèrsípat, níngangnerpit katsungáissusia soraerúpat. ⁵ uterfigitigut, Gûte-â ánagtitsisser-^{Is. 63,17.} -put-â, uvavtínut narrutsangnerit soraersíssuk. ⁶ nágssáungitsumik níngáusavisigut, níngangnerit kinguártgsoxartitdlugo atauartísaviuk? ⁷ kingumut inūmarigsásángilisigut, Inugtavit ilingne tipaitsorkuv-dlugit? ⁸ Nâlagak, isumagssuinerik misigitítigut ánáussinernik tunivdluta. ⁹ tusardláka Gútip Nâlagkap okalungnere, erkigsi-viusassumik okalungmat Inugtaminut unagissiminutdlo, kisiánile kingumut silakángitsorpatdlásángitsut., ¹⁰ ilumut ánáussinigssâ ka-nigpok mianeringnigtainut, nálangnarsíssut nunavtíne inekarkuv-^{149,5.} -dlugo, ¹¹ isumagssuinerik ilumôrnerdlo nápekatingêrkuvdlugit, iluarnerdlo erkigsinerdlo kunigsarkuvdlugit, ¹² ilumôrnek nunamit nau-ssarkuvdlugo, iluarnerdlo kilangmit kulangiuterkuvdlugo. ¹³ má-^{Is. 45,8.} -ssame Nâlagkap ajúngitsox túniúkumârpâ, tauvalo nunavta nau-ssorigsútine nautísavai. ¹⁴ iluarnek angalásavok kfnâta sâne, avkusinerik tumiliordlugo.

tugsiautit 86.

kinuvdlune isumavdluartup tugsiautit.

¹ Dâvip tugsiautit. Nâlagak, siutitit sâgtikit tusardlungalo, nágdliugdlungalo ajorssartúgama. ² tarniga pârigiuk, ungagingnig-túgama; ivdlit, Gútiga, kivatfát ánáussuk ilingnut isumavdluartok. ³ sáimáunga, Nâlagak-â, uvdlok návdlugi ilingnut tordlulagama. ⁴ kivatfavit tarnâ tipaitsugtikiuk, ilingnut tarniga kajungermat, Nâ-lagak-â. ⁵ ivdlit, Nâlagak, ajúngitsúgavit isumákíssardlutitdlo isumagssungártardlugitdlo tamaisa ilingnut tordlulassut. ⁶ Nâlagak,^{78,38.} tugsiautitiga siúmigsariuk, kinutima nipánut siúnerarna. ⁷ angnikit-dliortitdlunga tordlorfigissarâvkit, akiumârangma. ⁸ Gútime iligtut itoxángilak, Nâlagak-â, iligtut iliorsinausokángilak. ⁹ akimángitsut^{2 Mór. 15,11.} pingortitatit tamarmik aggisáput kínavit sánut patdlordlutik, Nâ-lagak-â, arkitdlo nálangnartísavât. ¹⁰ ivdlime angingârputit, ivdlit tupingnartuliortarputit; kisivit Gútiuvutit. ¹¹ avkutigerkussangnik

- ajokersúnga, Nálagak, ilumôrssutsit pigalugo sakísagama; ũmatiga
 Mat. 6,24. atausingortíssuk aterpit mianerinekarnigssánut. ¹²kutsavigávkít,
 Nálagak Gútiga, ũmativkut ilūngardlunga, arkitdlo nálangnartí-
 -savara nágssáungitsumik; ¹³isumagssuinerit angekíngmat uvavne,
 tarnigalo ánáukagko unerivfíngmit atsigsumit. ¹⁴Gúte-á, sorku-
 -saisut nikuivfígānga, angutausersutdlo katerssortut inūssusera
 2 Mór. 34,6. nagdligtuissook sáimaussook kamajuitsok isumagssuingártok ilumū-
 -ngártok, ¹⁶ságfígínga sáimautdlungalo; kivfat tuniuk píssau-
 -nernik, kivfavit arnap ernera ánautdlugo. ¹⁷nalunaerkutíliúnga
 iluanákutígssavnik, ũmigssortima takúsagát pakatsivdlutigdlo, iv-
 -dlit, Nálagak, ikiorangma tugpatdlersardlungalo.

tugsiautit 87.

Jerúsaláp nutágssap inugssainik.

- ¹Kôrap kinguaisa piat. erinaligssiak; eriniugagssiak. tú-
 sark. 21. -ngaviligâ kákane ivdlernartune ípok. ²Stunip isávfê Nálagkap
 asavai Jákup inekarfínit tamanit. ³angingártut okauserinekarput
 ilingne ungalúgkame Gútip plane. (nipangerfik.) ⁴pikigtartordlo
 Is. 18,7. Bâpalilo erkartúsaváka ilisarssissivnut ilaliutdlugit; takúsagise Fili-
 - 19,21-25. -steritdlo Tôrumiutdlo Aitiŭpiamiutdlo, tássane inúngortut. ⁵Stune
 - 54. okautigiumârpât, nalingínait tássane inúngortúngók, kutsingneruv-
 -sártuvdlo aulajangersará. ⁶Nálagkap taiorásavai inuiakatigít ag-
 -dlalerunigit [okartardlune]: una tássane inúngorpok. (nipangerfik.)
 sark. 22,1. ⁷erinersártutdlo kávigdlutik okásáput: puilassútika tamarinik i-
 -lingnîput.

tugsiautit 88.

tarnimigut ússerneangártup tugsíutâ.

- ¹eriniugagssiak; Kôrap kinguaisa erinaligssiát. agpítartumut.
 sivnerserátariak kardlortagagssax; Hímanip Esrákússup ajoker-
 -sûtâ. ²Nálagak Gútiga ángatíssiga, uvdlúkutdlo únúakutdlo
 tordlorfígávkít. ³tugsíutiga sângnut pile, siutitít sâgtíkít tordlu-
 -lanivnut. ⁴tarniga kârsitdlarmat perdlugsíornernik, inûnermalo
 unerivfik patdlilermago. ⁵ánivekángitsumut samungnartutut isu-
 -makartitauvunga; angutitut nukingerútutut ípunga. ⁶tokussunî-
 Júp. 3,19. -punga pigínekarungnaerdlunga; tokutat ássigāka iliverme ina-

-ngassut erkaiungnaigkatit, agssangnit avigsártitaussut. ⁷ánive-
 -kángitsumut samanitumut ilivarma, ininut tártup pfnut, ininut
 itinernut. ⁸kamangnerpit túngavigânga, karártútingnigdlo tamanik ^{42,8.}
 nâgdliugtíparma. (nipangerfik.) ⁹ilisarekatigissâka uvavnit unga-
 -sigdlisípatit maujungnarsisitdlungalo táukunúnga; parnaerússau-
 -vunga anisínaunangalo. ¹⁰issíka issigiungnaerput nâgdliungnermit;
 uvdlox nâvdlugo tordlorfigâvkit, Nâlagak-â, agssâka ilingnut isag-
 -típâka. ¹¹tokussunut tupingnartuliúsavit? timaiagkat makísâpat
 kutsavigalutitdlo? (nipangerfik.) ¹²isumagssuissutsit okautigine- ^{Is. 38,18 t.}
 -kâsava iliverne, ilumôrssutsitdlünft aserorsimavfingme? ¹³tuping-
 -nartuliatit misiginekâsâpat tártume, iluarssutsitdlünft nuname ^{Júp. 10,21 t.}
 puiorfingme? ¹⁴uvangale nivdliavfigâvkit, Nâlagak-â, tugsiumalo
 uvdlanguak sarkúmerfigâtít. ¹⁵sók tarniga ajagtorpiuk, Nâlagak-â,
 kînangnigdlo sók issertúpinga? ¹⁶nâgdliugtúvunga inússugssau-
 -jungnaersutut itdlunga inúsungnivnit agdlât; ánilárnartútivit na-
 -nertormânga sianitungnaerpunga. ¹⁷nîngangnerpit katsungâissu-
 -siata pivânga, ánilársautivit piunêrúpânga. ¹⁸imertut iluvânga
 uvdlox nâvdlugo, tamâkerdlutik avatangerpânga. ¹⁹asassíkalo ikí- ^{Júp. 17,18,14.}
 -ngutíkalo uvavnit ungasigdlisípatit, ilisarekatigissâka tâssa inít
 tártup pê.

tugsiautit 89.

tanitamut únersûtít.

¹Eitanip Esrákússup ajokersûtâ. ²Nâlagkap isumagssui-
 -nere erínersârutigísavâka nâgssâungitsumik, kinguârtigsokartitdlugo
 kanivnik okautigísavara ilumôrssutsit. ³okarpungame: isumag-
 -ssuinek ineriartortínekarpok nâgssâungitsumik, kilangme aulaja-
 -ngersarpat ilumôrssutsit. ⁴kinigara angerfigâra, ugpernar-
 -saivunga kivfavnut Dâvimut: ⁵nâgssâungitsumik aulajangersaru-
 -mârpâka kinguâgssatit, igsiavft kilâlik ineriartortíkumârpâra ki- ^{2 Sâm. 7,12 t.}
 -nguârtigsokartitdlugo. (nipangerfik.) ⁶kilait kujássutigait tu-
 -pingnartuliatit, Nâlagak-â, ilumôrssutsitdlo ilagtngne ivdlernar-
 -tune. ⁷kiname kutsigsup nuiane Nâlagkamut nagdlersitagssauva, ^{86,8.}
 Gûtíp ernerine kia Nâlagak ássigâ? ⁸Gûte ersinartorssúvok iv-
 -dlernartut atautsimtífiâne mianernardlunilo avatangtssiminit ta-
 -manit angnermik. ⁹Nâlagak katerssârssuit Gútiat-â, kina iligtut
 píssarssúva, Nâlagak-â? ilumôrssutsivitdlo avatangerpâtít. ¹⁰ivdlit
 nâlagauvutit imarssuarmut kununartumut, maligssue kagfumissâ-

-rângata ivdlit nipangersítarpatit. ¹¹ivdlit pikigtartox aserorterpat tokutatut isivdlugo, kíngarssortítit siámartípatit tatdlingnik píssar-
-ssuarmik. ¹²ivdlit kilak pigât, âmalo ivdlit nuna pigât; inuit najugât táussumanítudlo ivdlit túngavilerpatit. ¹³avangnálo ku-
-jatálo ivdlit píngortípatit, Tâporilo Hermútdlo kímagtarput arkit píssutigalugo. ¹⁴artorssajuitsumik talekarputit, agssatit píssar-
-ssūput, talerpít kutsigpok. ¹⁵nâpertuivdluarnek erkartüssinerdlo
97,2 t. igsiavfigpit kilâgdlop aulajangerfigai, isumagssuinek ilumôrnerdlo
kínavit sâne kekarpit. ¹⁶pivdluarput inuiait tipaitsungárnek na-
-lúngitsut; Nâlagak, kínavit kaumanerane sakiumârpit. ¹⁷uvdlok
tamât kímasugkumârpit arkit píssutigalugo, iluarssutsitdlo akitsi-
-ssutigísavât; ¹⁸iligkut usornarsigamik píssaunermingne, sáimáu-
-nigkudlo nagssugput kutsigsisíkagko; ¹⁹igdlersorterpit Nâlagkap
47,10. pigingmago, kúngerput Israflip ivdlernartuata pigingmago. ²⁰tai-
-mane takordlórnikut ungagissingnut okalugputit okardlutit: pí-
4 t. -ssarssuak ikiuissugssángortípara, inuiangnit kinigak akitsisípara.
ap. sul. 13, ²¹kivfara Dâve navssârâra, tarnutivnik ivdlernartumik tanípara.
22 t. ²²táuna agssangma aulajangerfigísavât, tatdlimalo píssagísavâ.
²³kíngarssuissup erdlokisísángilâ, inúvdlo mumingassup nâgdliug-
-tísángilâ; ²⁴kisiáne angnikitdliortitsissai sekumisíkumârpâka sâne,
ûmigssortailo perdlugtíkumârpâka. ²⁵ilumôrssutsimalo isumag-
-ssuinerdlo najúsavât, nagssualo kutsigsisávok atera píssutiga-
-lugo. ²⁶agssai imarssuarmítísavâka talerpialo kúgssuarnítitdlugo.
²⁷táussuma ima písavânga: ivdlit tássa atâtaga Gútigalo kaer-
Epr. 1,6. -sordlo ánagfiga. ²⁸angajugdlerángortíkumârpáralo, nunap kú-
sark. 19,16. -ngíne kutsingneruvssártugssak. ²⁹isumagssuivnik aulajangtífigiu-
-mârpâra nâgssáungitsumik, angerusigalo táussumúnga ilumúsávok.
³⁰kinguâgssai ítuínartísavâka, igsiavfialo kilâlik kilagtut siviutigi-
-sávok. ³¹kitornaisa inatsisíka kímagpatigik, ingerdlagpatalo er-
-kartüssisigerkussâka malingnagit, ³²ilerkorerkussâkalo nalingí-
-nautigpatigik inássutíkalo maleruarnagit, ³³tauva pinerdlungnere
takusarumârpâka unatautilerdlunga, ajortuliait patitsinernik pit-
2 Sám. 7,14 t. -dlardlugit; ³⁴isumagssuinerale táussumúnga uniorkutísángilara,
ilumôrssuseralo sagdlutísángilara. ³⁵angerusiga nalingnautísángi-
-lara, kanivnitdlo anissut avdlángortísángilâka. ³⁶atausek ugper-
-narsáissutigâra ivdlernarssusera narkigsigalugo, Dâvimut sagdlúsá-
-ngilanga: ³⁷kinguâgssai ítuínásáput, igsiavfialo kilâlik sekinertut
Jer. 33,20 t. ísávok sávne; ³⁸káumatitit isivdlugo nâgssáungitsumik atásávok;
mássalo ilumôrpok kutsigsup nuiaine ilisimangnigtox. (nipangerfik.)

³⁹ kisiáne ajagtuivutit asiginaivdlutitdlo, tanitat níngáupat. ⁴⁰ kiv-fanguut angerutsit ajorát, niakorutá nalinginautípat nunamut igi-tatut isivdlugo. ⁴¹ ungalorssue tamaisa sipivatit, igpiliugalê ná-karnikúngortípatit. ⁴² sarssugtut tamarmik ujajaiufigát, saniltsa ^{80,18.} mitautigát. ⁴³ angnikitdliortitsissaisa talerpiat kutsigsisípat, kí-ngarssortai tamaisa tipaitsugtípatit. ⁴⁴ āma panāta kfnā tunug-típat, sorssungnermilo kekartuartíngilat. ⁴⁵ mingúissusia soraer-sípat, igsiavfialo kilálik nunamut úpitípat. ⁴⁶ inúsungnerata uv-dlue kipivatit, kángusungnermik uligpat. (nipangerfik.) ⁴⁷ Nálagak, kanok siviutigissumik issertordluínásavit kamangnerit ingnertut ikumatitdlugo? ⁴⁸ erkaingana, inúp inúnera sūva? [er-kaigit] kanok piúngitsorsortigititdlugit inuit kitornait tamaisa pí-ngortíkitit. ⁴⁹ kina inúva toko takúsanago, tarnine unerivfiup píssauneranit ánáusavdlugo? (nipangerfik.) ⁵⁰ Nálagak, nauk isu-magssuinitit sujugdltt, Dávimut ugpernarsáissutigissatit ilumôr-ssutsit narkigsigalugo? ⁵¹ Nálagak, erkaigíkit kivfavit mitangne-karnere, inuiakatigigsorpagssuit tamarmik sávnut nanertuingmata; ⁵² kíngarssortitit mitagdlermata, Nálagak-â, tanitavit tumai mitautigingmatigik.

⁵³ Nálagak kujanarsile nágssáungitsumik;
āman, āman.

tugsiautit 90.

inúnipta nájássusianik.

¹ Gútip inoxutáta Mórsasip tugsiautá. Nálagak, ivdlit inig-
-ssarsiorfigávtigit kinguárfigsoxartitdlugo. ² kákat nuíngíkatdlar- ^{5 Mór. 33,27.}
-mata, nunalo inuitdlo najugát píngortíngíkatdlaragkit, ivdlit Gú-
-tiuvutit nágssáungitdluínartumik. ³ inuit kingumut sekungní-
-ngortípatit okardlutitdlo: uteritse, inuit kitornait ukorsê. ⁴ ukiú- ^{2 Pít. 3,8.}
-me túsintigdlit tássa issingnut sórdlo igpagssak uvdlok itok,
kángiúsimassarángat, sórdlulúnt únuákut pigárfik. ⁵ súpútarpa-
-tit, sininguertut íput; uvdlákut nauleraraut ivigkatut, ⁶ táu-
-ko uvdlákut sivkerdlutik naussarángamik únúkut kivdlornexa-
-raraut tokuvdlutigdlo. ⁷ mássa níngangnerit nungutitáussuti-
-gárput, kamangneritdlo ánilángárutigárput. ⁸ ajortuliavut tá- ^{Jer. 16,17.}
-kungnut ilivatit, issertugautivutdlo kínavit kaumaneranut písi-

metamanitokar.

-patit. ⁹taimáitumik uvdluvut tamarmik tarortarput arrangnerne, ukiuvut nássarávut erkarsarnerinartut. ¹⁰ukiuvta uvdlue tássa ukiut arfinek mardlungnik kuligdlit, nakússagtínekardlune ukiut arfinek pingasunik kuligdlit; pitsaunerssaitdlo tássa erdloxinartut piúngitsutdlo. mássa kângiutilertoraraut áungartitdlutalo. ¹¹kiale ilisarâ níngangnerpit píssaunera? arrangnerit kia ilisarâ miane-
-rinekarnigssat erkordlugo? ¹²ajokersortigut uvdluvut ima kisi-
-tarkuvdlugit: úmativtigut ilisimalersitdluta. ¹³uterna, Nâlagax,
^{6,4 t.} kanok sivismigisava? kivfatit nâkigíkit. ¹⁴uvdlânguax kârsitdlar-
-títigut isumagssuinernek, tauva kîmagtardlutalo tipaitsúsassugut uvdlugssavut návdlugit. ¹⁵tipaitsugttigut uvdlut ilingnit nâgdliug-
-titauvfivta naligssânik, ukiut perdloxarfivta naligssânik. ¹⁶piliatit ersserdlit kivfangnut, atarkinarssutsitdlo kitornainut; ¹⁷Nâlagkavdlo Gútivta inugsiarnerfigilisigut, agssavtalo suliait uvavtíne aulaja-
-ngersarigit; mássame, agssavta suliait aulajangersarigit.

tugsiautit 91.

Gúte sernigssortigârput.

¹kutsingneruvsârtup sernigssuivfiáne unigfekartok ajugaká-
-ngitsup alángigâne únuísavok. ²Nâlagkamut okarpunga: kimâv-
-figa patdligtailissautiga, Gútiga isumavduarfigissara. ³táussuma ánáusangmatit tingmiarsiortup nigainit tokorarnermitdlo aserútau-
-ssumit. ⁴isarkuminik ulisavátit, suluisa atânut kimâvfigssakar-
-putit; ilumôrssusia erkornavêrkutauvdlunilo talugssauvok. ⁵su-
-jôragisángilatit únuap ersinartue karssutdlúnit uvdlúkut inger-
-dlassut, ⁶tokorarnerdlúnit târtume angalassok perdlútdlúnit uv-
-dlup kerkane nungutitsisok; ⁷túsintigdlit ordlualuarpata sa-
-ningne, kulinigdlúnit túsintigdlit úpíkaluarpata talerpigpit tu-
-ngâne; ivdlit patdlísángilâtít. ⁸issigingnâgínardlutit iluaitut
kanok akilernekartut takujumârpátít. ⁹ivdlíme, Nâlagax, ki-
-mâvfigâvkit. kutsingneruvsârtok inigssarsiorfigát; ¹⁰ajortok
ilingnut nalautsúsángilax, perdlugssap tovkít patdlísángilâ. ¹¹íngi-
-line perkujumârmagít pivdlutit, párerkuvdlutit ingerdlavígissangue
Mat. 4,6. tamane. ¹²táukua kivssumiásavátít, isigkatit ujarkamut kagdluter-
-kunagít. ¹³lfuvidlo pulateriârssuitdlo issaruaussagdlit tungmar-
Lúk. 10,19. -figumârpátít, lfuvitsiaitdlo úmassorujugssuitdlo tugdlarumârpátít.
¹⁴átavíngmanga ánáusavara, atera ilisaringmago pinekarnavêr-

-síkmárpara. ¹⁵ tordlorfigigânga tusásavara, angnikitdliornerane najorpara; aniguisitdlugulo nâlangnarsisíkumárpara. ¹⁶ inûnertuner-mik nâmagsisíkumárpara ánáussinigssavnigdlo takungnigtitdlugo.

tugsiautit 92.

Gûtíp suliaunik iluartûtitainigdlo.

¹ erinaligssiak; eriniugagssiak sapâtisiut. ² Nâlagak kut-savigalugo pivdluarnakaok, arkit erinalerssûtigalugo, kutsingne-ruvsártutit-â; ³ isumagssuissutsit okautigalugo uvdlâkut, ilumôr-ssutsitdlo únuâkut; ⁴ kulinik nokartilingmik nipilerssordlune kú-kilagutilerssordlunilo, kúkilagtarissamik akúnilersuivdlune. ⁵ tássa piliangnik tipaitsugtíkangma, Nâlagak; agssavit suliait kîmagtau-tigâka. ⁶ ata, angingârmata suliatit, Nâlagak-â, isumaliornitit itingâkissut. ⁷ inûp sianíngitsup tamâko misigissaríngilai, silakâ-Râm. 11,ss.ngitsup sujunersissaríngilai. ⁸ iluaitut nautstatut kangekalerâ-ngamik, piúngitsuliorniartutdlo tamarmik [naussutut] sivkerâ-ngamik, taimailissarput pfarnekásagamik nangingnavisavdlutik; ⁹ ivdlitdle, Nâlagak, kutsigputit nâgssâungitsumik. ¹⁰ takuvatíme Is. 57,15.kíngarssortitit, Nâlagak, takuvatíme kíngarssortitit asiúsassut, piúngitsuliorniartut tamarmik siámartínekásassut. ¹¹ uvangale nag-ssuga kutsigsisípat ugsigpârsûp nagssuatut, ûliamik nutâmik kuinekarpunga. ¹² issima takuvdluásavait kíngarssortíka, ajortut uvavnut nikuítut siutima tusardluásavait. ¹³ iluartok kangekale-1,1-3.-rumârpok palmisut, Lîpanûnip sfteriatut agdliartúsavok. ¹⁴ Nâ-lagkap igdluane íkússugaussut Gûtivta silardliutaine kangekale-rumârput; ¹⁵ utorkaunermingne agdlât kingunigssiorumârput ivse-kardlutigdlo ûmauvdlutigdlo; ¹⁶ Nâlagak nalunaerutigerkuvdlugo 5 Mór. 32,4.perkusersuitsox, kaersora tássaussok, iluáissusekángitsordlo.

tugsiautit 93.

Nâlagak kúngiuvox.

¹ Nâlagak kúngiuvox, inornaut ássûtigâ; Nâlagak ássuarpok, píssaunermik kíterusersimavox; taimáitumik inuit najugât aula-jáipok sakigssaunanilo. ² igsiavftit kilâlik kigdlinganit aulajáipok, 96,10.isuanit íputit. ³ kúgssuit igtugput, Nâlagak-â, kúgssuit igtugput 46,7.niperssuamingnik, kúgssuit igtugput maliarpalungmingnik. ⁴ imer-

-pagssuit nakússut [nipānit] ímap karártuisa nipānit angnermik Nálagak nakúvok kutsigsume. ⁵nalunaiautitit ilumungârput; iv-dlernarnex igdluvit ássûtigiuarsínásavâ, Nálagak-â.

tugsiautit 94.

akiniut Gûtíp pigigâ.

- 5 Mòr. 32,³⁵. ¹Nálagak Gûte-â, akiniúmik pigingnigtutit, Gûte-â, akiniúmik pigingnigtutit, kaumangârdlutit ersserna. ²nikuísassutit, sila-miunik erkartüssissutit-â, inornartíniartut akillíkit ilerkuisa naligssānik. ³kanok siviutigissumik iluaitsut písápat, Nálagak-â? kanok siviutigissumik iluaitsut nuánásápat? ⁴okalupilugput ig-tújuitsutut okausekardlutik, piúngitsuliorniartutdlo tamarmik nersorkusârput. ⁵Nálagak, ínugtáit sekumisípait, kingornússatit nâgdliugtípait; ⁶uvigdlarnerit takornartatdlo inuarterait, iliarssuit
- 10,¹¹⁻¹³. tokorarpait, ⁷okardlutigdlo: Nálagak issigíngilax, Jákup Gûtia malugissakángilax. ⁸misiginiaritse, inuit sianíngitsortait ukorsê; ilivsiló silakángitsuse, kakugo silagtúsavise? ⁹siúmik ivertitsissok tusásángínerpa? issiliortok issigísángínerpa? ¹⁰akimángitsunik inerterissartok pitdlaiumángínerpa? táuna inungnik ajokersuissok ilisimassainik ilisimalersitdlugit. ¹¹inuit erkarsautait Nálagak
- 1 Kor. 3,²⁰. ilisimavai, piúngitsúngmata. ¹²pivdluarpok inuk inertigkat, Nálagak-â, inatsisingnit ajokersugkat, ¹³uníngáinarkuvdlugo uvdlune ajortune, nákáukiax agssangnekarserdlugo iluaitsup nákarfigssâ.
- Epr. 13,⁵ t. ¹⁴Nálagak ínugtane iperásángíngmagit kingornússanilo kimásanagit. ¹⁵mássa erkartüssisigissax kingumut iluarsísavok, úmatimíktudlo perkusersuitsut tamarmik akueriumârpât. ¹⁶kina níkuísava iluaitsulíortunut igdlersordlunga? kina savssásava ajortulíortunut igdlersordlunga? ¹⁷Nálagak ikiortigíngkuvko, tarniga nipangersitat ināne uníngavekarkajakaok. ¹⁸okarángama: isigkavník kuáipunga, tauva ivdlit, Nálagak, isumagssuinerpit najúmissarpánga. ¹⁹iluvkut amerdlasúník erkarsartitdlunga tugpat-
- 2 Kor. 1,⁴. dlersautivit tarniga tipaitsugtítarâ. ²⁰igsiavfik kilálik aserú-
- Is. 10,¹. -tausok iligissakarfigaiuk, erdlókíssutinik ilerkererkussamut taortilíorfiussok? ²¹iluartup tarnānut sorssulerssârput, píngitsuvdlo aua píssútípât. ²²uvangale Nálagak sernigissauvfigâra, Gûtiga tássa kaersok kimâvfiga. ²³ajortulíaitdlo kingumut táukunúnga písisavai, ajorssusiatigut nungúkumârdlugit; Nálagak Gûtivta nungúkumârpai.

tugsiautit 95.

ilumutdle uvdume nipâ tusaruvsiuk.

¹kaigitse, Nâlagak kîmagtarfigisigo, kaersok ânagfigput ti-
-paitsungârfigisigo. ²kujavdluta kfnâta sânut pisa, erinalerssor-
-dluta tipaitsungârfigisigo; ³Nâlagak Gûterssûvdlune kúngerssûng-
-mat Gûtiussunut tamanut. ⁴táussuma agssainîput nunap ujar-
-tariai, kâkatdlo sapernartûtait táussuma pigai. ⁵táussuma imak
pigâ, táussumalo píngortípâ; panertordlo agssaisa piliarât. ⁶kai-
-gitse, patdlorta, sikigdluta sêrkumiarta Nâlagkap píngortitsissivta
sâne. ⁷táuname Gûtigârput, uvagutdlo tássa inuit táussuma
nerisitai, savat táussuma pârisai; ilumutdle uvdume nipâ tusa-
-ruvsiuk. ⁸ûmatise mángertekinasigik, sôrdlo ivko iliortut sakit-
-saivfngme, taimane ússernekarfngme puilassuitsume; ⁹tássane
sujuaissavse ússerânga misilingniardlunga, mássalo kanok-iliornika
issigigait. ¹⁰ukiut sisamanik kuligdlit avâkatdláupâka erkardlerît
táuko okardlungalo: tamâssa inuiat ûmatimikut támartâinartut,
ingerdlavigissákalo táukua ilisaríngilait; ¹¹taimáitumik kamang-
-nivne ugpernarsaivunga [okardlunga]: uníngavigerkussavnut isi-
-sángitdlat.

1 Kor. 8,5. 6.

100,8.

Epr. 3,7 tt.

tugsiautit 96.

eríniugak nutâk atúsassok.

1 nal. 16,

28-33.

¹Nâlagak erínarsârfigisiuk eríniugkamik nutâmik, Nâlagak Is. 42,10.
erínarsârfigisiuk, silamiut tamavse-â. ²Nâlagak erínarsârfigisiuk,
arka nersorsiuk; ânâussinera okautigisiuk uvdlut nungutdlugit.
³nâlangnarssusia okalugtuarisiuk akimángitsune, tupingnartuliai
okalugtuarisigik inuiakatigfngne tamane. ⁴Nâlagak angingârmat
únersiutigissariaxangârdlunilo, Gûtiussunit tamanit mianernangârtok. 95,3.
⁵mâssa inuiakatigft Gûtigissait tamarmik Gûtípilûput, Nâlagkavdle
kilak píngortípâ. ⁶nalekángissut atarkinautdlo kînáta sâníput,
píssaut takorânersûtldlo ivdlernartûtânîput. ⁷Nâlagak âtsivigisiuk, 78,61.
inuiakatigft erkardlerfngsortait ukorsê, Nâlagak âtsivigisiuk nâlang-
-nâumik píssaunermigdlo. ⁸Nâlagak âtsivigisiuk arkata nâlang-
-nautigssânik, tuníssutinik aggiússivdluse silardliutainut piartoritse.
⁹Nâlagak patdlorfigisiuk ivdlernartunik ássuarsimavdluse, issiger-
-nanit úligitse, silamiut tamavse-â. ¹⁰akimángitsune okaritse:
Nâlagak kúngiuvok, taimáitumik inuit najugât aulajáipok sakig- 93,1.

98,7 tt. -ssaunanilo; inuiakatigt erkartūtarpai inardliornaitsumik. ¹¹ kilak tipaitsugdle, nunalo kīmasugdle, imax igtugdle iluanitudlo; ¹² nar-ssax nuánárdle kánitudlo tamarmik, orpigssuartúp orpé tamarmik tauva kīmagtardlit ¹³ Nālagkap kfnāta sāne, aggermat, aggermat nuna erkartūkiartordlugo. inuit najugāt erkartūkumârpâ nâpertuivdluardlune, inuiakatigt ilumôrnerminik písavai.

tugsiautit 97.

Gútip nālagauvfanik.

93,1. ¹Nālagax kúngiuvox, inuit najugāt kīmasugdle, sinerīssat tipaitsugdilit táuko amerdlaxissut. ²nuiap tarrajugtuvdlo iluvât, nâpertuivdluarnek erkartūssinerdlo igsiavfiata kilâgdlop aulajangerfigai. ³ingnek ingerdlavox kfnāta sâgut, kīngarssortainik avatangīssunik ikuatdlagtitsissox. ⁴ingnâtdlagtitsinerisa inuit najugāt kâumarsarpât, nuna issigingnârpox ûligdlunilo. ⁵kâkar-ssuit kutsûssiatut augput Nālagkap issigernanit, nunarssûp tamarme nālagâta issigernanit. ⁶kilait nalunaerpât nâpertuivdluar-ssusia, nālangnarssusialo inuiakatigt tamarmik issigât. ⁷pakat-sísâput tamarmik inûssalianik kīvfartūssissut, Gútipilungnik usor-
Epr. 1,6. -ssitsârtut; patdlorfigisiuk, Gútiussuse tamavse-â. ⁸Stune tusar-pox tipaitsugdunilo, Jûtap panê kīmasugput erkartūssinitit pís-ssutigalugit, Nālagax-â. ⁹ivdlīme, Nālagax, kutsingneruvsâr-putit nunap tamarme kulâne, kutsingârputit Gútiussunit tamanit
Aam. 5,14 t. angnermik. ¹⁰Nālagkamik asangnigtuse-â, ajortox ûmigisiuk. ungagissime tarnait pârai, iluaitut agssainit ânâusavai. ¹¹kau-massok siaruartigauvok iluartup pigssâ, tipaitsûtdlo ûmatimikut perkusersuitsut pigssât. ¹²Nālagkame tipaitsugitse, iluartuse u-korsé, kujavdlusilo ivdlernarssusia erkaivdlugo.

tugsiautit 98.

Nālagax aggerpox.

¹erinaligssiak. Nālagax erinersârfigisiuk eriniugkamik nu-tâmik, tupingnartuliormat; talerpine ajugâussutigâ, taline ivdler-nartox. ²Nālagkap ânâussinigsse nalunaerpâ, nâpertuivdluar-ssutse ulêrpâ akimángitsut issainut. ³isumagssuīssutse erkaivâ, ilumôrssutsilo Israīlīkūnut atugke; nunap isuisa tamarmik Gú-tivta ânâussinera takuvât. ⁴Nālagax tipaitsungârfigisiuk, silamiut

tamavse-â, kîmagtarnise anisigik nipilerssordlusilo. ⁵Nâlagak nipi-
-lerssorfigisiuk kûkilagtaríssanik, kûkilagtaríssanik erinalerssûtítldo
nipānik, ⁶kardlortautinik suvdluartáussúitldo nipānik; tipaitsungâ-
-ritse Nâlagkap kúngiussup kînâta sâne. ⁷imak igtugdle iluanítut-
-ldo, inuit najugât tássanilo inekartut; ⁸kûgssuit agssatik erssâr-
-tardlisigik, kákarssuit atautsíkut kîmagtardlit ⁹Nâlagkap kfnâta
sâne, aggermat nuna erkartûkiartordlugo. inuit najugât erkartûku-
-mârpâ nâpertuivdluardlune, inuiakatigt inardliornaitsumik písavai.

96,11 tt.

tugsiautit 99.

Nâlagak ivdlernartûvok.

¹Nâlagak kúngiuvoK, inuiakatigt úligput; kêrupít kulâne
igsiavok, nuna sajupok. ²Nâlagak Stunime angekaok, kutsigpok
inuiakatigt tamarmik kulâne. ³arkit angingártok mianernakissok
únersiutigât, táuna ivdlernartok, ⁴kúngivldo píssaunera inardluí-
-ssúmik asangnigtup; inardliornaitsoK ivdlit atortípat, erkartússi-
-sigssak erkordluartípat Jákúkúne. ⁵Nâlagak Gúterput angisú-
-tísiuk, patdloritse isigaisa tungmarfiata sâne; ivdlernartûvok.
⁶Mórsasilo Aarunilo palasísa ilagigait, Sámualilo táussumínga ar-
-kagut tordlorfigingnigtut ilagigât; táukua Nâlagak tordlorfigât,
táussumalo akissarpai. ⁷napassumit nuiaussumit oxalugfigigai,
nalunaiatai maleruarparit, ilerkorerkussaminik tuningmatik. ⁸Nâ-
-lagak Gúterput, ivdlit akissarparit; táukunúnga Gútiuvutit isu-
-mákêrfigingnigtok, nauk piliarissait akiniutigigaluaritit. ⁹Nâlagak
Gúterput angisútísiuk, patdloritse kákâta ivdlernartup sâne, Nâ-
-lagak Gúterput ivdlernartúngmat.

18,8-11.

1s. 9,7.

tugsiautit 100.

kujaniut.

¹erinaligssiak kujaniut. Nâlagak tipaitsungârfigisiuk, si-
-lamiut tamavse-â; ²Nâlagak kîvfartúsiuk tipaitsugdluse, kfnâta
sânút pigítse kîmagtardluse. ³misiginiaritse, Nâlagak Gútiungmat;
táussuma píngortípátigtut, táussumalo pigátigtut; uvagut tássa
ínugtai, savat táussuma nerisítai. ⁴isávffisigut iságitse kujavdluse,
silardliutainut pigítse únersiutigalugo; kutsavigisiuk, arka nersor-
-siuk; ⁵Nâlagak avâgingnigtúngmat, isumagssuina nâgssáunging-
-mat, ilumórssusialo kinguârtgsoKartitdlugo atasangmat.

95,7.

tugsiautit 101.

kúngip maligagssai.

¹Dâvip erinaligssiâ. isumagssuinermik inardluíssúmigdlo erínersâsaunga, ivdlit, Nâlagak, nipilerssorfígísavavkit. ²agssuar-naitsumik ingerdlanigssak sianigísavara; kakugo ornísaveinga? ū-mativkut agssuarnaitdlunga sakiniâsaunga igdluvne. ³ilerkupi-lungmik issima sãñtitsingilanga; pinerdlugtut ilerkue ūmigãka, nipivfígíángilãnga. ⁴ũmat mumingassok uvavnit nigordle, ajortok ilagsíángilara. ⁵ãngiordlune tugdliminik okatdlisigingnigtok pîsa-
 úss. 21,4. -vara, makitasûnik issilik nãmagsiuitsumik ūmatilik kamagisínãu-
 ngilara. ⁶ilumôrtut nunamítut issima kinerpait, uvavne inekar-
 kuvdlugit; angalanermine agssuarnaitsumik sakissok kivfarísaveara. ⁷perkuserdlugtut igdluvne inekásángitdlat, sagdlussut issima sãne atásángitdlat. ⁸uvdlât nungutdlugit iluaitut nunamítut tamaisa pîásavãka, piúngitsuliorniartut tamaisa nungutikumavdlugit unga-
 -lûgkame Nâlagkap plane.

tugsiautit 102.

kápiálássut.

¹nãgdliugtup tugsitã, tugpatdliutigssaerutdlune kápiálássúne Nâlagkap sãnut kuigã. ²Nâlagak, tugsitiga tusariuk, nivdlia-
 -nera ilingnut apûkile. ³kînat uvavnut tâlutsernavêruk angni-
 -kitdliorfivne; siúmigsãnga; tordlorfigissarãngavkit, tusarasuarãnga. ⁴uvdlúka nungungmata putsutut, sauníka ūsimavdlutik ikinertut. ⁵ũmatiga torkaviginekardlune panerpox ivigkatut, nerissagssara-
 -lûñt nerísavevlugo puiorpunga; ⁶anersãrulûtima nipãnit sauníka
 42,4. uvivivnut nipíput. ⁷pígdlikãrssuak puilassuitsumítok ássigãra, ugpi-
 -gusut piunêrúnernítutut ilerpunga; ⁸pigãrpunga tingmiãnguatut
 igdlup kãne kisíngorútutut ilivdlunga. ⁹kíngarssortima uvdlox
 nãvdlugo mitautigissarãnga, uvavnut pivdlingãrtut taivdlunga ug-
 -pernarisaissarput. ¹⁰arssat timiussartugarãka, imigssaralo kuv-
 -dlivnik akôrpara. ¹¹tãssa ūmitsangnerit níngangnerssuidlo pí-
 -ssutigalugit, kakititdlungalo igíangma. ¹²uvdlúka tarrartut ali-
 -ssutut íput, ivigkatut ilivdlunga panilerpunga. ¹³ivdlitdle, Nã-
 -lagak, nãgssãungitsumik íputit, kinguãrtgsokartitdlugo erkaine-
 -kásautit. ¹⁴ivdlit pikiumãrputit Stune nagdligtordlugo; nãper-
 -tornarsingmat sãimãunekarfigssã, uvdlut nagdlerstssat nagdliung-

-mata; ¹⁵ kivfavitdlo sakímeringmatigik ujarai sekungnerilo nag-dligalugit. ¹⁶ tauva Nálagkap arka mianernarsísassok akimángit-sunut, nálanguarssutsitdlo nunap kúngñnut tamanut, ¹⁷ Nálagkap Stune igdluliorpago nálanguarssutsimigut sarkúmerdlune. ¹⁸ sue-rútut tugsiautainut sâgpok asigínarnagitdlo tugsiautait. ¹⁹ tamána agdlangnexásavok kingugdligssanut; inuiat píngortitagssat Nálagak únersiutigísavât. ²⁰ mássa ujâkarpok kutsigfingminit ivdlernartumit, Nálagkap kilangmit nuna kiviarpâ; ²¹ kilerssugkat nimârnerat tu-sarumavdlugo, tokutitagssaugaluit matuiúkumavdlugit; ²² Nálagkap ^{79,11.} arka okautigerkuvdlugo Stunime, Jerûsalâme únersiutigerkuvdlugo; ²³ inuiakatigít katerssorpata atautsikut, nálagauvfit inuisa Nálagak ^{Is. 2,2-4.} kivfartûkiartorpássuk. ²⁴ ingerdlatitdlunga nukingerutípânga, uv-dlugssâka kipivai. ²⁵ okartunga: Gûtiga, pérsekinanga uvdlug-ssama kerkâne. ukiutit kinguârít kingugdligssainut atásáput. ²⁶ nuna túngavilerpat sujornagut, kilaitdlo agssavit pilarait. ²⁷ táu- ^{Epr. 1,10-12.} -ko nungúsáput, ivdlitdle taimaigínarputit; tamarmik atissatut nungutdlásáput; ardláutatut taorsrugkit, taorsersimásáput; ²⁸ iv-dlitdle táunauvutit, ukiutitdlo nâsángitdlat. ²⁹ kivfavit kitornait inigssakásáput, kinguâgssaitdlo atásáput kînavit sâne.

tugsiautit 103.

tarniga, Nálagak nersoruk.

¹ Dâvip [erinaligssiâ]. ² tarniga, Nálagak nersoruk, arka ivdlernartok iluma tamarme nersordliuk. ³ táussuma ^{5 Mór. 4,9.} isumákêrfigâtít ajortuliangnik tamanik, igpigissatit tamaisa katsor-sardlugit; ⁴ táussuma inüssutsit utertípâ aserorfingmit niakoruserdlutitdlo isumagssuinermik nagdligtuinermigdlo; ⁵ táussuma utorkaussutit ajúngitsunik kârsitdlatípâtít, inûsungnerit nutângor-titdlugo nagtoraligtut isivdlutit. ⁶ nâpertuivdluarnermik inardluú- ^{Is. 40,29-31.} -ssúmigdlo Nálagkap pissarpai inardlernekartut tamaisa. ⁷ inger-dlavine Môrsasimut nalunaerpai, pilarissanilo Israflip kinguainut. ⁸ nagdligtuivdlune sáimauvok Nálagak, kamajuitdlune isumagssuin-gârdlunilo. ⁹ sakitsáituínásángilak, níngangnine nâgssáungisísá-ngilâ. ¹⁰ píngilâtígut ajortuliautsivta naligissânik, akilíngilâtígut ajortulíavta naligissânik. ¹¹ sôrdlume kilak kutsingârtok nunamit, taima isumagssuina píssaunekarpok mianeringnigtaine. ¹² sôrdlo sekernup nuissarfia tarritsarfianit ungasigsok, taima pinerdlung-

-nivut uvavtínit ungasigdlisípai. ¹³sórdlo atátaussup kitornane nagdligtortarai, taima Nálagkap mianeringnigtine nagdligtortarpai. ¹⁴tássa sananekarssuserput ilisimagamiuk, ivssússugut erkaigami-
 Jáp. 14,2. -sigut. ¹⁵inûp uvdlue ivigkap písut íput, narssap assorutátut
 — 7,10. sivkersarpok. ¹⁶anorip torkavigigpane pekarungnáisavok, inigiga-
 -luatalo ilisariungnáisavâ. ¹⁷Nálagkavdle isumagssuina nágssáu-
 -ngitdluínarpok mianeringnigtaine, nâpertuivdluarssusialo kitornaisa
 kitornainut atavok, ¹⁸angerusia aulajangiútarângássuk, maleruar-
 -kussailo erkaissarângatigik taimailiorumavdlutik. ¹⁹Nálagkap ig-
 -siavfine kilâlik aulajangersarpâ kilangme, nálagauvfialo tamanik
 Dán. 7,10. nálagkersuivfiuvok. ²⁰Nálagak nersorsiuk, íngilê ukorsê, píssau-
 -ssuse artorssajuitsuse, okausianik nâmagsisitsissuse okausiata
 nipâ tusardlugo. ²¹Nálagak nersorsiuk, katerssai tamavse, kiv-
 -fartússissai iluarissânik nâmagsisitsissuse. ²²Nálagak nersorsiuk,
 suliai tamavse, nálagauvfiala ilagissaine tamane. tarniga, Nálagak
 nersoruk.

tugsiautit 104.

Gúte nersugaussok píngortitamigut.

¹tarniga, Nálagak nersoruk. Nálagak Gútiga, angingákautit,
 nalekángíssut atarkinautdlo atissarâtit. ²kaumassok uligâ kag-
 1 Mór. 1,7. -dlersautitut, kilak isuípâ kalerkatut. ³kaliane sanavai imíkut,
 Epr. 1,7. nuiat kamutiliúpai, anorip suluisigut ingerdlavok. ⁴íngiline a-
 -noritut itípai, kivfartortinilo ingnertut ikualassutut. ⁵nuna tú-
 -ngatípâ aulajangerffnut sakigssáungisitdlugo nágssáungitdluínartu-
 -mik. ⁶itinerssuarmik matôrpat sórdlo atissamik, kákat kulâne
 imerssuit uningáput. ⁷agpísalüssinernit kimāput, nipingnit kag-
 -dlersumit autdlarasuarput. ⁸kákat kagfarput, kórkut áparput,
 inigssat táukunúnga túngaviligkatit ornigdlugit. ⁹kigdlifekartitsi-
 -vutit kímúsángisânik, utísángitsut nuna matúsavdlugo. ¹⁰pui-
 -lassut autdlartípai kórkune, kákat akornisigut ingerdlatitdlugit.
¹¹narssap nerssutai tamaisa táukua imigssakartípaid, siutitût nu-
 -juartut imerusuersitdlugit. ¹²tingmíssat kilaup atánitút táukua
 kulâne inekarput, mulingit akornánit nipitik anípaid. ¹³kákat ími-
 -pai kalaminit. suliavit inerititaisa nuna kârsitdlartípat. ¹⁴ígit
 naulersípai nerssutautinut, naussutdlo inungnut atúsassut, ne-
 -kigssak nunamit anisíkumavdlugo; ¹⁵vínilo inûp ūmatânik tipait-
 -sugtitsissok, ūliamik tanítumit táutoringnerulersitdlugo; nekig-

-ssardlo inûp ūmatânik tumánguersitsissok. ¹⁶Nálagkap orpiutai kârsiláput, Lîpanûnip ssterê ikússugai. ¹⁷tássane tingmiánguit uvdlokarput, ungassorssuardlo kanungnerne initártarpok. ¹⁸sa-
-vaussat ivnarmiut kákarssuarne kimávfigssakarput, ukalerdluitdlo kuvnerne. ¹⁹káumat píngortípâ nagdliuvfigsiutigssak, sekernup tarrivfigsse nalúngilâ. ²⁰târsisípat únuángordlugo, tauvalo orpig-
-ssuartûp úmassue tamarmik angalalerput; ²¹lfuvitsiait aligtugag-
-ssamingnut uianissártut, nerissagssamingnik Gûtimit kinuvdlutik. ²²sekinek nuilersok torkortarput pulassarfingmingne akupivdlutik; ²³inuk tauva anissaraok suligassaminut pássutagssaminutdlo únuk tikitdlugo. ²⁴ata, amerdlangârmata suliatit, Nálagax-â; tamaisa suliarâtit ilisimatûvdlutit, nuna pisüssutingnik ulivkârpok. ²⁵ta-
-mâssa imarssuak angisók tamagingnut initók, kisigssáungitsunik ujameriagtox, úmassunik mikissunigdlo angisúnigdlo. ²⁶tássûna umiarssuit ingerdláput, tássanîpok úmassorssuak píngortitat, tá-
-ssane ikagtarkuvdlugo. ²⁷tamarmik ilingnik utarkíput, nerissag-
-ssamingnik tunerkuvdlutik nagdliútarángat. ²⁸tunivatit, kater-
-ssuíput; agssatit magperpatit, ajúngitsunik kârsitdlarput; ²⁹kínat tálutserpat, ánilárput; anernerat tiguvat, anerningerput ivssorta-
-mingnut uterdlutik; ³⁰anernerit autdlatípat, píngortitaulerput, nunavdlo táutua nutángortípat. ³¹Nálagkap nálangnarssusia ítuinarpok, suliane Nálagkap tipaitsûtigísavai. ³²nuna kiviarpâ sajugtúngortitdlugo, kákat agtorpai pujortúngortitdlugit. ³³Nála-
-gak erinersârfigísavara inútitdlunga, Gûtiga erinalerssorfígísavara tássautitdlunga. ³⁴okalungníka nuánariligítok; uvanga Nálagax tipaitsûtigâra. ³⁵ajortuliartut nuname amiákuerutdlítok, iluaitut pekarungnaerdlutik. tarniga, Nálagax nersoruk; alilújá.

Júp. 39,1-8.

145,15 t.

tugsiautit 105.

I nal. 16,
8-22.

Israílíkut perorsarnekarneránik.

¹Nálagax kutsavigisiuk, arkagut tordlorfigisiuk, pilarissai inuiakatigíngne nalunaiarsigik. ²erinersârfigisiuk, nipilerssorfígí-
-siuk, tupingnartuliai tamaisa okalútigísigik. ³arka ivdlernar-
-tok usorssitsautigisiuk, Nálagkamik uyardlersut ūmatait tipait-
-sugdliit. ⁴Nálagax aperkutigisiuk píssauneralo, kfnâ ujartuarsiuk. ⁵tupingnartuliai erkainiarsigik suliarissai, nalunaerkutiliailo kar-
-natalo erkartüssinere; ⁶ilivse kivfâta Aaperâp kinguârissai, ilivse Jákup kitornai táussuma kinigai. ⁷tássana Nálagax Gúterput,

tugs. 78.

Jer. 9,23 t.

- erkartüssinerisa silarssuak tamákerpát. ⁸angerutse nágssáungit-
 2 Mór. 20,^s. -sumik erkaivá, okausek kinguáríngnut túsintilingnut perkússuti-
 -gissane, ⁹Aaperát angerfigigamiuk, Iisák ugpernarsaivfigalugo,
¹⁰aulajangersardlugulo Jákumut ilerkuqssarerkuvdlugo, Israflimut
 1 Mór. 15,¹⁸. -niúkumárpara Kánâp nunâ, kingornússagssarse úgtugarsiaqssarse.
¹²taimane inukitsúngússut ikigtoralánguit takornartauvdlutigdlo tá-
 -ssane; ¹³angaláputdlo inuiangnit inuiakatainut, nálagauvfit ar-
 -dlānit inungnut avdlanut. ¹⁴kimut inungmut inardlerkúngilai,
 1 Mór. 12,¹⁷. kúngitdlo pitdlartarpai táuko pivdlugit. ¹⁵tanitáka agtukisarsigik,
 — 20,^s tt. pruvftikalo ajortumik pekinasigik. ¹⁶kângnerdlo nunamut kaer-
 -kuvá nekigssat pikunautát tamát navdlordlugo. ¹⁷angut aut-
 -dlartípâ sujornatigut, Júserfe akiginekarpok kivfångordlune. ¹⁸isi-
 -gai parnaerutinik nivniortípait, inússusia savingmiuvok, ¹⁹okausia
 nagdliutserdlugo, Nálagkap oxalungneranit misiligauvdlualerser-
 -dlugo. ²⁰tauva kúnge autdlartitsivok parnaerutaiarkuvdlugo, i-
 -nuiakatigíngnut perkussissup aniserkuvá. ²¹inokutiminut nála-
 1 Mór. 41,⁴⁴. -gautípâ, pigissaminut tamanut perkussissùtípâ, ²²nálagarssuartane
 isumaminik pitsailissarkuvdlugit, utorkaunertanilo ilisimalerser-
 -kuvdlugit. ²³tauva Israele Egivtiniliarpok, Jáko takornartauler-
 -dlune Kámip nunâne. ²⁴inugtaniilo kinguágssissangártípai ang-
 -nikitdliortitsissainit kisíneritsúnerulersitdlugit. ²⁵ivkualē ūmatait
 Róm. 9,¹⁷. mumisípai, inugtane ūmigerkuvdlugit, kivfane ajortumik isumalior-
 -figerkuvdlugit. ²⁶kivfe Mórsase autdlartípâ, Aarunilo kinigke.
²⁷nalunaerkutiliorkússutai táukua sarkúmersípait akornâne, tu-
 -pingnartuliai Kámip nunâne. ²⁸tárnigssak autdlartípâ tártor-
 -ssuángortitdlugo, okausianutdlo nálagseríngitdlat. ²⁹imigssát mu-
 -mípâ áungortitdlugo, aulisagagssaitdlo tokutípai. ³⁰nunát narat-
 -sinik ujameriagpok kúngísa inainut ilordlernut agdlát. ³¹okarmat
 niviuvkat nagdliúput ípernatdlo erkainut tamanut. ³²sialugssait
 natarkornautípai, ikualatitsivdlune nuname; ³³vínekutautaitdlo fige-
 -kússuautaitdlo patigpai orpftdlo navdlordlugit erkainítut. ³⁴okar-
 -mat pigdlerat nagdliúput, pigdlerat sulunigtut kisigssáungitsut;
³⁵táukua nerivait igfit tamaisa nunānítut, nunautaisalo inerititait
 nerivait. ³⁶patigpailo nunâne angajugdliuiaussut tamaisa, pigínau-
 -nerisa pernautait tamaisa. ³⁷ivkule anisípai sílvimigdlo kúlti-
 -migdlo pigissakartitdlugit, akugdliártoxángilardlo nagguvekatigfg-
 -sortaine. ³⁸Egivtinimiut tipaitsulerput aningmata, ánilárnarnerata
 tugfigisimangmatik. ³⁹nua isuípâ uligssak, ingnerdlo únuákut

káumarkutigssak. ⁴⁰ kinungmata axigssiarssuit nagdliutípai, ki-
-langmitdlo nexigssamik kârsitdlartípai. ⁴¹ kaersok angmarpâ
imermik kûlersitdlugo, panertume kûnguaxalersitdlugo. ⁴² okautse
ivdlernartok erkaigamiuk, Aaperâtdlo kivfe; ⁴³ taimáitumik inug-
-tane anisípai tipaitsugtitdlugit, kinigkane kîmagtartitdlugit; ⁴⁴ tu- ^{5 Mòr. 33,29.}
-nivailo akimángitsut nunainik, inuiakatigít sulíssutigissait pigiler-
-kuvdlugit; ⁴⁵ ilerkorerkussai maleruásangmatigik inatsisailo aula-
-jangiutdlugit. alflûjá.

tugsiautit 106.

Israílíkut sanimut sâgtarnerinik.

¹ alflûjá. Nâlagak kutsavigisiuk avâgingnigtûngmat, isu- ^{tugs. 78.}
-magssuina nâgssâungingmat. ² kia okautigisínauvai Nâlagkap — 105.
artorssajuitsutut iliornera únersiutiginekarnigssâ tamât tusardliut-
-dlugo? ³ pivdluarput erkartûssisigssanik maleruaissut, nungut-
-dlugit iluartaortartut. ⁴ Nâlagak, erkainganga sáimâunerit inug-
-tangnut ilerkorissat migssiliordlugo, ánáussivdlutit takusaringa;
⁵ kinigkavit pivdluarssusiat uvavnut takorkuvdlugo inugtavitdlo ti-
-paitsugssusiat uvavnut tipaitsûtigerkuvdlugo kingornússatitdlo ila-
-galugit usorssitsârkuvdlunga. ⁶ ajortuliarpugut sujuaissavut
ilagalugit, ajortuliarpugut iluaitsulivdlutalo. ⁷ Egivtinime sujuai-
-ssavta tupingnartuliatit isumakartíngilait; isumagssuinitit amer-
-dlaxissut erkáingilait nâlagsertdlutigdlo ímame, ímame kerkuar- ^{2 Mòr. 14.}
-tûme. ⁸ taimáitordle ánáupai arke píssutigalugo, píssaunine na-
-lunaerumavdlugo. ⁹ imak kerkuartók agpísalûngmago tigssorpok,
tauvalo itisûkut ingerdlatípai sôrdlo puilassuitsúkut. ¹⁰ ánáupailo
ûmigssortaisa agssainit, kíngarssortaisa agssainit utertípai. ¹¹ imer-
-ssúvdlo matôrpai angnikitdliortitsissait, atautsimigdlûnft amiákue-
-rutdlugit. ¹² tauva okausia ugperât, nersornautânik erínersâr-
-dlutik. ¹³ katsornatigdle puiorpait suliai, sujúnersûtâ nautsor-
-ssúngilât; ¹⁴ kísalerputdlo puilassuitsume, Gûte ússerdlugo inui-
-laussume. ¹⁵ tauva piunassainik tunivai, tuangnigssardle aut- ^{4 Mòr. 11.}
-dlartitdlugo pileritûssusianut. ¹⁶ Môrsasilo síngápât tangmâr-
-fingme, Aarunilo Nâlagkap ivdlernartortâ. ¹⁷ nuna aitsarpok
Dâtane ivdlugo, Apjerâp katerssortortai matôrdlugit; ¹⁸ ingnerdlo ^{4 Mòr. 16.}
ikuatdlagpok katerssortortaine, ikualanerata iluaitut ikivkarpai.
¹⁹ norraussaliorput Hôrtílime, ássiliak kueragak patdlorfigalugo; ^{2 Mòr. 32.}
²⁰ nâlangnautigssaraluartigdlo taorserpât ugsigup ivigartortartup

- ássinganut. ²¹ Gútertik puiorpát ánáussisertik, Egivtinime ma-
-lungnangártuliortok, ²² tupingnartuliortok Kámip nunâne, ánilár-
-nartuliortok ímame kerkuartúme. ²³ okarpordlo nungutitdlarka-
-jardlugit, kinigâ Môrsase aitsanganermut kekariartorsimángigpat
4 Mòr. 14. táussuma sâne, kamangnera sangutitdlugo aseruerkunago. ²⁴ nu-
-nalo kajungernartok asigínarpát, okausia ugperingilát; ²⁵ okaloru-
-jugputdlo tupermingne, Nálagkap nipâ nálángilát. ²⁶ tauva ag-
-ssane kutdlarpai pivdlugit, puilassuitsume ordlorartikumavdlugit
27 kinguágssaitdlo akimángitsunut igíkumavdlugit, nunanut siaruar-
-terumavdlugit. ²⁸ ilángúputdlo Bále-Piðrimut, tokungassunut pig-
4 Mòr. 25. -dliutaussut nerivdlugit, ²⁹ narrutsagtitdlugulo piliamingnik; tauva
perdlúp sivssoraivfigai. ³⁰ Pniarsile pitdlaivdlune ornigungmat,
perdluk soraersitaavok; ³¹ tamatumíngalo iluarssusekartitaavok ki-
-nguârígsokartitdlugo atásassumik nágssáungitsumik. ³² níngag-
4 Mòr. 20. -sârpátdlo imerme sakitsaivfingme, Môrsasilúnt ájunâlersitdlugo
táuko píssutigalugit; ³³ anerneranut nálaggeríkamik okautsimik ani-
-ssórtitdlugo. ³⁴ inuiakatigtdlo Nálagkap ingmingnut okautigissai
erk. 2. nungutíngilait, ³⁵ akuliúputdle akimángitsunut ilerkuinik ilíniardlutik,
³⁶ Gútipilulo kivfartútdlugit táuko napitivfigait. ³⁷ ernitigdlo pa-
-nisigdlo tórnanut pigdliarait, ³⁸ píngitsutdlo aue kuivait, ernimik
paningmigdlo Kánákut Gútipiluínut pigdliarissamik aue, nuna iv-
-dlernaitdlisitdlugo auiaínernik; ³⁹ mingugtíputdlo ilerkumingnik
piliarissamikutdlo uverssardlutik. ⁴⁰ tauva Nálagkap níngangnera
katsungailerpok ínugtainut, kingornússanilo maujugilerpai. ⁴¹ tú-
-niúpailo akimángitsut agssainut, úmigssortait táukunúnga perku-
-ssissarkuvdlugit. ⁴² kíngarssortaisa tauva kunutípaid, agssang-
-mingnut manigútitdlugit. ⁴³ kavsnik ánáutarpai, nálaggeríputdle
pilerssárutimíkut tarordlutigdlo ajortuliornermingne. ⁴⁴ taimáitok
Hsk. 20. íssigai angnikitdliormata, nivdlianere tusaramigit; ⁴⁵ angerutsilo
táukunúnga erkaivâ, perkigsimivdlune isumagssuissutse angingártok
nâpertordlugo, ⁴⁶ nagdligititdlugitdlo autdlarússissainut tamanut.
⁴⁷ ánáutigut, Nálagak Gúterput-â, akimángitsunit katerssortigut,
arkit ivdlernartok kujássutigerkuvdlutigo, nersornautigissat usor-
-ssitsautigerkuvdlutigo.

⁴⁸ Nálagak Israflip Gútia kujanarsile nágssáungitdluínartumik;
inuitdlo tamarnik okardlit: áman, afluájá.

tugsiautit 107.

utertitat.

¹Nálagax kutsavigisiuk avâgingnigtungmat, isumagssuina nâgssâungingmat. ²taima okásáput Nálagkap utertitai, angnikit-dliornartumit utertitai; ³nunanit katerssugai, pavángalo samá-ngalo avángalo ímavdlo tungânit. ⁴támaraluartut puilassuitsume, avkúme inokángitsume, igdloxarfigsinatigdlo najugagssamingnik, ⁵kâgdlutigdlo imerusugdlutigdlo, tarnitik tumángulersitdlugit ilu-mingne; ⁶angnikitdliornermingnilo Nálagax tordlulavfigigamiko táussuma ánâukai kugsalautigissainit ⁷tasíssersûtldlugitdlo avkutíkut ^{50,16}. iluartúkut, igdloxarfingmut ingerdlatitdlugit najugagssânut, — ⁸táukua Nálagax kutsavigísavât isumagssuinere pivdlugit, inuit kitor-naine tupingnartuliai pivdlugit; ⁹tarnit kilalersut imerusuersingmagit, tarnit kâgtut ajúngitsunik kârsitdlartitdlugit. ¹⁰târtume to- ^{Lúk. 1,68.} -kup târtitâne igsiagaluartut parnaerússauvdlutik nâgdliungnartunik savigmigdlo, ¹¹Gûtip okausianut nâlagseríkamik kutsingneruvsârtup sujúnersûtâ asigínardlugo; ¹²táussumalo erdloxisitdlugit ūmatait makitanavérsíkai, akugdlârtitdlugit ikiortigssaerutdlugitdlo; ¹³angnikitdliornermingnilo Nálagax tordlulavfigigamiko táussuma ánâukai kugsalautigissainit ¹⁴anisitdlugitdlo târtumit tokup târtitânit parnaerutaitdlo kigtorardlugit, — ¹⁵táukua Nálagax kutsavigísavât isumagssuinere pivdlugit, inuit kitor-naine tupingnartuliai pivdlugit; ¹⁶matut kangnúsaussut navdlormagit parnaersáussuitdlo saviussut ^{Is. 45,2.} katagtitdlugit. ¹⁷pinerdlungnimik ílerkue pivdlugit siantdlissut, ajortuliatik pivdlugit nâgdliugtut, ¹⁸tarnaisa nerissagssat tamaisa avâkatdlâukait, tokup isâvfê tikilerait; ¹⁹angnikitdliornermingnilo Nálagax tordlulavfigigamiko táussuma ánâukai kugsalautigissainit, ²⁰okautse autdlartitdlugo katsorsardlugitdlo, kivivfiánit aniguisit-dlugit, — ²¹táukua Nálagax kutsavigísavât isumagssuinere pivdlugit, inuit kitor-naine tupingnartuliai pivdlugit; ²²tuníssutitdlo kujaniutit ^{50,28.} pigdliutigísavait suliailo okautigalugit kîmagtardlutik. ²³umiar-ssuarnik imarsiortut imartunerssuarne suliakardlutik, ²⁴Nálagkap suliaunik issigingnigtartut, itisûme tupingnartuliainik, ²⁵okarângame anorerssuax pitorartitdlugo maligssuarnik kagfiatitsissox; ²⁶pavungnáukai kilaup tungânut, samungnáukai itinerssûp tungânut, tarnait perdlungmit násângalersitdlugit, ²⁷uivssângulersitdlugit aulakôrtitdlugitdlo putumassutut ílisimássusêrutdlugitdlo; ²⁸angnikitdliornermingnilo Nálagax tordlulavfigigamiko táussuma anigui-

-sí kai kugsalautigissainit ²⁹ anorerssuak katsortitdlugo maligssúit-
 -dlo nipangersitdlugit, ³⁰ tauvalo tipaitsulersut manigsingmat, ki-
 -sarfigmutdlo apútingmatik kajungerissamingnut, — ³¹ táukua Nâ-
 -lagak kutsavigísavât isumagssuinere pivdlugit, inuit kitoraine
 tupingnartulíai pivdlugit; ³² angisútisavâtdlo inungne ilagtgsune ú-
 -nersiutigalugulo utorkait atautsimvfiáne. ³³ kúit puilassuitsú-
 -ngortípai, puilassulik imftsúngordlugo, ³⁴ nuna naggorigsok tara-
 -jortúngordlugo, tássane nunagdlit ajorssusiat píssutigalugo. ³⁵ pui-
 Is. 41,17-20. -lassuitsok tasíngortípâ imilik, nuna panertok puilassulíngordlugo.
³⁶ kâgtutdlo tássane nunakartípai; tauvalo igdlokarfigssak autdlar-
 -nerpât najugagssartik, ³⁷ narssanut siararterivdlutik vînekutiling-
 -nigdlo nautsviliordlutik, táukulo pigssarsíagssanik inerititakar-
 -tarput. ³⁸ pivdluarkuvailo amerdlingâlersitdlugit, ikíngitsunigdlo
 nerssutautekartípai; ³⁹ ikigdlisimavdlutik níkatdloraluarmata, per-
 -dlúp aliasungneruvdlo nanertormatik. ⁴⁰ narrunautigssak kuerar-
 -tarpâ sujulerssuissunut támartitdlugitdlo ilisarssáungitsume av-
 -kutekángitsume; ⁴¹ ajorssartordle kakítítarpâ nágdliungneranit,
 erkardlerít savarpangnut ássigitárdlugit. ⁴² perkusersuitsut ta-
 -mána takúsavât tipaitsugdlutigdlo, iluait sulissutdle tamarmik o-
 Jer. 9,12. -karnavérsásáput. ⁴³ kina ilisimatúva? tamáko torkordligit
 tauva, Nâlagkap isumagssuinere síanigilerkuvdlugit.

tugsiautit 108.

angnikitdliortup tatigingnigtup tugsíutâ.

¹ eríniugagssiak; Dâvip erinaligssiâ. ² ūmatiga nakima-
 57,8-12. -navérpok, Gúte-â; erinersásaunga nipilerssordlungalo, nálangnar-
 -ssusera ilángutdlune písavok. ³ ekéitse, kúkilagutigdlit kúki-
 -lagtaríssatdlo ukorsé, kaulersok ingiárdlugo iterniásaunga. ⁴ inuia-
 -katigíngne kutsavigísavavkit, Nâlagak-â, inuiangne ardlaríngne
 erinalerssorfígísavavkit; ⁵ isumagssuissutsit angekingmat kilaup kulâ
 kímutdlugo, ilumórssutsitdlo kutsigsup nuíainut agdlât atangmat.
⁶ kilaup kulânut kutsigsina, Gúte-â, nálangnarssutsívitdlo nuna
 60,7-14. tamât kulangerdliuk, ⁷ asanerussatit aniguisínekarkuvdlugit; taler-
 -pingnik ánáussina tusardlutalo. ⁸ Gúte ivdlernartūmine oka-
 -lugpok, nuánásaunga; Siggíme avgútigssíarísavara, Suggútíp kórúa
 úgtortárdlugo. ⁹ Gíliat pigâra, Mánarse pigâra, Eivfarâtdlo niar-
 -kuma pinekarnavérkutigâ; Júta ílitsersútigâra. ¹⁰ Múape uvfarfi-
 -gâra, isigangmâka Eitumimut igísavâka; Filisterít nunât tipait-

-sungârfigisavara. ¹¹ kia ingerdlat/savânga ungalûgkamut igpiliu-
-galingmut? kia tasissersûsavânga Eitumimut? ¹² ivdlit písângi-
-nerputit, Gûte-â, uvavtînik ajagtuissutit? katerssavut ilagalugit
aniamângînerputit, Gûte-â? ¹³ ikiornekartîtigut angnikitdliorniv-
-tîne, inuit ânâussiniarnere sugssâungingmata. ¹⁴ Gûte ilagalugo
pîssaussutut ilîusaugut; kíngarssortivut táussuma tugdlásavai.

tugsiautit 109.

Nâlagkap kíngarssortai perdlugsîussassut.

¹ agpîtartumut. Dâvip erinaligssiâ. Gûte-â únersiutigi-
-ssara, nipangekinak. ² kanitik iluaitsumut perkuserdlugtut angmar-
-matigik uvavnut, orkanik sagdlussartunik okalugfigalunga; ³ okaut-
-sinigdlo ûmigssuinermit pissunik iluvânga, sorssugpânga patsi-
-sigssakaratik. ⁴ asangningnerma taortigssânik akerartorpânga,
uvangale tugsiarbunga. ⁵ ajortumik pivânga ajúngitsup taortig-
-ssânik, ûmigssuinermit asangningnerma taortigssânik. ⁶ iluait-
-sumut takusartîssuk, Sâtanilo kekardle talerpiata tungâne. ⁷ er- Sagg. 3,1.
-kartûnekârune anigile pitdlagagssautitauvdlune, tugsîutâlo ajortu-
-liângordle. ⁸ uvdlue ikigtúngordlit, pârssissûssutâlo avdlap piliuk. ap. sul. 1,20.
⁹ kitornai iliarssúngordlit, nulialo uvigdlardle. ¹⁰ kitornai támartaka-
-jârdlit mîpersardlutigdlo, inimingnit piunêrútunit uyardleriartordlit.
¹¹ pê tamaisa akilîumik akimortitsiniartup napiarniardligit, sulîssu-
-tigissailo takornartat pîfardlisigik. ¹² isumagssuinermit atauar-
-titsiviginekângîkile, kitornailo atâtakângitsut nâkiginekângîkilit.
¹³ piunêrúnigssak kingunigssariliuk, kinguaisa tugdlîne arke pîa- Is. 14,21.
-gaugilit. ¹⁴ sujuaissaisa ajortuliât Nâlagkame erkainekardle, ar-
-nâta ajortuliausia pîfarnekângîkile. ¹⁵ Nâlagkap tákuanîtuinardlit,
nuname erkainekâsaersitdligit; ¹⁶ imâitok pivdlugo: isumakânging-
-mat isumagssûsavdlune, nâgdliugtutdle ajorssartutdlo aliasugtu-
-migdlo ûmatigdliit kinugissarmagit tokúkumavdlugit. ¹⁷ perdlor-
-kússut asagamiuk písavâ, pivdluarkússut piunângînamîuk unga-
-sîsavâ. ¹⁸ perdlorkússut ativâ ânôrâmisut, iluanut pulavok
imertut, saorninutdlo ûliatut. ¹⁹ atissariliuk táussumînga ânô-
-rârsimavdlune; kiterutigiliuk táussumînga kiterusersimauardlu-
-ne. ²⁰ taima Nâlagkamit akilernekardlit akerartortîka, tarniv- 35,26.
-nut ajortumik okalugtut. ²¹ ivdlitdle, Nâlagak nâlagaussutit,
arkit pissutigalugo pínga, isumagssuinermit ajúngékutaungmat, ânâu-
-nga; ²² nâgdliugdlungalo ajorssartûgama uvanga, ûmatigalo ikili- 40,18.

tactamentitoxas.

-gaungmat iluvne. ²³ingerdlavunga tarrartut aliartortutut, pigdler-
-tatut kimâtitaavunga. ²⁴sêrkúka sajugput tsinginiarnermit, timi-
-galo sanigorpok uvinêrutdlune. ²⁵tássa mitangnarsivunga táuku-
22, a. -núnga, takussarângamínga ilekimisâraraut. ²⁶ikiúnga, Nâlagak
Gûtiga, ánáunga isumagssuússutsit nâpertordlugo; ²⁷misigilerkuv-
-dlugit agssatit tássaussut, ivdlit, Nâlagak, taimailiorsimassutit.
²⁸táuko perdlorkussissarângata ivdlit pivdluarkussina; nikuúkalua-
-ramik pakatsilit, kivfatdle tipaitsugdle. ²⁹akerartortima pakat-
18 t. -síssut atilíssuk, kángusútertik kagdlerautitut uligilíssuk. ³⁰Nâ-
-lagak kutsavigingârumârpâpara kanivnik, únersiutigisavara amerdlasût
6. akornáne; ³¹ajorssartup talerpiata tungáne kekarmat ánáukumav-
-dlugo tarnânik pissûtitsissunit.

tugsiautit 110.

Kristusimik Milkisítaup ilerkuatut palasiússumik. .

¹Dâvip erinaligssiâ. Nâlagak nâlagkavnut okartok: taler-
Mat. 22, 41 tt. -pingma tungânut ingíkatdlait, kíngarssortitit issigkangnut tungma-
-gagssángortíkatdlásagavkit. ²kúngip tigumiâ píssaussutut pigi-
-ssagssat Nâlagkap isagúkumârpâ Sfunimit; nâlagaugit kíngarssor-
-tingne. ³uvdlorme ajugauvfigssangne íngtatit kajumigdlutik ing-
-mingnik túniúkumârpup; ivdlernartunik ássuarsimavdlutik inúsug-
-tortatit ilingnut sarkúmísáput kanernertut kaulersup erniaisut.
⁴Nâlagak ugpernarsaivok perkigsimísananilo: palasiuvutit nágssáu-
Epr. 5, 6-10. -ngitsumik Milkisítaup ilerkuatut. ⁵Nâlagkap talerpingnítup kú-
sark. 19, -ngit sekumisíkumârpai uvdlorme níngagíngmine; ⁶akimángitsune
11-21. erkartússiumârpok, tokungassut timait tamanítíkumârpai; nuname
initúme niakússok sekumisíkumârpâ. ⁷kúk avkusinermitok imer-
-figiumârpâ, taimáitumik niarke makitísavâ.

tugsiautit 111.

Nâlagkap suliaínik.

¹alflújá. Nâlagak kutsavigisavara úmativkut ilúngardlunga
perkusersuitsut atautsimívfíane ilagtgsunilo. ²Nâlagkap suliai ange-
-kaut sujunersiutigiuminardlutigdlo tamanut táukunúnga kajumig-
-tunut. ³sulionnere nalekángíssutauvdlutigdlo atarkinautáuput, i-
-luarssusialo aulajáituínásavok. ⁴erkáissutigssiorpok tupingnartu-
-liane erkainekarkuvdlugit; Nâlagak sáimauvok nagdligtivdlunilo.

⁵ mianeringnigtine nerdlersarpai, angerutse nágssáungitsumik erkaivá.
⁶ suliornime píssaunerat inugtaminut nalunaerpá, akimángitsut ki-
 -ngornússát táukunúnga túniúkamiuk. ⁷ agssaisa suliait ilumórne-
 -rínauvdlutigdlo inardluíssutáuput, perkussai tamarmik aulagsa-
 -juíput. ⁸ aulajangersagáutuínarput nágssáungitsumik taimáisav-
 -dlutik, suliarinekarputdlo ilumórtumik perkusersuitsumigdlo. ⁹ í-
 -nugtane utertínekautigssānik autdlartitsivigai, angerutse nágssáu-
 -ngitsumik taimaerkuvá; arka ivdlernardlunilo mianernakaok. ¹⁰ Nā-
 -lagak mianeralugo tássa ilisimanermut autdlarniutaussok, sianí-
 -ssutaussok tamássa ajúngitsok tamanut taimailiortunut; [taimáitup]
 nersornautá aulajáituínásavok.

Is. 54,10.

úss. 1,7.

tugsiautit 112.

perkusersuitsut pivdluásassut.

¹ alflújá. pivdluarpok Nālagkamik mianeringnigtok, inássu-
 -tainut kajumingártok. ² kinguágssai nuname píssarssūsáput, per-
 -kusersuitsup erkardlé pivdluarkussásáput. ³ pekutekángāsavok
 igdlumine, iluarssusialo aulajáituínásavok. ⁴ perkusersuitsunut kau-
 -massok nuissarpok tártume; sáimauvok nagdligtuihdlunilo iluar-
 -dlunilo. ⁵ iluanârpok nākingnigtartok atugkiússissartordlo, su-
 -ssarnine nāmagtísavai inardluíssut najorkutaralugo. ⁶ mássame
 aulanaviángitdluínásavok, iluartok nágssáungitsumik erkainekásavok.
⁷ ajortumik tusaraluardlune sujórásángilak, ūmatáta nakimanavêr-
 -sumik Nālagak isumavdluarfigá. ⁸ ūmatá aulajangersagauvok, su-
 -jórásángilardlo kíngarssortine takuvdluarserdlugit. ⁹ tunioraivok,
 ajorssartut tunissarpai, iluarssusia aulajáituínásavok; nagssua kutsig-
 -sitisitáusavok nálangnarsisitdlugo. ¹⁰ iluaitsup takujumârpá narrut-
 -sagdlunilo, korsarkortardlunilo sūjungnásavok. iluaitut pileri-
 -gissát asiúsavok.

Lúk. 6,36.

89,18.

tugsiautit 113.

nikanartut Gútip sáimáutarai.

¹ alflújá. únersiutigisiuk, Nālagkap kívfai ukorsé, Nālagkap
 arka únersiutigisiuk. ² pivdluarkunarsile Nālagkap arka matu-
 -mānga nágssáungitsumigdlo. ³ sekernup nuissarfianit tarritsar-
 -fianutdlo Nālagkap arka únersiutiginekardle. ⁴ Nālagak kutsigpok
 akimángitsut tamarmik kulāne, nálangnarssusiata kilak kímuápá.

61*

Is. 57,15. ⁵kia ássigá Nálagak Gúterput, kutsigsisítok igsiavfingmine, ⁶atsig-sisítok takuniainermine kilangmilo nunamilo? ⁷táussuma nika-nartok makitítarpâ ivssumit, ajorssartok kaxitdlugo marujungmit, ⁸sujulerssuissut saniánut ingitíkumavdlugo, ínugtame sujulersssortaisa saniánut. ⁹ernisuitok táussuma igdlugssakartítarpâ, anánángor-titdlugo kitornalik tipaitsugtok. alflújá.

tugsiautit 114.

ajugakángitsup misingnarneranik.

¹Israfle Egivtinimit aningmat, Jákúkut autdlarmata inuiangnit
2 Mór. 19,5.6. avdlatut okausilingnit, ²taimane Jûta ivdlernartûtítârâ, Israflíkut nálagaufigsâralugit. ³ímap takuleramiuk kimâvok, Jôrtane tunungmut sâgpok; ⁴kákarssuit pigsigput savarssuartut, kákánguit-dlo savârkatut. ⁵sugavit kimâvit, imak úmâ? sugavit tunungmut sâgpit, Jôrtane-â? ⁶suvdluse savarssuartut pigsigpise, kákarssuit ukorsê? ⁷Nálagkap issigernanit sajugit, nuna, Jákup Gútiata issigernanit; ⁸táussuma kaersok mumípâ tasíngordlugo
Is. 48,21. imilik, ujarak mángertok imermik puilalersitdlugo.

tugsiautit 115.

uvagut pinata.

¹uvagut pinata, Nálagak, uvagut pinata arkit nálangnartíssuk, isumagssuífissutit ilumórssutsitdlo píssutigalugit. ²sók akimángitsut okásápat: naungme Gútiat? ³mássalo Gúterput kilangmípok, iluarissane tamaisa suliarissarai. ⁴táukua Gútipilue tássa sílvalo kútilo, inuit agssaisa sanait. ⁵kanekaraluardlutik okalungnek ajorput, issekaraluardlutik issiginex ajorput; ⁶siutekaraluardlutik tusânek ajorput, kingakaraluardlutik naimanex ajorput; ⁷agssait tamássa, savtingnerdle ajorput; isigait tamássa, pisungnerdle ajorput, tordlungmingnidlo nivdlernek saperput. ⁸sanassuisa ássigisavit, tamarmik táukunúnga isumavdluartut. ⁹Israflíkut Nálagak isumavdluarfigilíssuk, táuna ikiortigalugulo erkornavérkutigát. ¹⁰Aaruníkut Nálagak isumavdluarfigilíssuk, táuna ikiortigalugulo erkornavérkutigát. ¹¹Nálagakamik mianeringnigtut Nálagak isumavdluarfigilíssuk, táuna ikiortigalugulo erkornavérkutigát. ¹²Nálagkap erkaivátigut pivdluarkússisavdlune: Israflíkut pivdluarkúsavai, Aaruníkut pivdluarkúsavai; ¹³Nálagakamik mianeringnigtut pivdluarkú-

Is. 37,15-20.
Is. 44,9-22.

-savai, mikissutdlo angisútdlo. ¹⁴Nálagak ilivsinut ilassigile, iliv-
-sinut kitornavsinutdlo. ¹⁵ilivse tássa Nálagkap pivdluarkussai,
kilangmigdlo nunamigdlo píngortitsissup. ¹⁶kilait Nálagkap pigai,
nunale túniúpá inuit kitornainut. ¹⁷tokussut Nálagak únersiutigí-
-sángilát, nipangersitat inānut samungnarsimassut; ¹⁸uvagutdle Ná-
-lagak únersiutigísavarput matumánga nágssáungitsumigdlo. alflújá. Is. 38,18 t.

tugsiautit 116.

ánagtitaussup kujaniutá.

¹kujanakaok, nipiga kinussarníkalo Nálagkap tusartarmagit,
²siutine uvavnut ságtítarmagit; taimáitumik tordlorfigissásavara
inútitdlunga. ³tokup kilorartútaisa nimersimagānga, unerivfiup
angnikitdliornartuisa tugfigigānga, erdlokinartut alianartutdlo atu-
-leríka; ⁴Nálagak arkagut tordlorfigiuarpara: Nálagak-â, tarniga
ánáukiuk. ⁵Nálagak sáimauvok iluartúvdunilo, Gúterput nagdlig-
-tuissaraok. ⁶ilisimangāngitsut Nálagkap sernigissarai; sapiler-
-sunga ánáupānga. ⁷kingumut tugpatdlilerit, tarniga, Nálagkap
angajorkautserfigingmatit. ⁸ivdlíme tarniga aniguisípat tokumit,
issíkalo kianermit, isigkákalo kuáinermit; ⁹Nálagkap kfnáta sáne 56,14.
sakiuásaunga inússut nunāne. ¹⁰ugperpunga, taimáitumik okalug-
-punga. nágdliungákaunga; ¹¹kugsalatitdlunga okarpunga: inuit 2 Kor. 4,13.
tamarmik sagdlussuínáuput. ¹²kanok ilivdlunga Nálagkamut aki-
-lísaváka uvavnut angajorkautsernerpagssue? ¹³ermusek ánagfigsiut Róm. 3,4.
tigúsavara, Nálagak arkagut tordlorfigísavara. ¹⁴únersútíka Ná-
-lagkamut námagsísaváka ínugtaisa tamarmik tákuáne. ¹⁵ungagi-
-ssime tokuat Nálagkap erdlingnará. ¹⁶Nálagak-â, mássame kiv- 72,14.
-farârma; kivfarârma, kivfavit arnap ernerānga; kilerutíka kilerú-
-ssaerpatit. ¹⁷ilingnut pigdliutigísaváka tuníssutit kujaniutit, Ná-
-lagak arkagut tordlorfigísavara. ¹⁸únersútíka Nálagkamut námag-
-sísaváka ínugtaisa tamarmik tákuáne, ¹⁹Nálagkap igdluata silar-
-dlíne, ilingne, Jerúsalát-â. alflújá.

tugsiautit 117.

tamarmik Nálagak únersiutigisagát.

¹Nálagak únersiutigisiuk, akimángitsut tamavse-â, nersorsiuk,
inuiakatigt tamavse-â; ²isumagssuina malungnangákingmat uvav- Róm. 15,11.
-tíne, Nálagkap ilumórssusia nágssáungingmat. alflújá.

tugsiautit 118.

ujarkamik tekercugssamik pingárnermik.

- 106,1. ¹Nálagak kutsavigisiuk avágingnigtungmat, isumagssuina nágssáungingmat. ²Israílíkut taima okarniardlit: isumagssuina nágssáungilak; ³Aaruníkut taima okarniardlit: isumagssuina nágssáungilak; ⁴Nálagkamik mianeringnigtut taima okarniardlit: isumagssuina nágssáungilak. ⁵angnikitdlissunga tordlorfigigavne Nálagkap tusarpánga angnertusitdlunga. ⁶Nálagkap najormanga ersísángilanga; inuit súsagānga? ⁷Nálagkap najorpánga ikiortíka ilagalugit, úmigssortíka takuvdluásaváka. ⁸Nálagak tatigalugo ajúngíneruvok inungnut isumavdluarnemit. ⁹Nálagak tatigalugo ajúngíneruvok sujulerssuissunut isumavdluarnemit. ¹⁰akimángitsut tamarmik ilusimagānga, Nálagkap arka tunáralugo nungúsaváka. ¹¹tamagingnit ilusimagānga, Nálagkap arka tunáralugo nungúsaváka.
- 5 Mór. 1,44. ¹²igutsagtut ilivdlutik ilusimagānga, ingnertut naussupilungne ikuzlassutut ilivdlutik kamísáput, Nálagkap arka tunáralugo nungúsaváka. ¹³sakagkaluaxárma ordlutíniaraluardlunga, Nálagkavdle ikiorpánga. ¹⁴Nálagak tássa píssagtíssutiga erinalerssútigissara, táuna ánássutigára. ¹⁵ánagtutut kímagtarpalugput iluartut tovkine, Nálagkap talerpia píssaussutut iliorpok. ¹⁶Nálagkap talerpia kutsigpok, Nálagkap talerpia píssaussutut iliorpok. ¹⁷tokúsángilanga, inūsagama Nálagkap suliai okautigísvdlugit. ¹⁸Nálagkap pitdlatiartaraluarpánga, tokumutdle písingilānga. ¹⁹iluarssusekarfingmut isávfiussut uvavnut magpersigik, tássúna iserdlunga Nálagak kutsavigiartúsagavko. ²⁰tamássa Nálagkamut isávfik, iluartut tássúna isísáput. ²¹kutsavigávkít tusarangma, ánássutigigavkitdlo. ²²ujarak igdluortut sugssaríngisát tekercugssángorpok pingárnek. ²³Nálagkamit taimailivok, tupingnakalunilo issivtínut. ²⁴tamássa uvdlok Nálagkap píngortitá, kímasugdluta tipaitsugfigisigo. ²⁵Nálagak-á, ánáussina; Nálagak-á, pivdluartitsina. ²⁶pivdluarkunarsile Nálagkap arka pigalugo aggersok; pivdluarkuvavse Nálagkap igdluanit. ²⁷Nálagak Gútiuvok, táussuma káumarsarpá-
- 3 Mór. 23,40. -tigut. [avalekutínik] pilutartúnik kílerssuigitse nagdliússivíkut, tunissiviup nagssússai tikitdlugit. ²⁸ivdlit Gútigávkít, kutsavigísvavkit, Gútiga, angisútítdlutitdlo. ²⁹Nálagak kutsavigisiuk avágingnigtungmat, isumagssuina nágssáungingmat.

tugsiautit 119.

Gútip okausisa tamanit pingárnerússusiánik.

¹pivdluarput agssuarnaitdlutik sakissut, Nálagkap inatsisai maligdlugit ingerdlassut. ²pivdluarput nalunaiautainik aulajangiú-^{1,1. 2.}ssissut, ūmatimíkut ilüngardlutik táussumínga uyardlersut; ³má-ssalo iluaitisuliúnginiartut, avkutigerkussaisigut ingerdlassut. ⁴iv-dlit perkussatit inássutigátit maleruarkigsárkuvdlugit. ⁵kanortok ingerdlańka sangunavêrilit, ilerkorerkussatit maleruarkuvdlugit; ⁶tauva pakatsísángitsunga inássutitit tamaisa misigssorniaruvkit. ⁷ūmativkut perkusersuitdlunga kutsavigísavavkit, erkartūssisigerkussatit iluartut ilikaruvkit. ⁸ilerkorerkussatit maleruásaváka, kimagdluńnavêringa. ⁹kanok ilivdlune inúsugtok ingerdlásava minguitsúgńardlune? misigssorune okautsisit maligdlugit. ¹⁰ūma-^{5 Mór. 4,29.}tivkut ilüngardlunga ujarpavkit, inássutingnik sanerkutsinavêrsínga. ¹¹okautsisit ūmativne torkortarāka ajortuliarfigiumanatit. ¹²kuja-narsilat ivdlit, Nálagak; ilerkorerkussangnik ajokersúnga. ¹³kar-dluvnik kanerpit erkartūssisigerkussai tamaisa okalugtuarissarpáka. ¹⁴avkut nalunaiautivit uparuartugát tipaitsútigekāra pekuterpag-ssuartut isivdlugo. ¹⁵perkussatit erkarsautigísaváka, ingerdla-vigerkussatitdlo misigssorniásaváka. ¹⁶ilerkorerkussatit nuánarit-dlārāka, okautsisit puiúsángilāka. ¹⁷kivfat angajorkautserfigúk, inórkuvdlunga okautsisitdlo maleruarkuvdlugit. ¹⁸issíka uisíkit, inatsisivit pē tupingnartut takorkuvdlugit. ¹⁹takornartaungva nu-^{Epr. 11,13.}name, inássutitit uvavnit issertornavêrigit. ²⁰tarniga sekumisi-tauvok erkartūssisigerkussangnut kajungernermit uvdlut nungut-dlugit. ²¹agpialūpatit sorkusaitsut, perdlorkunarsíput inássu-^{5 Mór. 27,26.}tingnik sanerkutsissut. ²²mitangnekarnek narruginekarnerdlo u-vavnit pīkit, nalunaiautitit aulajangiúkavkit. ²³nálagarssuitdlūnt igsiavdlutik okalokatigtgput akerartordlunga, kivfavitdle ilerkorerkussatit erkarsautigai. ²⁴mássalo nalunaiautitit nuánarekāka, su-^{44,26.}júnersortigāka. ²⁵ivsup sekungnere tarnima nipíngavigai; inū-marigsānga okautsisit maligdlugit. ²⁶ingerdlavigissáka okalug-tuarissarāngavkit akissarparma; ilerkorerkussangnik ajokersúnga. ²⁷avkúmik perkussavit uparuartugānik sujunekartínga, tauva tu-^{86,11.}pingnartuliatit erkarsautigilísaváka. ²⁸tarniga kuvdlilivok alia-sungnermit; makitínga okautsisit maligdlugit. ²⁹avkut támar-nartok uvavnit alisissuk, inatsisingnigdlo isumagínga. ³⁰avkut támarnaitsox kinerpara, erkartūssisigerkussatit sávntípáka. ³¹na-

-lunaiautitit nipíngavigāka; Nālagak, pakatsinavērsínga. ³²avkut inássutivít uparuartugát atuardlugo arpánaunga, ūmatiga nerugtor-tíkagko. ³³Nālagak, avkúmik ilerkorerkussavit uparuartugānik ajokersúnga, tauva naggatigssamut agdlát aulajangiúsaváka. ³⁴su-junekartínga, tauva inatsisitit aulajangiúsaváka maleruadlugitdlo ūmativkut ilūngardlunga. ³⁵tungmissagssákut inássutivít uparuartugátigut pisugtínga, tamána kajumigigavko. ³⁶ūmatiga sangut-tíssuk nalunaiautingnut, piumatūnermut pinago. ³⁷issíka alartí-kit piúngitsut issiginiarkunagit; avkutigerkussagkut inūmarigsánga. ³⁸kivfangnut aulajangersíssuk okautsit ilingnik mianeringnigtut pigíssát. ³⁹mitangnekarnigssaraluara sujōragissara uvavnit kángiut-tíkiuk, erkartūssutitit ajúngekingmata. ⁴⁰ata, perkussatit kajungerāka; inūmarigsánga iluarssutisigkut. ⁴¹Nālagak, isumagssuinerpit pilinga ánáussinerpitdlo, sōrdlo okartutit; ⁴²tauva mitagdlersiga okautsimik akísavara, okautsit tatigigavko. ⁴³okauserdlo ilumōrtok kanivnit pērdluínarnavériuk, erkartūssutitit neríūtigigavkit. ⁴⁴inatsisitit maleruartuinásaváka nágssáungitdluínartumik; ⁴⁵tauvalo ingerdlásaunga angnertusivdlunga, perkussatit aperkutigissaravkit. ⁴⁶nalunaiautitit kúnginut okalūserisaváka pakatsinangalo; ⁴⁷inássutitidlo nuánaritdlárāka kajungerissáka; ⁴⁸agssákalo kutdlarpáka inássutingnut kajungerissavnut, ilerkorerkussatidlo erkarsautigāka. ⁴⁹okausek kivfangnut erkaigiuk, uvavnut neríūtigerkussat. ⁵⁰tássa tugpatdliutiga nágdliungnivne, okautsivít inūmarigsarmanga. ⁵¹sorkusaitut mitautigingárarānga, taimáitok inatsisitit tunúngiláka. ⁵²Nālagak, erkartūssutitit itsarnitsat erkaissarāngavkit tugpatdleraraunga. ⁵³narrutsautigingākāka iluaitut, inatsisingnik taimaititsissut. ⁵⁴ilerkorerkussatit erinaler-
^{39,13.}ssútigāka igdlume takornartauvfivne. ⁵⁵Nālagak, únuákut arkit erkaissarpara, inatsisitidlo maleruarpáka. ⁵⁶pigíssara tássa: perkussatit aulajangiúkavkit. ⁵⁷okarpunga: Nālagak, pigssarāra okautsisit maleruásavdlugit. ⁵⁸ūmativkut ilūngardlunga kinuvunga kīnavit sāne: sáimáunga, sōrdlo okartutit. ⁵⁹ingerdlavigissáka isumaliūtigāka; isigkáka kingumut nalunaiautingnut sangmisisaváka. ⁶⁰piumárnertunavērsárdlunga inássutitit maleruarasuásaváka. ⁶¹iluaitut kilorartútaisa nivniortipānga, taimáitok inatsisitit puiú-
^{42,9.}ngiláka. ⁶²únuap kerkane makítarpunga, kutsavigiumavdlutit erkartūssisigerkussatit iluartut pivdlugit. ⁶³ilángútarponga tamanut ilingnik mianeringnigtunut, perkussangnik maleruaisunut. ⁶⁴Nālagak, isumagssuinerpit nuna tamákerpá; ilerkorerkussangnik ajo-

-kersúnga. ⁶⁵Nálagak, kivat angajorkautserfigát okautsisit ma-
 -ligdlugit. ⁶⁶ajúngitsumik silagtorquvdlunga ilisarsserkuvdlungalo
 ajokersoringa, inássutitit ugperigavkit. ⁶⁷makitanavêrsarnekángi-
 -katdlarama támartarpunga, mánale okautsisit maleruarpáka. ⁶⁸a-
 -vâgingnigputit ajúngitsuliortardlutitdlo; ilerkorerkussangnik ajoker-
 -súnga. ⁶⁹sorkusaitsut sagdlunernik katiteríput pivdlunga, uvangale
 perkussatit aulajangiúsaváka ũmativkut ilúngardlunga. ⁷⁰ũmatait
 orssutut misigigtaitisigaut, uvangale inatsisitit nuánaritdlârâka.
⁷¹iluanârpunga makitanavêrsarnekarama, ilerkorerkussatit uvavnut
 ilisimalerkuvdlugit. ⁷²kanerpit inatsisai uvavnut ajúnginerúput kúl-
 -tinitdlo silvinitdlo túsintiligpagssuarnit. ⁷³agssavit piliarânga 19,8-12.
 pissarêrsardlungalo; sujunekartínga, inássutitit ilisimalerkuvdlugit.
⁷⁴mianeringnigtivit takujumârpânga tipaitsugdlutik, okautsisit ne-
 -riútigavkit. ⁷⁵Nálagak, erkartũssutitit ilisimaváka iluartuínau-
 -ssut, ilumôrtumigdlo makitanavêrsaringma. ⁷⁶isumagssuissutsit
 tugpatdliutiginâra, sôrdlo kivfangnut okartutit. ⁷⁷nagdligtuissutsivit
 pilinga inôrkuvdlunga, inatsisitit nuánarekigavkit. ⁷⁸sorkusaitsut
 pakatsilit, sagdluvdlutik kigdormôrtíniarmânga; uvangale perku-
 -ssatit erkarsautigâka. ⁷⁹uvavnut sâgkilit ilingnik mianeringnigtut,
 nalunaiautingnik ilisarssissut. ⁸⁰ũmatiga ilerkorerkussangnut ta-
 -marmiugile, pakatserkunanga. ⁸¹tarnima ánáussinigssat kipe-
 -rivfigâ; okautsisit neriútigâka. ⁸²issíka kiperíput okautsingnut,
 imaitdlutik: kakugo tugpatdliersáavinga? ⁸³pôrusek pujúgak ássigi-
 -leraluaruvkulúnít, taimáitox ilerkorerkussatit puiúsángiláka. ⁸⁴kav- 39,6.
 -siúpat kivfavit uvdlugssai? kakugo malerssortíka erkartúsavigit?
⁸⁵sorkusaitsut nákarfigssiortarpânga, inatsisitit malingnagit. ⁸⁶iná-
 -ssutitit tamarmik ilumôrtuínáuput, ivkuale sagdluvdlutik maler-
 -ssorpânga; ikiúnga. ⁸⁷nuname nunguterkajarpânga, uvangale per-
 -kussatit taimaitíngiláka. ⁸⁸inūmarigsánga isumagssuissutsit mig-
 -ssiliordlugo, tauva kanerpit nalunaiautai maleruásaváka. ⁸⁹Ná-
 -lagak, okautsisit kilangme aulajáiput nâgssáungitsumik; ⁹⁰ilumô- Mat. 24,35.
 -ssutsit kinguártgsokartitdlugo taimáisavok. nuna aulajangersaragko
 aulajáipok; ⁹¹ivdlit taimaerkugagkit sule tamássa aulajáiput, sût
 tamaisa ivdlit kivfarigagkit. ⁹²inatsisitit tipaitsútigingíkuvkit nâg-
 -dliungnivne sűjungnaerkajakaunga. ⁹³perkussatit puiornaviángit-
 -dluínarpáka, táukunínga inūmarigsarangma. ⁹⁴pigârma, ánáunga;
 perkussatit aperkutigissaravkit. ⁹⁵iluaitisut alapernaerssorpânga
 sűjungnaersíkumavdlunga, uvangale nalunaiautitit sianiginiarpáka.
⁹⁶nâmagtitaugaluit tamaisa takussarpáka naggatekartut, inássuti-

- titdle kigdligssáungitdlat. ⁹⁷ata, inatsisitit asangâravkit; uv-
 -dlok nâvdlugo erkarsautigissarâka. ⁹⁸inâssutivit kíngarssortivnit
 ilisimanerutípânga, nâgssáungitsumik pigísagavkit. ⁹⁹ajokersortiv-
 Kul. 2, s. -nit tamanit sianinerulerpunga, nalunaiautitit erkarsautigissaravkit.
¹⁰⁰utorkarnit sujunekarnerulerpunga, perkussatit aulajangiúkavkit.
¹⁰¹avkusernit ajortut tamaisa isigkavnut patdligtailissarpâka okaut-
 -sisit maleruarumavdlugit. ¹⁰²erkartüssisigerkussatit alángilâka,
 ivdlit ajokersorangma. ¹⁰³ata, okautsisit kilâvnut tungusungningâr-
 -mata tungusungnitsûmit kanermiugissavnit angnermik. ¹⁰⁴perku-
 -ssavit sujunekartípânga, taimáitumik avkusernit támarnartut ta-
 2 Pít. 1, 10. -maisâ úmigâka. ¹⁰⁵okautsisit isigkavnut nanerûtauput tung-
 -missagssavnut kâumarukutauvdlutik. ¹⁰⁶ugpernarsaivunga uniorku-
 -tínâvîsavdlugulo, erkartüssisigerkussatit iluartut maleruásagivkit.
¹⁰⁷nâgdliungâkaunga; Nâlagax, inûmarigsânga okautsisit maligdlugit.
¹⁰⁸Nâlagax, kanerma kajumingnerminit tunîssutai nuânarigaluarigit,
 erkartüssisigerkussangnigdlo ajokersúnga. ¹⁰⁹inûssusera itumang-
 -miugítuinarpara, inatsisititdle puiúngilâka. ¹¹⁰iluaitsut napitîniar-
 -pânga, taimáitordle perkussangnit támángilanga. ¹¹¹nalunaiautitit
 tâssa kingornússâka nâgssáungitsumik pigissagssâka, ûmâma táuko
 tipaitsûtigingmagit. ¹¹²ûmatiga sangmisîpara ilerkorerkussatit nâ-
 -magsítuinarumavdlugit naggatigssamut agdlât. ¹¹³mardlûssunik
 isumagdlit úmigâka, inatsisititdle asavâka. ¹¹⁴ivdlit tâssa sernigi-
 -ssauvfiga erkornavêrkutiga, okautsisit neriûtigâka. ¹¹⁵nigoritse
 6, s. uvavnit, ajortuse-â, Gûtima inâssutai aulajangiúsavâka. ¹¹⁶najú-
 -mînga, sôrdlo okartutit, inôrkuvdlunga, pakatserkunangalo neriugi-
 -ssara pivdlugo. ¹¹⁷tumánguersânga ânarkuvdlunga, tauva soraer-
 -nanga ilerkorerkussatit nalunaerssúsavâka. ¹¹⁸ilerkorerkussangnit
 támartartut tamaisa asigînarpatit, perkuserdlugssusiat sagdlunerî-
 -naungmat. ¹¹⁹iluaitsut nunamiussut tamaisa kapugtut píarpatit,
 tamâna pivdlugo nalunaiautitit asavâka. ¹²⁰uvíniga úligpok âni-
 -lârnarigavkit, erkartüssinititdlo sujôragâka. ¹²¹erkartüssisigssax
 erkordluartîpara, inardlersitsissivnut písînavêringa. ¹²²kivfat siv-
 Jâp. 17, s. -nerdlugo igdlersoruk pivdluautigssânik, sorkusaitusunut inardlerku-
 -nanga. ¹²³ánâussinigssat okautsisitdlo iluartut issima kiperiv-
 -figait. ¹²⁴kivfat iliorfigûk isumagssuússutsit nâpertordlugo, iler-
 -korerkussangnigdlo ajokersúnga. ¹²⁵kivfarârma, sujunekartînga,
 nalunaiautitit uvavnut ilisimalerkuvdlugit. ¹²⁶nâpertornarsivok Nâ-
 -lagkap sulivfigssâ, inatsisitit uniorkutîpait. ¹²⁷tamâna pivdlugo
 inâssutitit asaneruvâka kûltimit, kûltimit akuitsumit. ¹²⁸tamâna

pivdlugo perkussatit tamaisa tamatigut iluarāka, avkusernit tamar-
 -nartut tamaisa ūmigāka. ¹²⁹nalunaiautitit tupingnarput, tai-
 -máitumik tarnima aulajangiúpai. ¹³⁰okautsisit pásilerdlugit káu- 2 Tim. 3,
 -marsaissarput, ilisimangāngitsunik ilisimalersitsissarput. ¹³¹kanera 15-17.
 angmarpara kilanārdlunga, inássutitit kajungerigavkit. ¹³²sāgfiginga
 sáimautdlungalo aternik asanguigtunut ilerkorissariakartok nāper-
 -tordlugo. ¹³³avdlorarníka sangujaitdlisíkit okautsigkut, sumik i-
 -luaitsumik uvavnut nāлагаuniartoxángíkile. ¹³⁴ánáunga inuit inar-
 -dlíneránit, tauva perkussatit maleruásaváka. ¹³⁵kīnangnik kivfat
 káumarsaruk, ilerkorerkussangnigdlo ajokersúnga. ¹³⁶kuvdlilinerit
 issivnit kúgput, inatsisítit maleruarnexángingmata. ¹³⁷Nálagak,
 nāpertuivduartarputit, erkartüssinititdlo inardliornáput. ¹³⁸iluar- 5 Mór. 32,4.
 -nigssak inássutigát nalunaiautigkut, ilumūngárnigssardlo. ¹³⁹ilu-
 -ngersornima nungorkajarpānga, akerartortima okautsisit puiorma-
 -tigik. ¹⁴⁰okautsisit sukuluitdluinarput, kivfavitdlo asavai. ¹⁴¹ni- 12,7.
 -kanardlungalo asigínagauvunga, perkussatitdle puíungiláka. ¹⁴²nā-
 -pertuivduarssutsit nāpertuivduarssusiuvok nāgssáungitsox, inatsi-
 -sititdlo ilumórtuínáput. ¹⁴³angnikitdliornartup erdlokinartuvdlo
 nāpípānga, taimáitox inássutitit nuánarāka. ¹⁴⁴nalunaiautitit i-
 -luartuínáput nāgssáungitsumik; sujunexartínga, tauva inūsaunga.
¹⁴⁵ūmativkut ilūngardlunga tordlulavunga; akínga, Nálagak-ā,
 ilerkorerkussatit aulajangiúsaváka. ¹⁴⁶tordlulavfigávkít; ánáunga,
 nalunaiautitit maleruásaváka. ¹⁴⁷kaulersok ingiardlugo nivdliassa- 139,17 t.
 -raunga, okautsisit neriūtigāka. ¹⁴⁸pigártut sule pigártitdlugit ite-
 -raraunga okautsisit isumaliūtigiúmavdlugit. ¹⁴⁹nipiga tusariuk isu-
 -magssuússutit migssiliordlugo; Nálagak, inūmarigsánga erkartū-
 -ssisigerkussatit nāpertordlugit. ¹⁵⁰kagdliilerput ilerkupilungnut
 norkaissut, inatsisingnit ungasigput. ¹⁵¹ivdlit, Nálagak, kanigputit,
 inássutititdlo tamarmik ilumórtuínáput. ¹⁵²kangarssuardle nalu-
 -naiautitit ilisimássutigāka, nāgssáungisitdlugit aulajangersaragkit.
¹⁵³nāgdliugssusera issigúk aniguisitdlungalo, inatsisítit puíungí-
 -navkit. ¹⁵⁴saxitsautiga saxitsautigúk utertitdlungalo, inūmarig-
 -sánga, sórdlo okartutit. ¹⁵⁵ánássut iluaitsumit ungasigpox, iler-
 -korerkussatit aperkutigíngingmatigik. ¹⁵⁶Nálagak, nagdligtússutisít
 angekaok; inūmarigsánga erkartūssisigerkussatit nāpertordlugit.
¹⁵⁷malerssortíka akerartortíkalo amerdlakaut; nalunaiautitit tunú-
 -ngiláka. ¹⁵⁸ilumūngitsut issigāka avákatdlagdlungalo, okautsisit
 maleruángingmatigik. ¹⁵⁹takvarma perkussatit asagíka; Nálagak,
 inūmarigsánga isumagssuússutit migssiliordlugo. ¹⁶⁰okautsivít pi- Juán. 17,17.

-ngârnerussât tássa ilumôrnek, erkartüssisigerkussatitdlo iluartut tamarmik ituinarput. ¹⁶¹nâlagarssuit malersorpânga patsisig-ssakarnatik, ũmâmale okautsisit ũgdlutigai. ¹⁶²okautsisit tipait-sûtigâka paggatigissagssamik angisûmik navssártutut. ¹⁶³sagdlu-nerit ũmigâka maujugalugitdlo, inatsisititdle asavâka. ¹⁶⁴uvdluînak arfinex mardloriardlunga ũnersiutigissarpavkit erkartüssisigerkussatit iluartut pivdlugit. ¹⁶⁵erkigsingâkaut inatsisingnik asangnigtut, nâg-
 1 Mór. 49,18. -kiúsanatigdlo. ¹⁶⁶Nâlagak, ánáussinigssat utarkivara, inássutititdlo maligpâka. ¹⁶⁷nalunaiautitit tarnima maleruarpai, asangârpâkalo. ¹⁶⁸perkussatit nalunaiautititdlo maleruarpâka, ingerdlavigissâka ta-marmik ilingnut sarkumingmata. ¹⁶⁹nivdlianíka sângnut apũ-kilit, Nâlagak; sujunekartínga okautsisit maligdlugit. ¹⁷⁰kínutiga sângnut pile, ánáunga, sórdlo okartutit. ¹⁷¹ũnersiutigalutit kardlúka nipangísáisáput, ilerkorerkussangnik ajokersorongma. ¹⁷²o-kautsisit orkama akisuássutigisavai, inássutitit tamarmik iluartu-naungmata. ¹⁷³agssavit ikiordlínga, perkussatit kineravkit. ¹⁷⁴Nâ-lagak, ánáussinigssat kajungerâra, inatsisititdlo nuánarâka. ¹⁷⁵tarniga inũgilitok ũnersiutigerkuvdlutit, erkartüssisigerkussavitdlo i-
 Is. 53,6. -kiordlínga. ¹⁷⁶savatut támartutut támalerpunga; kivfat ujariuk, inássutitit puiúngînavkit.

tugsiautit 120.

tarne takornartaufingmine kiperissok.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. erdlokinivne Nâlagak tor-dlorfigâra, táussumalo tusarpânga. ²Nâlagak, tarniga ánáussuk kardlunit sagdlussunit, orkamit sagdlokítaissunit. ³suná ilingnut túniúsavâ, sunalo ilingnut ilángúsavâ, okak sagdlokítaissok ũmâ?
⁴karssut kînarigsut píssarssûp pê, orpigarnat aumainik ilavdlugit.
 1 Mór. 10,2. ⁵erkanak uvanga, Mísákúne takornartaussunga, Kítaríkut tovksia
 — 25,18. saniáne inekardlunga. ⁶erkigsinermik ũmigingnigtut saniáne inekarnine tarnima sivisugilerpâ. ⁷uvanga erkigsiviuvunga, okalulerângamale sorssulerssâraraut.

tugsiautit 121.

Israîlip sernigssortâ siníngitsox.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. issíka ârdlortípâka kâkanut; sumit ikiortigssakâsaunga? ²Nâlagkamit ikiortigssakâsaunga,

kilauvdlo nunavdlo p̄ngortitsissānit. ³isigkatit kuaerkúsāngilai, uvernalísāngilak ilingnik sernigingnigtox. ⁴árit, Israflip sernigssortá uvernalisananilo sinilísāngilak. ⁵Nálagkap sernigátit; Nálagak alá-ngivfígát talerpigpit tungágut. ⁶sekernup písāngilátit uvdlúkut, káumativdlūnft únuákut. ⁷Nálagkap sernigilisit ajortunut tamanut, tarnit sernigiliuk. ⁸anissarnititdlo isertarnititdlo Nálagkap ser-
-nigiligít matumánga nágssáungitsumigdlo. 5 Mór. 28,6.

tugsiautit 122.

Jerúsalát pivdluarfussok.

¹Dávip er̄niugagssiā majuvfasigssak. tipaitsûtigāka uvav-nut okartut: Nálagkap igdluanut piartorta. ²isigkavta unigfigait isâvfisít, Jerúsalát-â. ³Jerúsalát karmardluagaussok ungalúgkatut 48,13 tt. ingminut atautsimut katitersimassutut; ⁴tássunga nagguvekatigft majuartartut, Nálagkap nagguvekatigtgsortai, Israflimut nalunaiu-taussut, Nálagkap arka kujássutigiartordlugo; ⁵tássanfngmata ig-siavfít kilágdlit erkartüssivft, Dávíkut igsiavfê kilágdlit. ⁶Jerû-salát erkigserkuniarsiuk: perdlokángisínardlit ilingnik asangnigtut. ⁷erkigsilit ungalorssuangne, perdlokángisínardlit igdlússárssuangne. ⁸katángutíkalo ikíngutíkalo pivdlugít okardlanga: erkigsina. ⁹Ná-lagkap Gútvta igdlua pivdlugo ajúngissutigssat piniásavara.

tugsiautit 123.

ikiorkússut.

¹er̄niugagssiak majuvfasigssak. issíka árdlortípaka iling-nut, kilangmiussutit. ²ata, sórdlo kivfat issaisa nalunaerssortarait nâlagkamik agssait, sórdlulo kivfap arnap issaisa nalunaerssortarait nâlagkame arnap agssai, taimátaok issivta nalunaerssorarât Nálagak Gúterput, sáimautserdluta. ³sáimáutigut, Nálagak, sáimáutigut, asiginagaunermít kârsitdlangâravta. ⁴tarnivut kârsitdlangârput kat-dlangáissut mítatigdlínerinit, inornarniartut asiginainerinit.

tugsiautit 124.

Gúte ikiortigârput.

¹Dávip er̄niugagssiā majuvfasigssak. Nálagkap najúngig-patigut, — Israflíkut taima okarniardlit, — ²Nálagkap najúngig- 94,16 t.

34.^{s.} -patigut, inuit uvavtínut ornigungmata, ³úmatitdluta érkajakâti-gut, níngangnertik katsungailermat uvavtínut; ⁴imerssúp súpu-terkajakâtigut, kúgssúp tarnivut karssuterkajakai, ⁵imerssúp supi-ssorssúp tarnivut karssuterkajakai. ⁶Nálagak kujanarsile, táukua kigutainut aligtugagssautíngingmatigut. ⁷tarnivut aniguíput, sórdlo tingmiánguak aniguissartok napiainiartup kilorartútánit; kilorartút kigtorarmat aniguivugut. ⁸Nálagkap kilangmigdlo nunamigdlo pí-ngortitsissup arkagut ikiornekarpugut.

tugsiautit 125.

tatigingnigtok pakatsísángitsok.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. Nálagkamik tatigingnigtut tugs. 46. Stunip kákâ ássigísavât, táuna aulalísángitsok, nágssáungitsumik taimáissassok. ²kákat Jerúsalât avatangerpât, Nálagkavdlo inug-tane avatangerpai matumánga nágssáungitsumigdlo. ³iluaitsut patitsisáta uníngavigísángingmago iluartut ímiarsiát, iluartut iluait-suliornermut isagtorkunagit. ⁴Nálagak, ajúngitsut úmatimíktudlo perkusersuitsut ajúngitsuliorfigikit; ⁵ingerdlavingmíktudle sangan-sartutigut angalakátártut Nálagkap ingerdlatsavai píúngitsulior-niartunut ilángutitdlugit. Israílikut erkigsilit.

tugsiautit 126.

kuvdlilivdlutik siaruarterissut kímagtardlutik katerssuísassut.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. Stunimut utertugssat Ná-1 Kor. 2,⁹. -lagkap utersarpagit, singnagtortutut íkumárpugut. ²tauva igdla-Róm. 8,¹⁸. -rumárpugut kanivut ilúngartitdlugit, orkavutdlo kímagtarnerínarnik píllísáput; tauva akimángitsune okásáput: Nálagkap angingártu-mik pivai. ³Nálagkap angingártumik pingmatigut tipaitsokaugut. úp. 5,²¹. ⁴Nálagak, autdlarússaussugut utersartigut, kugssinertut sarkaussu-mítutut isivdluta. ⁵kuvdlilivdlutik siaruarterissut katerssuiumárpút Lúk. 6,²¹. kímagtardlutik. ⁶kiavdlune ingerdlassok siaruartigagssane nang-magdlugit, táuna kímagtardlune isísavok katerssugkane exitigkat nangmagdlugit.

tugsiautit 127.

Gútip pivdluarkussinera kisime pivdluarnartok.

¹Sálumûp eríniugagssiâ majuvfasigssak. Nâlagkap igdlo karmángigpago, táussumínga sulissut asule sulísáput Nâlagkap igdloxarfík sernigíngigpago, pigártok asule pigāsavok. ²asulêr-puse makiârtaravse soráingímersordlusilo, nerissagssak erdlokí-ssutigissarse nerísavdlugo; asanerussane taimatut tunissarpai si-^{úss. 10,22.}
-nigtitdlugit. ³takuvat, kitornat Nâlagkamit pigissáuput, timip ilumiue akigssarsíáuput. ⁴sôrdlo karssut ítartut píssarssûp agssaine, taimáitarput ernerit inûsugtut. ⁵pivdluarpok inuk karssulivine táukunínga ulivkârtíkuniuk; pakatsísángitdlat, kíngarssortitik oka-lugfigísaguníkik isâvfigme.

tugsiautit 128.

Nâlagkamik mianeringnigtut pivdluarneránik.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. pivdluarput tamarmik Nâ-^{1,1-3.}
-lagkamik mianeringnigtut, avkutigerkussaisigut ingerdlassut. ²ag-
-ssavit suliarissait neriumârpait; pivdluarputit, inûvdluarputit.
³nuliat vînekutitut kingunigssartûtut ísavok igdluvit iluane, kitor-
-natit úliakutip avalekutaisut ísáput nerrivít kaujatdlagdlugo. ⁴ta-
-kuvat, taima pivdluarkunekásavok angut Nâlagkamik mianering-
-nigtok. ⁵Nâlagkap pivdluarkúsavâtit Stunimit, Jerûsalâp piv-
-dluarssusia takorkuvdlugo uvdlut inûvfigissagssatit tamaisa, ⁶kitor-
-navitdlo kitorngassait takorkuvdlugit. Israílikut erkigsilit.

tugsiautit 129.

Gútip kitormaisá angnikitdliortarnerinik.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. inûsungnivnit agdlât ang-
-nikitdliortingârtarpānga, — Israílikut taima okarniardlit, — ²inû-
-sungnivnit agdlât angnikitdliortingârtarpānga, artordlungale. ³iv-^{Mat. 16,18.}
-ssumik agssatdlagterissut tunuga agssatdlagterivfigât agssatdlag-^{Is. 51,23.}
-ternitik takisûngordlugit. ⁴Nâlagak nâpertuivdluarpok, iluaitut
pitugtûtait kivdlorpai. ⁵pakatsivdlutik tunuariásáput tamarmik
Stunimik úmigingnigtut. ⁶ivigkat igdlut kainîtit ássigísavait, nut-
-sungnekartínatik tokussartut; ⁷kivdluissut táukunínga tigumiagag-

-ssakaráingitsut, kilerssuissutdlo pernermigagssakarnatik; ⁸sarssú-tutdlo ima okásanatik: Nálagkap pivdluarkulise, pivdluarkuvavse Nálagkap arka tunáralugo.

tugsiautit 130.

ajortiminik isumákêrfgerkuvdlune.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. itinernit tordlorfigávkít, Nálagak-â; ²Nálagak, nipiga tusaruk, siúnerarna kinussarnima ni-
^{143,2.} -pānut. ³iydlit. Nálagak, ajortulianik aulajangtumaguvit, Nálagak, kiname tauva atásaya? ⁴kisiáne isumákêrfingnigtarputit, miane-
 -rerkuvdlutit. ⁵Nálagak utarkivara, tarniga utarkivok, okausialo
^{42,2 t.} neriútigára. ⁶uvdláp tungágut pigártut uvdlāngornigssâ erinigi-
 -ssarmássuk, angnermik tarnima Nálagak erinigâ. ⁷Nálagak ne-
 -riugfigûk, Israffe-â, Nálagak isumagssuissarmat utertitsinertungâr-
 Jer. 50,20. -dlunilo; ⁸tāussumalo Israflíkut utertisavai ajortuliainit tamanit.

tugsiautit 131.

makitajuínermik.

¹Dávip eríniugagssiâ majuvfasigssak. Nálagak, ūmatiga nālarkutūngilak, issíkalo makitasūngitdlat, angivatdlártutdlo suju-
 -nersísangisákalo autdlutíngiláka. ²tarniga uníngatíniardlugo ni-
 -pangersarniaraluarpara ilá? sôrdlo milúsaersok anánaminut itok, tarniga milúsaersutut ípok iluvne. ³Nálagak neriugfigûk, Israffe-â, matumánga nágssáungitsumigdlo.

tugsiautit 132.

Nálagkap igdluanik.

¹eríniugagssiak majuvfasigssak. Nálagak, Dáve erkainiar-
 -figûk nágdlíútigissainik tamanik, ²Nálagakmut ugpernarsaingmat, Jākup ajugaussuanut únersuivdlune: ³igdluvnut inigissavnut isísá-
 -ngilanga, sinigívnut inarfígssavnut kakísángilanga, ⁴issíka sinigtí-
 -sángiláka, kimeríssákalo pigdlitsísángiláka, ⁵kisiáne Nálagak na-
 -jugagssarsiguvko, Jākup ajugaussua inigssarsiguvko. ⁶ata, Eiv-
 -farátame tusaravtigo, narssame orpigssuartúme nanivarput; ⁷ine-
 -karífnut piartorta isigaisa tungmarífnut patdlordluta. ⁸nikuigit,
^{4 Mór. 10,35.} Nálagak, uníngavigssangnut pivdlutit, ivdlitdlo igdlerfigdlo píssau-

-nerpit pia. ⁹ palasertavit iluarssusek atilissuk, ungagissitidlo kīmagtardlit. ¹⁰ kivfat Dāve píssutigalugo tanitavit kfnā tunung-mut sâgtīnavéruk. ¹¹ Nālagak Dāvīmut ugpernarsaivok ilu- ^{89,4 t.}
 -mōrtumik taimaitisāngisaminik: timivit kingunerisa ilāt igsiav-fingnut kilālingmut ingitikumārpara. ¹² kitornavit angerusiga au-lajangiúkunikō, nalunaiautigalo táukunúnga ajokersútigissagssara, tauva kitornáitaok igsiāvfigne kilālingme igsiātuínásáput. ¹³ Nā-lagkap Stune kineramiuk inigiumatdlerdlugo, ¹⁴ [okarpok:] ta-mássa unīngavigitūnagagssara, tássane inekásaunga, táuna piu-matdleravko. ¹⁵ [Stunip] nerissagssautai pivdluarkúsaváka, ajor-ssartortailo nekigssakartikumárpara kârsitdlartitdlugit; ¹⁶ pala-sertailo atitikumárpara ánássúmik, ungagingnigtortailo kīmagtá-sáput. ¹⁷ tássane Dāvīp nagssua naulersíkumārpara, tanitavnutdlo ^{Lúk. 1,89.}
 nanerūtīgssak tássane píssarérpara. ¹⁸ kíngarssortai atitikumár-para kángusūmik, táussumale kulāgut akisúsavok niakorutā.

tugsiautit 133.

isumakatigīngnermik.

¹ Dāvīp erīniugagssiā majufasigssak. ata iluatdlarissok nuánekkissordlo, ~~kat~~ tangutigit pekatigīgdlutik inekarāngata. ² sōrdlo tarnutigigssok niakuanut píssok, umfnut kusersok, Aarunip umfnut, atissāta nuilānut kusersok; ³ sōrdlo Hermūmit isugutanek Stunip kākainut tugtok; tássunga Nālagkap perkungmago pivdluarkússut, inūssutdlo itūnartugssak.

tugsiautit 134.

nālagfīngme pigārtunut.

¹ erīniugagssiak majufasigssak. ata, Nālagak nersorsiuk, Nālagkap kivfai tamavse-ā, únuácut Nālagkap igdluane kekartar-tuse; ² agssase kutdlarsigik ivdlernartūme Nālagak nersordlugo. ³ Stunimit pivdluarkulisit Nālagkap kilangmīgdlo nunamīgdlo píngortitsissup.

tugsiautit 135.

nersūt.

¹ alflūjā. Nālagkap arka únersiutigisiuk, únersiutigisiuk, Nālagkap kivfai ukorsé, ² Nālagkap igdluane Gūtīvta igdluata si-lardlīne kekartartuse. ³ Nālagak únersiutigisiuk, Nālagak avā-gingnigtūngmat; arka erinalerssūtīgisiuk nuánekingmat. ⁴ Jāko

taetamautitorak.

62

- 2 Mòr. 19,^b. Nàlagkap kinermago Israele pigissagssarsiariumavdlugo. ⁵ mássame ilisimavara Nàlagak angingártok, nàlagarput Gùtiginekartunit ta-
-manit angnerusok. ⁶ iluarissane tamaisa Nàlagkap suliarissarpai
kilangmilo nunamilo ímamilo itinerssuarnilo tamane. ⁷ táussuma
Jer. 10,¹³. putsut majortípai nunap isuinit, ingnâtdlagtarnit sialugssiarai,
anorilo kimatulivingminit anisítarâ. ⁸ táussuma angajugdliiat pa-
-tigpai Egivtinime, inungnilo nerssutautilo. ⁹ nalunaerkutit tu-
-pingnartuliatdlo ilingnut torartípai, Egivtine-â, Fâraûmut kivfai-
-nutdlo tamanut. ¹⁰ táussuma inuiagssuit amerdlasût patigpai
kúngit píssaussut tokutdlugit: ¹¹ Sígût Amoríkut kúngiat Ougilo
Bâsanip kúngia, Kânâkutdlo nàlagauvfê tamaisa; ¹² nunâtdlo ki-
-ngornússagssautípâ, inugtaminut Israílikúnut kingornússagssari-
-típâ. ¹³ Nàlagak, arkit ítuínarpok, kinguârtgsoxkartitdlugo erkai-
5 Mòr. 32,³⁶. -nekásautit, Nàlagak-â. ¹⁴ Nàlagkap inugtane erkartûssissutigiu-
-mârmagit kivfanilo nagdligtordlugit. ¹⁵ akimángitsut Gùtipilue
115,⁴⁻⁸. sîlvivudlutigdlo kùltiussarput, inuit agssaisa sanârait. ¹⁶ kaneka-
-raluardlutik okalungnek ajorput, issexaraluardlutik issiginek ajor-
-put; ¹⁷ siutekaraluardlutik tusânek ajorput, mássalo kanermíkut
anernekaratik. ¹⁸ sanassuisa ássigísavait, tamarmik táukunúnga
115,⁹⁻¹³. isumavduartut. ¹⁹ Israílikut ukorsê, Nàlagak nersorsiuik; Aaruní-
-kut ukorsê, Nàlagak nersorsiuik; ²⁰ Lívíkut ukorsê, Nàlagak ner-
-sorsiuik; Nàlagkamik mianeringnigtuse ukorsê, Nàlagak nersorsiuik.
²¹ nersornarsile Nàlagak Sîunimit, Jerûsalâme inekartok. alíljâ.

tugsiautit 136.

kujaniut akiorissut.

- 118,¹⁻⁴. ¹ Nàlagak kutsavigisiuk avâgingnigtûngmat,
isumagssuina nâgssâungingmat.
² kutsavigisiuk Gùtit Gùtiat, isumagssuina nâgssâungingmat;
³ kutsavigisiuk nàlagkat nàlagât, isumagssuina nâgssâungingmat;
72,¹⁸. ⁴ táuna kisime angisûnik tupingnartuliortartok,
isumagssuina nâgssâungingmat;
⁵ táussuma kilak pilarâ sujunekardlune,
isumagssuina nâgssâungingmat;
⁶ táussuma nuna isuípâ ermit kâtigut,
isumagssuina nâgssâungingmat;
⁷ táussuma káumarkússuit pilarai, isumagssuina nâgssâungingmat;
⁸ sekinek uvdlúkut nàlagagssak, isumagssuina nâgssâungingmat;
⁹ káumatdlo uvdloríssatdlo únuácut nàlagagssat,
isumagssuina nâgssâungingmat;

- 10 táussuma Egivtinimiut patigpai angajugdliiaisigut, 135,8 t.
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 11 Israflîkutdlo anisitdlugit akornânit,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 12 agssangnik píssaussunik talernigdlo isagsimassumik,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 13 táussuma imax kerkuartók kupivâ mardlúngordlugo,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 14 Israflîkut tássûna ingerdlatitdlugit,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 15 Fâraûlo katerssailo ímamut kerkuartûmut ajagdlugit,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 16 táussuma ínugtane puilassuitsúkut ingerdlatipai,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 17 táussuma kúngerssuit patigpai, isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 18 kúngit nakûssut tokutdlugit, isumagssuinaera nâgssâungingmat; 135,10-12.
- 19 Sígût Amoríkut kúngiat, isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 20 Ougilo Bâsanip kúngia, isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 21 nunâtdlo kingornússagssautípâ, isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 22 kivfaminut Israflimut kingornússagssaritípâ,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 23 táussuma erkaivâtigut kunutitaunivtíne,
isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 24 kíngarssortivtínit nusugdluta, isumagssuinaera nâgssâungingmat;
- 25 táussuma uvinigdlit tamaisa nerdlersarpai, 104,27 t.
isumagssuinaera nâgssâungingmat.
- 26 kutsavigisiuk kilaup Gûtia, isumagssuinaera nâgssâungingmat.

tugsiautit 137.

autdlarússaussut kápialássutât.

¹Bâpalip kúgssuine, tássane igsiavugut kiavdlutalo Stune erkaissarângavtigo. ²kúkilagtariautivut sêrsunut tássanítunut ni-
-víngarpavut. ³tássane eríniugkanik tusarniarfigingmatigut aut-
-dlarússissivta, erdløxisitsissivta tipaitsorkugâtigut: Stunime erí-
-niugkat ilânik erínersârfigisigut. ⁴kanok ilivdluta Nâlagkamut
eríniugkat atúsavavut nuname avdlanertame? ⁵puioraluaruvkit,
Jerûsalât-â, tauva talerpiga ingminik puioxile; ⁶okara kilâvnut
nipekile, erkângikuvkit, Jerûsalât tipaitsûtivnut pingârnerssarití-
-ngikuvko. ⁷Nâlagax, Eitumip kinguainut erkaigiuk Jerûsalâp

uvdlua ivna, okarmata: p̄farsiuk, p̄farsiuk túngavé tikitdlugit.

⁸ Bâpalip pania piunêrutitit, pivdluarpok ilingnut akilfssok kanok
Is. 14,21. iliorfigigavtigut; ⁹ pivdluarpok nâlungiartangnik tigusissok kaersu-
- 13,16. -mut sekumisitdlugit.

tugsiautit 138.

kujaniut.

¹ Dâvip [erinaligssiâ]. kutsavigâvkit ūmativkut ilūngar-
82,1. 6. -dlunga, Gûtít tákuáne erinalerssorfigísavavkit. ² patdlúsaunga
nâlagfiutivit ivdlernartup sâne, arkitdlo kujássutigísavara isumag-
-ssuissutsit ilumôrssutsitdlo píssutigalugit; okautsit angisûtíkagko
tusâmassáussutsit tamât kímutdlugo. ³ tordlorfigissarângavkit tu-
-sartarparma, tarnivkudtlo píssagtitdlunga nakússagtítarârma. ⁴ Nâ-
-lagak, nuname kúngiussut tamarmik kutsavigísavâtít kanerpit o-
-kausê tusarunikik; ⁵ erinersârumâruptdlo Nâlagkap avkutigissai
113,5 t. pivdlugit, Nâlagkap nâlangnarssusia angexingmat. ⁶ mássa Nâ-
-lagak kutsigpox, atsigsutdlo issigai, makitasôrdlo ungasigsumit
ilisarissarpâ. ⁷ tamagingnit angnikitdlialuartitdlunga inūmarig-
-sarparma, agssatitdlo isagtítarpatit kíngarssortima níngangne-
57,3. -ránut, talerpingnik ánaudtlunga. ⁸ Nâlagkap nâssúkumârpânga.
Nâlagak, isumagssuinerit nâgssáungilax, agssavit suliait taimaití-
-navêrigit.

tugsiautit 139.

Gûtíp arajutsivekángíssusianik.

Jer. 17,10. ¹ agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. Nâlagak, ivdlit kigdli-
— 23,23 t. -siorparma ilisaralungalo. ² ingísimassarângamalūnt nikuítarânga-
-malūnt ilisimavarma; erkarsautíka ilisarissarpatit ungasigsumit.
³ pisugkângamalūnt ínârangamalūnt nalunaerssorarârma, avkutigi-
-ssákalo tamaisa nalúngitdluinarpatit. ⁴ mássame atausîarmig-
-dlūnt orkavne okausekángilax ivdlit, Nâlagak, ilisimángisangnik.
⁵ kingunivkudtlo sujunivkudtlo unguvarma, agssangnigdlo kulanger-
-sarparma. ⁶ tamána tupingnarpatdlârmat, uvavnut nalunakaok;
inornakaok, saperpara. ⁷ sumut písanerpunga anernerit kimá-
-savdlugo? sumut kimâsanerpunga kínganit? ⁸ kilaliaralaruma
tagpavanīputit, unerivfingme ínâfigssarsioralaruma tássanīputit.
⁹ kaulersup p̄nik sulugtârniaralaruma, ímame isordlerme inigssar-
-siniardlunga, ¹⁰ tássanilūnt agssavit tasiúsagānga, talerpigpitdlo
najúmísagānga. ¹¹ okaralaruma: târtup taimáitok nalunarsisísa-
-vānga, tauva únuak kaumasassok avatívne. ¹² mássame târtok

tāngilak ilingne, únuardlo uvdlortut kaumatigaok; tårtordlo kau- Jäk. 1,17.
 -massordlo [ilingne] taimaekatigtgput. ¹³ivdlíme tartúka pi-
 -gátit, arnama timâta iluanítitdlunga uligparma. ¹⁴kutsavigâvkit
 tupingnangártumik piliarissaugama; tupingnartuliáuput suliatit, tar- Júp. 10,8-12.
 -nima tamána misigivdluárpâ. ¹⁵sauníka ilingnut issertugáu-
 -ngitdlat, takugssáungitsume piliarinekarama, nunap atdlíne kati-
 -ternekarama. ¹⁶táutokángikatdlartunga issivit issigānga, mag-
 -persagautingnilo agdlagsimáput uvdlut tamarmik nuiartortugssat,
 atautsimigdlünt píssokángikatdlarmata. ¹⁷ata, uvavnut erdlingna-
 -ngârmata erkarsautitit, Gûte-â; ata, kisigssáungingârmata; ¹⁸ki-
 -sísagalaruvkit, siorkanit amerdlanerorkajakaut; iterāngama sule
 ilingnītaraunga. ¹⁹kanortok iluaitstut tokúkigit, Gûte-â; ilivsilu,
 auiaigajugtuse, uvavnit nigoritse. ²⁰mássa isumapilugdlutik ilingnik
 okalugput, ilingnik tainerdluissarput kíngarssortitit. ²¹Nálagak,
 ilingnik úmigssuissut úmigssúsángínerpáka? ilingnut akerartortut
 avákatdláusángínerpáka? ²²tamákerdlunga úmigssorpáka kíngar-
 -ssortigilerdlugitdlo. ²³Gûte-â, kígdlioringa, úmatigalo misigók;
 misilínga erkarsautíka misiginiardlugit; ²⁴misigssoringalo nâg- 143,8. 10.
 -dliungnartumut avkutaussok atuarneriga, tasioringalo nâgssáu-
 -ngitsup avkutágut.

tugsiautit 140.

okausipilulingnut sernigerkuvdlune.

¹agpítartumut. Dâvip erinaligssiâ. ²Nálagak, ánáunga
 inungnit ajortunit, sernigínga iluaitstulortunut, ³úmatimíkut ajor-
 -tumik isumaliortunut, uvdlut tamaisa sorssulerssártartunut. ⁴or-
 -katik ipigsarpait pulateriârssúp okátut isivdlugit; sangujârssugssúp
 tokunartua kardlormiugât. (nipangerfik.) ⁵Nálagak, iluaitstut ag- Râm. 3,13.
 -ssainut pinavêrsānga, sernigínga iluaitstulortunut uvavnik pula-
 -migtitsilerssártunut. ⁶makitasût napitiniarpānga kilorartorni-
 -dlunga, kagssutit siârpait avkusernup saniane napiarniárdlunga. 142,4.
 (nipangerfik.) ⁷uvangale Nálagkamut okarpunga: Gûtigâvkit; Ná-
 -lagak, kinussarnima nipât siúmigsarfigúk. ⁸Nálagak nálagau-
 -ssutit ánassutiga píssaussok, ivdlit niakora sernigssorpat uv-
 -dlorme sorssugfingme. ⁹Nálagak, iluaitsox angilugtortíkiuk pi-
 -lerigissânik, isumapilua nâmagsitsailigiuk, angneruniarkunagit.
 (nipangerfik.) ¹⁰nivniortitsissima niakuisa uligilisigik kardlumik
 erdlokinartuliait. ¹¹aumanik nákalagterfiginexardlit; ingnermut ná- 7,16 t.
 -kartitdligit narkitsumut, nikuínavêrsitdlugit. ¹²mamardligajugtox

nuname atásángilax; iluaituliortok perdlúp malerssúsavâ ordlu-
-titdlugo. ¹³ ilisimavunga Nâlagak nāmagsiumârâ nâgdliugtup
^{9,19.} erkartûtíssutâ, ajorssartup inardluíssutigssâ. ¹⁴ mássame, iluartut
kujássutigisavât arkit, perkusersuitsudlo kīnavit sâne atásáput.

tugsiautit 141.

ikiorkússut.

¹ Dâvip erinaligssiâ. Nâlagak, tordlorfigâvkit, orningna-
-suânga, nipiga siúmigsaruk tordlorfigissarângavkit. ² tugsitiga
kīnavit sânut atagile tipigigsautigdliutit, agssâka kutdlarângavkit
Mat. 15,18 t. -kartíssuk, kardlúka matússut pârerkuvdlugit. ⁴ ūmatiga okaut-
-sinut ajortunut sangutínavēriuk, inuit piúngitsuliorniartut iluait-
-súkut ilerkokatigerkunagit, igdliingnartuliainit nererkunanga. ⁵ i-
-luartup patigpanga isumagssornekásaunga, inerterpanga niarkuma
úss. 12,1. tarnutigísavâ, niakora perkúngísángilax; sulime tugsitigāka ajor-
-tumérneráne. ⁶ erkartússissait ivnákut nákartínekardlit, kisiáne
okautsíka tusásavait tusarnersut. ⁷ sôrdlo ivssumik agssatdlag-
-terissok pissartok nuna magpersarângamiuk, taimatut saunivut
siaruartigáuput unerivfiup pânut. ⁸ mássale ilingnut sangmíput
issíka, Nâlagak nâlagaussutit-â; ivdlit tatigâvkit, tarniga túniúna-
-navériuk. ⁹ napiarniarmânga, nigainut sernigínga, piúngitsulior-
-niartutdlo kilorartútainut. ¹⁰ iluaitut nangminex kagssutimingnik
^{35,8.} pissaugilit, uvanga ilūngarma sarssutserdlunga.

tugsiautit 142.

angnikitdliortup tugsitâ.

^{57,1.} ¹ Dâvip ajokersûtâ, kârusungmítitdlune tugsitigíssâ. ² niv-
-dlerdlunga Nâlagak tordlulavfigâra, nivdlerdlunga Nâlagak kīnu-
-vigâra nâkigerkuvdlunga. ³ kápialássutiga sânut kuisavara, nâg-
-dliugssutsivnik nalunaerfigísavara. ⁴ anernera tumângulerpat i-
-luvne, ivdlit tungmissagssara nalúsángilat. avkusíníkut ingerdla-
-vigíssagssavkut napitíniarpānga. ⁵ talerpiup tungâ kiviásagit ta-
-kuniardlugo, uvavnik ilisaringnigtokángilax; kimâvfigssaerúpunga,
tarnivnik isumagingnigtokángilax. ⁶ Nâlagak, ilingnut tordlula-
91,2 tt. -vunga okardlunga: ivdlit tássa kimâvfiga, pigssara inússut nu-
-nâne. ⁷ nimârnivnut siúnerarna, nukigdlângangâlerama; maler-

-ssortivnit ánáunga, píssauvatdlármata uvavnut. ⁸tarniga par-naerússivingmit anisikiuk arkit kujássutigerkuvdlugo; iluartut a-vativnut katerssúsáput angajorkautserfigungma.

tugsiautit 143.

ánagterkússut.

¹Dâvip erinaligssiá. Nâlagak, tugsiautiga tusaruk, nâkiger-kuvdlunga kínuvigissarângavkit síumigsánga; ilumórssutsit ator-dlugo akínga, iluarssutsit atordlugo. ²kivfatdlo ekartússivingmut písinavêriuk, ilingne iluartoxángingmat inússumik. ³mássa kí- Rám. 3,23. -ngarssuissup tarniga malersorpâ, inússuseralo aserorterpâ nu-namut, tárnerssuarme inekartípânga tokussutut ūmarnaviángit-dluínartutut. ⁴anerneralo tumángulerpok iluvne, ūmatiga tar-kama kugsalavok. ⁵uvdlut itsarnitsat erkaiváka; kanok-iliornitit tamaisa erkarsautigáka, agssavit suliait isumaliútigáka. ⁶agssáka ilingnut siárpáka; tarniga nunatut imigssailekissutut ípok ilingnut. ^{63,2} (nipangerfik.) ⁷Nâlagak, akinasuánga, anertera kiperivok; kínat uvavnit issertornavêriuk, ánivekángitsumut samungnartut ássigile-kinaváka. ⁸isumagssuinernek tusajárnaunga, ivdlit isumavdluar-figigavkit; nalunaerfigínga avkúmik ingerdlavigissagssavnik, tarniga ilingnut kajungermat. ⁹kíngarssortivnit ánáunga, Nâlagak-â, i-lingne issertorfigissarsiorpunga. ¹⁰ajokersúnga iluarissat suliarer-kuvdlugo, ivdlit Gútigigavkit; anernerpit ajúngitsup tasiordlinga nunamut manítsuitsumut. ¹¹Nâlagak, arkit píssutigalugo inūma-rigsánga, tarniga angnikitdliornartumit anisíssuk iluarssutsit ator-dlugo; ¹²isumagssuússutsitdlo atordlugo kíngarssortíka sùjung-naersíkit, tarnivnik angnikitdliortitsissut tamaisa piunêrutdlugit; kivfarigangma.

tugsiautit 144.

pivdluarput inuiait Nâlagkamik Gútigdlit.

¹Dâvip [erinaligssiá]. kujanarsile Nâlagak kaersora, táu-ssuma agssáka sungiusarai agssortuineranut, agssangmalo inuvai ^{18,36}. sorssungnermut; ²isumagssortiga patdligtáilissauvfiga, sernigissauv-figa ánagtitsissigalo, erkornavêrkutiga tatigissara, ínugtavnik u-vavnut nálagtigítississok. ³Nâlagak, inuk sùngmat ilagsiviuk? inûp kitorná sùngmat isumagaiuk? ⁴mássa inûp anersárnerínak ^{8,5}.

Is. 64,1. 2. ássigâ, uvdlue tarrartut kângiútarput. ⁵Nálagak, kilak pigissat ámut pekítdlugo arkarna, kákat agtúkit pujulersitdlugit. ⁶ingnât-dlagíssanik ingnâtdlagtitsít [akerartortitit] siámardlugit, karssutit autdlartíkit ánilársardlugitdlo. ⁷agssatit isagtíkit kutsigsumit, aniguisitdlungalo ánáunga imerssuarnit, avdlanertat agssainit, ⁸táukua karne okalungnerdlugtartut, talerpflo sagdlunermut pigítitáussut. ⁹Gûte-â, eríniugkamik nutámik erinersárfigísavavkit, ní-pilerssorfígísavavkit kulínik nokartilingmik kúkilagutililerdlunga; ¹⁰kúngit ángítaritit kivatdlo Dâve aniguisitdlugo panamit ajortumit. ¹¹aniguisitdlungalo ánáunga avdlanertat agssainit, táukua karne okalungnerdlugtartut, talerpflo sagdlunermut pigítitáussut. ¹²ernivut naussutut agdlíssassut ínúsungnermingne, panivutdlo sukarssuartut ísassut nálagfiup ilerkuá íssuardlugo sanasimassutut; ¹³kimatulivivut ulivkásassut tamalânik nexigssautekarfiuvdlutik; savautivut túsintekartartunik ernissásassut narssautivtíne, kulínigdlúnt túsintekartartunik; ¹⁴ugsiutivut nangmagagssakáinássut; aserortórtokásángitsox ilakítdlissokásángitsox kápialassokásángitsox igdluvta akornáne. ¹⁵pívdluarput inuíait taimailissut; pívdluarput inuíait Nálagkamik Gútigdlit.

tugsiautit 145.

nersût.

¹Dâvip nersûtâ. angisûtísavavkit, Gútiga kúngiussutit, arkitdlo nágssáungitsumik nersortuínásavara. ²uvdlut nungutdlugit nersúsavavkit, arkitdlo nágssáungitsumik únersiutigítuíná-savara. ³Nálagak angingárpok únersiutigínexangárdlunilo, angingárssusialo kígdligssáungilax. ⁴kinguârt kinguârtngnut okalúserísavait suliatit, artorssajuitsutut ilíornitit okautigalugit. ⁵atarkinautigíssat nálangnaut nalekángíssut suliatitdlo tupingnartut ísumaliútígísaváka. ⁶píssaunerit ánilárnartok okautigilíssuk, malungnangártuliatit okalugtuariláka. ⁷avágingnigssutsit angekíssok erkainiárdlugo nípingísáísáput, nápertuívdluarssutsít dlo pívdlugo kímagtásáput. ⁸Nálagak sáimavox nagdligtuívdlunilo, kamajuitdlunilo ísumagssuingárdlunilo. ⁹Nálagkap tamaisa avâgai, píngortítane tamaisa nagdligtortarpai. ¹⁰Nálagak, píngortítavít tamarmik kutsavígísavâtít, unagagíssívít dlo nersúsavâtít. ¹¹nálagauvfigpít píngártorssússusia okautígísavât, artorssajúíssutsít dlo okalúseralugo. ¹²tássa ínuit kíornainut nalunaerkuvdlugit artor-

-ssajuitsutut iliorneri nâlagauvfiatalo pingârtorssÿssusia ange-
 -kissox. ¹³nâlagauvfit nâlagauvfiuvok nâgssâungitdluinartox, nâla-
 -gâussutsitdlo kingulerfigsunut tamanut atâsavok. ¹⁴Nâlagkap Dãn. 4,3. 34.
 ordlulersut tamaisa najumissarpai, nakangassutdlo tamaisa maki-
 -títarpai. ¹⁵tamarmik issait ilingnik utarkíput, ivdlitdlo neri-
 -ssagssainik tunissarpaitit nagdliútarángat. ¹⁶agssatit magperdlugit 104,27 t.
 ûmassut tamaisa kârsitdlartítarpaitit nuánarinékartumik. ¹⁷Nâlagak
 ingerdlavingmigut nungutdlugit nâpertuivdluarterpok suliamigutdlo
 nungutdlugit sáimaussûvdlune. ¹⁸Nâlagkap tordlorfigissine tamaisa
 kanigpai, ilumórtumik tordlorfigissine tamaisa. ¹⁹mianeringnig-
 -time iluarissâník iliortarpok, nivdlianerat tusardlugo ánaudtlu- Jäk. 5,16.
 -gitdlo. ²⁰asassine tamaisa Nâlagkap sernigissarpai, iluaitstutdlo
 tamaisa pfarumârpai. ²¹Nâlagak únersiutigalugo kanera okalú-
 -savok, uvinigdlitdlo tamarmik arka ivdlernartox nâgssâungitsumik 150,6.
 nersortuinarðlissuk.

tugsiautit 146.

nersút.

¹alflújá. tarniga, Nâlagak únersiutigûk. ²Nâlagak úner-
 -siutigisavara inûtitdlunga, Gûtiga erinalerssorfígisavara tássautit-
 -dlunga. ³nunane nâlagaussunut isumavdluarnavêritse, inûp ki- Jer. 17,5 t.
 -tornainut ánâussisínâungitsunut. ⁴anerningerune ivssortaminut
 utisassok, tauvalo isumaliornerssue támarsimásáput. ⁵pivdluarpok Jer. 17,7 t.
 Jâkup Gûtianik ikiortekartox, Nâlagkamut Gûtiminut neriugtox;
⁶táussuma piliarigai kilagdlo nunalo imardlo táukunanítutdlo ta-
 -maisa, ilumórnermigdlo aulajangfvdlune nâgssâungitsumik; ⁷táu-
 -ssuma inardlernekartut inardluissutigssiortarpai kâgtutdlo ner-
 -dlersardlugit. Nâlagkap parnaerússat parnaerutaiartarpai; ⁸Nâ-
 -lagkap tagpítsut tagpísisítarpai, Nâlagkap nakangassut makití- Is. 35,5. 6. 8.
 -tarpai, Nâlagkap iluartut asavai; ⁹Nâlagkap takornartat sernigi-
 -ssarpai, iliarssuitdlo uvigdlarneritdlo iluarsisítarpai, iluaitstutdlo
 avkutigissât mumisítarpâ. ¹⁰Nâlagak kúngiuvok nâgssâungitsumik;
 Stune-â, Gûtít [kúngiuvok] kinguârfígsokartitdlugo. alflújá.

tugsiautit 147.

ínugtane Gûtíp avâgissarai.

¹Nâlagak únersiutigisiuk; Gûterput erinalerssorfígalugo ilua-
 -kingmat, alianaekingmat, únersiutigalugo nuánekingmat. ²Nâ-

- Is. 27,¹² t. -lagkap Jerûsalât karmarpâ, Israflimit kimâtitat katerssorpai.
 - 61,¹. ³aserortersimassumik ūmatigdlit katsorsartarpai, ániarissaitdlo má-
 -tusersarpai. ⁴uvdloríssat kisípai, tamaisalo arkisigut taissarpai.
⁵nálagarput angingârpok nakúngârdlunilo, sujunekarssusialo ūgtu-
 -gagssáungilak. ⁶ilalártut Nâlagkap iluarsisítarpai, iluaitdlo
 Lúk. 1,⁵². nunamut nakigdlisítarpai. ⁷akiorfigitse Nâlagak kutsavigalugo,
 Gûterput nipilerssorfígisiuk kúkilagtaríssanik. ⁸táussuma kilak
 matussará nuíssanik nunamut sialugssiordlune; táussuma ivigkat
 naulersítarai kákane; ⁹táussuma nerssutautit nerissagssainik tuni-
 Júp. 39,¹⁻⁸. -ssarai, tuluvkatdlo piarait kardlortut. ¹⁰kimugtuarssûp nukig-
 -tússusia kajumigíngilâ, angutip niue kasusuitsut nuánaríngilai;
¹¹mianeringnigtine Nâlagkap nuánarai, isumagssuinerminut neriug-
 -tine. ¹²Nâlagak nersoruk, Jerûsalât-â, Gûtit únersiutigûk,
 Stune-â; ¹³isâvñvit sânerússue aulajaitdlisingmagit, kitornatidlo
 ilingne pivdluarkungmagit. ¹⁴erkangne erkigsisitsivok, kajússiagssat
 pitsaunerssainik kârsitdlartípâtít. ¹⁵nunamut okariartortitsivok,
 okausia pilertorpok. ¹⁶kanít [nunamut] merkuliúpai, kakornait
 siaruarterpai arssatut. ¹⁷natakornautine erkarpai okúmiagssatut;
 íssigtitsigpat kina atásava? ¹⁸okautse autdlartíkângago augtarput,
 anordlersitsissarângat imínguit kúleraraut. ¹⁹Jâko nalunaerfigâ
 5 Mór. 29,²⁹. okautsiminik, ilerkorerkussane erkartússisigerkussanilo Israflimut
 nalunaerutigai. ²⁰akimángitsunik taimailiorfigissakángilak; erkar-
 -tússisigerkussai táukua naluvait. alflûjá.

tugsiautit 148.

pingortitat tamarnik Nâlagak únersiutigísagât.

- ¹alflûjá. Nâlagak únersiutigisiuk kilangmit, únersiutigisiuk
 kutsigsume. ²únersiutigisiuk, íngilê tamavse-â, únersiutigisiuk,
 katerssai tamavse-â. ³únersiutigisiuk, sekinerdlo káumatdlo u-
 -korsê, únersiutigisiuk, uvdloríssat kaumassut tamavse-â. ⁴úner-
 -siutigisiuk, kilaup kulâne kilaussuse ukorsê, ilivsilo ermit kilaup
 1 Mór. 1,⁷. kulânituse. ⁵Nâlagkap arka únersiutigísavât, táussuma inássu-
 -tâgut pingortitaugamik, ⁶ivertingmatigdlo nâgssáungitsumik tai-
 -máituínarkuvdlutik, ilerkugssakartingmatigdlo uniorkutísángitsu-
 -mik. ⁷Nâlagak únersiutigisiuk nunamit, imarmiorssuit ukorsê,
 itinerssuitdlo tamavse-â; ⁸ingnerdlo natarkornatdlo, kanítidlo put-
 -sutdlo, anorerssuitdlo okausianik nâmagsisitsissartuse; ⁹kákar-
 -ssuitdlo kákánguitdlo tamavse, orpigssuit paormagdlit stteritdlo

tamavse; ¹⁰úmasset nerssutautitdlo tamavse, paormortutdlo ting- 150,^s.
-míssatdlo isarugdlit; ¹¹nuname kúngiussuse inuiakatigtldo ta-
-mavse, nálagarssuitdlo nunamilo erkartüssissuse tamavse; ¹²nu-
-kagpíssatdlo niuarsiatdlo, utorkaitdlo inúsugtutdlo: ¹³Nálagkap
arka únersiutigisavát, táussuma arka kisime kutsingmat, nálang-
-narssusiata nunalo kilagdlo kulangermagit. ¹⁴táussumalo inug-
-tame nagssuat kutsigsisípá, ungagissine tamaisa nersútigssakar- 149,⁴ t.
-titdlugit, Israflip kinguai inuiat kanigissane. alflújá.

tugsiautit 149.

ínugtame ánáussissánik.

¹alflújá. Nálagak erinersárfigisiuk eríniugkamik nutámik, ^{96,1}.
únersiutigalugo ungagingnigtune ilagíngne. ²Israflip tipaitsútigiliuk
píngortitsisse, Stunip kitornai kimasugdlit kúngertik pivdlugo.
³arka únersiutigilíssuk kávigdlutik, kilautinik kúkilagtaríssanigdlo
nipilerssorfígilíssuk. ⁴Nálagkap ínugtane nuánaringmagit, ilalártut
ássuartingmagit ánássúmik. ⁵ungagingnigtut nuánásáput nálang- Is. 61,¹⁰ t.
-narsivdlutik, ínángavingmingne kímagtásáput. ⁶tordlungmingnik
Gúte angisútísavát, agssangmingnik panat igdlugtut kínagdlit tigu-
-míásavait, ⁷akíniaerkuvdlugit akímángitsune, pítdlaerkuvdlugit
inuiakatíngne, ⁸kúngé kilerssorkuvdlugit kalivnernik, atarkissar- Is. 24,²¹ t.
-taitdlo parnaerutinik saviussunik, ⁹erkartüssut agdlagsimassok
táukunúnga námagserkuvdlugo. tássauvok ungagingnigtáisa ta-
-marmik atarkinautigíssát. alflújá.

tugsiautit 150.

Gúte únersiutigisiuk.

¹alflújá. Gúte únersiutigisiuk ivdlernartútáne, únersiuti-
-gisiuk isuísimassume píssaunerata píane. ²únersiutigisiuk artor-
-ssajuitsutut ilíornere pivdlugit, únersiutigisiuk nálangnarssusia
angingártok nâpertordlugo. ³únersiutigisiuk suvdluartáussuarnik
kardlortardluse, únersiutigisiuk kúkilagutílingnik kúkilagtaríssa-
-nigdlo. ⁴únersiutigisiuk kilautilerdluse kávigdlusilo, únersiuti-
-gisiuk nokartílingnik kardlortautínigdlo. ⁵únersiutigisiuk suja-
-nānguanik nípigígsunik, únersiutigisiuk sujanānguanik erssítduar-
-tunik. ⁶anersártartut tamarmik Nálagak únersiutigilíssuk. alflújá. sark. 5,¹³.

ússatit.

kapitale 1.

¹Sálumûp, Dâvip ernerata, Isralip kúngiata, ússatai, ²ilisi-mássut perorsautdlo ilisarerkuvdlugit, sujunekartumik okause-rissat sujunersekuvdlugit, ³perorsaut sianíssut nâpertuivdluar-nerdlo inardluíssutdlo perkusersuíssutdlo pigilerkuvdlugit, ⁴ilisi-mangāngitsut silagssorigsekuvdlugit, inûsugtutdlo ilisarsserkuv-dlugit erkarsardluarkuvdlugitdlo. ⁵ilisimatôk tusarnârdle misi-giligkane ilavdlugit, sujunekartordlo isumaliutdlarkigsile, ⁶ússatit sukuiartaríssatdlo sujunersekuvdlugit, ilisimatût okausé nalorssit-sárutaitdlo.

tugs. 111,10. ⁷Nálagak mianeralugo tássa ilisarssinermut autdlarniutau-ssok; sianítsut ilisimássut perorsautdlo asiginartarpait. ⁸er-nínguara, atâtavít perorsainerinut nálangniarit, anánavitdlo i-natsisai tunugdliutekinagit; ⁹tamáko niarkungnut niakorutig-ssaungmata alianáissutaussok ujamigssauvdlutigdlo kungatsingnut.

¹⁰ernínguara, ajortuliartut misigingitsórtínialuarpatit maling-navérigit. ¹¹okarpata: ilagilavtigít, aungmik piniardluta kokag-ssékisa asulínax píngitsox taxigssordlugo, ¹²unerivígsut ilivdluta úmatitdlugit fumárpavut agssuarnaitsut ánivexángitsumut samung-nartutut isivdlugit, ¹³pekutinik erdlingnartunik tamalánik nápit-siumárpugut, igdluvut píagkanik ímerumárpavut, ¹⁴ímerautekati-giumárpavtigít, tamavta aningaussalivik atausek pigekatigísavar-put, — ¹⁵ingerdlakatigekinagit, ernínguara, isigkatit alisíkit tungmi-Is. 59,7. -ssainit; ¹⁶isigait ajortumut arpangmata, aungmik kuissiumavdlutik tuaviormata. ¹⁷asulêrnarkajakaorme kagssutit isuíkáine tingmíssat tamaisa issigititdlugit; ¹⁸ukule nangminek aungmingnik piniar-dlutik kokagssíput, nangminek inûssusertik taxigssorpát. ¹⁹tai-máiput píumatúvatdlártut tamarnik ingerdlavé, píumatúnerata inune inuartaará.

Jäk. 3,17. ²⁰ilisimássut tordlulavox igdlut akornáne, nipine anípá igdlut akordlungnerine; ²¹perpalugfussut isuine tordlulavox, okautsine okauserai ungalúgkame isávftt paine, [okardlune]; ²²kanok sivirus-tigissumik ilisimangāngniásavise, ilisimangāngitsut ukorsé? míta-tigdlíssutdlo kanok sivirus-tigissumik mítatigdlíumáinásapat, silaká-

-ngitsutdlo ilisarssiumángivigdlutik? ²³ inerterkutíka ságfigisigik; ata, anerera ilivsinut kuísavara, okautsivnik ajokersúsavavse.

²⁴ tordlulagaluarama piumāngitsusile, agssáka isagtíkaluaravkit ^{Is. 65,12.} nalunaerssuissokángitsordle, ²⁵ sujúnersútíkalo tamaisa taimaitíka-
-sigik inerterkutíkalo piumanagit, ²⁶ tamána pivdlugo uvangátaok
igdlarumárpunga perdlugsiuleruvse mitautigalusilo sujóragissarse
nagdliugpat, ²⁷ sujóragissarse nagdliugpat piunérússinerssuartut,
perdlugsiornigssarsilo nagdliugpat anorásuatut, angnikitdliornartup
erdlokinartuvdlo nalaugpase. ²⁸ tauva tordlorfigiumárpānga, akí-
-sángilákale; ujarígisárūmárpānga, nanísanangale; ²⁹ imáitok piv-
-dlugo: ilisarssiumángivigkamik, Nālagkamigdlo mianeringningnig-
-ssak kinigaringínamik, ³⁰ sujúnersútíkalo piumāngínamik iner-
-terkutíkalo tamaisa narrugalugit, ³¹ tamána pivdlugo ingerdlavigi-
-ssamik kingunere nerísavait, sujúnersútigissatigdlo kársitdlautigi-
-savait. ³² mássa ilisimāngāngitsut tunússinerata tokútarpai, sila-
-kángitsutdlo perdlókāngínerata nungutítarpai. ³³ uvavnigdle nā-
-lagtok isumálungnane inekásavok unigdluardlunilo perdlungmik
sujóragissakarnane.

kapitalit 2.

¹ ernínguaara, okautsíka ilagsigugkit, inássutíkalo ilingne tor-
-korugkit, ² siutitit ilisimássúmut siúnerartíkugkit, ūmatitdlo ság-
-tíkugko sujunekarnermut, ³ mássame, ilisimássut tordlulássutigi-
-gugko, sujunekarngissak pivdlugo nipit aníkugko, ⁴ stlvisut iliv-
-dlugo ujarugko, pekússuurtut issertugkatut ilivdlugo kigdliisiuti-
-gigugko, — ⁵ tauva sujunekalerumárputit Nālagax mianerísavdlugo,
navssárūmárputit Gúte ilisarísavdlugo. — ⁶ Nālagkap túniútarmago
ilisimássut; táussuma karnanit pissarput ilisarssíssut sujunekar-
-nerdlo. ⁷ táussuma perkusersuitsut pivdluautauvdluurtumik pig-
-ssivai torkordlugo; erkornavérkutauvok agssuarnaitsumik saki-
-ssunut; ⁸ avkusernit iluartut párisagamigit, ungagissime ingerdlavé
sernigalugit. — ⁹ tauva nāpertuivdluarnermik inardlússúmigdlo per-
-kusersuissúmigdlo sujunekalerumárputit, avkutaussunigdlo ajungit-
-sunik tamanik. ¹⁰ ilisimássut ūmatingnut pulagpat, ilisarssíssutdlo
tarningnut alianaigpat, ¹¹ tauva erkarsardluardlutit párinekarumár-
-putit, sujunekardlutit serniginekarumárputit, ¹² ánáukumangmatit
avkúmit ajortumit, inungnitdlo mumingassumik oxalugtartunit;
¹³ táukua avkusernit iluartut kimagtarait avkutaussut tártut inger-

Ják. 1,5.

-dlavigiumavdlugit; ¹⁴ táukua ajortuliornitik nuánârutigissarait mu-
-mingássusertik ajortok kimasûtigalugo; ¹⁵ táukua avkutigissait
sangungassorssūput, ingerdlavigissait kigdlormôrdlutik. ¹⁶ [serni-
7,1 tt. -ginexarumârputit,] ánâukumangmatit arnamit avdlaussomit, táu-
-ssumánga avdlanertamit pitsaussûssârdlune oxalugtartumit; ¹⁷ táu-
-ssuma kimagpâ inûsungnermine tasiortigissane, Gûtime angerusia
puiordlugo. ¹⁸ mássa igdlua úpikiartorpok tokumut, ingerdlaviatalo
timaiagkat samungnarfigai; ¹⁹ táussumúnga isertut utertokaráingit-
-dlat, inûnartumut avkutaussok tikitsaringilât. ²⁰ [taimailiorumâr-
-pâtit] ajúngitsut avkutâtigut ingerdlarkuvdlutit, iluartutdlo avku-
Mat. 5,6. -serne atuáinarkuvdlugit; ²¹ perkusersuitsut nuname inexarumâr-
-mata, agssuarnaitsut tássane amiákûjumârdlutik; ²² iluaitutdlo
nunamit pfarnekásáput, ilumûngitsulissut tássane amiákuerutdlutik.

kapitalit 3.

¹ ernínguaara, inatsisíka puiornavérigit, inássutíka ūmápit ma-
-leruardligit; ² inûnertunigssak ukiutdlo inûmaringnartut erkigsi-
5 Mór. 8,1. -nerdlo ilingnut amerdlisangmatigik. ³ isumagssuinek ilumôr-
-nerdlo ilingnit alinavérdlit. kungatsingnut ujamiliúkit, ūmápit
agdlagtagagssartainut agdlákit; ⁴ tauva sáimáunarsivdlutitdlo ajú-
-ngitsumik sianilerumârputit Gûtivdlo inuitdlo tákuáne. ⁵ Nâlagak
isumavdluarfigók ūmatigkut ilûngardlutit, sujunexarssutsitdlo tati-
-ginago; ⁶ sükut ingerdlassarângavit ilisariniaruk, tauva avkutigi-
-ssagssatit iluartíkumârpai. ⁷ ilingnik ilisimatûtekinak; kisiáne
Júp. 28,28. Nâlagak mianerúk ajortordlo alardlugo. ⁸ tamána kalatsivit kat-
-sorsautigísavâ, saunivitdlo ivsekautigísavât. ⁹ Nâlagak nâlang-
Mal. 3,10. -nartíssuk pisûssutivit ilainik pigssarsiavitdlo tamarmik sujugdler-
-saisa ilainik; ¹⁰ tauva kimatulivisit kârsitdlautigssanik ulivkásáput,
tunguiaivfisitdlo vîngíssat tunguánik utserssúsáput. ¹¹ erní-
Epr. 12,6 t. -nguaara, Nâlagkap perorsainere asiginarnavérigit, arajússinatitdlo
inertérangatit; ¹² asassane Nâlagkap inertertarmagit, sôrdlo atâ-
-taussup erne pissartará nuánarissane.
¹³ pivdluarpok inuk ilisimássúmik navssârtok, inuk sujune-
-karnermik pisârtok; ¹⁴ tamána pisiaralugo ajúngínerungmat sîl-
Júp. 28,16-19. -vimik pisinermit, tássángalo pigssarsiat kûltimit ajúngínerungmata.
¹⁵ sapángarigsunit erdlingnarneruvok, piuminartorissatitdlo tamá-
-keraluarsimassut naligíngilai. ¹⁶ inûnertunigssak talerpingmiugâ,
sâmingmiugai pisûssutigssak nâlangnautigssardlo. ¹⁷ avkutai av-

-kutáuput alianaitsut, avkusernilo tamarmik erkigsinarput. ¹⁸ or-piuvok inûnartok tigusissiminut, pivdluarputdlo táussumínga tí-gúmivdluartut. ¹⁹ Nálagkap nuna túngavilerpá ilisimássutíkut, kilait pissarérsarpai sujunekarníkut; ²⁰ nalúngíssusiagut itinerssuit kúperput, kutsigsuvdlo nuiai isugutanigssamik kuserdlutik. ²¹ er-nínguara, issingnit alinavêrdlit, pivdluautauvdluartok erkarsar-dluarnerdlo aulajangiúkit; ²² tamáko tarnívit inûssutigísavai, kungatsivitdlo alianáissutigísavai. ²³ tauva ingerdlavígssagkut inger-dlajumárputit isumálungnatit, isigkatitdlo apúsángitdlat; ²⁴ ínará-ngavit ersísángilatit, ínardlutitdlo sinigdluásautit; ²⁵ ánilárnartok tássángáinartok ersíssutigísángilat, iluaitсутdlúnft piunérússauvfíat nâme, nagdliugpat; ²⁶ Nálagak tássaungmat tatígíssat; táussuma isigkatit párisavai pissarinékarkunatit.

²⁷ ajúngitsut erdliginavíkit inugssainut, agssatit kanok iliornek sapíngíkatdlartitdlugit. ²⁸ tugdliungnut ima okaxinak: kingugdlermik ornerkigkinga, akago tuniumárpavkit; nauk pekaraluartutit. ²⁹ ajor-tumik isumaliokinak tugdliungnut, isumálungnane saningne inekar-tumut. ³⁰ asulínak inungmut sakítsaekínak, ajortumik pisimángí-kángatit. ³¹ iluaitsuliorajugtok ilungersútigekínago, avkutígíssai-salo ilánigdlúnft kinigakarniákinak; ³² inuk kigdlor nusok Nálagkap maujugingmago; kisiáne perkusersuitsut najorpai ilagíngnerata. ³³ Nálagkap perdlorkussinera iluaitsup igdluanítarpok, iluartutdle inígíssát pivdluarkussarpá. ³⁴ ilumut, mítatigdlíssut táussuma mí-tautígíumárpai, nágdliugtutdle sáimáukumárpai. ³⁵ ilisimatút nâ-langnáumik kingornússísáput, silaxángitsutdle mitangnarsinígíssax pigssarát.

1 Pft. 4, 9. 10.

tugs. 73.

tugs. 2, 2-6.

kapitalit 4.

¹ kitornánguáka, atâtaussup perorsainere tusarniarsigik; siú-migsaritse, sujunekarnermik ilisimalerkuvdluse; ² ilíkarsautígíssax ajúngitsox ilivínut pisisagavko; inatsísíka tunugdliutekinasigik. ³ uvangame atátama ernerigânga, anânama akagsugaralungalo pi-suarigânga; ⁴ ajokersorpângalo [atátama] oxarfigalunga: ūmápit okautsíka aulajangiutdlígit, inássutíkalo maleruarígit, tauva inû-sautit. ⁵ ilisimássúmik pisiniarit, sujunekarnermik pisiniarit; puioxinak, kanermalo okausé nálakungnaernavíkit. ⁶ [ilisimássut] ximangnavêruk, tauva párisavátit; asaguk, tauva sernígísavátit. ⁷ ilisimanermut autdlarniutaussok imáipok: ilisimássúmik pisiniarit;

Mat. 13, pigissatit tamaisa akigalugit sujunekarnermik pisiniarit. ⁸ pingâr-
^{44-46.} -tíssuk, tauva akitsísavâtit; nâlangnartíkumârpâtit, sângnut ekí-
 -ssúkugko. ⁹ niarkut niakorusísavâ alianáissúmik, niakorússuak
 takorânersautaussock ilingnut túniúkumârpâ. ¹⁰ tusarniarit, erni-
 -nguaara, okautsíkaló ilagsíkit, tauva ukiut inúvfigissagssatit amer-
 -dlísáput. ¹¹ ilisimássúmut avkutaussúmit ajokersúsavavkit, avku-
 -siníkit iluartúkut tasiúsavavkit; ¹² pisugkuvit avdlorarnitit angni-
 -kitdliornarsísángitdlat, arpagkuvitdlo nâgkiúsángilatit. ¹³ peror-
 -saut tigutdlardlugo piuk, iperakinagulo; [ilisimássut] pârûk, inû-
 tugs. 1,1. -ssutigigagko. ¹⁴ iluaitsut ingerdlaviánut pekinak, ajortut av-
 -kutât tungmarfigekinago; ¹⁵ taimaitînaruk, avkutigekinago, avar-
 -kutdlugo kângînaruk; ¹⁶ sinísángingmata, kisiáne ajortuliorkârunik;
 ordlutitakângikângamik sinigssaerútaraut; ¹⁷ nekigssak iluaitsumik
 pigiligak nekigissaramíko vînilo iluaitsuliornermik ilalik imertar-
 -dlugo. ¹⁸ iluartutdle ingerdlaviata ássigâ kaumassok akisugtok,
 kâumarigsiartortok uvdlok nâmagtitserdlugo. ¹⁹ iluaitsut avkutâta
 ássigâ taggarigsok; nâgkiuvfigissatik nalussarait.
²⁰ ernínguaara, okautsíka siúmigfigíkit, siutitit okalungnivnut
 sâgtíkit. ²¹ issingnit alinavêrdlit, ûmâpit iluanut torkúkit; ²² inû-
 -ssutaungmata tamákunínga navssârtunut katsorsautauvdlutigdlo
 timânut tamarmut. ²³ pârissagssanit tamanit angnermik pârûk
 ûmatit, inûnek tássânga pissarmat. ²⁴ karnup mumingássusia
 ilingnit nigortíssuk, kardlutdlo kigdlornússusiat ilingnit ungasig-
 -kile. ²⁵ issitit sujumuínak issigissardlit, ximeríssatitdlo nalingnut
 iluarsínardlit. ²⁶ isigkavit ingerdlavigssât misigssoruk, tauva av-
 -kutigissagssatit tamarmik sangujaitdlísáput. ²⁷ talerpiuvdlûnft tu-
 ls. 30,21. -ngânut sâmiuvdlûnft tungânut sakingnavérsârit, isigkatit ajortumit
 nigortíkit.

kapitalit 5.

¹ ernínguaara, ilisimássusera siúmigfigûk, siutitit sujunekar-
 -nivnut sâgtíkit, ² erkarsardluarsínarkuvdlutit, ilisarssíssutdlo kar-
 -dlungnut aulajangiuterkuvdlugo. ³ arnap táussuma avdlaussup
 kardlue tungusungnitsûmik nutâmik kusermata, kilâlo ûliamit
 perrangneruvdlune; ⁴ kingornale naussutut sungarnitsutut sungar-
 -nitsigaok, panatut igdlugtut kinaligtut ipigtigalune. ⁵ isigai to-
 2,18 t. -kumut samungnariartorput, avdlorarnere unerivfingmut agtûmâput.
⁶ inûnartumut avkutaussok misigssorumánginamiuk ingerdlavé ta-

-manut ságtarput, ilisimángkailo. ⁷ taimáitumik māna tusarniar-singa, kitornánguáka, kanermalo okalungnere tunugdliutekinasigik. ⁸ avkutigissat táussumánga ungasigdle, igdluatalo pā kaninárna-vêruk; ⁹ usornautigissat avdlanut túniutekinavat ukiugssatitdlo nākigtaitsumut túniutdlugit; ¹⁰ pigissatit takornartat kârsitdlautige-^{17,11.} -xinavait, pigssarsiatit erdlokíssutigissatit avdlanertat igdluánfler-dlutik; ¹¹ tauvalo naggatigssagkut nimásassutit, nekaerutdlutitdlo uvinêrúkuvit, ¹² okásassutitdlo: perorsaut úmigímigavko, inerter-kutdlo úmáma asigínarâ; ¹³ ajokersortima nipât nâlángímigavko siutíkalo ságtínagit ilitersortivnut; ¹⁴ kilamik perdluit tamaisa atulerpáka, katisimassut ilagígsutdlo akornáníkaluartitdlunga.

¹⁵ imekarfik nangminek pigissat imerfigûk, kûnguitdlo nang-minék puilassuliautingnit pissut. ¹⁶ puilassûtítit silatánut kûgdliit igdlut akornáne kûngûvdlutik; ¹⁷ kisivitdle pigíkit, takornartat pi-gingnekatigekinaġit. ¹⁸ puilassûtítit pivdluarkunarsile, inûsungner-nilo nulariligkat tipaitsûtigûk. ¹⁹ kulavak issigiuminartok savau-ssardlo ivnarmio alianaitsox ássigiliuk; paorkingningnerata tumánguersartáinardlisit, asássusialo putússutigítuinaruk. ²⁰ suv-dlutit táuna avdlaussok putússutiginiásaviuk, ernínguara, avdla-nertak sângnut ekíssutdlugo? ²¹ mássa inûp avkutigissai Nâ-lagkap issaisa sâníput, ingerdlavlo tamaisa táussuma misilig-^{Júp. 34,21.} -tarpai. ²² iluaitsox nangminek ajortuliaisá pissarísavât, ajortu-liausia pitútarititdlugo autdlarnavêrsarneásavok; ²³ tokúsavok pe-rorsartíkumángíname, sianíssutse angekissox putússutigísavâ.

kapitalit 6.

¹ ernínguara, tugdlit akilfnigssânik sivnísavdlugo okarsima-guvit, agssagkut ekítisimaguvit takornartamut, ² kanerpit okau-sianik napítisimaguvit pissarinekarsimavdlutit kanerpit okausianik, ³ tauva taimailiorniaraluarit, ernínguara, ánangniardlutit, tugdlivit agssainut pisimagavit; isigainut patdloriartorit tugdlit kimigtser-figalugo. ⁴ issitit sinigtailíkit, kimeríssatitdlo pigdlitsinavêrsákit; ⁵ ánangniarit, sórdlo okínínguak ánagtartok piniartiminit, sórdlulo tingmiánguak ánagtartok napiainiartup agssainit. ⁶ ekiasugtu-tit úmâ, uniailuk orniguk; ilerkuá takuniardlugo ilisimalerniarit. ⁷ nauk nâlagaunekángitsox misigssortekángitsox perkussissekángit-sox, ⁸ taimáitok aussame nekigssausiortarpox, nerissagssaminik torkorterivdlune katerssuivfikut. ⁹ kanok sivisutigissumik ínangá-

-savit, ekiasugtutit úmá? kakugo sinigkungnáisavit makitdlutitdlo?
 24,33 t. ¹⁰ sinilágínatdlait, pigdlitsilágínatdlait, agssatit párdlagtilágína-
 -ratdlákit íngajumavdlutit, ¹¹ tauva pítsúngornigssat tikiúku-
 -márpok tigussagssarsiorlutit, ajorssarnigssatdlo angutitut erkor-
 -navérkutitlut. ¹² inuk pipilússok piúngitsuliortok tássa ka-
 -nermigut mumingavdlune sakissok, ¹³ issiminik ússeraissok, isig-
 -kaminik kalerrisárisok, agssangminik uparuartuisok; ¹⁴ mumi-
 -ngassunik úmámiugissakartok, uvdlut nungutdlugit ajortumik isu-
 -maliortok, sakitsainernik autdlarníssartok. ¹⁵ tamána pivdlugo
 perdlugssá tássángáinak nagdliúkumárpok, uisorínak navdlorneka-
 -rumárpok katsorsartigssakásananilo. ¹⁶ uko arfinigdlit Nálag-
 -kap úmigai, arfinek mardlússut tarnáta maujugai: ¹⁷ issit maki-
 -tasút, okak sagdlutók, agssait píngitsup auanik kuississut, ¹⁸ úmat
 pilerssárutinik piúngitsunik isumaliortok, isigkat ajortumut arpag-
 -kasuartut, ¹⁹ nalunaiassok sagdlussok sagdluvdlune okalugtok,
 sakitsainernigdlo autdlarníssok katángutigít akornáne. ²⁰ erni-
 -nguaara, atátavit inássutai maleruákit, anánavitdlo inatsisai tu-
 5 Mór. 6,6-9. -nugdliutekinagit. ²¹ úmatingnut kilerúsímátuinákit, kungatsingnut
 ujamiliúkit; ²² angalassarángavit tasíssersúsavátit, ínarángavit ser-
 -nigisavátit, íterángavitdlo okalokatigisavátit. ²³ inássut nanerú-
 -taungmat, inatsisitdlo káumarkutauvdlutik, ínerterkutdlo perorsau-
 -taussok inúnartumut avkutauvdlune. ²⁴ tássa serniginekarkuv-
 7,6 tt. -dlutit arnamut ajortumut, avdlanertap okánut pítsaussússártumut.
²⁵ pínerssusia pileritsautiginavéruc úmatigkut; tigussaríngkilisit
 kimeríssaminik. ²⁶ mássa uverssartok nekígssamik amigartumik
 taortekararaok, angutivdlo nuliata tarne erdlingnartok píssariníar-
 -tarpá. ²⁷ íngnek inúp sámiugisínaunerpá atissane íkitínagit?
²⁸ aumat inúp íngerdlavigisínaunerpai ísigkane únagit? ²⁹ taimáipok
 tugdlime nulianut ísertok; arnamik taimáitumik agtuisok píngit-
 -sútnekásángilak. ³⁰ tigdlígtok asígíntartaríngilát, kágdlune tigdlíg-
 -kángat kársitdlarumavdlune; ³¹ kaníngarnekarágame arfinek mar-
 2Mór. 22,1. 4. -dloriardlugo akilísagá, ígdlume pígissai tamaisa túniúsavdlugit.
³² arnaunekartordle ísumáitsúvok; tarniminik aseruiniartok taimai-
 -lioraraok. ³³ perdlugssarsivdlunilo mitangnarsísavok, mitautigi-
 -ssauneralo píarnekasángilak. ³⁴ uvía ílungersordlune kamangmat,
 kajagssússísanano uvdlók akíníavfík nagdliugpat. ³⁵ sáimarsau-
 -tigssak kanok íkaluartordlúnít ílagsísángilá; amerdlasúnigdlo pa-
 -jugkalarugko píumásángilai.

kapitalit 7.

¹ernínguara, okautsíka maleruákit, inássutíkalo ilingne tor-
-kúkit. ²inássutíka maleruákit, tauva inūsautit; inatsisíkalo issivit
tagpiutátut itíkit. ³agssangnut kilerúkit, ūmápit agdlagtagagssar-
-tainut agdlákit. ⁴ilisimáássúmut okarit: najagávkit, sujunekar-
-nerdlo sugissangnik taissaruk; ⁵sernigísangmatit arnamut av-
-dlaussumut, táussumúnga avdlanertamut pitsaussússárdlune oka-
-lugtartumut. ⁶mássa igdluma igalágut angmassútivkut suversar-
-fikut itsuarama, ⁷ilisimangāngitsut issigilerdlugit ernerinekartune
malugilerpara inūsugtok isumaitsox, ⁸igdlut akornatigut sarssugtok
táussuma igdluata tekerkua sanerkutdlugo, igdluanut avkutaussok
ingerdlavigalugo; ⁹társilersúkut, únúkut uvdlop kingornagut, ú-
-nuauvdluínartúkut taggarigsúkutdlo. ¹⁰atalo, arnap páriartorá
uverssarniatut ássuartup ūmámigutdlo issertuissup, ¹¹perpalugtup
sakitserítup, isigai igdlume uningnek sapersut. ¹²ilāne igdlut
akornáníkune āma ilāne igdlut akordlungneránītaraok, tekercú-
-ssutdlo tamarmik saniāne kōkagssñiararaok. ¹³arnap táussuma
tigutdlarpá kunigdlugulo, kīnilo kángusuersípā, okarfigalugulo: ¹⁴tu-
-níssut kujaniut nāmagsissagssarigavko, únersútiga uvdlume nā-
-magsivara. ¹⁵tamána pivdlugo anivunga páriartorumavdlutit, kī-
-nat ujarumavdlugo, nāpípavkitdlo. ¹⁶sinigfiga okorutinik piler-
-sorpara, agdlalingnik Egivtinimit ujalugssiartakartunik tungiler-
-dlugo. ¹⁷inangavfiga serpartarfigāra morramik āluimigdlo kanfli-
-migdlo. ¹⁸kā, asanermik nāmagsiniarta uvdlālerserdlugo, asássut
nuánárutigilarput; ¹⁹uviga pekángingmat; ungasigsumut autdlarpok; ²⁰an-
-ingaussat pōrtugkat nagsarpai, káumánigfikut angerdlásavok. ²¹táussuma
arnap ingminut ságtípā okalutdlarkingnerminik, kar-
-dluminik pitsaussússártunik támartípā. ²²[támartitáta] maling-
-nasuarpā, sōrdlo ugsik tokutsivingmut ingerdlassartok, kalivnerit
sianttsunik nálagsautaussut isigkamigut atissaralugitdlusōk, ²³ti-
-ngune karssumut kupitserdlugo; sōrdlo tingmiánguak kilorar-
-tūmut tuaviortok, ilisimanago tokuvfigísagine. ²⁴taimáitumik
māna nálagsinga, kitornánguáka, siúnerardlusilo kanerma okau-
-sinut. ²⁵ūmatit sangutínaveruk táussuma avkutānut, támarteki-
-natitdlo tungmissainut; ²⁶amerdlakingmata kapissat táussuma
ordlutitai, tokutailo amerdlangákalutik. ²⁷igdlua tássa uneriv-
-fingmut avkutaussut, samungnarfiussut ininut tokup pñut.

1 Tim. 6, 20 t.

Lúk. 19, 12.

kapitalit 8.

- 1,20 tt. ¹ ilisimássut tordlulassaríngínerpa, sujunekarneruvdlo nipine
 5 Mór. 30. anítaringínerpá? ² kákasigsut avkusernup sanianítut kárpiane ig-
^{11-14.} -dlutdlo akornisa katínerine kekartarpok; ³ isávftit saníne unga-
 -lúgkap paine isávftisa iseriaine suaortarpok: ⁴ ilivsinut angutínut
 tordlulavunga, inuit kitornainut nipiga anípara. ⁵ silagssorigsíssut
 misiginiarsiuk, ilisimangāngitsuse ukorsê, ilivsilu silakāngitsuse,
 isumatūssut misiginiarsiuk. ⁶ tusarniaritse, perujūngitsunik oka-
 -lúsagama, kardlumalo angmarnerat inardliornáissutaungmat; ⁷ ki-
 tugs. 45,8. -lāma sagdlusuíssut okalūserísangmago, kardlumalo iluaitsox mau-
 -jugingmássuk. ⁸ kanerma okausê tamarmik iluartumik pissarput,
 kigdormōrtumigdlūnt mumingassumigdlūnt ilakāngitdlat. ⁹ ta-
 tugs. 18,27. -marmik sarkumissūput sianisūmut, perkusersuíput ilisarssíssúmik
 navssártunut. ¹⁰ perorsautiga ilagsiniarsiuk sílve pinago, ilisarssí-
 -ssutdlo kúltimit pitsaunersiugkamit angnerutísiuk; ¹¹ ilisimássut
 sapāngarigsunit ajūngínerungmat, piuminartutdlo tamákeraluarsi-
 -massut naligíngingmagit. ¹² uvanga ilisimássutaussunga silag-
 -ssorigsíssut nunakarfigāra, ilisarssíssutdlo erkarsardluautaussox
 navssārāra. ¹³ Nālagkamik mianeringnigtut ajortok ūmigāt, maki-
 Júp. 28,28. -tanerdlo inornartínerdlo avkutdlo ajortok; kanek mumingassox
 ūmigāra. ¹⁴ sujúnarsūt pivdluautauvduartordlo uvanga pigāka;
 uvanga tássa sujunekarnek, píssaunek uvanga pigāra. ¹⁵ uvavkut
 kúngit nālagkersuissarput, inuitdlo nālagaisa inardluíssut uvavkut
 atortítarpát. ¹⁶ uvavkut nālagaussarput nālagarssuit sujulerssui-
 Juán. 14,21. -ssutdlo nunamilo erkartūssissut tamarmik. ¹⁷ asassíka asavāka,
 uyardlersimalo nanissarpānga. ¹⁸ pisūssut nālangnautdlo uvavníput,
 pekutitdlo torkugagssat iluarnerdlo. ¹⁹ inerititāka ajūngínerúput
 kúltimit, kúltimit akuiagkamit, uvavnitdlo pigssarsiat ajūngíne-
 -rúput sílvimit pitsaunersiugkamit. ²⁰ avkusínex iluarnerup pia
 ingerdlavigāra, tungmissagssat inardluíssutip pē kiterpiarpāka,
²¹ asassíka kingornússisísavdlugit piviusunuk kimatulivflo ulivkā-
 -savdlugit. ²² Nālagkap pigilerpānga ingerdlavingmigut pilerkau-
 Kul. 1,15-17. -tigalunga, piliame sujornatigut kigdlinganit pigānga. ²³ isuanit
 tanitauvunga, autdlarxautānit, nunakāngíkatdlarmat. ²⁴ erniuvunga
 1 Mór. 1,2. itinerssuakāngíkatdlarmat, imiligssuarnik puilassokāngíkatdlarmat.
²⁵ kákarssuit ikúsímāngíkatdlarmata, kákušūngit sujornatigut erni-
 -vunga; ²⁶ nunalo avatānítutdlo sule píngortíngíkai, inuit najugāta
 ivssuminínguisa naorkautaitdlūnt nāme. ²⁷ kilak pissarésarmago

najornigpunga, kaujalufnek taimaerkungmago itinerssúp kulâgut; ²⁸kutsigsup nui ai aulajangersarmagit pavûna, itinerssúp puilassue píssagtingmata; ²⁹imax kigdligfigssakartingmago, okausia ermit kângísângikât; nunap túngavé taimaerkungmagit; ³⁰taimane sania- Juán. 1,3.
 -nîpunga suliortûvdlunga nuánarissauvdlungalo uvdlut tamaisa, Mat. 3,17.
 sâne pínguartuínardlunga; ³¹pínguardlunga inuit najugâne táu-
 -ssuma nunautâne, inuit kitornait nuánârfigalugit. ³²taimái-
 -tumik mãna nâlagsinga, kitornânguáka; pivdluarput avkutigi-
 -ssavnik aulajangiússissut. ³³perorsaut tusarniarsiuk ilisimatû-
 -ngordlusilo taimaitínâvêrdlugulo. ³⁴pivdluarpok inuk uvavnik
 nâlagtok igdluma matuata saniane pigârniardlune uvdlut tamaisa,
 igdluma pâta sukai alartaiserdlugit. ³⁵uvavnik navssârtup inûssut 3,18 tt.
 navssârâ, Nâlagkamit nuánarissamik písârdlune; ³⁶uvavnutdle ajor-
 -tulissup tarnine iluait suliorfigâ; uvavnik ûmigingnigtut tamarmik 7,27.
 toko asavât.

kapitalit 9.

¹ilisimássutip igdlune igdluliarâ, sukarssuane arfinek mardluk
 ulimavai, ²nerssutautine tokutagssat tokúpai, vîniutine imigssiarâ, Lúk. 14,
 nerriviúnilo pissarêrsarpâ; ³inûsugtortanilo arnat autdlartípai, 16 tt.
 -dlokarfiup portunerssaisa kârpiane tordlulavok: ⁴nalingínak ili-
 -simangângitsox maunga pile; isumaitsumutdlo okarpok: ⁵kai-
 -gitse, nexigssautivnik neriniaritse, vînimigdlo imigssiavnik ime-
 -ritse; ⁶ilisimangângitsûjungnaeritse, tauva inûsause; sianisûtdlo
 avkutât atuarkigsârsiuk. ⁷mítatigdlíssumik perorsainiartok narru-
 -narsísavok, iluait sordlo inerterâine inerterissox kângusûtigssar-
 -sísavok. ⁸mítatigdlíssok inertekinago, ûmigekínâvâtít; ilisimatôk Mat. 7,6.
 inerteruk, táussuma asâsavâtít. ⁹ilisimatôk tuniuk, tauva ilisi-
 -markigsísavok; iluartok ajokersoruk, tauva ilíkariartúsavok. ¹⁰ili-
 -simanermut autdlarkautaussox tássa Nâlagak mianeralugo, iv-
 -dlernartordlo ilisaralugo tássa sujunekarne. ¹¹mássa uvavkut
 uvdlugssatit amerdlísáput, ukiutdlo inûvfigissagssatit ilanekarumâr-
 -dlutik. ¹²ilisimatûguvit nangminek pigssangnik ilisimatûsautit,
 mítatigdlíguvitdlo taimáissutsit kisivit erssúsavat.

¹³silakângíssut tássa arnak perpalugtok ilisimangângínerínak, 7,10 tt.
 súnguamigdlûnít ilisarissakângitsox. ¹⁴táuna igsiavok igdlume
 pâne, igsiavfingme kilâlingme, igdlokarfiup portunerssaine, ¹⁵kaer-
 -kujumavdlugit avkusínikut sarssugtut, ingerdlavingmíkut perku-

- sersuitsunik ingerdlassut, [okardlunilo]: ¹⁶ nalinginax ilisimangã-
⁴ -ngitsox maunga pile; isumaitsumutdlo okararaok: ¹⁷ arajutsissákut
 imigax mamatdlâraok, issertortúkudlo nerissax alianaitdlâraok.
¹⁸ kisiáne [támartitâta] ilisimángilai timaiagkat tássanítut, kaerku-
 -ssailo unerivfiup itinerssânítut.

kapitalit 10.

- ¹ Sálumûp ússatai. ernek ilisimatôk angutâta tipaitsûti-
 -gissará, ernerdle silakángitsox arnáta aliasûtigissará. ² iluaitsup
 kimatuliai iluakutáungitdlat, iluarnerdle tokumit ánagtitsissarpok.
³ iluartup tarnâ Nâlagkap kâgtítaringilâ, iluaitсутdle pileritsangnere
 ajagtortarpai. ⁴ agssangnik perusúngitsunik sulissox pítšungora-
 -raok, ekiasuitsuvdle agssai pisúngortitsissaraut. ⁵ aussame ka-
 -terssuissok tássa ernek ilisimassutut iliortok, katerssuivfikudle
 sinerulugtok tássa ernek pakatsinartok. ⁶ pivdluarkússut iluartup
 niakuanut pissarpok, iluaitсутdle karnisa iluaitšulinerit matôrtar-
 -pait. ⁷ iluartut erkainekartarput pivdluarkunekarnartumik, iluait-
 -sудtle arke áusáput. ⁸ ūmámigut ilisimatússup inássut ilagsi-
 -ssará, kanermigutdle sianftsox ordlutitaussarpok. ⁹ agssuarnait-
 -sumik sakissox terdliglune sakissarpok, ingerdlavingmigutdle
 mumingassok nalunarungnáisavok. ¹⁰ issiminik ússeraissok erdlo-
 -kisitsissaraok, kanermigutdlo sianftsox ordlutitaussarpok. ¹¹ iluar-
 -tup karna puilassûvok inûnartok, iluaitсутdle karnisa iluaitšulinerit
 matôrtarpait. ¹² ūmigssuinerup sakitsainerit pilersítarpai,
¹ Pit. 4, s. asangningneruvdle pinerdlungnerit tamaisa matôrtarpai. ¹³ sianisûp
 kardluinit ilisimássúmik navssártarput, isumaitšuvdle katigainut
 unataut atortariakarpok. ¹⁴ ilisimatût ilisimássúmik torkorsissar-
 -put, sianftšuvdle karna aserûmut kanigpok. ¹⁵ pisûp pigissane
^{18, 11.} pigai ungalûgkatut tigunekartailissatut, pítšudtle pítšüssusertik
 aserûtigât. ¹⁶ iluartup akigssarsiai inûnermik kingunekartarput,
 iluaitšuvdle pigssarsiai ajortuliamik kingunekartarput. ¹⁷ peror-
 -saut aulajangiutdlugo tássa inûnartumut avkutaussok, inerterkú-
 -migdle soraerússissok támartitsissaraok. ¹⁸ kardlumigut perku-
 -serdlugtok ūmigssuinermik matôrsissaraok, únerdlûtinigdlo sia-
 -ruartitsissok silakángitsûvok. ¹⁹ okautsit amerdlassarângata pi-
 -nerdlugtokáinâraok, kardlumigutdle nunussok ilisimassutut ilior-
 -pok. ²⁰ iluartup okâ sflviuvok pitsaunersiugax, iluaitšuvdle ūmatâ

sugssáungitsutut ípok. ²¹iluartup kardluisa amerdlasût nexig-
 -ssakartítarpait, isumaitsordle sianftsut tokússutigissarpát. ²²Nâ-
 -lagkap pivdluarkussinera pisüngortitsissaraok, erdlokinartumigdlo tugs. 127,2.
 ilassaríngilá. ²³silaxángitsup kángunartuliornerit pínguarnertut i-
 -típai, sujunekartuvdle ilisimássut taimatut itípá. ²⁴iluaisok su-
 -jóragissáta naláusavá, iluartudle tuninekartarput kigsautigissánik.
²⁵anorásuak kángiútok ássigalugo iluaisok pekarungnaeraraok, 1 Juán. 2,17.
 iluartordle nágssáungitsumik túngatitauvok. ²⁶sórdlo sérnartok
 ítok kigutínut, sórdlulo pujok ítok issínut, taimáipok ekiasugtok
 sujartorkussissíminut. ²⁷Nálagax mianeralugo uvdlut ilassarput,
 iluaisutdle ukiue ikigdlisínekartarput. ²⁸iluartut neriugissát ti-
 -paitsútauvok, iluaisutdle utarkissát támásavok. ²⁹Nálagkap av-
 -kutigissá agssuarnaitsup pissaunavérfigá, piúngitsuliorniartudle Juán. 16,22.
 aserútigát. ³⁰iluartok nágssáungitsumik aulajáisavok, iluaisutdle
 nuna nunagísángilát. ³¹iluartup karna ilisimássúmik nautitsissar-
 -pok, okardle mumingassok píarnekasavok. ³²iluartup kardluisa
 nuánarissax ilisimavát, iluaisutdle karne mumingáinarput.

kapitalit 11.

¹ússersaivfít perkuserdlútit Nálagkap maujugai, okimailú-
 -tadtde erkuvdluartut nuánarai. ²sorkusáissut pílersok mitang-
 -narsíssut píleraraok, makitanavérsártunile ilisimássut ípok. ³per-
 -kusersuitsut agssuarnáissusiata tasíssersúsavai, ilumūngitsulior-
 -tutdle kigdlormôrtarnerata piunérutísavai. ⁴pekutit iluakutáu-
 -ngitdlat uvdlorme arragfingme, iluarnerdle tokumit ánagtíssisa-
 -raok. ⁵agssuarnaitsup avkutigissá iluarssusiata manigsartarpá, Hok. 18.
 iluaisuvdle iluáissutse ordlússutigísavá. ⁶perkusersuitsut iluar-
 -ssusiata ánagtísavai, ilumūngitsuliortutdle ínardlígajugssusertik
 píssarinexautigísavát. ⁷inuk iluaisok tokugpat utarkissá támá-
 -savok, piúngitsorsíortutdlo neriugissát támásavok. ⁸iluartok ang-
 -nikitdliornartumit aniguisínekartarpok, iluaisuvdlo sívnersarpá. 21,18.
⁹ivdlernaitsup kanerminik tugdline aserortarpá, iluartudle ilisar-
 -ssíníkut ánagtínekartarput. ¹⁰iluartut perdlokángíkángata ig-
 -dlorpagssualik nuánâraraok, iluaisutdlo píarnekarângata kímag-
 -tararaut. ¹¹perkusersuitsunut pivdluarkússut igdlorpagssuagdlup
 akítsíssutigíssarpá, iluaisutdle karne úkartitáussutigíssarpai. ¹²i-
 -sumaitsup tugdline narrugíssarpá, sujunekartordle nípangeraraok.
¹³mamardlíniardlune angalassup ángigíssagssat ángítararai, aner-

-nermigutdle aulajaitsup kanok ilissut nipangiútarpai. ¹⁴isuma-
 -liutdlarkigsokángikángat inuiait nikanarsissaraut, sujúnersuissutdle
 amerdlassarângata ánafigssakararaok. ¹⁵takornartax akilfnigssânik
 6,1 tt. sivnísavdlugo okartok ajunângísángilax, agssangmigutdle ekitiku-
 -mángitsox terdlisavok. ¹⁶arnax sakíminartox atarkináumik na-
 -júmissakartarpox, angutausersutdle pisússutinik najúmissakar-
 -tarput. ¹⁷angut isumagssuissok ingminik angajorkautserfígissar-
 -pox, nâkigtaitsovdle nangminex uvingne perdlugssiortarpâ. ¹⁸i-
 -luaitsox sulivdlune sagdloxítáumik akigssarsissaraok, iluarner-
 -migdle nautsfagssatut siaruarterissox piviussumik akigssarsissa-
 -raok. ¹⁹iluarnermigut perkuserdlúngitsup inúnigssax ornigpâ,
 ajortumutdle norkaissup tokugssane ornigpâ. ²⁰úmatimíkut mu-
 -mingassut Nâlagkap maujugai, ingerdlanermícutdle agssuarnaitsox
 nuánarai. ²¹inuk ajortox píngitsútínekarnaviángilax, iluartaovdle
 kinguágssai aniguisínekásáput. ²²arnap pínersup silatússusérútup
 ássigâ tugdlerut kúltiussox púlukup siggungmiugissâ. ²³iluartut
 kigsautigissât ajúngitsuínauvok, iluaitsovdle neriugissât arrangnerup
 písavâ. ²⁴ilât tunioraissaraok pekaleriartuínardlunilo; âma ilât
 2 Kor. 9,6. iluángitsumik erdligitaraok ajorssarsínardlunilo. ²⁵tarne pivdluar-
 -kussissox píggarsingásavok, avdlanigdlo tumánguersaissok nang-
 -minertaok tumánguersarnekasavok. ²⁶karrinik erdligingnigtox
 inuit perdlorkussarpât, tuniniaissovdle niakuanut pivdluarkússut
 pissarpox. ²⁷ajúngitsorsortup nuánarissax piniarará, ajortumigdle
 uajdlersox ajortup naláusavâ. ²⁸pisússutsiminut isumavdluartox
 tugs. 92, ordlúsavok, iluartaovdle pilutatut sivkísáput. ²⁹inokutiminut per-
 14-16. -dlugssiortox anorimik kingornússakasavok, sianftsordlo úmámigut
 ilisimatússup kivfarísavâ. ³⁰iluartup ineritítâ orpiuvok inúnartox,
 ilisimatórdlo tarninik ilatártarpox. ³¹iluartox nuname akilerne-
 1 Pít. 4,18. -kartarmat, ímaka iluaitsox ajortuliartordlo?

kapitalit 12.

¹perorsáumik asangnigtup ilisarssíssut asavâ, inerterkúmigdle
 úmigingnigtox sianíngitsorssúvok. ²inuk ajúngitsox Nâlagkamit
 nuánarissamik písárumârpox, angutdle isumapiluliortox pitdlagag-
 -ssautíkumârpâ. ³iluáissutse inúp aulajangiutigísángilâ, iluartaovdle
 Mat. 7,24-27. mánguaut aulajáipox. ⁴nulê píkorígpax uviata niarkorússuarâ,
 pakatsisitsigpatdle saunermigut marnerálusók. ⁵iluartut erkar-

-sautait inardluússutáuput, iluaitstudle isumaliutdlarkingnere sag-
 -dlokítautáuput. ⁶iluaitstudle okalugtarput aungmut kokagssumav-
 -dlutik, iluaitstudle karne ángatitsissarput. ⁷iluaitstudle úpitíneká-
 -sáput pekarungnáisavdlutigdlo, iluaitstudle igdluat napauásavok.
⁸angut nersornekararaok silatússusia migssiliordlugo, ūmámigutdle
 mumingassok narruginekásavok. ⁹nikanartok ingminut kivfaussox
 pitsauneruvok usornangárniartumit nerissagssailexissumit. ¹⁰iluar-
 -tup nerssutautime piunassait ilisarissarpai, iluaitstudle nagdlig-
 -tuinerat nákiqtáinertut ípok. ¹¹nunautiminik pássússissup ne-
 -kigssak kársitdlautigísavâ, atúngitsunutdle norkaissox isumaitú-
 -vok. ¹²napiarniut perdlugsiutaussox iluaitstudle kajungerâ, iluaitstudle mánguat kingunigssiúsavok. ¹³karlut pinerdlungnere kilorar-
 -túmik perdlugsiutaussumik ilakartarput; iluaitstudle angnikitdlor-
 -nartok anigúsavâ. ¹⁴kanerme inerititai inuata ajúngitsunik kâr-
 -sitdlautigissarpai, agssaisalo kanok-iliornnerisa inuk uterfigissarpát. ^{28,19.} Mat. 16,27.
¹⁵sianítstudle ingerdlavine iluaritdlârâ, sujúnersūmutdle nálagtok ili-
 -simatúvok. ¹⁶sianítstudle narrutsanguine katsornane nivtararâ, mi-
 -tangnarsissúmgidle nipangiússissok silaligatsiauvok. ¹⁷ilumôrd-
 -dlune okalugtup inardluússutaussox okautigissarâ, nalunaiassuvdle
 sagdlussup perkuserdlútaussox okautigissarâ. ¹⁸kanerminit ani-
 -ssórtokartarput, okausê sórdlo panap kapinere; ilisimatútdle
 okait katsorsautáuput. ¹⁹karlut ilumórtut atátuínararaut, okardle
 sagdlutók uisorínak atassarput. ²⁰ajortumik isumaliortut per-
 -kuserdlungnermik ūmámiugissakarput, erkigsinásassumigdle su-
 -júnersuissut tipaitsútigssakarput. ²¹iluaitstudle piúngitsuliornernik
 nalautsortokásángilak, iluaitstudle ajortútekangásáput. ²²karlut
 sagdlutút Nálagkap maujugai, ilumórtumigdle iliortut nuánarai.
²³inúp silaligatsiaup ilisimássutse matussarpâ, silakángitsudle
 ūmataisa sianíssusertik tordlulavdlutik nivtararât. ²⁴ekiasuitsut
 agssait nálagkersuimárput, perusúngitsudle kivfartortartugssáu-
 -put. ²⁵ūmámigut isumálugdlune ūmat nakangassarpok, okaut-
 -sivdle ajúngitsup tipaitsugtítarâ. ²⁶iluaitstudle ikíngúne [ingerdla-
 -nermigut] iluanârutigissarpâ, iluaitstudle avkutertik támartitsi-
 -ssigât. ²⁷perusúngitsup piniagkane sujátaríngilai, ekiasuitsordle
 inungmut pekútauvok erdlingnartok. ²⁸iluarnepup avkutânípok
 inússut, tungmissaisalo ingerdlaviat tokokángilak. ^{Mat. 7,14.}

kapitalit 13.

¹ernek ilisimatók atátaminut perorsartitarpok, mitatigdli-
^{12,14.}-ssuvdle agpissalüssissok tusartaringilá. ²kanerme inerititai inuata
 ajúngitsunik nerissakautigissarpai, ilumüngitsulissutdle tarnait iluái-
 -nernik nerissarput. ³kanerminik pârssivdluartup tarnine ser-
 -nigá, kardluminigdle angmangártitsissup taimáissutse aserûtigá.
⁴ekiasugtup tarnâ piumassarpok angilugtordlunilo; ekiasuitsutdle
 tarnait pigssarsingásáput. ⁵okautsit sagdlutaussut iluartup úmi-
 -gai, iluaitsordle kángusungnartumik igtórnartumigdlo iliortarpok.
⁶agssuarnaitsumik sakissok iluarnerata sernigissarpâ, ajortuliar-
^{12,9.}-tordle iluáissusiata ordlutítarpâ. ⁷pisórssûtítokartarpok sutá-
 -nguakángitsumik, pítstítokartardlunilo pekutekangártumik. ⁸i-
 -núp pisüssutai inüssusiata utertínekautigissarpai, pítssuvdle agpi-
 -salüssissok tusartaringilá. ⁹iluartut káumarkutát tipaitsugtutut
 itarpok, iluaitsutdle naneruât kamísavok. ¹⁰sorkusaitsune kamáu-
 -tokáinâraok, inerterseriartutdle ilisimássut najortigát. ¹¹piúngit-
 -sok pekutit ikigdlíssutigissarpát, agssangminutdle katerssuissup
 amerdlisítarai. ¹²neriugissak mutdlússak ūmatip ajuatdlautigi-
 -ssarpâ, kisiáne kigsautigissak nagdliúkángat orpik inúnartok tá-
 -ssaussarpok. ¹³okautsimik asigínaisok ingminut aserûtigissar-
 -siorpok, inássúmutdle mianerssortok akilernekásavok. ¹⁴ilisi-
 -matûp ajokersûtâ puilassúvok inúnartok, tokup kilorartútainik
 ingalautigissak. ¹⁵ajúngitsumik sianíssusekardlune sáimáunarsi-
^{tugs. 111,10.}-ssarnarpok, ilumüngitsulissutdle avkutát mángertorssúvok. ¹⁶si-
 -laligatsiaup tamaisa suliarissarpai sianigalugit, silakángitsuvdle
 sianíssut siaruartítarpâ. ¹⁷arpártok iluaitsox perdlungmut ordlu-
 -ssaraok, uterssartitardle ilumórtok katsorsautauvok. ¹⁸pítssússut
 mitangnarsíssutdlo pigssarai perorsáumik taimaititsissup, inerter-
 -kúmigdle maleruaisok nálangnarsísavok. ¹⁹kigsautigissak tai-
 -maitdlune pissarângat tarnip iluaritdlárâ, kisiáne ajortok alásav-
 -dlugo silakángitsut maujgtarput. ²⁰ilisimatúnik angalakatekartok
 ilisimatúngúsavok, silakángitsunigdle ikíngutekartok ajortúngúsavok.
²¹ajortuliartut perdlúp malerssortarpai, iluartutdle ajúngitsumik
 akilernekartarput. ²²inúp ajúngitsup ernutane kingornússagssa-
^{28,8.}-kartítarpai, ajortuliartuvdle pekutai torkornekartarput iluartumut
 pigssamártitdlugit. ²³pítssut nunautitágssaliaine nerissagssakangá-
 -raraok, erkartüssisigssardle erkortíngikáine nungutitaussokartar-

-pok. ²⁴patitsíminik kajagssússissup ernine úmigâ, asaguniugdle perorsajárará. ²⁵iluartox nerissarpok tarnine kârsitdlartitdlugo, iluaitstule nait ajorssásáput.

kapitalit 14.

¹arnat ilisimatût igdlo ineriartortítarât, arnavdle sianftsup ^{19,14.} agssangminik úkartítarâ. ²perkusersuitdlune sakissup Nâlagak mianerâ, ingerdlavingmigutdle kigdormôrtup asigínarpâ. ³sianftsup karnanîpok iperartût inornarniartup pia, ilisimætútle kardluisa sernigait. ⁴ugsekángikángat nerssutautit nerriviat minguitdlâraok, kisiáne ugsigup nukinge pigssarsiakangautaussarput. ⁵nalunaiaissok ilumôrtok sagdlussaríngilak, nalunaiaissordle sagdlussok sagdluvdlune okalugtarpok. ⁶mítatigdlíssup ilisimássut ujartarângamiuk pekángitsôrarâ, sujunekartordle ilisarssissaraok ajornartôrnane. ⁷silakángitsup tákuanit périt, kardlunit ilisarssíssúmik malugissakásángínavit. ⁸silaligatsiaup ilisimássusia tássa ingerdlavine sianigigamiuk, silakángitsutdle sianíssusiat sagdlokítautauvok. ⁹sianftsut pitdlagagssautissut íkatigissarpât, perkusersuitsutdle akornánîpok nuánarissak. ¹⁰úmatip ilisimavâ aliatsautigissane, tipaitsútigissánutdlo takornartak ilaliúsángilak. ¹¹iluaitstut igdluat píagáusavok, perkusersuitsutdle tovkat nau-ssutut kangekalerumârpok. ¹²avkutekarpok inûp iluarsorissânik, kingugdligssâle tássa tokumut avkutaussut. ¹³igdlaraluartitdlune agdlât úmat ániartarpok, kingugdligssâlo tássa tipaitsútaugaluak ^{akugdl.7,2-1.} aliasútaulersok. ¹⁴úmámigut tunuariartok kârsitdlartarpok avkutigissaminit, angutdlo ajúngitsox pigiligkaminit. ¹⁵ilisimangângitsup sût tamaisa ugperissarpai, silaligatsiauvdle tungmissar-nine sianigai. ¹⁶ilisimatôx mianerssortarpok, ajortordlo alartarpâ; silakángitsordle ingerdlauatâraok terdligdlunilo. ¹⁷arrajassok sianftsutut iliortarpok, isumapiluliortordlo úmigssornekartarpok. ¹⁸ilisimangângitsut sianíssut kingornússarissarpât, silaligatsiaitdle ilisarssíssúmik niakorusernekartarput. ¹⁹ajortut sikísáput ajúngitsut sâne, iluaitstutdlo iluartut isâvfne. ²⁰pftsox tugdliatalúnft úmigissarpâ, pisúmigdle asangnigtut amerdlatdlâraut. ²¹tugdliminik asigínaissox ajortuliarpok, pivdluarpordle nâgdliugtunik ^{31.} nâkingnigtok. ²²ajortumik isumaliortut támartarput ilâ? ajúngit-sumigdle isumaliortut isumagssuinermik ilumôrnermigdlo nâpitsísáput. ²³erdlokinartumik sulivdlune sivnekartugssarsinartái-

-nararaok, kardludle okausê ajorssarnarsissutáináuput. ²⁴ ilisi-
 -matût pisüssusertik niakorússuarât, silakángitsudle sianíssusiat
 sianíssutauvok. ²⁵ nalunaiassok ilumôrtox tarninik ánagtitsissa-
 -raok, perkuserdlugtordle sagdluvdlune okalugtarpok. ²⁶ Nâlag-
 -kamik mianeringnigtup pissaunavêrfik terdlingnartok pigâ, kitor-
 -nailo kimâvfigssakásáput. ²⁷ Nâlagak mianeralugo tássa puilasso
 13,14. inûnartok, tokup kilorartûtainik ingalautigssak. ²⁸ inugtane amer-
 -dlassarângata kúngip atarkinautigissarai, inuerútordle nâлагаussup
 aserûtigissarpâ. ²⁹ kamajuitsok sianisûvok, arrajassuvdle sianí-
 -ssutse málungnartítará. ³⁰ ūmat kanilártok timip inüssutigâ, sí-
 -nganerdle saornit marnekautigât. ³¹ nikanartumut angutausersok
 píngortitsissânut kakajardlerpok, ajorssartumigdle nâkigingnigtup
 17,6. [Gûte] nâlangnartípâ. ³² iluaitsox sakagdlugo ordlutitaussarpok
 perdlugsiormine, iluartordle tokuvfingmine tatigingnigtaraok.
³³ sujunekartup ūmatâne ilisimássut uníngavexarpok, silakángit-
 -sutdlo iluine misingnarsísavok. ³⁴ iluarnek inuiait akitsíssutigi-
 -ssarât, ajortuliauserdle inuiait kángunautigât. ³⁵ kivfax ilisima-
 -ssutut iliortok kúngip nuánará, kángusugtitsissordle arrangnerata
 pissarpâ.

kapitalit 15.

¹ akíssut kanilártumik okauserissak kamagkungnaersitsissa-
 -raok, okautsivdle sukangnersup níngangnek kagfartítará. ² ilisi-
 -matût okaisa ilisarssíssut ilagsiuminartítarpât, silakángitsudle
 karne sianíssúmik kueraissarput. ³ Nâlagkap issaisa najugkat ta-
 Epr. 4,18. mákerpait, ajortudlo ajúngitsudlo alapernaerssortarpait. ⁴ okak
 kanilártok orpiuvok inûnartok, kigdlormórnermigdle ilalik aliat-
 -sagtitsissarpok. ⁵ sianítup atátame perorsainere asigínararai,
 inerterkúmigdle maleruaissok silaligatsiángúsavok. ⁶ iluartup ig-
 3,33. -dlua pekûtékangâraok, iluaitsvdle pigssarsiai perdlugssiúmik
 ilakarput. ⁷ ilisimatût kardluisa ilisarssíssut [nautsfagssatut] sia-
 -ruartertarpât, silakángitsudle ūmatait taimáingitdlat. ⁸ iluait
 tuníssutait Nâlagkap maujugai, perkusersuitsudle tugsiutait nuá-
 -narai. ⁹ iluaitup ingerdlavia Nâlagkap maujugâ, iluarnermutdle
 norkaissox asavâ. ¹⁰ perorsaut sukangnersok pigssarâ avkusiner-
 20,30. -mik sanerkutsissup; inerterkúmik ūmigingnigtok tokúsavok. ¹¹ u-
 Jáp. 26,8. -nerivfik aserorsimavfigdlo Nâlagkap tákuanīput; ímaka angnermik
 inuit kitornaisa ūmatait. ¹² mltatigdlíssup inertertine asassarí-

-ngilá; ilisimatút ornigtaríngilai. ¹³ ūmámigut tipaitsugdlune kī-namigut kīmanatdlâraok, ūmámigutdle erdlokivdlune anernek nat-dlarititaussarpok. ¹⁴ sianisûp ūmatâ ilisarssissúmik uyardlersarpok, silakángitsuvdle karnata sianīssut piumarissarpâ. ¹⁵ nâgdliugtup uvdlue tamarmik ajortûput, kajumigdlunile tássa sôrdlo kipisuit-sumik neriartorkussauvdlune. ¹⁶ mikisok Nâlagak mianeralugo pigiligak ajúngíneruvok katerssugarpagssuarnit erkigsinaitsumik pi- ¹ Tim. 6,6. -giligkanit. ¹⁷ naussut igassat atausiagagssat asangningnermik i-lagdlit ajúngínerúput ugsingmit puatdlarsagkamit ūmigssuinermik ilalingmit. ¹⁸ kamajassok sakitsainernik naulersitsissaraok, kama-juitsuvdle agssortútut sáimarsararai. ¹⁹ ekiasugtup avkutigssâ sôrdlo kakitdlarnakutinik avssiakutsersimassok, perkusersuitsutdle ingerdlavigssát nalingmagtigauvok. ²⁰ ernerup ilisimatûp angúne tipaitsugtitarâ, inûvdle silakángitsup arne asigínararâ. ²¹ isumait-sup sianīssut nuánarissarâ, sujunekartordle iluartúkut ingerdla-ssaraok. ²² isumaliórnerit uniorkútarput isumaliokatigīssutigine-kángikângamik, kisiáne sujúnaruissut amerdlassarângata aulajangersarput. ²³ kanerme akīssutai inuata tipaitsútigissarpai; atalo ajúngingârmat okauserissariaakarfiagut okauserissak. ²⁴ inûnartumut ^{25,11.} avkutaussok pavunga sangmissok ilisimassutut iliortup atugag- ^{Kul. 3,1 tt.} -ssarâ, unerivfik samungnarfussox ingalarkuvdlugo. ²⁵ inornar-niartut igdlue Nâlagkap nákartítarpai, uvigdlarneritdle nunautaisa kigdlinge aulajangersartarpai. ²⁶ ajortup isumaliútai Nâlagkap mau-jugai, okautsitle alianaisut minguitsûput. ²⁷ piumatúvatdlártup nangminek inokutine perdlugssiortarpai, pajugutinigdle ūmiging-nigtox inûjumârpok. ²⁸ iluartup ūmatâta akīssutigssane erkar-sautigissarpai, iluaitstule karne ajortunik kueraissarpup. ²⁹ iluait- ^{Juán. 9,31.} -sut Nâlagkap ungasigpai, iluartutdle tugiutait tusartarpai. ³⁰ i-ssit kaumanerata ūmat tipaitsugtitarâ; tusâmavdluarnartok saornit patekautigât. ³¹ siut inerterkúmut inûnartumut nâlagtox ilisimatút akornáne uníngavekásavok. ³² perorsáumik taimaititsissup tarnine narrugâ, inerterkúmutdle nâlagtox isumatusísavok. ³³ Nâlagak mianeralugo tássa perorsaut ilisimatúngornartok, nálangnarsinig- ¹ Pit. 5,6. -ssavdle sujulerâ nikanarne.

kapitalit 16.

¹ inûp pigai ūmáme pilerssárnere, okátale akīssutâ Nâlag-
-kamit pissarpok. ² inuit nungutdlutik avkutigissatik mingui-

-ssarpait, Nálagkavdle anernerit úgtortarpai ússersaivfingnik. ³ka-
 -nox-iliornitit Nálagkamut perkúkit, tauva isumaliornitit aulajait-
 -dlisáput. ⁴Nálagkap tamaisa piliarissarpai perkussane migssi-
 tugs. 37,3-9. -liordlugo, iluaitsox agdlát uvdlugssamut ajortumut. ⁵ūmatimíkut
 inornarniartut tamaisa Nálagkap maujugai, píngitsûtínekarnaviá-
 -ngitdlat. ⁶isumagssuinek ilumórnerdlo ajortuliap matórnekau-
 -tigai, Nálagardlo mianeralugo ajortox alaruminartarpok. ⁷inûp
 avkutigissai Nálagkap nuánarissarângamigit, kíngarssortai agdlát
 táussumúnga erkigsivigititarpai. ⁸mikissok iluarnek migssilior-
 -dlugo pigiligak ajúngíneruvok pigssarsiarpagssuarnit ínardluíssut
 Jer. 10,28. uniordlugo pigiligkanit. ⁹inûp ūmatáta avkutigsse isumaliúti-
 -gissarpâ, Nálagkavdle sangujaitdlisítarpai ingerdlanere. ¹⁰erkui-
 -niutit kúngip kardlumiugai; karna erkartüssivingme perkuser-
 -dlugtulisángilak. ¹¹úgtût iluartok ússersaivftdlo iluartut Nâ-
 -lagkap pigai; okimailútat pókatamítut tamaisa táussuma piliarai.
¹²iluaitsuliornerit kúngit maujugait, igsiavfik kilâlik nâpertuiv-
 -dluarníkut aulajangísangmat. ¹³kardlut iluarnerup pigissai kú-
 -ngit nuánarait, perkusersuitsumigdlo okalugtok asavát. ¹⁴kúngip
 kamangnera tokup arpârtorâ, angutivdle ilisimatûp sáimarsarará.
¹⁵kúngip kfnâ kímagângat inüssut tássaussarpok, iluaringningneralo
 nuiatut kingorkutsissúnik siagdlersutut ípok. ¹⁶ilisimássut pisia-
 -ralugo ajúngínerungâkaok kúltimit, sujunekarnerdlo pisiariumi-
 -narneruvok sílvimit. ¹⁷avkusinerssuak perkusersuitsut atugât
 2 Tim. 2,19. tássa ajortok alardlugo; tarniminik sernigingnigtup ingerdlavine
 misigssorarâ. ¹⁸aserornigssap sujulerâ makitanek, nâgkiúnigssav-
 -dlo sujulerâ angneruniarnek. ¹⁹nâgdliugtut anernermigut nika-
 -nakatigalugit ajúngíneruvok makitasût ujjâgkanik avguakatigi-
 -nermit. ²⁰okauser nalunaerssordlugo pissartok ajúngitsunik nav-
 -ssârumârpok, pivdluarpordlo Nálagkamut isumavdluartok. ²¹ū-
 -mámigut ilisimatússox sianisúmik tainekásavok, kardlutdlo tusa-
 -ruminarnerata ilíkarsaut agdlisítarpâ. ²²sianíssut puilassûvok
 inûnartok inuanut, sianítsutdle perorsautât tássa sianíssut. ²³ili-
 -simatûp karna ūmatáta sianisútípâ ilíkarsautdlo agdlisitdlugo
 kardluine. ²⁴tungusungnitsât nutâk ássigât okausit alianaitsut;
 tarnimut tungusungníput saunernutdlo katsorsautauvdlutik. ²⁵av-
 -kutekarpok inûp iluarsorissânik, kingugdligssâle tássa tokumut
 avkutaussut. ²⁶erdloxinartumik suliniartok neriumássusiata suli-
 -niútarpâ, mássame karnata ilungersuatípâ. ²⁷inupilússox per-
 -dlugssamik agssaissarpok, kardluinilo ingnerdlusók ikivkaissox

ípok. ²⁸inuk mumingassok sakitsainernik autdlarníssarpok, ma-
 -mardltssuvdlo ikíngutigítt avigsártítarpai. ²⁹iluaitisuliortup tug-
 -dline misigingitsórtítarpá ingerdlatitdlugulo avkutíkut ajúngíngít-
 -súkut. ³⁰issiminik uisorersok mumingassumik erkarsarniardlune
 kardluminigdlo kfsitsissok ajortumik nāmagsissakarêrpok. ³¹kít
 niakorússūput usornautit, iluarnermut avkutaussúkut pigiligagssat.
³²kamajuitsox pitsauneruvok píssarssuarmit, isumaminutdlo nála-
 -gaussox pitsauneruvok ungalúgkamik tigusissumit. ³³ímeraut
 nalungnekartarpok inūp sánut, Nálagkavdle perkussánik tugtarpok.

17,9.

Mat. 5,28.

kapitalit 17.

¹okúmigagssak panertox erkigsinartumik ilalik ajúngíneruvok
 igdlumit nekinik sakitsautitalingnik ulivkártumit. ²kivfak ílisi-
 -massutut iliortox nálagáusavox ernermut pakatsinartumut, ki-
 -ngornússagssardlo avguásavâ katángutigítt akornáne. ³augtíttag-
 -ssaliut atorpok sflvimut, augtitsivigdlo kúltimut, ūmatitdle Ná-
 -lagkap misiligtarpai. ⁴ajortup siúnerarfigissarpai kardlūt piú-
 -ngitsunik okalugtut; sagdlunernut siúmigsartup orkat ajokutau-
 -ssut [siúnerarfigai]. ⁵pítsumik mitautigingnigtox píngortitsissánut
 kakajardlerpok; perdlungmik nuánarissakarítox píngitsútínekásá-
 -ngilak. ⁶utorkait ernútatik niakorússuarait, kitornaisalo angu-
 -titik atarkinautigait. ⁷silaitsox sunik angnernik okalugttox issor-
 -nakaok, angnermigdle issornarpok nálagaunek sagdluvdlune oka-
 -lugtox. ⁸pajugut ujarkatut erdlingnartutut ípok inuata issainut;
 sumut sâgkângame pivdluartáinararaok. ⁹pinerdlungnermik ma-
 -tórissup asangningnek piniarpâ, okautigissamigdle nangitsissup
 ikíngutigítt avigsártítarpai. ¹⁰sianisók agpísalútdlugo angnermik
 kivdlingnekartarpok, silakángitsox untritingnik unataraluardlugo
 mingnermik kivdlingnekartarpok. ¹¹inuk ajortox uteriniáináraok,
 kisiáne arpártok nákgítaitsox táussumúnga autdlartínekarumârpok.
¹²nano píaraerútox nâpíkuminarneruvok silakángitsumit sianíssut-
 -siminik atortitsissumit. ¹³ajúngitsox ajortumik akileráine, ajortox
 nigúsángilak taimailiortup igdluanit. ¹⁴sakitsainernik autdlarníssup
 ássigâ imerssúp saputánik pfaissok; taimáitumik sakitsáutut ki-
 -mákit ilungersuarulúngíneráne. ¹⁵[erkartüssivingme] iluaitsumik
 iluartútsissok iluartumigdlo iluaitisútsissok táuko mardluk ta-
 -maisá Nálagkap maujugai. ¹⁶silakángitsox suvdlune aningau-
 -ssanik tigumiakásava? isumaitisúvdlune ilisimássúmik písiniá-

15,16 t.

2 Mór. 4,11.

10,12.

1 Pít. 3,9.

Is. 5,20. 23.

-sanerpa? ¹⁷ikíngutaussok uvdlut nungutdlugit asangnigtarpok, katángutaussordlo erniarititaussarpok angnikitdliornartugssak piv-
^{6,1-6.}dlugo. ¹⁸isumaitsûvok inuk agssangmigut exítítok tugdline aki-
 -lfnigssânik sivnerumavdlugo. ¹⁹sakitsainernik asangnigtup piner-
^{16,18.}dlungnerit asavai, igdlumilo iseriânik portusûngortitsissup ase-
 -rorinigssak ujarpâ. ²⁰ûmâmigut mumingassok ajúngitsunik nav-
 -ssâsângilak, orkamigutdlo sangussartok perdlungmut ordlúsavok.
²¹silakángitsumik ernertártok aliasûtigssakásavok, silaitsuvdlo a-
 -ngutâ tipaitsúsângilak. ²²ûmat tipaitsugtok katsorsautauvok ajú-
 -ngitsox, anernerdle natdlartitak saornit panertúngûtigissarpât.
²³pajugut sâmut issertugak iluaitsup tigussarpâ erkartûssutigssap
 Róm. 10,^{6-8.}ingerdlavigssâ sangutikumavdlugo. ²⁴ilisimássut sujunekartup kí-
 -nâta sânípok, silakángitsuvdle issai nunap isuanîniarput. ²⁵ernek
 silakángitsox angutâta narrutsautigissarâ, erniarissiatalo aliasûti-
 -gissarâ. ²⁶ajúngíngilak iluartok pitdlarnekautigssânik akiltsíkâine,
 ingangmik nuname angnerit unatarâine perkusersuissut pivdlugo.
²⁷ilisarssisimassup okautsine nunutsiartarpai, sujunekartordlo arra-
 Ják. 1,^{19.}-jângilak. ²⁸sianítsox agdlât nipangerune ilisimatûtut isumakarfigi-
 -ssaorkajakaok, sianisûsorinekarkajakaok kardlune angmángikunigit.

kapitalit 18.

¹avigsârissup kigsautigissane piniararai, pivdluautauvdluar-
 -tutdlo tamaisa ilungersuarulûtigissarpai. ²silakángitsup sujune-
 -karnek kajumigissaringilâ, kisiâne ûmâne ulérkuvdlugo. ³iluaitsox
 sumut tikiútarângat narrunarnigssak tikiútaraox, mitanguarnig-
 -ssardlo kângusûmut ilángutdlune. ⁴angutip karnata okausê i-
 -mertut itisûtut ítarput, kûnguatut kûgtuartutut ítarpok ilisimâ-
 -ssúmik puilassok. ⁵ajúngíngilak iluaitsup táunáussusia sokuti-
 -gigâine iluartok ínardluíssutigssaerúkumavdlugo erkartûssivingme.
⁶silakángitsup kardlue sakitsainernut ilángútarput, karnalo una-
 -tarnernik kaerkussissaraok. ⁷karne silakángitsup aserûtigâ, kar-
 -dluilo tarnâta naperfigai. ⁸mamardlíssup okausê luminartutut
^{26,22.}ítarput kamungnartardlutigdlo erdlavingnut ilordlernut. ⁹suliag-
 -ssaminik perkigsâriniángitsox piminik aseruissup katángutigâ.
^{14,26.}¹⁰Nâlagkap arka kakivfiliauvok pissaunavérfik; iluartok tássunga
 arpagtaraok pinekarnavérsitauvdlunilo. ¹¹pisûp pigissane pigai
^{16,18.}ungalûgkatut tigunekartailissatut, karmarssuartut portusûtut isu-
 -makartítarpai. ¹²inûp aserornigssâta sujulerâ ûmatâta makita-

-nera, nálangnarsinigssavdle sujulerâ nikanarne^k. ¹³tusartínane ^{15,38.}
 akissup taimáissutse sianftsorpatdlautigalugulo kángusûtigssará.
¹⁴inûp nápautâ anernerata atorsínauvâ, anernerdle natdlaertitaussok
 kia makitísavâ? ¹⁵sujunekartup ũmatâ ilisarssíssúmik pisiniara-
 -raok, ilisimatúvdlo siutai ilisarssíssúmik ujadleraraut. ¹⁶inuk
 pajugutâta avssiakutaiartarpâ nuname angnerit sãnut pisítardlugo.
¹⁷sakitsautimine sujugdliussup píssutâ iluararaok, tauvale tugdia
 iseraraok kigdliordiugulo. ¹⁸ímerautip sakitsainerit soraersí-
 -tarpai avíssutauvdlunilo píssaunekartut akornáne. ¹⁹katángut
 katángutigiumajungnaigak ungalûgkamit tigunekartailissamit artor-
 -narnerussarpok, sakitsaineritdlo igdlússárssúp parnaersáussuisut
 ítarput. ²⁰inûp ilua kãrsitdlaertínekartarpok karnata inerititainik; ^{12,14.}
 kardluisa kingunerinik kãrsitdlaertínekartarpok. ²¹tokulo inûnerdlo
 orkap súnitutigisínauvai; orkamik asangnigtup orkap inerititai ne-
 -rísavai. ²²nuliagssaminik navssártok ajúngitsúmik navssárpok
 nuánarissamik píárdlune Nálagkamit. ²³pítsok okalugtarpok ki- ^{19,14.}
 -nuvdlune, píórdle artornartumik akissarpok. ²⁴kavsnik ikí-
 -ngutekartok ajunâkinavok, taimáitordle asangnigtokartarpok ka- ^{17,17.}
 -tángúmit unganerussamik.

kapitalit 19.

¹pítsok agssuarnaitdlune sakissok pitsauneruvok kardlumigut ^{28,6.}
 mumingassumit, silakángitsúngmat táuna. ²ãmátaok pilerissok
 ilisarssingigpat, ajúsavok, isigkaminigdlo tuaviortup tungmissagssane
 uniortarpâ. ³inûp ingerdlavígssâ sianíssusiata kigdormórtítarpâ, ^{Is. 8,21 t.}
 tauvalo ũmatâ Nálagkamut ũmitsagtarpok. ⁴pígissakatsiardlune
 ikíngutigissat amerlatdláuraut, nikanartordle ikíngutaisa avigsár-
 -tarpât. ⁵nalunaiassok sagdlusok píngitsútínekásángilak, ság-
 -dluvdlunilo okalugtok anigúísángilak. ⁶nálagaunek amerdlasút
 manigúvfigissarpât, tunissigajugtordlo tamarmik ikíngutigissarpât.
⁷pítsok katángutaisa tamarmik ũmigissarpât, angnermigdlo ikíngu- ^{14,20.}
 -taisa alisimaniartarpât; okautsit norkáissutigai súngitsut. ⁸isu-
 -matusiniartup inússutse asavâ, sujunekarnermigdlo aulajangiú-
 -ssissok ajúngitsumik navssárumárpok. ⁹nalunaiassok sagdlusok
 píngitsútínekásángilak, sagdluvdlunilo okalugtok asiúsavok. ¹⁰silá- ^{25,18.}
 -kángitsox nuánárniartok issornakaok, angnermigdle issornarpok
 kivfak nálagarssuarnut nálagaussok. ¹¹inuk silakarnerata kama-
 -juitsúngortítarpâ, nersornásavordlo pinerdlugfiginexarnine kángi-

- narsínaugunigit. ¹²kúngip úmitsangnera lfuivitsiaup katimângneratut ípok, iluaringningnerale isugutanertut naussunut tugtutut ípok. ¹³ernek silakángitsok angutáta erkanarsíssutigísvá, arnavdlo sakitsainerisa igdlo kipisuitsumik kusersutut itítarpát. ¹⁴igdlutdlo pigissatdlo angajorkâmingnit kingornússarissarpait, arnardle ilisi-
- 18,22. -massutut iliortox Nâlagkamit pigissauleraraok. ¹⁵ekiasungnex si-ningârnermut kivisitsissarpok, tarnilo perusúngitsok kâsavok. ¹⁶i-nássúmik aulajangtssup inússutse aulajangerpâ, ingerdlavígssami-nigdle sugssaringníngitsok tokúsavok. ¹⁷nikanartumut nâkingnig-
- Mat. 25,40. -tup Nâlagak atugkerpâ, táussumalo akilerumârpâ angajorkautser-nerata nalígssânik. ¹⁸ernerit perorsaruk [ilingnut] neriugíssagssa-karmat, kisiáne isumakalekinatit tokúsavdlugo; ¹⁹kamangârdlune pitdlarnexautígssaminik akilíssariakartarmat; kisiáne áragtíkugko kingugdlermik nangíkumârpát. ²⁰sujúnersūmut nálangniarit, iner-terkutdlo ilagsiniardlugo, kingugdligssagkut ilisimatúngorkuvdlutit.
- Jer. 10,23 t. ²¹inûp úmatáne isumaliornerit amerdlatdlâraut, Nâlagkavdle sujú-nersûtâ tássa atásassok. ²²isumagssuinígssane inûp kigsautigi-ssará, pítsordle pitsauneruvok sagdlussumit. ²³Nâlagak mianera-lugo tássa inûnermut píssutaussok; kârsilavdlune únúisavok, per-dlûp takusásángilá. ²⁴ekiasugtup agssane pûgútamut mangúka-
- 26,15. -luarângamigit kingumut kanerminout písítaríngilai. ²⁵mítatigdílíssok
- 21,11. unatarugko ilisimangángitsok silagtúsavok, sujunekartordlo inerte-rugko ilisarssiartúsavok. ²⁶angúminik perdlugtíssok arnami-nigdlo kimâtitíssok tássa ernek pakatsinartok kángusugtíssordlo.
- 5Mór.13,1-3. ²⁷perorsáumut nálâsaerit, erníngua, okautsit ilisarssíssutaussut tunutdlugit támásagaluarovit. ²⁸nalunaiáissupilûp erkartússut íka-tígissará, iluaitutdlo karnisa piúngitsuliornerit íssarpait. ²⁹pit-dlautit píssarêrsagáput mítatigdílíssunut, unataineritdlo silaká-ngítsut katigainut.

kapitalit 20.

- 23,29-35. ¹víne mitagdlerorssúvok, imígssak silaerúnartok perpalug-tartorssúvok; tássunga támartut ilisimatúngúsángitdlat. ²kúngip ersinarnera lfuivitsiaup katimângneratut ípok; táussumínga arrag-tíssup inússutse ajortuliarfigá. ³inuk atarkinarsísvok sakit-sáutut taimaitíkunigit, sianítsutdle [táukunúnga] ilungersuarulut-dlâraut. ⁴ukiúngmat ekiasugtók ivssumik agssatdlagteriumángilax, taimáitumik katerssuivfikut sokarníasavok, sokásananile. ⁵inûp

ūmatáta pilerssárutá imertut itisútut ípok, sujunekartuvdle kaluv-
 -dlugo kaxítarpá. ⁶inuit amerdlasút nungutdlutik isumagssuísu-
 -sertik tordlulautigissarpát, kinale inungmik ilumórtumik navssá-
 -sava? ⁷iluartok agssuarnaitdlune ingerdlassaraok; kitornai piv-
 -dluásáput kingornagut. ⁸kúngip igsiavfingme erkartüssivingme
 igsiassup ajortut tamaisa [karrit kalipakuisut] terkalassugssángor-
 -títarpai issiminik. ⁹kina ima okarsínauva: ūmatiga minguersar-
 -para, ajortuliautsivnik pêrúpunga? ¹⁰okimailútat mardlússut úg-
 -tútítldo mardlússut, táuko mardluk tamaisa Nâlagkap maujugai.
¹¹inúsugtok agdlát suliainit nalunarungnaeraraok, minguitsúnersok
 perkusersuitsutudlo iliornersok. ¹²siut tusaissox issilo takung-
 -nigtok, táuko mardluk tamaisa Nâlagkap pilarissarpai. ¹³sinig-
 -kusugpatdlárnak, pítisúngokinavutit; issitit uisíkit, tauva nexig-
 -ssamik nāmagsiumárputit. ¹⁴pisiniartok okararaok: ajorpok, ajor-
 -pok; autdlarângamile ingminik usornartútítaraok. ¹⁵tamássa kúl-
 -tilo sapángarigsortpagassuitdlo, pekutitdle erdlingnartut tássa kar-
 -dlut ilisarssinerup pigissai. ¹⁶takornartak akiltnigssânik sivnísav-
 -dlugo okartok atissânik arsársínauk; avdlanertak pivdlugo sagdlu-
 -navêrúmik tigusivfigúk. ¹⁷nekigssak sagdluvdlune pigiligak inûp
 mamarissarpá, kingornale karnata ilua ujaráluinángúsavok. ¹⁸isu-
 -maliornerit sujúnersútítigut aulajangeraraut, sorssungneritdlo isu-
 -maliutdlarkigdlune nāmagsissariakartarput. ¹⁹ángigissagssamik á-
 -ngíaissox mamardlñniardlune angalassaraok, taimáitumik okaja-
 -maussox pekatiginavériuk. ²⁰angúminigdlo arnaminigdlo perdlor-
 -kussissup naneruâ kamísavok târnerssûp taggaringnerssâne. ²¹ki-
 -ngornússak perkârnerane pileritsautigivatdlágak kingugdligssákut
 pivdluarkussáusángilak. ²²ima okakinak: ajortumik pingmanga aki-
 -niásavara; Nâlagak utarkiuk, táussuma ánáukumârpátit. ²³oki-
 -mailútat mardlússut Nâlagkap maujugai, ússersaivftdlo perkuser-
 -dlútít ajúngingitdlat. ²⁴Nâlagkamit pinekartarput angutip inger-
 -dlanere; kanorme ilivdlune inûp avkutigissane pásísavâ? ²⁵inung-
 -mut kilorartútaussox tássa erkarsatdlanguarnane ivdlernartok tai-
 -gáine, únersútítldo kingornatigut misilêrkigsârniardlune. ²⁶kúngip
 ilisimatûp iluaitisut [karrit kalipakuisut] terkalassugssángortítarpai, a.
 agssakâssordlo [kalipakuiaut] kâtigut ingerdlatítarpá. ²⁷inûp aner-
 -nera tássa naneruak Nâlagkap pia, iluata inínguinik ilordlernik
 tamanik kigdliisintaussox. ²⁸isumagssuivdlune ilumórdlunilo kúnge
 serniginekararaok; isumagssuivdlune igsiavfine kilálík túngavillísavâ.

tugs. 116,11.

26.

1 Juán. 1,8.

27,13.

Lúk. 14,31.

11,13.

1 Pít. 3,9.

tugs. 37,23.

- 16.,³¹. ²⁹sákunerdlât nukisik usornautigait, utorkaitdlo xft atarkinautigait.
³⁰unatarnerit ikitdlo tássa ajortup ipérússutigssai, tigdlungneritdlo erdlavingnut ilordlernut misingnartut.

kapitalit 21.

- ¹kúngip ūmatá kúnguaturut ipok Nálagkap agssaine, piuma-
 -ssaminut nalinginarmut sangutítarpá. ²inuit nungutdlutik avku-
 16.,². -tigissatik inardluigissarpait, Nálagkavdle ūmatit ūgtortarpai ússer-
 -saivfinguik. ³erkartūssisigssak erkordluartíkáine tássa Nálagkap
 1 Juán. 2.,¹⁶. tunissutinit iluarinerussá. ⁴issit makitasūt ūmatdlo nāmagsiuitsok,
 iluaitnut naneruât, tamássa ajortuliausek. ⁵exiasuitsup isumalior-
 -nere sivnekartugssarsissutáináuput, tuaviorpatdlártordle ajorssarsí-
 -nararaok. ⁶pekúsiorniardlune orkaminik sagdluvdlune, tássa pu-
 -juínak terkartartok tokugssamingnik piniartune. ⁷iluaitnut per-
 -dlugtitsinerata nagsatarísavai, iluurtumik iliorumángingmata. ⁸inuk
 Evf. 4.,¹⁸. pinerdlungnerit nanertugát avkutitigut sangussartutigut ingerdla-
 -ssarpok, minguitsuvdle sulionnere perkusersuiput. ⁹igdlup káta
 tekerkuane inekardlune ajúngineruvok arnamik sakitsaigajugtumik
 igdlokatekarnermit. ¹⁰iluaitnut tarnáta ajortok kigsautigá; inokátá
 sáimáunarsissaringilak issainut. ¹¹mítatigdlissok pitdlarnekarángat
 19.,²⁵. ilisimangángitsok ilisimatūngoraraok, ilisimatórdlo ajokersoráine ili-
 -sarssiartúsavok. ¹²iluurtup misigssorará iluaitnut igdlua, iluaitnut
 perdlungmut ordlutítarángagit. ¹³siutiminik miligsissok nikanartup
 nivdlianere tusarumanagit, táuna nangminertaok tordlulajumárpok,
 akinekásananile. ¹⁴tunissutip malungnángitsumik túniússap ní-
 -ngangnek nipangersítará, pajugutivdlo sámur issertugkap kamangnek
 suangassok nipangersítará. ¹⁵iluurtuliornek iluurtumut nuáneraraok,
 10.,²⁹. piúngitsuliortunutdle sujóranararaok. ¹⁶inúp avkut silagtornartok
 kimagdlugo támartup timaiagkat ilagít uníngauarfigísavai. ¹⁷nuá-
 -nárnermik asangnigtok ajorssásavok, vīnimigdlo ūliamigdlo asang-
 -nigtok pisūngúsangilak. ¹⁸iluaitnut akiliutiginekásavok iluurtok
 Is. 43.,³. sáimáunartísavdlugo, ilumūngitsulissordlo túniúnekásavok perkuser-
 -suitsok sivnerdlugo. ¹⁹nuna puilassuitsok najoruminarneruvok ar-
 -namit sakitsaigajugtumit narrutsagkajugtumit. ²⁰pekútít piumi-
 -nartut ūlialo ilisimatúp inigissánītarput, inúvdle silakángitsup nu-
 -ngulugsínartarpai. ²¹iluarnermut isumagssuinermutdlo norkaissup
 inūssut iluarnerdlo nálanguautdlo navssárisavai. ²²píssarssuit unga-
 -lúgát ilisimatúp kakissará, tigussaunavérkutálo tatigissak nákar-

-títará. ²³kanerminigdlo orkaminigdlo pârssissup tarnine pârâ tugs. 34,14.
 angnikitdliorkunago. ²⁴sorkusaitsox nâlarkutôk mîtatigdlfssumik
 atekarpok, sorkusáissutsime ingagtínera maligdlugo kanok-ilior-
 -tarpok. ²⁵ekiasugtox kigsarnerata tokutítará, agssai suliumánging-
 -mata. ²⁶kigsardlune kigsardlune uvdlok nâssará, iluartordle tuni-
 -ssissarpok erdligüssinano. ²⁷iluaitut [Gûtimut] pigdliutigissait
 maujungnarput, ingangmik isumapiluliorlutik âtarângatigik. ²⁸na- Mal. 1,13 t.
 -lunaiaissox sagdluvdlune okalugtox asiúsavok, tusarniartordle oka-
 -lugsináutuínásavok. ²⁹iluaitutup kîne mángertítará, perkusersuit-
 -suvdle ingerdlavine sangujaitdlisavâ. ³⁰ilisimássutdlünft sujune-
 -karderdlünft sujúnarsûtdlünft atúngitdlat Nâlagkap sâne. ³¹ki-
 -mugtuarssuit pissarêrsarnekartarput uvdlorumut sorssugfigssamut,
 ânangnigssardle Nâlagkap pigâ.

kapitalit 22.

¹tusâmassauvdluardlune tássa pisüssuterpagssuarnit piimi-
 -narnerussox; iluarissauvdlune tássa silvimitdlo kûltimitdlo ajúngí-
 -nerussox. ²pisûtldlo pîtsutldlo nâpekátigígsarput; Nâlagkap táuko
 tamaisa piliarai. ³silaligatsiaup perdlugssax issigissarpâ isser-
 -tordlunilo, ilisimangängitsutdle ingerdláinararaut pitdlarnekautig-
 -ssamingnik akilísavdlutik. ⁴Nâlagkamik mianeringnigtup ilalár-
 -nerata kinguligssarai pisüssut nâlangnautdlo inüssutldlo. ⁵kapi- Epr. 12,11.
 -nartut kilorartútitldlo mumingassup avkutigssânîput; inüssutsiminik
 aulajangfniartup tamáko alisimaniartarpari. ⁶inûsugtox ajokersoruk
 ingerdlavia nâpertordlugo; utorkángorunilünft tássânga nigúsángilak.
⁷pisôk pîtsunut nâлагаuniartarpari, âtartortordlo âtartortitsissup
 kivfarâ. ⁸iluaitisuliornernik [nautsiagssatut] siaruarterissox piú- Jâp. 4,8.
 -ngitsuliornernik katerssulsavok, unatautldlo arrangnerata pia nu-
 -ngúsavok. ⁹avâgingnigtunik issilik pivdluarkunekásavok, nexig-
 -ssautime ilâ nikanartumut túniungmago. ¹⁰mîtatigdlfssok autdlar-
 -kuguk, tauva sakitsainerit anísáput, orkátutldlo mitangnarsíssutldlo
 soraerdlutik. ¹¹ûmatip mingússusianik asangnigtup kardlumigt
 alianaitsup kúnga ikíngutigísavâ. ¹²Nâlagkap issaisa ilisarssinex
 sernigât, ilumûngitsulissuvdle okausé uniortitarpari. ¹³ekiasugtox 26,18.
 okararaok: silame lfuvekarpari, igdlut akordlungnerâne tokutaoki-
 -navunga. ¹⁴arnat avdlanertat karne nákarfigssáuput itisût; Nâ- 2,16-19.
 -lagkap úmitsautigíssâ tássunga nákararaok. ¹⁵sianîssut inûsugtup
 ûmatâne nipíngassaraok; patisisip perorsautaussup táussumânga

ungasigdlisísavâ. ¹⁶ pine amerdlisíkumavdlugit nikanartumik ínar-
 -dlersitsissup pisôk tunísavâ ajorssarsíndarlunilo. ¹⁷ siutitit sâg-
 -tíkit ilisimatût okausê tusarniardlugit, ūmatitdlo ajokersûtivnut
 sangmisíniaruk; ¹⁸ alianáikumârmat ilugkut torkorugkit, pekatigig-
 -dlutik kardlungne pissarêrsimásassut. ¹⁹ Nâlagak isumavdluarfigí-
 -sagagko uvdlume ajokersorpavkit, ivdlíme pivavkit. ²⁰ kavsériar-
 -dlugit ilingnut agdlautigíngínerpâka sujúnervsuivdlunga ajokersuiv-
 -dlungalo? ²¹ okautsit ilumórtut sagdlusuíssutaussut ilingnut ilisa-
 -ritíkumavdlugit, ilingnik sumut autdlartitsissut ilumórtumik akisi-
 -naorkuvdlugit. ²² nikanartok arsárnávêruk nikanartûngmat, nâg-
 -dliugtordlo aserortekinago isâvfigme; ²³ sakitsautigissât Nâlagkap
 sakitsautigiumârmago táukunínga arsaissut arsârumârdlugit inûssu-
 -siánik. ²⁴ níngagkajugtok pekatiginávêruk, angutdlo kamajassok
 iserfigekinago; ²⁵ ingerdlavianut uverekínavutit, tarnivit napitívfigssâ
 6,1-5. pigilerdlugo. ²⁶ agssangmíkut exítitartut akornánêkinak, akiligag-
 -ssalik akilínigssânik sivnísavdlugo okartune; ²⁷ akiliutigssakángí-
 -kuvit, sôk ínângavít nanertugkat tigúsavât? ²⁸ nunautit kigdligissait
 5 Mór. 27,17. itsarnitsat sujuaisavit taimailissait nûgtínávêrigit. ²⁹ angut taku-
 -gugko sulínermigut úmarisârtok, táuna kúngit sâne kekarumârpok
 píngāngitsut sâne kekásanane.

kapitalit 23.

¹ inungue nâlagaussox nerekatigalugo igsiaguvit, tauva sâng-
 -nítok kinaussox sianigivdluarniaruk, ² savingmigdlo iggíssangntítsit
 igdligugkuvit, ³ nerissagssautai mamartut píumaniakinagit, nekig-
 -ssaungmata sagdlutaussut. ⁴ kasutekinak písūngorumavdlutit; sia-
 -níssutsit tássunga atúsaeruk. ⁵ issitit tássunga tingmísísavigit
 angilugtornásassumut? mássame ingminut sulugssiorumârpok nag-
 -toragdlup pfsut ítunik kilaup tungānut tingmivdlune. ⁶ nekig-
 -ssamik nerekinak pílernutúme, nerissagssautailo mamartut píuma-
 -niakinagit. ⁷ sôrdlume isumamigut akekartíkai, taimáipok táuna;
 ilingnut okararaox: nerivdlutitdlo imerit; kisiáne ūmatâta najúngi-
 -látit. ⁸ tamússernitit nerissatit kingumut meriarísavatit, okautsi-
 -sitdlo alianaitsut asule okausersimásavatit. ⁹ silakángitsox tusâ-
 -títldlugo okaloxinak, ilisimassutut okalungnitit sugssaríngingmagit.
 22,28. ¹⁰ nunautit kigdligissait itsarnitsat nûgtínávêrigit, iliarssuitdlo nar-
 tugs. 68,6. -ssautainut pekinatit, ¹¹ utertitsissât píssaokingmat; sakitsautigissât
 táussuma sakitsautigiumârpâ ilingnut. ¹² ūmatit perorsáumut sang-

-misíniaruk, siutititdlo okautsinut ilisarssinartunut. ¹³ inúsugtok perorsarnekarngissánik erdligūnavêruk, mássa patitsímik patigkugko, tokússutigísángilâ; ¹⁴ patitsímik patísavat tarnâ unerivfingmit ánagtí-niardlugo. ¹⁵ ernínguara, ūmatit ilisimatûgpat, uvangátaok ūmatiga tipaitsúsavok; ¹⁶ tartúkalo nuánásáput, kardluvit inardliornaitsox okauserigpássuk. ¹⁷ ajortuliartut ūmápit ilungersûtigíngikiligit, ki- ^{24,19 t.} siáne Nâlagak mianeriuaruk uvdlut nungutdlugit; ¹⁸ mássa kingug-dligssak piúmârpap, tauva asulínak neriugsimásángilatit. ¹⁹ tusâ-niarit, ernínguara, ilisimatûvdlutitdlo, ūmatitdlo ingerdlatíniaruk avkutigssak erkordlugo. ²⁰ vīnimik imerajugtut neximigdlo nungu-titsilugsínartut akornánêkinak, ²¹ imerajugtut nungutitsilugsínartut-dlo pftsúngúsangmata, sinigkusugtordlo aligtorsimassunik atissakásangmat. ²² atátat ilingnik ernertártok nâlaguk, anânatdlo asi-gínakinago utorkaulerpat. ²³ ilumôrnermik pisiniarit, akigekina-gulo; ilisimássut perorsautdlo sujunekarnerdlo [taimailíkit]. ²⁴ i-luartup angutâ nuánásavok, ilisimatûmigdlo ernertártok táussu-mínga tipaitsûtigssakásavok. ²⁵ atátatdlo anânatdlo tipaitsugdliit, nuánârdle ilingnik ernissox. ²⁶ ernínguara, ūmatit uvavnut túniú-niaruk, avkutigissákalo issivit nuánarilísigik. ²⁷ mássa uverssartok nákarfigssauvok itisóx, arnak avdlanertak iterssaliauvok nivnítok. ²⁸ āma kokagssissaraok arsainiartutut, ilumūngitsulissutdlo inungne ^{7,4-28.} amerdlisítarpai.

²⁹ kíkut aiártarpat? kíkut ūmitsagtarpat? kíkut sakitsáutar-pat? kíkut nimártarpat? kíkut asulínak ikilernekartarpat? kíkut ekiánissunik issekartarpat? ³⁰ vīnime mulussut, imigssiak misilig- ^{Is. 5,11 t.} -kumavdlugo isertut. ³¹ vīnimut issiginiakinak augpalujangmat, er-mutsip iluane puaussartarmat imeruminardlunilo; ³² kingornagut kfsiumârpok pulateriârssugtut, pulateriârssugtut tokunartuligtut iki-lívdlune. ³³ tauvalo issitit arnanut avdlanertanut issiginiarumârpap, ūmatitdlo mumingassunik okalugkumârpok, ³⁴ taimáikumârpaputitdlo, sórdlo imavigssuarne sinigtok, sórdlulo náparutip nūane sinigtok, [imaitdlutitdlo:] ³⁵ unataraluarmánga áningilanga, sakagkaluarmánga misigissakángilanga; ekêruma nangíkaluarnâra.

kapitalit 24.

¹ inuit ajortut ilungersûtiginavêrigit, akornáníkumatdlexinatit-dlo; ² mássa ūmataisa perdlugssak erkarsautigât, kardluisalo er-dlokinartugssat okauserait. ³ ilisimássut atordlugo igdlo karmar-

-nekararaok, sujunekarnerdlo atordlugo aulajangeraraok; ⁴ ilisarssi-
 -nerdlo atordlugo init ulivkâleraraut pekutinik erdlingnartunik alia-
 akugdl. 9, -nait sunigdlo tamalânik. ⁵ angut ilisimatôk píssaussarpok, angu-
¹³ tt. -tivdlo ilisarssissup nukine píssagtítarai. ⁶ mássa isumaliutdlar-
 -kigdlutit sorssungnigssat nāmagsísavat, sujúnnersuissutdlo amerdla-
 -ssarângata á nagfigssakararaok. ⁷ ilisimássut sianftsumut inorna-
 -kaok; karne angmásángilâ isâvfingme. ⁸ ajunártitsiumavdlune er-
 -karsartok isumapiluliortumik taissarpát. ⁹ sianftsup isumaliornere
 ajortuliautáuput, mitatigdlíssordlo maujungnarpok inungaut. ¹⁰ uv-
 -dlorme angniktdliorfingme nukigdlángassutut iligavit, nukisit ang-
 -nikitdlíput. ¹¹ á náuniákit tokumut písitaulersut, sajugdlutik toku-
 -taufigssamingnut ingerdlassut kanortok pinekartailkit. ¹² okara-
 -luaruvit: ata naluarput, ūmatinik misilíssup tauva sianigíngínerpâ,
 tarninigdlo pârssissup ilisimángínerpâ, inuk akilerumârdlugo kanok-
 -ilornere nâpertordlugit? ¹³ tungusungnitsútitoriarit, ernínguara,
 ajúngingmat, tungusungnitsút nutâk kanernut tungusungningmat.
^{23,18.} ¹⁴ taima ilisimássúmik ilínarít tarningnut; nanigugko, kingugdlig-
 -ssardlo píumârpát, tauva asulínak neriugsimásángilatit. ¹⁵ iluartup
 inigissánut kokagssniakinak, iluaitsutit ūmâ, uníngavdluarfialo píu-
 -nêrutekinago; ¹⁶ iluartok arfínek mardloriardlune ordlugaluarune
 kingumut níkuítarmat, iluaitsutdle perdlungmut nâgkiútarput. ¹⁷ ti-
 -paitsoxinak kíngarssortit ordlugpat, nâgkiúneralo ūmápit nuánâ-
 -rutigíngíkiliuk. ¹⁸ Nâlagkap [taimáissutsit] takoxinavâ ajoralugulo
 níngangnínílo táussumánga sangutitdlugo. ¹⁹ katsungaerssoxinak
 tugs. 37. ajortumik iliortut pívdlugit, ilaitsutdlo ilungersútigekínagit. ²⁰ mássa
 inungmut ajortumut kingugdligssakángilax, iluaitsut naneruât ka-
 -mísavok. ²¹ ernínguara, Nâlagax mianerûk, kúngílo, mardlung-
 -nigdlo isumalingnut akuliutekinatit; ²² perdlugssát tássángáinak pí-
 -ngorumârmát; táukualo mardlússut píunêruvfígssát kia ilisima-
 -nerpâ? ²³ mákútaok ilisimatút pígit: erkartússívingme íuûp
 táunáussusia sokutigigáine ajúngíngílag. ²⁴ iluaitsumut ima okartok:
 iluartúvutit, táuna inuíakatígt perdlorkúsavát, inuíait ardlarft ūmit-
 -sagfígísavát. ²⁵ pítdlaissutdle iluanásáput, pívdluarkússutdlo ajú-
 -ngitsox táukunúnga nagdliúsavok. ²⁶ iluartumik akissox taimáipox
 sôrdlo kardlunut kúnigsissox. ²⁷ ígdlop ílugíngísâne pássutagssatit
 suliaríkit narssautíngnínílo píssarêrsaívdlutit; kíngorna ígdlop íne-
 -riartortíniaruk. ²⁸ píssutekarnatit nalunáiaekínak tugdlit pásígdler-
^{16,29.} -dlugo; kardlungnik misígíngítsórtítsísanerpit? ²⁹ ima okaxínak:
^{20,22.} sôrdlo táussuma íliorfígíngánga, taimatut íliorfígísavara, nalingínak

akíllsavana kanok-iliornere migssiliordlugit. ³⁰ exiasugtup narssautá avkutigigavko, inúp isumaitsup nautsivia vīnekutilik ingerdlavigi-gavko, ³¹ sunauvfa tamarme naussupilungnik naussokartox, kâ nau-ssut únartut matôrsimagât, ungalualo ujaraussok nákarsimassox. ³² kimerdlôravko ūmámiuginiarpara, takuvdlugulo ilñiarnfigâra, [isu-makardlunga:] ³³ sinilâgīnaratdlait, pigdlitsilâgīnaratdlait, agssatit ^{6,10 t.} pârdlagtilâgīnaratdlákit inangajumavdlutit; ³⁴ tauva pñtsúngornigssat tikiúkumârpox tigussagssarsiortutut, ajorssarnigssatdlo angutitut er-kornavêrkutiligtut.

kapitalit 25.

¹ tamássátaox Sálumúp ússatai, Jútap kúngiata Hiskiap angu-titaisa [mákunúnga] nugtigait. ² Gútīp nálanguautigissá tássa ^{Is. 45,15.} sunaussox issertordlugo, kúngitdle nálanguautigissát tássa sunaussox kigdlisiniardlugo. ³ kilak kutsigssusiagut nunalo itissusiagut kú-ngitdlo ūmatait kigdlisigssáungitdlat. ⁴ kajukut stlvimit pērsíkaine stlvimik augtitsissup igssoraivfngmik pivfigisínáusavâ; ⁵ iluaitsox kúngip sânit pērsíkaine igsiavfia kilâlik nâpertuivdluarníkut aula-jangersitáusavox. ⁶ kúngip sâne usorssitsâkinak, angneritdlo na-⁷jugânut kekariartokinatit; ⁷ ajúngīnerúsangmat, ima okarfigineka-⁸ruvit: maunga kakiartorit; ⁸ arkartínekángikuvitdlo sujulerssuissup ^{Lúk. 14, 8-11.} issivit takussáta sâne. ⁹ aninasuakinak sakitsaiartúsavdlutit, ki-¹⁰ngorna kanok -ilioxinavutit tugdlivit kángusugtīpatit. ⁹ sakitsau-tigissat sakitsautigúk tugdlingnut avdlap ángigerkussâ ángfarnago; ¹⁰ tusartup kángusugtekinavâtit, únerdlútiginekarnivitdlo kimangna-¹¹vékinavâtit. ¹¹ okausek okauserissariakarfigmīgut okauserissak taimáipox sôrdlo paormarssôrkingnerssuaussat kúltiussut stlvīu-¹²ssunik pñekusersugkat. ¹² inerterissox ilisimatôk siúmut tusâ-niartumut taimáipox sôrdlo tugdlerut kúltiussox ássútiliárdlo er-dlingnartox. ¹³ sôrdlo aputip nigdlernera ítok katerssuivfikut, tai-máipox arpártok ilumôrtok autdlartitsissiminut, nálagkamilo tarná inūmarigsarará. ¹⁴ sôrdlo anordlersume putsut sialokángitsut ítut, taimáipox angut túniúkumassaminik usorssitsártok sagdluvdlunilo. ¹⁵ kamajuitsumik pivdlugo nálagaunex avdlamik isumagssarsisíne-kartarpox, orkavdlo kanilártup mavtusôk navdlortarpâ. ¹⁶ tungu-sungnitsūmik navssáruvit neriniarit nāmagsīnardlutit, kârsitdlar-patdlárdlutit meriarekinavat. ¹⁷ isigkatit tugdlivit igdluanut kaku-tigôrdlit, avâkatdlagdlune ūmigilekinavâtit. ¹⁸ sagdluvdlune tug-

-dliminik nalunaiáissutigingnigtup ássigá kautak, panalo karssordlo kīnarigsox. ¹⁹ilumūngitsulissox angnikitdlorfikut isumavdluarfiga-lugo tássa sōrdlo kigúminik aserortōrdlune isigkaminigdlo kuait-dlune. ²⁰ūmámigut ajuatdlagtox erinalerssorfigalugo tássa sōrdlo íssigtume ánoraiardlune, sōrdlulūnt arssat kajue sērnartumik kuiv-dlugit. ²¹ūmigssortigissat kágpát nerdleruk, imerusugpatdlo ímí-Rám. 12,²⁰.-ssuk; ²²[taimaitdlutit] aumat ikumassut niakuanut katerssoromá-ragkit, Nálagkavdlo akilerumármátit. ²³avangnap kingulerissarpá siagdlersox, orkavdlo issertortúkut okalugtup kingulerissarpá kīna-21,⁹.-migut ūmitsagpalugtox. ²⁴igdlup káta tekerkuane inekardlune ajúngíneruvok arnamik sakitsaigajugtumik igdlokatekarnermit. ²⁵nu-namit ungasigsumit ajúngitsumik tusardlune tássa sōrdlo imex nigdlertox tarnimut nukigdlártumut. ²⁶iluartox ordlujalerángat i-luaitsup sáne, tássa sōrdlo puilassox isortúngorángat, imekarfigdlo aserordlune. ²⁷tungusungnitsūmik nerivatdlárdlune ajorpox, kisiáne nálangnarssusiat kigdlišiniardlugo nálangnarssusex [pigissauleraraox]. ²⁸angut anernerminut nálagaussusexángitsox taimáipox sōrdlo u-ngalūgaugaluak ungalorssua nákartitak.

kapitalit 26.

¹sōrdlo kangnersox ítox aussame, sōrdlulo siagdlersox ítox katerssuivfikut, taimaitdlune silakángitsox atarkinartitagssáungilak. ²sōrdlo tingmiánguax silácut ingerdlassartox, sōrdlulo tuluvárnax tingmissartox, taimaitdlune perdlorkússut píssutekartínago okause-rissax erkuissaríngilak. ³iperautax atoriakarpox kimugtuarssung-mut, supigsautdlo siutitūmut, unataudlo silakángitsup katigainut. ⁴silakángitsox akísángilat sianīssusia nâpertordlugo, ivdlítaox táu-2 tugs. 32,⁹.-ssumúnga ássigitekinavutit. ⁵[íma kisiáne] silakángitsox akísavat sianīssusia nâpertordlugo: ingminik ilisimatūsorerkunago. ⁶silakángitsox arpártoralugo okariartortitsissup isigkane kipissarailusók iluaitsuliorfiginexarnine imertut ímísavdlugo. ⁷ássersút silakángitsut kanermiugissát taimáipox sōrdlo sivfaiarsimassup niue asule au-lassut. ⁸silakángitsox atarkinartúníaráne, tássa sōrdlo igdlusau-tigssax igdlūtinut kilerssūkáne. ⁹ássersút silakángitsut kanermiugissát taimáipox sōrdlo orpitsiak kīnarigsox silaerúnartumik imerulugsimassup agssainut píssox. ¹⁰silakángitsumigdlūnt inger-dláiartumigdlūnt sulissugssarsiortox taimáipox sōrdlo písigartox 2 Pit. 2,²². tamanik ikilissox. ¹¹sōrdlo kingmip meriagke kingumut ságtará,

taimáipok silaxángitsox sianinerminik nangitsissox. ¹²inuk taku-
 -gugko ingminik ilisimatútitok, tauva silaxángitsox iluarsinigssánik
 ilimanarnerúsavok táussumánga. ¹³ekiasugtok okararaok: avku- ^{22,18.}
 -sinerme lúvekarpalugpok, igdlut akordlungneráne lúvekarsimavok.
¹⁴sórdlo igdlup matua kiversartok kiversarfingmine, taimaitdlune
 ekiasugtok agssatdlagtarpok sinigfingmine. ¹⁵ekiasugtup agssane
 púgútamut mangúkaluarángamigit kingumut kanerminut písísav- ^{19,24.}
 -dlugit kasunarissarpai. ¹⁶ekiasugtok ingminik ilisimaneruserissa-
 -raok silatútut akissunit arfinek mardlungnit. ¹⁷sakitsáutut sar-
 -ssugdlugit sakitsautigissánik sugíngisaminik arrássutigíngnigtok tai-
 -máipok sórdlo kingmimik siutaisigut tigusissox. ¹⁸sórdlo silae-
 -rútok ikumassunik karssunigdlo tokússutinigdlo tamanut erkaissox,
¹⁹taimáipok tugdliminik sagdlokítaissox imalo okardlune: asule
 kuiaságínarpunga. ²⁰kissugssat nungúkángata ingnek kamigtaraok,
 mamardlissokángikángatdlo sakitsainerit soraeraraot. ²¹sórdlo au-
 -mat kamíngassut ikumassunut iligáine, sórdlulúnt kissugssat ing-
 -nermut iligáine, taimaitdlune angutip agssortuigajugtup sakitsainek
 ingagtiterkigsarpá. ²²mamardlissup okausé fuminartutut ítarput ^{18,8.}
 kamungnartardlutigdlo erdlavingnut ilordlernut. ²³sórdlo sílve ka-
 -jukuiarnexángitsox marraminermut kagdlerstútigissak ítok, taimáiput
 kardlut asangningnermik okalungártut úmatdlo ajortok. ²⁴úmig-
 -ssuissok avdlaussártarpok kardlumigut, ilumigutdle perkuserdlú- ^{2 Kor. 11,14.}
 -tigssakararaok. ²⁵nipine alianaitsúngortínarángago ugperísángilat,
 maujungnartunik arfinek mardlungnik úmámiugissakarmat. ²⁶úmig-
 -ssuinek sagdlokítainermik matórsimagaluarpat katisimassune sar-
 -kúmísavok. ²⁷nákarfigssamik agssaisok tássunga nákasavok, ujar- ^{akugdl. 10,8.}
 -kamigdlo agssatdlagterissox táussuma uterfigísavá. ²⁸orkap sag-
 -dlussup aserugkane úmigissarpai, kanerdlo pitsaussússártok ordlu-
 -titsissaraok.

kapitalit 27.

¹usorssitsákinak akagugssak isumagalugo, uvdlok sumik er- ^{Ják. 4,13-16.}
 -niúmárnersok nalugagko. ²avdlap nersordlisit, kanerpit pinatit;
 takornartap usorilisit, kardluvit pinatit. ³ujarkat okimaitdlárait,
 siorkatdlo agsorútarialigssúvdlutik; sianítsuvdle narrutsangnera ta-
 -mákunánga mardlungnit okimáineruvok. ⁴kamangnek sukangner-
 -sorssúvok, níngangnerdlo súpússissartorssúvok; sínganerdle kia
 kekarfigísínauvá? ⁵sarkumissumik inerterivdlune tássa ajúngíneru-

-ssok issertortumik asangningnermit. ⁶ asanguigtup patitsinere ilu-
 -mórnermik píssutekararaut, úmigssuissuvdle kunigsinere amerdla-
 -vatdlártarput. ⁷ tarnip kársitdlartup tungusungnitsút nuták tug-
 -dlartarpá, tarnivdle kágtup sungarníkaluartut tamaisa tungusung-
 -nigissarpai. ⁸ sórdlo tingmiánguak ítok inekarfine kimagdlugo
 angalakátártok, taimáipok angut najugagssaraluane kimagdlugo anga-
 -lakátártok. ⁹ úlialo tipigigsautitdlo úmat tipaitsugtítarát, ikingu-
 -taussuvdle alianáissusia taimáipok sujúnersút tarnip pia píssuti-
 -galugo. ¹⁰ ikíngutit atátavitdlo ikíngutá taimaitínavekuk, katángú-
 18,24. -pitdlo igdluanut isekinak perdlugsiorángavit; sanilerissak kanigtok
 ajúngíneruvok katángúmit ungasigsumit. ¹¹ ilisimatúniarit, erní-
 -nguaara, úmatigalo tipaitsugtíniaruk, mitagdlersivnut akíssutigssa-
 22,3. -karkuvdlunga. ¹² silaligatsiaup perdlugssak issigissarpá issertor-
 -dlunilo, ilisimangángitsutdle ingerdláinararaut pitdlarnekautigssa-
 20,16. -mingnik akilísavdlutik. ¹³ takornartax akilnigssánik sivnísavdlugo
 okartok atissánik arsársínauk; arnax avdlanertax pivdlugo sagdlu-
 -navérúmik tigusivfíguk. ¹⁴ uvdlánnguácut nipitusárdlune tugdliminik
 19,13. pivdluarkussissok perdlorkussissutut isumakarfiginekartarpok. ¹⁵ ig-
 -dlo siagdlersume kipisuitsumik kuserson arnardlo sakitsaigajugtok
 ássigékauc. ¹⁶ táussumínga issertuiniartup anore issertorniarpálusók,
 agssaisalo talerpigdlit orssuinaussok tigussarátldusók. ¹⁷ savik sa-
 -vekámigut ipigsissaraok, angutivdlo tugdline issigigsisítarpá. ¹⁸ fi-
 -gekússuarmik párssissok inerititainik nerísavok, nálagkaminigdlo
 isumagingnigtok atarkinekásavok. ¹⁹ sórdlo kfnak tarrarssortartok
 imícut, taimáipok inúp úmatá áiparminut. ²⁰ unerivfik aserorsi-
 akugdl. 1,8. -mavfigdlo námagsinaviángitdlat, taimátaok inuit issait námagsina-
 -viángitdlat. ²¹ sórdlo augtitagssaliut ítok sflvimut, sórdlulo aug-
 -titsivik ítok kúltimut, taimáisavok angut nersortime karnanut.
²² sianítok sekugterivingme sekugterúmik sekugteraluarugko karri-
 -nut sekugtiganut ilángutdlugo, taimáitok sianíssusiata kimásángilá.
²³ savautitit tautugdluarníakit; unguácut isumaginiákit. ²⁴ mássa
 pekút ítúinásángilax; niakorutdlúnt atarkinaut kinguárfgsokartit-
 -dlugo aulagsajuitsarpa? ²⁵ ivigkat panersigkat nungungmata, igfit
 nutát takugssaulerput, naussutdlo katerssornekalerdlutik kákane.
²⁶ savárkat atissagssakautigissarpatit, narssautivdlo akigssá savar-
 -ssuarnit pissarpok; ²⁷ savaussatdlo ímuánik námagtumik pekar-
 -putit nerissagssangnik inokutivitdlo nerissagssánik inúsugtorta-
 -vitdlo arnat inútigssánik.

kapitalit 28.

¹iluaitsox kimássaraok malerssornekángikaluardlune, iluar- ³Mór. 26,
 -tordle lfuivitsiartut terdligtigissaraok. ²nunap inuisa pinerdlung- ⁸⁸t.
 -nere pivdlugit nálagarssue amerdlasüngortarput, inuitdle sianisút
 ilisarssissut pivdlugit sivišumik atassarput. ³angut pftsox nika-
 -nartunik kunutitsissox taimáipok sórdlo siagdlersox súpússissox
 nekigssakarfiúngitsox. ⁴inatsisinik taimaititsissut iluaitsox nersor-
 -tarpát, inatsisinigdle maleruaissut táukunínga agssortuisinararaut.
⁵inuit ajortut inardluissut pásissaringilát, Nálagkamigdle uyardlersut ¹Kor. 2,14 t.
 tamaisa pásissarpait. ⁶pftsox agssuarnaitdlune sakissox ajúngi-
 -neruvok mardlússúkut kigdormut ingerdlaniartumit pisúgaluar-
 -tumit. ⁷inatsisinik maleruaissok tássa ernek sujunekartok, nu-
 -ngutitsilugsínartunigdle ikingutekarniartup angúne kángusugtípá.
⁸pigissaminik amerdlisitsissox akiliut akimortitdlugo tapertitsivdlu- ^{Júp. 27,18 t.}
 -nilo, táuna katerssuissaraok nikanartunik avágingnigtox pigssiv-
 -dlugo. ⁹siutiminik alisitsissox inatsisit tusarumanagit, táussuma
 tugsitútáluft maujungnarpox. ¹⁰perkusersuitsunik avkúmut ajor-
 -tumut támartitsiniartok nangminek nákarfigssaliaminut nákasavox,
 agssuarnaitutdle ajúngitsox kingornússarisavát. ¹¹pisók ingminik
 ilisimatútítarpox, pftsuvdle sujunekartup misiligtarpá. ¹²iluartut
 nuánárangata usornautigssakangárraraok, iluaitutdle nikuítarangata ^{28.}
 inuit ujartariakaleraraut. ¹³pinerdlungnerminik issertuiniartok piv-
 -dluásángilak, kisiáne pinerdlungnerminik ángfautigingnigtox i-
 -perardlugitdlo, táuna nagdligtornekásavox. ¹⁴pivdluarpox inuk ¹Juán. 1,8 t.
 mianeringnigtuinartok, úmámigutdle mángertítok perdlungmut or-
 -dlúsavox. ¹⁵iluaitsup inuiangnut nikanartunut nálagaussup ássi-
 -gai lfuvek katimágtok nanulo nerissagssarsiortok. ¹⁶sujulerssui-
 -ssok silakardluángitsox angutauserniatdláraok, piumatúvatdlárner-
 -migdle úmigssuissox inúmersúsavox. ¹⁷inuk inokatáta auata na-
 -nertugá kimásavox ánivekángitsox tikitdlugo; najúminavérdlússuk.
¹⁸agssuarnaitsumik sakissox ánáunekásavox, mardlússúkutdle kig-
 -dlormut ingerdlaniartok ingerdlavingme ardláne ordlúsavox, ¹⁹nu-
 -nautiminik pásússissup nekigssak kársitdlautigisavá, atúngitsu-
 -nutdle norkaissup pftšússut kársitdlautigisavá. ²⁰angut ilumórtok
 pivdluarkussaungásavox, pisúngornermutdle nukingisártok píngitsú-
 -tínekásángilak. ²¹ajúngíngilak inúp táunáussusia sokutigigáine, ¹Tim. 6,9.
²²pilernutók pisússutinut nukingitdláraok, naluvdlunilo ajorssar-

-nartup naláukumârâne. ²³ inungmik inerterissok kingorna ilua-
-rinekarnerúsavok orkamini pítsaussússârniartumit. ²⁴ angúnílúnt
Mat. 15,5 t. arnílúnt sumik arsârsimavdlugit ingminik pinerdlungínerartok ase-
-ruissup iligâ. ²⁵ nâmagsiuitsumik tarnilik saxitsainernik naulersit-
-sissaraok, Nâlagkamutdle isumavdluartok pigssarsingâsavok. ²⁶ ũ-
-mâminut isumavdluartok silakángitsúvok, ilisimássutdle najorkuta-
-ralugo ingerdlassok ánakumârpok. ²⁷ pítsunut túniússissartok
ajorssásángilak, issiminigdle matussissok perdlorkussaungâsavok.
11,10. ²⁸ iluaitut nikuítarângata inuit issertoraraut, piagaulerângatale iluar-
-tut amerdlissarput.

kapitalit 29.

^{6,12-15.} ¹ inerternekartarsimavdlune pukutsuminik mángertitsissok ui-
-sorinak navdlornekarumârpok katsorsartigssakásananilo. ² iluartut
amerdlissarângata inuiait tipaitsugtaraut, iluaitordle nâлагаunia-
-rângat inuiait anersâmissaraut. ³ ilisimássúmik asangniqtup angúne
tipaitsugtítará, angúnunekartunigdle ikíngutekarniartup pigissane
^{6,26.} asiutítarai. ⁴ erkartússisitigut kúngip nuna aulajangersítarpâ, tu-
-nissutinigdle tigusissartup piunêrútarpâ. ⁵ tugdliminut piutser-
-niartok kagssutinik isuititsissaraok táussuma tungmissagssainut.
^{24,16.} ⁶ inúp ajortup pinerdlungnera napitivfigssamik ilakartarok, iluartordle
kímagtardlunilo tipaitsúsavok. ⁷ iluartup ilisarissarpâ nikanartut
erkartútíssutât; iluaitok ilisarssinek naluvok. ⁸ mítatigdlígajugtut
ungalúgak inguertut supórtarpât, ilisimatútdle kamangnek nipanger-
-sítarpât. ⁹ ilisimatúp sianítok erkartútekatigissarângamiuk, úmit-
Mat. 11, ¹⁰ auiagajugtut
^{16-19.} agssuarnaitok úmigissarpât, perkusersuitsutdle inússusia isumagi-
-ssarpât. ¹¹ silakángitsup isumalungnine tamât anítarpâ, ilisima-
-túvdle kingumórtítarpâ. ¹² nâlagaussook sagdlunernut siúnerarpat,
kivfai tamarmik iluaitúsáput. ¹³ pítsook aningaussanigdlo átartor-
^{22,2.} -titsissartok nâpekatigtgsarput; Nâlagkap táukua mardlússut issait
káumarsararai. ¹⁴ kúngip ilumórdlune nikanartunik erkartússissartup
igsiavña kilâlik aulajaituínâsavok. ¹⁵ patitsit inerterkutdlo ilisima-
-titsissarput, inúsugtordle isumaminêrsitak arnâta kángusútigissarpâ.
¹⁶ iluaitut amerdlassarângata pinerdlungnerit amerdlatdlâraut, iluar-
-tutdle issigingnârumârpup ordlugpata. ¹⁷ ernerit perorsarniaruk,
tauva uníngavdluartíkumârpâtit tarníngutdlo nuánârtitdlutit. ¹⁸ ta-
-kordlúgkat pêrângata inuit isumamingnik ingerdlassaraut, pivdluar-

-putdle inatsisinik maleruassut. ¹⁹ kivfak okautsinik perorsagag-
 -ssaussaringilak; pásigaluarângamigit akissaringilak. ²⁰ inuk taku-
 -gugko okarasuartartok, tauva silakángitsok iluarsinigssânik ilima- Ják. 1,19 t.
 -narnerúsavok táussumánga. ²¹ kivfak inûsungnerminit kajagssûne-
 -karpatdlârângame kingornagut kitornaussutut íkumassaraok. ²² ka-
 -majassok sakitsainernik naulersitsissaraok, arrajassordlo amerdla-
 -sûnik pinerdlugtarpok. ²³ inuk inornartúniarnerata nakigdlisítarpâ, Mat. 23,12.
 kanilártordle atarkinarsísavok. ²⁴ tigdligtumik avguakatigingnigtup
 tarnine ûmigâ; ugpernarsaerkússut tusaramiuk nalunáingilâ. ²⁵ inuit 3 Mór. 5,1.
 ersigalugit tássa napitivfingmut píssutaussok, Nâlagkamutdle isu-
 -mavdluartok pinekarnavêrsitaussarpok. ²⁶ amerdlasût nâlagaussup
 ktnâ ujartarpât, nalingínauvdle kanok erkartûnekarnigssâ Nâlag-
 -kamit pissarpok. ²⁷ iluaituliortok iluartut maujugissarpât, inger-
 -dlanermigutdle perkusersuitsok iluaitup maujugissarpâ.

kapitalit 30.

¹ Aaguerip Jákíp ernerata okausê, okautsit isumasioríssat.
 okarpok angut Jítialimut, Jítialimut Uggâlimutdlo: ² mássame tugs. 73,
 sianíngitsorssûvunga kimitdlûnt angnermik, inûp sianíssusia pigi- ^{21-23.}
 -ngilara. ³ ilisimássúmik ilníángilanga, ivdlernartordlo ilisarinek
 naluvara. ⁴ kina kilangmut pavungnarpa arkardlunilo? kia anore Juán. 3,13.
 itúmaminut katerssorpâ? kia ermit kagdlersáumut pôrtorpai? kia Is. 40,12.
 nunap isue tamaisa aulajangersípai? kanok atekarpa? erneralo
 kanok atekarpa? ilisimanerputit? ⁵ Gûtip okausê tamarmik
 sukuluíput; tatigingnigtaisa erkornavêrktigât. ⁶ okausê ilanavíkit, tugs. 18,31.
 pitdlakinavâtít, ivdlitdlo sagdlussutut ilekinavutit. ⁷ mardluk
 ilingnit kínutigâka, tamákunínga erdligûnavéringa tokúngikatdlartit-
 -dlunga: ⁸ piúngitsut sagdluneritdlo uvavnit alisíkit; pítisûnermig-
 -dlûnt písûnermigdlûnt tunekinanga, nekigssavnigdle pigssavnik
 avguarfiggissánga; ⁹ xârsitdlarpatdlâralaruma miserratigekinavavkit,
 okardlunga: kinauna Nâlagak? pítisúngoraluarumalûnt tigdlingnia-
 -lekinavunga Gûtimalo arka savitôrfigalugo.

¹⁰ kivfak únerdlûtigekinago nâlagânút, perdlorkokinavâtít, tau-
 -valo pitdlagagssautísímásassutit. ¹¹ erkardlerígsokarpok, táukua
 atátartik perdlorkussarpât anânartigdlo pivdluarkussarainago; ¹² er-

-kardlerft táuko ingmingnik minguitsútitarput, uvfarnekarnatigdle anaerússutigssamingnik; ¹³ erkardlerft táukua issait ata kutsigsor-siungârmata, kimeriaitdlo kutdlarsimavdlutik; ¹⁴ erkardlerft táuko pananik kigutekarput, savingnigdlo erdligpakarput, nuname nâg-dliugtut inuitdlo ajorssartortait neriumavdlugit. ¹⁵ aungmik milugtartok mardlungnik panekarpok: kaitsft, kaitsft; pingasūput nāmagsinaviángitsut, sisamáuput ima okásángitsut: nāmagpok: ¹⁶ unerivfik, arnavdlo timá matussak, nuna imermik nāmagsinaviángilak, ingnerdlo ima okásángilak: nāmagpok. ¹⁷ isse atâ-taminik mitautigingnigtox anânaminigdlo nâlagkusúngitsox tuluvkat kûngûp saniauttut mikásavât, nagtoragdluvdlu piaraisa nerísavât. ¹⁸ uko pingasut tupigekâka, sisamáuput nalussâka: ¹⁹ nagtoragdlup avkutigissâ kilaup tungâgut, pulateriârssûp avkutigissâ kaersup kâgut, umiarssûp avkutigissâ ímap kerkagut, angutivdlo avkutigissâ uvinigtugssángortume. ²⁰ taimáipok uver-ssartup avkutigissâ: nerigune, karnilo tagiaruniuk, tauva okara-raok: iluaitisuliúngilanga. ²¹ pingasut nunap sajússutigissarpai túngavigissarângâne, sisamaussut nanertortiginek artorpai: ²² kiv-faussox kúngingorpat; silaitsox kârsitdlarpatdlârpai; ²³ arnak úmigissauvdlune uvinigpat; kivfavdlo arnap nâlagke arnak kinguâr-pago. ²⁴ uko sisamat mikissūput nuname, ilisimatûvdlutigdle ilisimatitaussutut: ²⁵ uniailuit, nagguvekatigt píssarssúngitsut, taimáitox nexigssautigssatik aussame píssarêrsarpai; ²⁶ ukalerdluit, nagguvekatigt píginaunertúngitsut, taimáitox initik iniliarait ivnane; ²⁷ pigdlertat kúngexángitdlat, taimáitox tamarmik autdlararaut ingmikut katerssáussutsimíkut; ²⁸ sisamavilêrak agssangminik ig-dlugtordlune tigusissarpok, taimáitox kúngit igdlússârssuinîtarpok. ²⁹ uko pingasut avdlorardluartarput, sisamaussut ingerdlavdluarterput: ³⁰ ltuvek, nerssutine artorssajuitsox kimitdlo uteriásanane; ³¹ [nerssut] kitermigut kiterusersimassok; savaussarssuardlûnft; kúngilo akerartornek ajornartox. ³² silaitsorpatdlagsimaguvit angneruniardlutit, isumapiluliorsimaguvitdlo, tauva agssatit ka-

Júp. 39,³⁷ t. -nernut ilíkit. ³³ mássa ímuk torrússivigigáine kinertua anissarpok, kíngatdlo torrússivigigáine auk anissarpok, kamangnerdlo torrússivigigáine saxitsainek anissarpok.

kapitalit 31.

¹kúngip Limûflip okausê; okautsit isumasioríssat, arnâta táussumúnga ajokersûtigissai. ²ûmâ erna, ûmâ erna ilu-miugissara, ûmâ erna únersuússutigissara, ³pigináussutsit ar-nanut písínavêruk, avkutigissagssatitdlo kúngit aserûtigissarta-gānut sangmísexinagit. ⁴kúngit písángitdlat, Limûfle-â, kúngit vīnimik imísángitdlat, nālagaussutdlūnit silaerúnartumik imísángit-^{20,1.}dlat; ⁵imerdlutik erkartūssisigssat puioxinavait, inuit nāgdliugtut tamarmik erkartūtíssutait avdlāngordlugit. ⁶sugssaujungnailersok silaerúnartumik ímísiuk, tarnimigut aliatsangārtok vīnimik ímísiuk; ⁷imerune pītsūssutse puíúsagā, erdlókíssutigíssane erkaiungnaer-dlugo. ⁸karnit angmaruk okajuitsut píssutigalugit ilaerútutdlo tamarmik erkartūtíssutait píssutigalugit. ⁹karnit angmaruk iluar-tumik erkartūssivdlutit, nāgdliugtut ajorssartutdlo ínardlernekar-tailivdlugit.

¹⁰nuliagssak píkorígsox kia navssârisavâ? sapāngarígssunit sapernarnerungārpok. ¹¹uviata ūmatâta tatigā, tigussagssaminigdlo ^{18,22.}ajorssásāngilak [uvia]. ¹²inūnine nāvdlugo ajúngitsumik píssarpā [uvine], ajortumik písanago. ¹³savat merkue ilupāgssisagssatdlo isumagíssarpai, agssangminigdlo sulíssarpok kajumígdline. ¹⁴u-miarssuit niuvfagiat ássigai, nekígssautine ungasigsumit aggersí-taramigit. ¹⁵sule únuaussox makítarpok inokutine neríssagssit-dlugit inūsugtortanilo arnat sulíagssitdlugit. ¹⁶nunautígssak isu-maliútígígamiuk pígilerpā, agssangmílo sulíaisa kingunerínit vīne-kutílingmik nautsvíliorpok. ¹⁷kítermígut sapíssúmik kíteruser-pok, talínlo píssagtípai. ¹⁸niúvernine malugai ajúngitsut; kutdlia únúakut kamígtaríngilak. ¹⁹agssane kívsívíngmut ísagtípai, kívsít ítumangmíugā. ²⁰ítúmane ísulpai nāgdliugtunut, agssānilo ísag-típai ajorssartunut. ²¹inokutine ernumássutigíngilai kangnera-luarpat, inokutine tamarmik augpalugtunik atíssakarmata. ²²píg-ssaminik okorusíorpok; ilupāgssiat kaugdlorígssut ánórágssiatdlo augpatdlarígssut atíssarai. ²³uvia ílísímássauvdluarpok ísāvíngne, nuname utorkaunertaussut ígsíakátígíssarāngamígit. ²⁴ilupālior-tarpok akígalugítldo; níúvertartok tuníníavíngā kíterutínik. ²⁵sa-píssut usornautldo atíssarai; uvdlut píumártugssat pívdlugit ku-ngujúgsínararaok. ²⁶karne angmartarpā ílísímatútut okalugdlune, ínatsítldo ísumagíssuérkússut okānit píssarpok. ²⁷ígdline kanok ílísít alapernaerssortarpai, nekígssardlo neríssā ekíassugdlune pí-

-giligáungilak. ²⁸ ernere perorput pivdluarnerardlugulo; uviata nersorpâ [okardlune]: ²⁹ paniginexartut amerdlasût pigissarpag-
-ssuakaleraraut, ivdlitdle tamaisa kímúpatit. ³⁰ alianáissut sag-
-dlutaussarpok, inugingnerdlo piúngilak; arnak Nâlagkamik mia-
-neringnigtox tássa nersortariakartok. ³¹ agssaisa inerititait piv-
-dlugit [nersūmik] pisiuk, suliaisa nersorumârmássuk isâvfingne.

akugdlissup okausé.

kapitale 1.

¹ akugdlissup okausé, Dâvip ernerata, Jerûsalâp kúngiata.

Rúm. 8,²⁰.

² ata, piúngitsut piúngitsut, okarpok akugdlissok; ata, piú-
-ngitsut piúngitsut; sût tamarmik piúngitsut. ³ sükut inûp ilua-

Mat. 6,¹⁹ t.

-nâkutigissarnerpai suliane tamaisa sekernup atâne erdloxíssuti-
-gissane? ⁴ erkardlerít ardlait pèrsut ardlait nagdliútarput, nu-
-nalo nâgssáungitsumik taimaigúnarpok. ⁵ sekinek nuissardlunilo

tugs. 119,

tarritsarpok, najugarigaluaminutdlo tuaviordlune kingumut tássûna
nuissaraok. ⁶ anore kujámut igdluararaok avangnamutdlo sanguv-
-dlune, sanguvdlune sanguvdlune igdluararaok, sanguvfine kingumut

⁹⁰ t.

⁷ kúnguit tamarmik ímamut kúgput, imardle ulivká-
-lisanane; kúnguit kûlerkârfingmingnut uteraraut kûgtuásavdlutik.

úss. 27,²⁰.

⁸ tamáko tamarmik kasunakaut, okautiginek ajornakaut; issit ta-
-kussamingnik nâmagsinaviángitdlat, siutitdlo tusagkamingnik nâ-
-magsinaviángitdlat. ⁹ kanok ilissokartarmat âmátaok taimaili-
-ssokartarumârpok, kanok iliortaramik âmátaok taimailiortaru-

sark. 21,⁵.

-mârput; nâme nutaussockángilak sekernup atâne. ¹⁰ kanok ilisok
pivdlugo okartaraluarput: takuvarse tamássa nutaussock; kisiáne
kangale taimailissokararaok, itsak uvagut inúngíkatdlaravta. ¹¹ su-
-jornagut pissut erkainekaráingitdlat, taimátaok kingornagut piu-
-mártut erkainekásángitdlat kingornatigut inûjumártune.

^{3,10} t.

¹² uvanga akugdlissok Jerûsalâme Israílikúnut kúngiussunga,
¹³ ũmatigalo sangmisíkiga navssârniarumavdlunga, kilaup atâne ka-
-nok iliugaussartut tamaisa ilisimatûtut misiligkumavdlugit; ta-
-mána avângunaraluartok Gûtíp nukingíssutigítipâ inûp kitornainut,
¹⁴ kanok-iliornerit sekernup atâne pissartut
tamaisa misigssoravkit, sunauvfa tamarmik piúngitsut pilugsínar-

-nerínait. ¹⁵ sangungassut nardlorsínáungitsut, amigarneritdlo ki-
-sigssáungitsut. ¹⁶ ũmatiga okalokatigâra okardlunga: tássa ag-
-dlivdlungalo ilisimássutsivkut akitsivunga tamanit sujunivkut Je-
-rûsalâmítunit, ũmatigalo ilisimássúmik ilisarssíssúmigdlo taku-
-ssakakaok. ¹⁷ tauvalo ũmatiga sangmisíkavko ilisimássut ilisariu-
-mavdlugo, pivdligârutdlo silakángíssutdlo ilisariumavdlugit, ili-
-sarilerpara tamánátaok pilugsínarnerínausok. ¹⁸ mássa ilisimá-
-ssut angisóx narrutsáumik angisúmik ilakartarpox, ilisarssinermi-
-nigdlo agdlisitsissup igpigissane agdlisítarpai.

kapitalit 2.

¹ ũmativkut okartunga: kâ, tipaitsungnartunik ússerdlavkit,
ajúngitsox takuvduarniaruk; sunauvfale tamánátaok piúngitsox.
² igdlarnermut okartunga: pivdligârputit; tipaitsungnermutdlo: su-
-lekait? ³ tauva ũmativkut isumaliortunga uviniga píssagtíkumav-
-dlugo vînimik, mássalo ũmatiga ilisimássúmik píssutekartox, si-
-lakángíssutdlo átavigigatdlarumavdlugo, misigitserdlunga sunau-
-ssok inûp kitornaisa ajúngexutigssât, kanok iliúsassut kilaup
atâne uvdlut inûvfigíssagssatik kisigssaussut nâvdlugit. ⁴ malung-
-nangârtunik suliortunga; igdlugssavnik igdluliortunga, nautsvig-
-ssavnik vînekutilingnik nautsviliortunga; ⁵ nautsvigssavnigdlo av-
-dlanik nautsvigssavnigdlo nuánârfígssianik piliortunga orpftdlo
nalingínarnik inerititakartartut tássunga íkússordlugit; ⁶ tatsior-
-tungapigssavnik, naussugssanik orpilersugax tássánga matsag-
-terumavdlugo; ⁷ angutinigdlo arnanigdlo kivfanik pisissunga ig-
-dluvnilo inúngortunik kivfakarivdlunga; âmátaox ugsingnigdlo sa-
-vanigdlo nerssutaüterpagssuakartunga sujunivkut Jerûsalâmítunit
tamanit amerdlanerussunik. ⁸ âmátaox sílvimigdlo kúltimigdlo
katerssugakartunga, pigiuagagssarsiakardlungalo kúnginit nuna-
-nitdlo ingmíkôrtitanit; angutinigdlo arnanigdlo erinarssortugssanik
pisârtunga, inûvdlo kitornaisa nuánarissainik, pínersunik pínerki-
-nginigdlo; ⁹ agdlivdlungalo akitsissunga sujunivkut Jerûsalâmítunit
tamanit; mássalo ilisimássutsima uníngavigigânga; ¹⁰ sumigdlo i-
-ssíka píumassakarângata akuerissaríka, ũmatigalo súnquamig- ^{24 t.}
-dlûnt tipaitsugtailíngilara, erdloxíssutigíssáka tamaisa ũmatima
tipaitsútigingmagit; tamánalo avgútisiarâra erdloxíssutigíssavnit ta-
-manit. ¹¹ tauvale sâgkavkit sulíáka tamaisa agssangma suliarí-
-ssait erdloxinartutdlo suliortitdlunga erdloxíssutigíssáka, su-

-nauvfa-uko tamarmik piúngitsut pilugsínarnerínait, iluanâkutáu-
 -ngitsut sekernup atâne. ¹²tauva sâgsivunga ilisimássutdlo
 pivdlingârutdlo silakángissutdlo misigssorumavdlugit. kanorme
 iliorumârmat inuk kúngip kingornagut pissugssak? taimatut sôr-
 -dlo kangale iliortartut. ¹³tauva takuvara ilisimássut pingârne-
 -rússutekartok silakángissúmit, sôrdlo kaumassok pingârnerú-
 -ssutekartok târtumit; ¹⁴ilisimatûp issine niakormiugigai, sila-
 -kángitsordle târsiortartok; kisiáne âma takuvara nalautsortartok
 atausek tamanut nalautsortartok. ¹⁵tauva ûmativkut okârpunga:
 1 Kor. 15,19. silakángitsumut nalautsortartok uvavnútaok nalautsúsangmat, suv-
 -dlunga tauva akitsivdlunga ilisimatûnerpunga? okalugpungalo
 ûmativkut tamánátaok piúngitsûnerardlugo. ¹⁶mássa ilisimatôr-
 -dlûnft silakángitsordlûnft erkainekartuínásángitdlat, uvdune ki-
 -ngorna nagdliútune sût tamarmik kangale puiugaussarmata; tá-
 -ssalo toxúsassut ilisimatôrdlo silakángitsordlo. ¹⁷tauva inûnera
 ûmitsautigilerpara, ajorigavkit kanok-iliornierit sekernup atâne pi-
 -ssartut, tamarmik piúngitsûngmata pilugsínarnerínait; ¹⁸suliákalo
 tamaisa ûmitsautigilerpâka sekernup atâne erdloxíssutigissâka,
 inungmut kingunivkut písassumut kimásagavkit. ¹⁹kiame ilisimá-
 -sangmago ilisimatûjumârnorsordlûnft silakángitsûjumârnorsordlû-
 -nft? mássalo perkussíssutigísgai suliâka tamaisa erdloxíssuti-
 -gissâka, sekernup atâne ilisimatûssutigissâka. tamássátaok piú-
 -ngitsox. ²⁰tauva tunússivunga, suliâka tamaisa sekernup atâne
 erdloxíssutigissâka ûmativnut nikatdlûterkuvdlugit. ²¹mássa inûp
 suliane suliarigunigit ilisimatûvdune sianisûvdunilo erkordluartit-
 -dlugitdlo, tauva inungmut tamákunínga suliúngitsumut avgûtisia-
 -ritisagai. tamássátaok piúngitsox ajoraluaxissordlo. ²²sumingme
 inûp pekautigísanerpai suliane tamaisa ûmámilo piniarnere, se-
 -kernup atâne erdloxíssutigissane? ²³mássa inûnine nâvdlugo ig-
 -pingiatortarpox, narrutsangnartutdlo nukingíssutigai, únuákutdlû-
 -nft ûmáne kasuerek ajulersitdlugo. tamássátaok piúngitsox.
 Mat. 6,31-34. ²⁴inungmut ajúngínerúngínersox nerivdlunilo imerdunilo ajú-
 -ngitsox tarniminut takuvdluartíkuniuk suliornermine? tamánátaok
 takuvara Gûtip agssainit pissartok. ²⁵kiname nerivdlunilo inûv-
 -dluarmat uvanga kímutdlunga? ²⁶mássa inuk iluarissane tuni-
 -ssarpâ ilisimássúmik ilisarssíssúmigdlo tipaitsúmigdlo, ajortuliar-
 -tordlo tunissarpâ nukingíssutigíssânik, katerssuerkuvdlugo ilat-
 -saisuerekuvdlugo, mássalo [inungmut] Gûtip iluarissânut túniúne-
 -kásassunik. tamássátaok piúngitsox pilugsínarnerínaussox.

kapitalit 3.

¹sût tamarmik sivekarput, sussarneritdlo tamarmik kilaup atâne pissartut taimaivfigssakartarput. ²inúngorfigssakartarpok tokuvfigssakartardlunilo; naussugssanik íkússuivfigssakartarpok í-kússugkanigdlo nutsuivfigssakartardlune; ³tokutsivigssakartarpok nakorsaiivfigssakartardlunilo; ūkautitsivigssakartarpok karmaivfigssakartardlunilo; ⁴kiavfigssakartarpok igdlarfigssakartardlunilo; upivfigssakartarpok pigsigsakátârfigssakartardlunilo; ⁵ujarkanik igitsivigssakartarpok ujarkanigdlo katerssuivfigssakartardlune; ilag-siorfigssakartarpok ilagsiornavêrsârfigssakartardlunilo; ⁶ujardlerfigssakartarpok támaivfigssakartardlunilo; páringnigfigssakartarpok igitsivigssakartardlunilo; ⁷aligsivigssakartarpok alingnernigdlo mer-ssorfigssakartardlune; nipangerfigssakartarpok okarfigssakartardlunilo; ⁸asangnigfigssakartarpok ūmigssuivfigssakartardlunilo; sor-ssugfigssakartarpok erkigsekatiġġfigssakartardlunilo. ⁹súkut suliorup iluanâkutigissarnerpai erdlokíssutigissane? ¹⁰takuvara suna Gûtip nukingíssutigítikâ inûp kitornainut, nâgdliûtigerkuvdlugo. ¹¹sût tamaisa pitsagssuángordlugit suliarissarpai taimaivfigssaisigut, âmátaok ítuínartokarnera ūmatainut túniúpâ, tamána piginago inûp isumasisnáungingmago suliak Gûtip suliarissâ autdlarkautânit naggatigssânudlo. ¹²misigâra táukunúnga ajúngínerussokángitsox, kisiáne tipaitsugdlune ajúngitsulioráine inûtítldlune; ¹³âmátaok inûp nerivdlunilo imerdlunilo ajúngitsox takuvdluarângago suliornermine tamane, tamána Gûtip tuníssutigissarâ. ¹⁴misigâka Gûtip suliarissai tamarmik ítuínartut, ilanerdlūnt ílangarnerdlūnt ajornartut; taimailiorpordlo Gûte mianererkuvdlune. ¹⁵kanok ilissokarângat kangale taimailissoxartarpok, kanordlo iliumârtokar-
tugs. 128, 1. 2.
mat kangale taimailissoxartarpok; kângiútut Gûtip kingumut sarkúmerkussarmagit. ¹⁶âma tauva sekernup atâne takuvâka init erkartūssivigssat iluaitsuliorfiussut, inítldlo nâpertuivdluarfigssat iluaitsuliorfiussut. ¹⁷tauva ūmativkut okarpunga: iluartordlo iluaitsoordlo Gûtip erkartūkumârpai; mássa sussarnerit tamarmik taimaivfigssakartarput, kanok-ilorneritdlo tamarmik tássane pinekarumârpup. ¹⁸ūmativkut okarpunga: tássa inûp kitornaisa ingerdlausiat pivdlugo, Gûtip misiligkumangmagit, misigerkuvdlugit nerssutaungmata nangminermikut. ¹⁹mássa inûp kitornainut nalautsortartok nerssutinútaok nalautsortarpok, nalautsortartup a-
tugs. 49, 21.
tautsip pissarpai; sórdlo táuko tokussartut, taimátaok ivko to-

-kussarput, anernerdlo atausek tamarmik pigât, inugdlo nerssu-
 -tinit pingârnerússutekángilax; sût tamarmik piúngitsúngmata.
²⁰sût tamarmik najugagssax atausek ornigpât; sût tamarmik iv-
 -ssumit píngoramik, sût tamarmik kingumut ivssúngortarput. ²¹kia
^{12,7.} misiginerpâ, inûp kitornaisa anernerat pavungnartarnersok kutsig-
 -sumut, nerssutitdlo anernerat samungnartarnersok samunga nu-
 -namut? ²²taimáitumik takuvara avdlamik ajúngínerussokángitsok,
^{2,10.} kisiáne inuk tipaitsugkune suliormine; tamáname avgûtisará.
 kiame takujartortísangmago sunik kingunigsságut piúmártunik.

kapitalit 4.

¹tauva avdlamut sâgdlunga takuniarpâka inardlnerit seker-
 -nup atâne pissartut; tássa-uko inardlersitaussut kuvdlilissut tug-
 -patdlersaissexarnatigdlo; inardlersitsissait píssauvatdlármata, tug-
 -patdlersaissexángitsut. ²tauva tokussut usorâka kangale toku-
 -simassut inûssunit sule inûssusekartunit pivdluarnerutitdlugit;
³táukunángalo mardlungnit tamanit iluanârneruvok sule pekángit-
^{6,9.} -sok, kanok-iliormernik ajortunik sekernup atâne pissartunik ta-
 -kussaxángitsok. ⁴tauva takuniarpâka suliormerit erdlokintarue
 erkordluartarnerilo, nalingínaup inokáne síngatarâ; tamássátaox
^{úss. 6,10 t.} piúngitsok pilugsínarnerínaussok. ⁵silaxángitsup agssane párdlag-
 -títarai ingminik uvinfardlune. ⁶túmap imâ isumálungnane pi-
 -gissax ajúngíneruvok igdlugtútaríssamit erdlokivdlune pilugsínar-
 -dlunilo pigiligkamit. ⁷tauva avdlamut sâgdlunga takuniarpâka
 piúngitsut sekernup atâne pissartut. ⁸kisimítok tássaussok ái-
 -pakángitsok, kitornakángitsok katángutekángitsok; taimáitok su-
 -liormerpagssue nânek ajortut, issailo písûssutinik nâmagsísángitsut.
 [isumásagaluarame:] kimúme suliormerpunga tarnigalo ajúngitsunik
 ajorssartitdlugo? tamássátaox piúngitsok, nukingíssut avângu-
^{1 Mór. 2,18.} -nartok. ⁹áiparít kisimítumit pitsaunerúput, suliormerningnit
 ajúngitsumik pissakartaramik. ¹⁰ardlât ordlugarpat áipâta ma-
 -kitíkumârpâ; kisimítordle erkanarsísavok, ordlugarpat makitit-
 -sissigssaminigdlo áipakarnane. ¹¹âma mardluk íngakatigíg-
 -kângamik ûnagtarput; kisimítordle kanok ilivdlune ûnásava?
¹²âma ardlât págaluaráne mardlûssut ajugausínáusáput; agdlu-
 -naussardlo pingasulik kigtorarkajángilax. ¹⁸inûsugtok pftsox
 ilisimatôk pitsauneruvok kúngimit utorkarmit silaxángitsumit iner-
 -tigagssaujungnaersumit. ¹⁴mássa parnaerússivingmit anivok kú-

-ngiulísavdlune, mássalo nálagauvfingmine inúngorpok pftsúvdlune. ¹⁵ takuváka inússut sekernup atâne angalassut tamarmik inúsug-
-tokatá najorát ivssuma kinguártigssá; ¹⁶ inugpagssuit kigdliisig-
-ssáungitsut, táukorpagssuit ivkua sánitut; taimáitok kingulísa
tipaitsútigingikát táuna. tássame tamássátaok piúngitsox pilugsi-
-narnerínaussok.

kapitalit 5.

[kap. 4.] ¹⁷ isigkangnut misigssorit Gútip igdluanut ingerdla-
-ssarângavit, tusarnigssardlo ilingnut kaningnerule silakángitsut tugs. 73, 2-18.
tuníssutinik átsissarnerinit; mássa misigingitdlat ajortuliúsagamik.

[kap. 5.] ¹ kanernik pinasuakinak, ūmatitdlo tuaviúngikile o-
-kausek anísavdlugo Gútimut; Gúte kilangmfngmat, ivdlitdlo nu- Mat. 6, 7 t.
-namftdlutit, taimáitumik okautsisit ikigtúgilit. ² mássa nukingí-
-ssutit amerdlagângata, singnagtugkat nagdliútarput, okautsitdlo
amerdlagângata, silakángitsorpaluk nagdliútarpok. ³ Gútimut úner-
-sūmik únersuigângavit nāmagsiumárnertúsángilat, silakángitsut
Gútip kajumigingingmagit. únersútigissat nāmagsísavat; ⁴ sumik
únersuúngikuvit iluarnerúsavok únersútigissangnik nāmagsingisakar- úss. 20, 25.
-nermit. ⁵ karnit akuerinavéruk uviniliússutsit ajortuliartísaga-
-luarpago; íngilivdlo sáne ima okakinak: támarama. sôk Gúte 2 Mór. 23,
níngalísava nipit pivdlugo, agssavitdlo suliat aserordlugo? ⁶ sôr- 20. 21.
-dlume singnagtugkat amerdlasút piúngitsunik ilakartartut, tai-
-máitarpútaok okautsit amerdlasút; taimáitumik Gúte mianerúk.

⁷ takussarângagkit pítsut ínardlernerkartut, ínardluíssut nâper-
-tuivdluarnerdlo atorungnaersitaussut nunat ardlâne, taimailiga-
-luartox tupigusútigisángilat; kutsigsox kutsingnermik misigssor-
-tekartarmat, kulânilo kutsingnerpaussokardlune. ⁸ tamákulo ta-
-maisa taimailisitdlugit nuna iluanâkutekarpok, narssaut pássutak
kúngexarmat. ⁹ aningaussanik asangnigtok aningaussanik nâ-
-magsinaviángilak; pisūssutinigdlo asangnigtup pigssarsíssutigissa-
-ríngilai. tamássátaok piúngitsox. ¹⁰ inúvdluautausst amerdla-
-ssarângata, âmátaok nerissut amerdlatdlárait; inuatalo súkut piv-
-dluarnerússutigissarnerpai, kisiáne issigissaramigit ilá? ¹¹ sulí-
-ssartox sinigdluatdláraok, mikissumigdlūnt angisūmigdlūnt neri- 1 Tim. 6, 6.
-ssakarângame; pisórssuardle pekangárnerata sinerkussaríngilá.
¹² inúserdliútaussok ajokissox sekernup atâne takussara tássa pi-
-sūssutit torkortaussut inuata perdlútigssánik; ¹³ pisūssutit ta-

- máko asiussarângata nalautsortúkut ajortúkut, ernertáraluarune súnguamigdlünft tigussagssakángitsox. ¹⁴tamakarnane arname ti-
- Júp. 1,21. -mânit anigame, taimaitdlune kingumut autdlásavox, sôrdlo tikiú-
-kame, suliarissime ilânik súnguamigdlünft tigusísanane nagsagag-
-ssaminik. ¹⁵tássame inûserdliûtaussox ajokissox tamána, tai-
-maitdluínardlune autdlásagame, sôrdlo tikiúkame; súkúme tauva
iluanâkutigísavâ maungáinax sulior tarame, ¹⁶inûnine nâvdlugo târ-
-tume nerissarame, narrutsangártardlunilo náparsimassardlunilo
ajuatdlagtarame? ¹⁷takuvat, imáitox takuvara: ajúngitsox pit-
- 2,24. -saokissox inûp nerivdlunilo imerdunilo ajúngitsox takuvduaru-
-niuk suliornermine tamane sekernup atâne erdloxíssutigíssamine,
uvdlut inûvfigíssane kisigssaussut Gûtíp ingminut túniússai nâv-
-dlugit; tamáname avgûtisiarâ. ¹⁸ámátaox inuk Gûtíp pisû-
-ssutinik pekûtinigdlo tunisimagâ, perkungmanilo táussuma ne-
-rivfigísinaugai avgûtisianilo tiguvdlogo tipaitsugdunilo sulior-
- 3,13. -nermine; tamána Gûtíp tuníssutigigâ. ¹⁹mássa uvdlut inûv-
-figíssane erkarsautigingártaríngilai, Gûtíp akissarmane ûmáne ti-
- Fil. 4,6 t. -paitsugtitdlugo.

kapitalit 6.

- ¹perdluk sekernup atâne takussara inungne akulikitdlaraissox
tássa imáitox: ²inuk Gûtíp pisûssutinik pekûtinigdlo atarkissau-
- 5,18. -nermigdlo tunisimagâ, tarnâta kajumigíssaisa ilánguánigdlünft
ajorssángisitdlugo, Gûtívdle perkúngingmane táussuma nerivfigí-
-sángíkai, kisiáne takornartap nungúsagai. piúngitsox tamássa,
inûserdliûtaussox ajokissox. ³inuk untritilingnik kitornakaraluar-
-pat, inûgaluarpatdlo ukiorpagssuit nâvdlugit, ukiut inûvfigíssane
amerdlasôrssuángortitdlugit, tarnâle ajúngitsunik nâmagsíngigpat,
ilivermutdlo ânekarnigssaminik angilugtorpat, alugsugax táussum-
-mánga pivduarnerunerarkajakâra. ⁴mássa nauk piúngitsormiuv-
-dlune tikiútox târmiuvdlunilo autdlartox, arkalo târtup matôrâ,
⁵sekínerdlo takusimángíkâ sianigíssakarnanilo; taimáitox ivssu-
-mánga uníngavduarfekarneruvok; ⁶ukiut tûsintigdlit mardloriar-
-dlugitdlünft inûsimagaluarpat ivna ajúngitsordlo takuvduarsima-
- 3,20. -nago, sût tamarmik najugagssax atausek orníngínerpât? ⁷inûp
suliorner tamarmik karnanut atorput; taimáitordle tarnâta nâ-
- 7,12. -magsíssutigíssaríngilai. ⁸súkúme ilisimatôx pingárnerússutekarpa
silakángitsumit? pítsordlünft inûssut akornáne angalanex nalú-

-ngitsox súkut pingárnerússutekarpa? ⁹issiminik issigissakardlune ^{5,17.} ajúngíneruvok tarnimigut kajungerissakarpatdlárnermit; tamássá-
-taox piúngitsox pilugsínarnerínaussox. ¹⁰nalingínax kinaussox
kangale atermigut tainekarpox, ilisimassauvdlunilo táunaussox inuk,
sakitsaisínáungitsordlo ingminít píssaunerussumut. ¹¹mássa amer- ^{Is. 45,9.}
-dlakaut okautsit piúngitsunik amerdlisitsissut; súkut inûp ilua-
-nâkutigísanerpai? ¹²kia ilisimangmago suna inûp ajúngexutigí-
-sagâ inûnermine, uvdlut inûvfigissane kisigssaussut piúngitsor-
-miuvfine táuko tarrartut atugagssane nâvdlugit? kiame inuk na- ^{3,22.}
-lunaerfigísangmago sunik kingornagut sekernup atâne piúmártunik?

kapitalit 7.

¹ajúngitsumik tusámassauvdlune ajúngíneruvok tarnúmit ajú-
-ngitsumit, uvdlordlo tokuvfik ajúngíneruvok uvdlormit inúngorfing-
-mit. ²igdlo aliasugfik iserfigalugo ajúngíneruvok igdlumut kagssi-
-miuârfingmut isernermit; ivna tássaungmat inuit tamarmik nagga-
-tigissartagât, inûssup ûmâmiugissagssâ. ³aliatsagdlune igdlarner-
-mit ajúngíneruvok, kînamigut táutordlugdlune ûmâmigut iluanâr-
-tarnarmat. ⁴ilisimatût ûmataisa igdlo aliasugfik najortarpât, sila-
-kángitsutdle ûmataisa igdlo tipaitsugfik najortarpât. ⁵ilisimatûp
agpissalûssinere tusaruminarnerúput silakángitsut erinarssornerinit.
⁶sôrdlune kakitdlarnakutit igamut kissugalugit nutarâlugtartut,
taimáiput silakángitsup igdlarner. tamássátaox piúngitsox. ⁷má-
-ssame ínardlînerit ilisimatôx pivdlingártítarpât, pajugutitdlo ûmat
aserortarpât. ⁸kanox ilissup naggatâ pilerkautânit ajúngíneru-
-ssarpox; kamajuitdlune ajúngíneruvok angneruniarnermit. ⁹isu-
-magkut narrutsagkasuaxinak, narrutsangnerit silakángitsut iluine ^{Ják. 1,19 t.}
uníngavekartarmata. ¹⁰ima okakinak: suname píssutiginerdlugo
uvdlut sujugdltít mákunánga pitsaunerúpat? ilisimássúmik píssu- ^{13.}
-tekardlutit tamána aperkutigísángínagko. ¹¹ilisimássut kingor-
-nússatut pitsautigaok akingmigdlo pitsauvdlune sekinnermik issi-
-gingnigtunut. ¹²mássa ilisimássut pinavêrkutauvok, sôrdlo ani-
-ngaussat pinavêrkutaussartut; kisiáne ilisarssivdlune iluanâkuti-
-gissax tássa ilisimássut inuata inûssutekautigissarmago. ¹³Gû-
-tip sulíâ kimerdlôruk; táussuma sangungatítâ kia nardlorsásang-
-mago? ¹⁴uvdlok ajúngitsox kîmaniarfigûk, uvdlordlo ajortox sia-
-niginiaruk; táunátaox Gûtip pingortingmago ivssumúnga sanileri-
-titdlugo, imáitox pivdlugo: inuk kingunigssaminik súnguamig-

-dlũntt navssásángingmat. ¹⁵ tamalánik takussakarpunga piú-
 3,16 t. -ngitsormiutut inútitdlunga; auna iluartok, iluarssutsimine pfa-
 -gaussok; aunalo iluaitsox, ajorssutsimine inūmersortok. ¹⁶ iluar-
 -niarpatdlákinak ilisimatusárpatdlákinatitdlo; suvdlutit ingminik
 piunérutísavit? ¹⁷ iluaitsulivatdlákinak silakángitsúlekinatitdlo; suv-
 -dlutit pivfigssaríngisagkut tokúsavit? ¹⁸ ajúngilak tamána aula-
 -jangiúkugko, ivnale âmátaok iperásanago; mássa Gútimik mia-
 Rúm. 8,1. z. -neringnigtup tamáko tamaisa ingalagtarpai. ¹⁹ ilisimássut ili-
 -simatúp nakúnerússutigá píssaunekartunit kulinit sume ungalóg-
 -kamítunit. ²⁰ mássame nuname inungmik iluartokángilak ajortu-
 -líasanane ajúngitsuliortumik. ²¹ âmátaok inuit okalúserissait
 nalingínait ūmámiuginiarpatdlásángilatit; kivat tusákinavat per-
 -dlorkugátit. ²² mássa ūmativit nalúngilátit kavsériardlutit ivdlí-
 -taok avdla perdlorkussaragko.

²³ tamáko tamaisa ússerpáka ilisimatútut. isumakarpunga ilisi-
 -matúlísassunga; kisiáne uvavnit ungasigpok ilisimássut. ²⁴ kanok
 Rúm. 10,6-8. ilissarnersut, ungasigput itingáxalutigdlo; kia navssárisavai? ²⁵ tau-
 -va ūmativkut ságsigama, ilisarssiumavdlunga misilfumavdlungalo,
 ilisimássúmik sianigtorsáumigdlo navssárniarumavdlunga, ilisariu-
 -mavdlugulo silakángitsut iluáissusiat, pivdlingártutdlo silakángi-
 -ssusiat, — ²⁶ tauva navssárâra tokumit kasilínerusok: arnax táuna
 úss. 7. napiarniutaussumik kagssutaussumigdlo ūmatilik, parnaerutaussu-
 -nik agssalik. Gútip iluarissâta ingalásavâ táuna, ajortuliartordle
 táussuma arnap pissarísavâ. ²⁷ takuvat, tamáko navssárâka, okar-
 -pok akugdlíssok, atausiákútârdlugit, sianigtorsáumik navssâru-
 -mavdlunga. ²⁸ sulilo tarniga navssârniásarkâropok; inungmik nav-
 -ssârpunga túsintilingne atautsimik, arnamigdle táukunane tamane
 navssángilanga. ²⁹ imáitok kisiáne navssárâra ata: Gútip inuk
 píngortíkâ perkusersuitsúngordlugo; táukule amerdlasúnik sianig-
 -torsautigssarsiorput.

kapitalit 8.

¹ kina ilisimatútut ípa? kialo ilisimavâ okautigissap sukuia-
 -tigssâ? inúp ilisimássusia kfnâta xáumarsagáussutigissarpâ,
 kfnâta ánuqssusia avdlángortitdlugo. ² okarpunga: kúngip o-
 -kausia maleruarniaruk, mássalo Gútimut ugpernarsaut píssutiga-
 úss. 20,2. -lugo. ³ kfnâta sánit autdlarasuakinak, [ámale] píssut ajortok

uníngássutigekinago, iluarissaminik iliortarmat. ⁴mássa kúngip okausia píssaunekarpok; kialo ima okarfigísanerpá: sulekait? ⁵inássúmik maleruaissox sumik ajortumik misigititáusángilax, ilisimatúvdlo ūmatáta taimaivfigssax ilerkugssardlo sianigai. ⁶su-ssarnerit tamarmik taimaivfigssaxardlutigdlo ilerkugssaxartarmata, ^{3,1.} inûp perdlugsiornere nanertortigissai amerdlakingmata. ⁷mássa kanok iliumártok naluvá; kiame nalunaerfigísangmago kanok iliumártumik? ⁸inuk píssaunekángilax anernermut, anernek autdlar-tailísagaluaruniuk, píssaunekángilardlo uvdormut tokuvfigssamut; sorssungnermigdlo taimaititsigínausokángilax, iluáissutsilo inuata ánássutigisínáungilá. ⁹tamáko tamaisa takuváka, ūmatiga sang-misíkavko kanok-iliornernut tamanut sekernup atáne pissartunut, inuk inokáminut píssaunekartaratdlartitdlugo perdlugsiornartumik. ¹⁰taimailisitdlugulo takuváka iluaitisut ilivermut ilissaussut iser-tutdlo, iluartumigdle iliorsimassut takuváka najugkamit ivdler-nartumit autdlartut ungalúgkame puiugauvdlutik. tamássátaox piúngitsox. ¹¹erkartússut ernínax námagsinekángingmat ajortulíax pivdlugo, tamána píssutigalugo inûp kitornaisa ūmatait ajortuliúsanganerik ulivkáraraut iluine. ¹²ajortuliartox untritile-riardlune ajortulioraluarpat inûmersordlunilo, taimáitox Gútimik mianeringnigtut kfnánut mianerssortut nalúngiláka pivdluarumártut. ¹³iluaitisordle pivdluásángilax, inûninilo tagdlisisángilá, tarrartut ísavox Gútip kfnánut mianerssúngitsox. ¹⁴imáitumik piúngit-sokarpok nunap káne pissartumik: iluartokartartox iluaitisut kanok-iliornnerisa naligssánik pinekartunik, iluaitisokartardlunilo iluaitisut kanok-iliornnerisa naligssánik pinekartunik; okarpunga: tamássátaox piúngitsox. ¹⁵taimáitumik tipaitsút pitsaunerarpara, inungmut ajúngínerussokángingmat sekernup atáne, kisiáne neriv-dlunilo imerdlunilo tipaitsugkune, tamánalo átatariguniuk sulior-nermine, uvdlut sekernup atáne inûvfigissane Gútip ingminut tú-^{9,7-10.} niússai návdlugit. ¹⁶tássa ūmatiga sangmisíkavko ilisimássut ilisariumavdlugo nukingíssutitdlo nunap káne pissartut takujumav-dlugit, ilait uvdlúkutdlúnft únuáikutdlúnft issimingnut sinigssar-sinek ajormata, ¹⁷tauva malugilerpara Gútip suliá tamát, inûp ^{3,11.} isumasisínáungiká suliáx sekernup atáne sularinekartox; ilunger-^{Rúm. 11,33.} sungárdlunilúnft inuk piniaraluarune isumasisínáungilá; ilisima-tórdlúnft okaraluarune ilisarimavdlugo, taimáitox isumasinek saperpá.

kapitalit 9.

¹mássame tamatumúnga tamarmut ūmatiga sangmisípara ta-
-mána tamát misiligkumavdlugo, imáitok: iluartut ilisimatútdlo
táukualo suliarissait Gútip agssainngmata. asangningnerdlünft
úmigssuinerdlünft inuit naluvát, sujunermingnitok tamát. ²tamar-
3,11. mik taimaekatigtgsumik pinexartarput; nalautsortartup atautsip
pissarpai iluartordlo iluaitordlo, ajúngitsordlo minguitsordlo mi-
-ngugtórdlo, tuníssúmik pigdlfssordlo pigdlfuitsordlo; ajúngitsordlo
ajortuliartordlo ugpernarsaissordlo ugpernarsainerdlo sujórossok
taimaekatigtgsumik pinexartarput. ³tássame ajokissok sekernup
atáne pissartunut tamanut atassok, nalautsortartup atautsip ta-
8,11. -maisa pissarmagit; tássalo āma inūp kitornaisa ūmatait ajortunik
ulivkártarput, pivdliŋgárutinigdlo ūmámiugissakartarput inūtitledlutik
kingornalo tokussunut písavdlutik. ⁴kiname pinexángitsūsangmat?
inūssut tamarmik neriugsínáuput; kingmek ūmassok iluanárneru-
-vok lřuvimit tokungassumit. ⁵mássa inūssut ilisimáput tokúsa-
4,9. -gamik, tokungassutdle súnguamigdlünft ilisimángitdlat pissagssae-
-rutdltutigdlo, erkainekásaeramik; ⁶asangningnerdlünft ūmigssui-
-nerdlünft sínganerdlünft táukua atugait kangale áungarput; av-
-gútisivfigssaerutdluinarputdlo sunik sekernup atáne kanok pissa-
Fil. 4,4. -raluartunik. ⁷kā, nekigssautitit neríkit tipaitsugdltutit, vīni-
-sugagssatdlo imeruk kajumigdlutit; suliatit Gútip kangale nuá-
Lúk. 2,14. -naringmagit. ⁸atissatit kakortújuarsínarilit, niarkutdlo tarnú-
-mik ajorssarnavérile. ⁹inūnerit takuvduarniaruk nuliat asassat
pekataligalugo uvdlut inūvfigissagssatit piúngitsormiuvfisit tamai-
-sa nâvdlugit, sekernup atáne [Gútip] ilingnut túniússai, uvdlut
8,16. piúngitsormiuvfisit; tamáname avgútisiarát inūtitledlutit, sekernup
atáne erdlokinartumik sulioritdltutit. ¹⁰agssavit suliağssarsiait
Juán. 9,4. tamaisa sapíngisangnik suliaríkit; mássa unerivfingme ornigkangne
úss. 5,12 tt. suliağssakarnanilo sianigtorsautigssakarnanilo ilisarssíssutigssakar-
-nanilo ilisimássutigssakángilak. ¹¹avdlamut sâgdlunga takuvara
sekernup atáne kanok ilissartok: arpagduarnigssak okilasút pigí-
-ngikát, sorssugduarnigssardlo píssarssuit pigíngikát, nekigssa-
-karnigssardlünft ilisimatút pigíngikát, písūssutekarnigssardlünft
sujunekartut pigíngikát, nákorinekarnigssardlünft sianisút pigí-
-ngikát; taimaivfigssálo akornusiútutdlo táukunúnga tamanut pār-
-dlautarmata. ¹²mássame kanok ilivfigssak atugagssane inūp na-

-luvâ; sôrdlo aulisagkat kagssutinik perdlûtaussunik pissaussartut, sôrdlulûnft tingmiânguit kilorartûtinik pissaussartut, taimaitdlutik inûp kitornai nigártugaussarput perdlugfigssákut, tássángáinak tugfigissarângatik. ¹³ãmátaok ilisimássut imáitok takuvara se-kernup atâne, angisûsorissara: ¹⁴ungalûgak mikissok amerdlá-ngitsunik inulik kúngerssûp ornigkâ unguvdlugulo kakivfiliar-ssuarnigdlo nápartiterivdlune tungâgut; ¹⁵tássanile nâpikâ angut pítsox ilisimatôx, táussuma ungalûgak ánaupâ ilisimássutsimigut; kisiáne inuit erkáingilât angut táuna pítsox. ¹⁶tauva okarpunga: ilisimássut píssaunermit pítsauneruvok; taimáitok pítsup ilisimá-ssusia narruginekartarpok, okauslo tusarumanekaráingitdlat. ¹⁷ilisimatût erkigsiviussúkut okauserissait tusarumanekarnerussarput perkussissup silakángitsune nivdlianerinit. ¹⁸ilisimássut sorssug-tut sákunit pítsauneruvok; kisiáne ajortuliartup atautsip ajú-ngitsut amerdlasût aserortítarpai.

kapitalit 10.

¹niviuvkat tokungassut tarnusiortup tarnutautâ tipigtúngor-dlugulo mikiartítarpât; angut ilisimatûnermit atarkissaunermitdlo pingártok taimailissarpok angíngitsumik silakángileriarune. ²ilisimatûp ûmatâ talerpiata pigâ, silakángitsuvdle ûmatâ sâmiata pigâ. ³avkusiniussok silakángitsup atuaraluarângamiugdlnft isu-maitsûgínararaok, tamanutdlo okararaok: silakángitsok tamássa. ⁴perkussissup arrangnera ilingnut kagfaraluarângat, najugkat kimangnavériuk; kanilárníkut ajortuliautsit angisûgssaugaluit píts-sailinekartarmata. ⁵perdluk sekernup atâne takussara, támar-nertut nálagaussumit pissutut ítok, tássa imáitok: ⁶silakángitsut kutsigsingártitaussut, písûtdlo naxigtumígnásassut. ⁷kivfaussut takuváka kimugtuarssuit kaine igsiassut, nálagarssuitdlo kivfau-ssutut pisugtut. ⁸nákarfúsassumik agssaissok tássunga ná-kásavok; ungalumigdlo sipississok pulateriárssûp kísavâ. ⁹ujar-kanik pfaissok táukunínga ánersísavok; kissugssanigdlo kuvdluissok táukunínga kilísavok. ¹⁰sákugissak saviussok ivkftdlissock kínang-nekángigpat agsorûtigissariakásavok; iluamértitsísavdlunilo ilisimá-ssut iluanákutaussarpok. ¹¹pulateriárssuk serranekarnane kfsigpat, ^{7,12}serratigssamik ilisimagaluartup iluanákutigísángilâ [ilisimássutse]. ¹²ilisimatûp karnata okausé alianáiput; silakángitsordle kardluisa

issarpát. ¹³okalungnerisa autdlarkautigát silakángíssut, okausfsalo naggatigát pivdlingárut ajokutaussok. ¹⁴silakángitsok okausekat-dlâraok; kanok iliumârtok inûp naluvâ, kingornagutdlo piumâr-tumik kia nalunaerfigísanerpâ? ¹⁵silakángitsut suliornitik kasu-
^{3.} -naritdlârait, ungalûgkamut ingerdlanek nalugamik. ¹⁶erkanak
^{Is. 3,4.} nuna merdlertumik kúngkartutit, nâlagarssuatit uvdlakut neri-
^{Is. 5,11 t.} -ssartut. ¹⁷pivdluarputit, nuna angnerit kinguânik kúngkartutit, nâlagarssuatit taimaivfigssamikut nerissartut nakússagsautigssa-
^{Is. 32,8.} -mingnik, putumássutigssamingnik pinatik. ¹⁸inue ekiasugkângata páukarutit ápararaut, agssaitdlo nákángáinarângata, igdlo kusile-raraok. ¹⁹igdlarumavdlutik nerdlfagssioraraut, vínvdlo inûssut tipaitsugtítarai, aningaussautaisalo tamanik pissarpait piumassainik.
^{8,2.} ²⁰isumáinagkutdlûnt kúng perdlorkunavérük, pisôrdlûnt perdlor-kokinago inínguangne sinigtarfingne; mássa tingmíssat kilaup atânítut nipe âtarpát, isarugdliitdlo okautigíssak nalunaersarpát.

kapitalit 11.

¹nekigssautitit imarsiortíkit; uvdlorpagssuit kímuǵpata na-
^{Lúk. 16,9.} -niumârpátit. ²avguaigit arfinek mardlungnutdlûnt arfinek pi-ngasunutdlûnt; nalunakingmat suna perdluk nunamut nagdliú-kumârnersonok. ³nuiat sialugssanik ulivkârângamik nunamut i-maersarput; orpigssuardlo kujámutdlûnt avangnamutdlûnt úpí-kune úpivfíne inigísavâ. ⁴anorimik misigssuiniartok nautsfag-
^{6.} -ssanik siaruarterissaringilak, nuianigdlo takuniaissok naussunik katerssuissaringilak. ⁵sôrdlo ilisimángíkit suna anorip avkutigi-ssarâ, kanordlo saornit píngortínekartartut arnap timâta iluane, taimátaok Gútip sulíâ naluvat, kanok ilivdlune tamaisa suliar-
^{8,17.} -ssarai. ⁶uvdlakut nautsfagssatit siaruartíkit únúkutdlo agssa-
^{2 Kor. 9,6.} -tit uníngatínagit; nalunakingmat mánalûnt ivnalûnt iluamêru-mârnersonok, tamarmigdlûnt ajúngekatigtíkumârnersonok.
⁷kaumassok sakíminakaok, issinut nuánekalune sekinek issi-gigáine. ⁸imáitok: inuk ukiorpagssuit inûgune tamaisa tipait-sútigiligit, âmale uvdlut târsiorartut erkainiardligit amerdla-ssarmata; tikiúrtartut piúngitsuináuput. ⁹tipaitsugit merdler-
^{9,7-10.} -tûnerne, inûsugtok úmâ, úmatitdlo kímaniardle inûsugtitdlutit;
^{Gal. 5,16.} ingerdlagit úmápit avkutigíssaisigut issivitdlo issigíssaisigut, ilisi-mavdlutitdle Gútip tamáko tamaisa pivdlugit erkartússivingmut

pisíkumárátit. ¹⁰narrutsangnartut ūmatingnit nigortíkit, perdlung- tugs. 119,s.
-nartutdlo timingnit alisíkit; merdlertup merdlertüssusia inûne-
-neruvdlo kaulerkárnera piúngitsungmata.

kapitalit 12.

¹kisiáne píngortitsissit erkainiaruk inûsugtitdlutit, uvdlut táuko ajortut nagdliúngíkatdlartitdlugit, ukiut táuko patdligtínagit, ima okarumáruvit: nuánaríngiláka; ²nagdliúngíkatdlartitdlugo se-
-kernuvdlo kaumassuvdlo káumativdlo uvdloríssatdlo társivígssát, siagdlerup kingornagut kingumut nuíssersarfigssá; ³taimáineragut igdlumik pârssissut sajugtúngortartut, angutit píssaussut pekíkiar-
-tordlutik, arnatdlo nexigssanik aserorteríssut sulísaerdlutik ikig-
-patdláleramik, igalássatígutdlo itsuartut tármiulerdlutik, ⁴matut-
-dlo silardlft igdlugít matusimalerdlutik; aserorterívik nípíkitdli-
-lerángat, makítalernarángat tingmiánguit kardlortut náperiardlugit; arnatdlo erínarsártartut tamarmik takígsimalerángata; ⁵ámátaok portusók kununarsivdlune, ingerdlavígssardlo ánilárkajánarsivdlune; kákortariakússuardlo kávekutímínt kakorsilerángat, pígdlerardlo kívkajugtok artulerdlune, pílerinaraluartordlo mísingnarungnaer-
-dlune; inuk autdlásangmat igdlugssamínut nágssáungítsumik na-
-jugagssamínut, upítugssat igdlut akornáne angalalerérsut; ⁶nag-
-dliúngíkatdlartitdlugo píútup sílviússup kígtorarfigssá, ímersag-
-kavdlo kúltiússup sekumívfigssá; ímertautíp puilassumítup ase-
-rorífigssá, amórtautívdlo kávítip ímekarfíngmítup avgorífigssá; ⁷tauvalo ívssok nunamut utísassok ílagígaluamínut, anernerdlo Gútímut utísassok túníússíssímínut. ⁸ata, piúngitsut piúngít-
-sut, okarpok akugdlíssok; sût tamarmik piúngitsut.

⁹akugdlíssok táuna ílisímatúgame ámátaok ínuit ílisarssí-
-ssúmík ajokersorpai, mísílvdlunílo kígdlísiníavdlunílo, amerdla-
-súnígdlo ússatígssíorpok. ¹⁰akugdlíssok táuna okautsíník tusa-
-rumínartúník navssârniarpok, agdlagsímássutdlo tássa erkorsi-
-massut, okautsít ílumórtut. ¹¹ílisímatút okausé káporkutítut kíkíssatutdlo íput; katerssuíssúnerít mangúkít, savaník pârssíssup atausíússup túníúkái. ¹²ámátaok, erníngúara, tamákunatígut íner-
-tertíníarít; atuagagssíorpátdlárđlune soraerutígssak ajornatdláraok, ísumasíuíníarpátdlárđlunílo tímímut kasunatdláraok. ¹³okautígí-
-ssat tamarmík naggatígssát tusardlarput: Gúte míanerúk íná-
-ssutáilo maleruardlugít; tássaungmat ínuk tamarme. ¹⁴kanok- Rúm. 8,s t.

2 Kor. 5,10. iliornarit tamaisa Gútip erkartüssivingmut pisikumármagit, isser-tugaussutdlo tamaisa ilángutdlugit, ajúngitsúnersutdlúnt ajortú-nersutdlúnt.

eríniugagssiat angnerssát.

(tugs. 45. — Is. 54,5. 62,5. Hús. 2,10-22. — Evf. 5,23-32.)
(sark. 19,6-9. 21,2-4. 27. 22,16. 17.)

kapitale 1.

nuliagssak okalugtok v. 2-7. uvigssak okalugtok v. 8-11.
nuliagssak okalugtok v. 12-14. uvigssak okalugtok v. 15.
nuliagssak okalugtok v. 16. 17.

¹eríniugagssiat angnerssát. Sálumúp [eríniugagssiá].
²kunigdlinga kanerme kuningnerinik; asássutsit vīnimit ajú-
-ngínerungmat. ³tarnutivit tivkat tipigeok; arkit tássa tarnut
kuissak, tamána pivdlugo uvinigtugssat asavātit. ⁴kilúnga, ma-
-ligdlutit arpangnaugut. kúngip isertípānga inínguaminut ilor-
Is. 61,10. -dlermut. kmasugdluta tipaitsúsaugut ilingne, asássutsit erkái-
-savarput vīnimit angnermik. perkusersuitsut asavātit. ⁵kerner-
-punga, issornaitdlungale, Jerúsaláp pané ukorsé; Kítaríkut tov-
-kisut Sálumúp kaleraisut ípunga. ⁶issigivatdlákinasinga kerna-
-lugkama, sekernup palersingmanga. arnama ernerisa úmitsauti-
-gānga, nautsvingnik vīnekuilingnik pārssissútípānga; nautsviga
vīnekuilik pigissara pāringilara. ⁷nalunaerfiginga, tarnima asassā
úmā, sume savautit mangiartíkitit, sume akupisitaritit uvdlup
kerkane; suvdlunga arnatut uligsimassutut ísaunga iligissavit ungú-
8,13. -gaine? ⁸naluleruvit, arnane pínernerussutit úmā, anigit tauva
savautit tumait maligdlugit, savaussáraititdlo mangiartíkit sa-
-vanik pārssissut inekarísa erkaine. ⁹kimugtuarssútivnut Fāraûp
kimugtigissainītunut ássersūpavkit, íkingutínguara. ¹⁰ulússatit tug-
-dlerutigdlit issornáiput, kungatsitdlo ujamilik. ¹¹kúltinik tug-
-dlerutiliúkumárpavtigít sílvinik sapangaussartalerdlugit. ¹²kú-
Juán. 12,3. -nge kagssimiuárfingmíntitdlugo naratútiga tipigigsuáinarpok. ¹³i-
-kingutingnára morratut kilertaliatut itípara, iviángima akornáne
4,13 t. ¹⁴íkingutingnára naussup sáimáunarsautip kuararpā-

-luisut itípara, Eingkatíp nautsfvne vīnekutilingne ítutut. ¹⁵â-
 -rit pínerputit, ikíngutinguara, árit pínerputit; issitit tuíngūput. ^{4,1. 7.}
¹⁶árit pínerputit, ikíngutingnâra, alianaitdlutitdlo; tássalo sinig-
 -figssarput kilálik naussokalerpok. ¹⁷igdlorput sfterinik páuka-
 -rutekarpok, kanungnernik ígakarpok.

kapitalit 2.

nuliagssak okalugtok v. 1. uvigssak okalugtok v. 2.
 nuliagssak okalugtok v. 3-6. uvigssak okalugtok v. 7.
 nuliagssak okalugtok v. 8-10. uvigssak okalugtok v. 10-15.
 nuliagssak okalugtok v. 16. 17.

¹uvanga tássa Sárunip assorússua, narssarssûp assorutâ
 kaugdloringnertak. ²sórdlo assorut kaugdloringnertak ítok or-
 -pitsiait kīnarigsut akornáne, taima ikíngutinguara ípok panigine-
 -kartut akornáne. ³sórdlo orpik paormarssuaringnek ítok or-
 -pigssuartûp orpísa akornáne, taima ikíngutingnâra ípok ernerine-
 -kartut akornáne. tarráne igsiajumakaunga, inerititailo kilávnut
 tungusungníput. ⁴igdlumut vīnisorfingmut písípânga, asangning-
 -nerdlo kulivkut katingatigssautipâ. ⁵tumánguersarsinga vīnig-
 -ssausianik, kīmagsarsinga paormarssôrkingnernik, asangningner-
 -mit náparama. ⁶sâmia niarkuma atâníkile, talerpiata exitdlinga.

⁷ilungersordlunga okáupavse, Jerúsalâp panê ukorsê, okínínguit
 kulavaitdlūnt narssamítut erkaisissutigalugit, asanartúnguak una
 itersarkunago tupârkunagulūnt, kisiáne piumatdlerpat. ⁸ta-
 -mâssa ikíngutingnâma nipâ; takuvarse aggersok, kákane pigsig-
 -sartok, kákanguane pigsigsakátârtok. ⁹ikíngutingnâma okínínguak
 ássigâ nukatugánguardlūnt; takuvarse karmavta silatâne kekartok,
 igalássácut itsuartok, avssernerisigut erssialârtok. ¹⁰ikínguting-
 -nâra pilerpok okarfigalunga: makísassutit, ikíngutinguara pí-
 -narissara, kaivdlutitdlo. ¹¹takuváme, ukíok kímūpok, siagdler-
 -ssuarfia nâvok, kângiúpok. ¹²assorutit nuname takugssaulerput,
 upernâk nagdliúpok, tuíngúvdlo kuluartartup nipâ nunavtíne tu-
 -sarssaulerpok. ¹³figekússûp figigssane naulersut tungokartiler-
 -pai; vīnekutit nôkutekaleramik tipigigsíput. makísassutit, iki-
 -ngutinguara pínarissara, kaivdlutitdlo. ¹⁴tuíngautiga úmâ, ivnat
 ikiarnerine ítutit ivnârssuit issertortuine, táutut takulara, nipit
 tusardlara; nipit tusarnekingmat, táututdlo issornaekalune. ¹⁵te-
 -riangniat pivtínitut pissariniarsigik, teriangniat táuko mikissut ^{Hsk. 13,4.}

- nautsfvingnik vīnekutilingnik aseruissartut, nautsfvívtnē vīnekutit
 1s. 43,1. nōkutekalerмата. ¹⁶ ikíngutingnāra pigāra, táussumalo pigānga,
 táussuma assorutit kaugdloringnertat erkāne savautinik pārssissup.
 4,c. ¹⁷ uvdlok anorssāngualerserdlugo tarratdlo nigorserdlugit uterat-
 -dlait, ikíngutingnāra, okínínguak ássigûk nukatugānguardlūnft ká-
 -kane kiggarssuartūne.

kapitalit 3.

nuliagssak okalugtok v. 1-4. uvigssak okalugtok v. 5.

Jerûsalāp panē okalugtūnersut v. 6-11.

- ¹ únuame ínangatitdlunga ujarpara tarnima asassā; ujaralua-
 -ravko naníngilara. ² makíkaluásaunga, ungalûgkame angalavdlunga
 avkusinersssuarne igdlutdlo akornine; ujaraluásavara tarnima asassā.
 ujaraluaravko naníngilara. ³ pigārtut ungalûgkame angalassut nā-
 -píkānga: tarnima asassā takúngilisiuk? ⁴ kāngitdlatiáinaravkit
 1 Mór. 32,26. nanivara tarnima asassā. tiguvara, iperásángilaralo, kisiáne iser-
 -tíkuvko anánama igdluanut, uvavnik nārtussup inínguanut ilor-
 -dlermut. ⁵ ilungersordlunga okáupavse, Jerûsalāp panē ukorsē,
 okínínguit kulavaitdlūnft narssamítut erkaisissutigalugit, asanartú-
 2,7. -nguak una itersarkunago tupārkunagulūnft, kisiáne piumatdlerpat.
 6,10. ⁶ kina-una puilassuitsumit majuartok? sórdlo putsut napassut,
 tugs. 45,4-6. sórdlo morralo tipigigsautdlo kakortok tamalátdlo niuvertartut tipi-
 -gigsûtait pujôrutigissat? ⁷ takúsagigse Sálumûp nalaussārfa: pí-
 -ssarssuit arfnilingnik kuligdlit avatangerpât, Israflip píssarssuar-
 -taisa ilaisa; ⁸ tamarmik pananik tigumiartut, sorssungnermut
 sungiusarsimassut; nungutdlutik panatik kitermiugigait, únuame
 ersinartartut pivdlugit. ⁹ kúngip Sálumûp akiartivfik ingminut sa-
 -natípâ, kissua Līpanûnimit pissok, ¹⁰ napassue sílviussut, ígarfia
 kúltiussox, igsiautâ augpatdlarigsox, kerka Jerûsalāp panísa a-
 -sangningnermik pilersugât. ¹¹ anigitse, Stunip panē ukorsē, kú-
 -nge Sálumô takujartorsiuk niakorússuarmik atissalik, tamatumí-
 -nga arnâta niakoruserâ uvdlorme katernauvfigssāne, uvdlorme
 ūmatâta tipaitsugfiane.

kapitalit 4.

uvigssak okalugtok v. 1-15. nuliagssak okalugtok v. 16.

- ¹ árit pínerputit, ikíngutínguara, árit pínerputit. issitit tuí-
 1,15. -ngūput kīnavit ságuata tunuane. nutsatit sórdlo savaussarpait

Gíliatip kákáta kugssangarnane akupissut. ² kigutitit sórdlo sa-
 -varpait kivssagkat uvfarfingmit kakilersut; tamarmik mardlulianik
 ernissut, erninerdlugtokángitsut. ³ kardluvit kipissaliak augpat-
 -dlarigsok ássigát, okalútsitdlo issornaekaox. ulússavit kingmer-
 -narssúp agfai ássigait kínavit sâguata tunuane. ⁴ kungatsivít
 ássigâ Dâvip kakivíliâ sákunut karmagak; erkornavêrkutit tûsin-
 -tigdlit tássunga nívingagáuput, tamarmik píssarssuit erkornavêr-
 -kutait. ⁵ iviángitit sórdlo okínínguit piarkat mardluliat, asso-
 -rutit kaugdloríngnertat erkâne mangíartut. ⁶ uvdlok anorssâ-
 -ngualerserdlugo tarratdlo nígorserdlugit autdlaratdlásaunga ká-
 -kamut morralíngmut kákánguamutdlo kakortumik típigígsautíg-
 -ssalíngmut. ⁷ tamarpit pínerputit, ikíngutínguara, ígpingnarto-
 -kángitdluínarputit. ⁸ Lîpanûnimit áiparínga, nuliagssara, Lîpa-
 -nûnimit aggekátíngá. alákarit Amánâp kârpíânít, Sanêrivdlo
 Hermûvdlo kârpíânít, ílúvit najugáinít mílakulâtdlo kákáinít. ⁹ ũ-
 -matívkut pívarma, katángutigá nuliagssara, ũmatívkut pívarma
 íssivít ardlâník, újamígpít kalívnêrartaisa ardlâník. ¹⁰ ata, sakí-
 -míngârmát asássutsít, katángutigá nuliagssara; ata, asássutsít
 vînímit ajúngínerungârmát, tarnutívítldlo tívkat típigígsautínít ta-
 -manít. ¹¹ kardlutít tungusungnítsûmík nutâmík kuserput, nu-
 -líagssara ũmâ; tungusungnítsûtdlo ímugdlo orkavít atâníput, atí-
 -ssavítldlo tívkat Lîpanûnít tívkatut ípok. ¹² katángutigá nuliag-
 -ssara nautsíviuvok matussak, píkiálârfík matussak, píulassok na-
 -kíssutílik. ¹³ nautítatít [sórdlo] nautsívík nuánârfígssiak: kíng-
 -mernarssuit paormatdlo ínûvdluarnartut, naussut sáímáunarsautít
 naratûtdlo, ¹⁴ naratûtdlo mamarsautíngúitldlo kanártatldlo típigígsut
 kanflítldlo, orpítldlo típigígsuník kutsugdílít tamalât, morratdlo â-
 -lúitldlo típigígsautítldlo píngârnerrssáit tamalât; ¹⁵ nautsívingne píu-
 -lassok [ássígíát], ímek píulassuvík, Lîpanûnítldlo kordlortut.
¹⁶ avangnak, pílerít, kígángardlo, karrít; nautsívíga anorssâ-
 -nguarfígísiúk, típigígsusê ersserkuvdlugít. ikíngutíngnára naut-
 -sívíngmínut íserníardle paormái ínûvdluarnartut neríartordlugít.

2,17.

Evf. 5,27.

1,2 t.

kapítalít 5.

uvígssak okalugtók v. 1. (2). nuliagssak okalugtók v. 2-8.

Jerúsálâp panê okalugtút v. 9. nuliagssak okalugtók v. 10-16.

¹ nautsívívnut íserpunga, katángutigá nuliagssara, morragssara
 típigígsautígssaralo tígúváka, tungusungnítsûtítugagssara nutârdlo

igarfigardlo neriváka, v̄inisugagssara ímugtugagssaralo imerpáka;
 Juán. 3,29. nerigitse, ikíngutíka, imeritse nāmagsivdluse, ikíngutingnāka.
² sinigpunga, ūmatigale erkumavok. ikíngutingnāma nipā, ka-
 -sugtortok: matuiúnga, katángutiga ikíngutinguara, tuínguautiga
 agssuarnaitsúnguara; niakora isugutanermit masangmat, nutsáka
 únuap masānit kusersut. ³ atissara iperaravko, kingumut atí-
 -saneriga? isigkáka uvfaravkit, kingumut ípāsaneríka? ⁴ ikíngu-
 -tingnāra angmanikut isagtormat iluga táussumúnga aulavok; ⁵ ma-
 -kípunga ikíngutingnāra matuiúkumavdlugo, agssáka morramik
 kusersut, morra erdlingnarnek agssangma inuvainit parnaersautip
 tigúmivianut pissok. ⁶ ikíngutingnāra matuiúkaluaravko, sunauvfa
 kingumut autdlarsimassok; tauva tarniga anivok okausia pivdlugo.
 ujaraluaravko naníngilara, tordlulagaluaravne akíngilānga. ⁷ pi-
 -gártut ungalúgkame angalassut nāpíkamínga unatarpānga kiler-
 -dlunga; ungalorssuarne pigártut uligússavnik arsárpānga. ⁸ ilu-
 -ngersordlunga okáupavse, Jerúsáláp pané ukorsé: ikíngutingnāra
^{2,6.} nāpíkuvsiuk, kanok okarfigísavisiuk? asangningnermit náparpu-
 -ngagôk. ⁹ ikíngutingnāt ikíngutingnānit avdlanit kanok ípa,
 arnane pínernerussutit ūmā? ikíngutingnāt ikíngutingnānit av-
 -dlanit kanok ingmat taima ilungersordlutit okáupisigut? ¹⁰ ikí-
 -ngutingnāra kakordlunilo augpalugpok, túsintiligpagssuarne nalu-
 -naitdlisitauvok. ¹¹ niakua kúlte akuitsox; nujai imorkassut, tu-
 -luvkatut kernertigissut; ¹² issai sórdlo tuínguit kúlingmítut, í-
 -mungmik evkiagkat pekangártume inigdlit; ¹³ uluai sórdlo naut-
 -sívigssiat tipigigsautigssagdlit, sórdlo nautsívigssiat kagssugkat
 akôrutigssanik naussugdlit; kardlue sórdlo assorutit kaugdloring-
 -nertat, morramik erdlingnarnermik kusersut; ¹⁴ agssai sórdlo ag-
 -ssangmiúfnait kúltiussut, Tarsisip ujarainik tamákersistassut;
 timā sórdlo tûgâx xivdlarigsagax, aligkunik atdlarniussanik kag-
 -dlersugax; ¹⁵ niue sórdlo sukarssuit orssuiaussat, kúlte akuitsox
 atdlipakutigalugo túngassut. issigalugo Lîpanûnisut ípok, s̄terisut
 nalekángitsigaox. ¹⁶ karna sakíminakaox, tamarmilo alianaitdlui-
 -narpok. tamássa ikíngutingnāra, taimáipok ikíngutiga, Jerúsáláp
 pané ukorsé.

Is. 63,1-6.

tugs. 45,8. 9.

kapitalit 6.

Jerûsalâp panê okalugtut v. 1. nuliagssak okalugtok v. 2. 3. uvigssak okalugtok v. 4-9. kúngip arnartai (v. 8) okalugtúnersut v. 10. nuliagssak okalugtúnersok v. 11. 12. Jerûsalâp panê uvigssardlo akioringnersut v. 13.

¹ ikíngutingnât sumut autdlarpa, arnane pínernerussutit ûmâ? ikíngutingnât sumut sâgpa? uyardlexatigísavavtigit. ² ikíngu-tingnâra nautsvíngminut aterpok, nautsvíngssianut tipígígsautig-ssalingnut, savautit pâriumavdlugit nautsvíngne assorutitdlo kaug-dloringnertat nuniâriumavdlugit. ³ ikíngutingnâma pigânga, uva-^{2,16.} ngalo ikíngutingnâra pigâra, táuna assorutit kaugdloringnertat erkâne savautinik pârssissok. ⁴ Tersatut pínersigautit, ikíngu-tinguara, Jerûsalâtut issornaitsigautit, kátíngatíligtut ánilárnartigautit. ⁵ issigíkísânga, issívit pílerítsagtingmânga. nutsatit sôr-^{4,1-3.} dlo savaussarpait Gíliatip kugssangarnane akupíssut; ⁶ kígíttitit sôrdlo savarpait uvfarfíngmit kakílersut, tamarmik mardlulianik erníssut, ernínerdlugtókángítsut. ⁷ ulússavit kíngmernarssúp agfai ássígait kínavit sâguata tunuane. ⁸ arfínílingnik kulígdílit arnat kúngíussortarait, arfínek píngasunik kulígdílit panerfáuput, uvinígtugssatdlo kísigssáungítílat. ⁹ atauserdle tássa túnguautíga ag-^{tugs. 45, 10-16.} ssuarnáitsúnguara, arnáta písuâ, erníaríssíata mínguítsoríssâ. paníngínekartut takuvdlugo usorât, arnat kúngíussortáisa panerfatdlo únersíutigât. ¹⁰ kina-una kaulersutut núíssok? káumatítut pí-^{3,6.} nersígíssok, sekinertut mínguítsígíssok, kátíngatíligtut ánilárnartígíssok? ¹¹ aterpunga nautsvíngmut kákortaríarssuakutílingmut kúngúp sínâne naulersut takujartordlugit, vínekut takujartordlugo sívkernersok, kíngmernarssuakutit kâvekutekalernersut. ¹² mísigíngílanga tarníma íngítíngmanga ínúgtama kajumígtut kamutáínut. ¹³ uterna, uterna, Súlamít; uterna, uterna; kímerdlórnnâvtígít. Súlamít kanok íngmat kímerdlórumavísíuok? Maranáme kâvígtut ássígíngmagít. ^{1Mòr.32,1. 2.}

kapitalit 7.

uvigssak okalugtok v. 1-9. íngíatdlordlugo nuliagssak okalulersok v. 9-13.

¹ ata, takoráningârmata ísigangmângnik tutíssarnítit, nálagau-ssup panía ûmâ; sívfiavit ílígsernere sôrdlo ássútilíat sánarígísup sanai. ² kalatsít [sôrdlo] ermúsek angmatdlorigíssok ímígíssíamík ^{Is. 55,1.} píerúnávíangítíssok; nássatít [sôrdlo] kajússíagíssat atautsímut kue-

-ragkat, assorutit kaugdloringnertat avatsiutdlugit. ³iviángitit sórdlo okíninguit piarkat mardluliat; ⁴kungatsit sórdlo kakivfiliak tûgâk; issitit [sórdlo] Htspûnime Bât-Raptp isâvfiane tatsit; kíngatit sórdlo Lîpanûnime kakivfiliak Damaskusimut kinerdlerfik. ⁵niarkut Karmalisut isivdlugo niakorât; nutsatitdlo perdlaiat sórdlo augpatdlarigsock kúngip pia imunganerinut kilerutaussok. ^{4,7.} ⁶ata, píningâravít, ata, alianaingâravít, asanartutit ûmâ nuáneki-ssutit. ⁷maktarigssutsivit ássigâ palmek, iviángititdlo sórdlo vînekutip paormiorfê. ⁸okarpunga: palminut kakiniardlanga, avalekutai tiguniardlâka; tauvalo iviángitit vînekutip paormiorfîsut íkilit, kíngavitdlo anernerata ássigiliuk paormarssórkingnerit tivkat, ⁹kanerpitdlo ássigiliuk vîne ajúngitsock, íkingutingnâvnut ime-ruminásassock, sinigtut kardluisigut ilungmukarajugkumârtok. ¹⁰i-^{6,3.}kingutingnâma pigânga, kajungerissâlo uvavnîpok. ¹¹íkinguting-nâra, karrft, narssamut anisa, igdlorpángualingnut únuiartorta. ¹²makiârdluta vînekuilingnut nautsviliarumârpugut vînekut takujartordlugo sivkernersok, nôkutai kúpernersut, kingmernarssuakutitdlo kâvekutekalernersut; tássane asássusera ilingnut pigítikumârapara. ¹³kingmernatsiait tipigigisiput, paormatdlo inûvdluar-nartut tamalât pâvta kigdlinganîput, nutâtdlo sujornanitsatdlo; ilingnut torkortarâka, íkingutingnâra.

kapitalit 8.

nuliagssak okalugtok v. 1-3. uvigssak okalugtok v. 4. Jerúsâlâp panê okalugtûnersut v. 5. nuliagssak okalugtok v. 5-7. nuliagssap katángutai angutit (kap. 1,6) okalugtûnersut v. 8. 9. nuliagssak okalugtûnersok v. 10-12. uvigssak okalugtok v. 13. nuliagssak okalugtok v. 14.

¹kanortok katángutivtut pigilavkit anânama iviangfnit milug-simassutut; tauva igdlut akornáne nâpitdlutit kunigkaluaruvkit mitautigísángikânga. ²tasiordlutit isertísagivkit tauva anânama igdluanut, ivdlitdlo ajokersúsagingma; ímisagivkit tauva vînimik mamarsagkamik kingmernarssuautimalo tunguánik. ³sâmia niar-^{2,6.}-kuma atânikile, talerpiata exitdlinga. ⁴ilungersordlunga okáu-^{2,7.}-pavse, Jerúsâlâp panê ukorsê: asanartúnguak una itersásángilarse tupârnagulûnft, kisiáne piumatdlerpat. ⁵kina-una puilassuit-^{6,10.}-sumit majuartok íkingutingnâne najorkutaralugo? orpiup paormarssuaríngnerup atâne itersarpavkit, tássane erniarâtit arnavit, tássane ernivok ilingnik nârtussock. ⁶nakínertut ûmatingnut iver-

-tínga, nakínertut talingnítinga. asangningnek tokutut nukekarti-
 -gingmat, ilungersornarnera unerivfigsut artornartigalune; ikumarna
 tássa ingnerup ikumarna Nálagkamit ikuatdlagtok. ⁷imerpagssuit
 kamisínáungilát asangningnek, kúgssuitdlo súpúsínáungilát; inûp
 igdlume pekutai tamaisa akiginiaraluarunigit asangningnersiumav-
 -dlune, narrunáinarkajakaok. ⁸mikissumik katángutekarpugut,
 táussuma iviangé agdlíngitdlat; kanok písavarput táuna katángu-
 -terput, okalugfigissariaakerpat? ⁹ungalorssûgpat sílviussumik
 igdlorssualiükumârpaput; matûgpatdlûnit sagdliligkanik síteriussu-
 -nik magpernavêrsarumârpaput. ¹⁰ungalorssûvunga, iviángíkalo
 kakivfiliatut íput. tauva erkigsissutut ilerpunga táussuma issainut.
¹¹Sálumô vînekutilingmik nautsvékartok Bâl-Hamûnime, nautsf-
 -vik táuna pârssissunut písípâ, nungutdlutik sílviniik tûsintilingnik
 aggiússísassut inerititaisa akigssainik. ¹²nautsfviga vînekutilik
 pigissara sâvnîpok; tûsintigdlit ivdlit písavatit, Sálumô, ineriti-
 -tainigdlo pârssissut mardlungnik untritigdlit písavait. ¹³naut-
 -sfvingne inekartutit ûmâ, iligissat nipingnut siúnerarput; tusar-
 -dlara. ¹⁴aligit, ikíngutingnâra, okínínguak ássigûk nukatugá-
 -nguardlûnt kákane tipigigsautigssartûne.

Juán. 3,16.

Rúm. 8,39.

1 Kor. 13.

1,6.

1,7.

2,17.

~ ~ ~ ~ ~

nakiternere inerput uk. 1898.